T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI

Eser Adı: Mesîhî Dîvânı

Müellifi: Mesîhî

Hazırlayan: Mine Mengi

Yayın Yılı: 2020

ISBN: 978-975-17-4614-6

Ana Yayın Numarası: 3677

Kültür Eserleri Dizisi- 633

Adres: Emek Mahallesi, Wilhelm Thomsen Caddesi
N0:4 06490 Çankaya/ANKARA

Telefon: +90 312 470 80 00

Faks: +90 312 470 54 71

e-posta: yaphaz@ktb.gov.tr

www.ktb.gov.tr
http://ekitap.ktb.gov.tr

MESÎHÎ

DÎVÂN

Hazırlayan

Dr. Mine MENGİ

Ankara

2020

KISALTMALAR

bk.	Bakınız
C	Cilt
çev.	Çeviren
hzl.	Hazırlayan
Ktp.	Kütüphanesi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
no	Numara
TDK	Türk Dil Kurumu
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
Yay.	Yayınları
yk.	Yaprak

GİRİŞ:

MESÎHÎ'NİN HAYATI, SANATI, ESERLERİ

1. HAYATI

Eski kaynaklardan, Mesîhî'nin hayatı ile ilgili bilgi veren, Sehî, Latîfî, Âşık Çelebi, Kınalızâde, Riyâzî ve Beyânî Tezkireleri[1] şair hakkında çoğu biri diğerinden aktarma ve bazen de birbirini tutmayan bilgiler vermişlerdir. Anılan tezkirelerde verilen bilgiler, ifade değişikliği yapılarak tekrarlanmış, şairle ilgili bilinenlere yenileri eklenmemiştir. Âşık Çelebi, Mesîhî'nin hayat hikâyesiyle ilgili ayrıntıya yer veren tek tezkiredir. Yeni kaynaklarda bulabildiğimiz bilgiler de sınırlıdır. Örneğin, *İslâm Ansiklopedisi* ile Hammer ve Gibb'in[2] Mesîhî hakkında yazdıkları şuara tezkirelerinde söylenenlerden pek fazla değildir.

Mesîhî'nin doğum tarihi bilinmemekle birlikte, doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine'dir. Sehî, şairin adının Mesih olduğunu söyler.[3] Sehî dışında diğer tezkireciler ise, Mesîhî'nin adının İsa olduğu konusunda görüş birliği içindedir. Ailesi hakkında ne kendisinden söz eden kaynaklarda ne de kendisinin görebildiğimiz eserlerinde bilgi bulabiliyoruz. Büyük olasılıkla, çocukluk ve ilk gençlik yıllarını Rumeli'de geçiren şair düzenli bir eğitim görebilmek için İstanbul'a gitmiş ve orada medrese öğrenimine başlamıştır. Mesîhî'nin İstanbul'da bulunduğu yıllar II. Bayezid'in saltanat dönemine (1481-1512) rastlar. Medrese öğrenimi gördüğü sırada, hattatlığa ilgi duyan Mesîhî'nin bir süre sonra hat sanatında döneminin ustaları arasında yer aldığını öğreniyoruz. Mesîhî'nin bu arada öğrenimini tamamlayıp tamamlayamadığı ise bilinmemektedir.

---

[1] Sehî (1326). *Heşt-Behişt.* İstanbul. 103; Günay Kut (1978). *Heşt-Bihişt, The Tezkire by Sehi Beg. Sources of Oriental Languages and Literatures* 5. Harvard. 268; Latîfî (1314). *Tezkire-i Latîfî.* İstanbul: İkdam Matbaası. 309-311; Âşık Çelebi. *Meşâ'irü'ş-Şu'arâ.* Süleymaniye Ktp. no. 268. yk. 166a; Kınalızâde Hasan Çelebi (1981). *Tezkiretü'ş-Şu'arâ.* C.II. (hzl. İbrahim Kutluk). Ankara: TTK Yay. 898-902; Riyâzî. *Riyâzü'ş-Şu'arâ.* Nuruosmaniye Ktp. no. 3724. yk. 134a; Beyânî. *Tezkire.* Millet Ktp. no. 757. yk. 192a.

[2] Abdülkadir Karahan (1979). "Mesîhî". *İslâm Ansiklopedisi.* C.8. İstanbul: MEB Yay. 124; J.v. Hammer-Purgstall (1836). *Geschichte der Osmanischen Dichtkunst.* V.I. Pesth. 297; E.J.W. Gibb (1965). *A History of Ottoman Poetry*. V.2. London. 226; E.J.Wilkinson Gibb (1999). *Osmanlı Şiir Tarihi.* C.I-II. (çev. Ali Çavuşoğlu). Ankara: Akçağ Yay. 445-466.

Mesîhî'den söz eden kaynaklara kitabın "Kaynakça" bölümünde ayrıca yer verilecektir. Ancak burada, anılan bu üç kaynak eserden sonra yayımlanmış olup şair hakkında tarafımızdan yazılan makalelerle, kitap kapsamında daha etraflı bilgi veren yayınları belirtmeyi uygun bulduk: Mine Mengi (1974). "Mesîhî'nin Hayatı, Şairliği ve Eserleri". *Ankara Üniversitesi Türkoloji Dergisi.*(6): 109-119; Mine Mengi (1986). "Mesîhî and His Works". *Erdem Atatürk Kültür Merkezi Dergisi.* 2(5): 357-369; İrfan Morina (1987). *Priştineli Mesîhî.* Priştine.

[3] İrfan Morina, Mesîhî'nin asıl adının İsa olduğunu bildiren kaynaklar arasında yanlışlıkla *Sehî Tezkiresi*'ne de yer vermiştir. Bk. İrfan Morina (1987). *Priştineli Mesîhî.* Priştine. 7.

Sehî, onun medrese öğrenimi gördüğü sırada öğrenimini bırakıp sipahi olarak askerlik yaptığını kaydeder. Ayrıca şairin kendisi de divanındaki gazellerinden birinde aşağıdaki beyitte bir süre sipahi olduğunu bildirmektedir:

Mesîhî bir sipâhî idi lîkin pâdişâh-ı ʻışk

Ayaklarda görüp gözi yaşını itdi subaşı [4]

Güzel yazı yazmaktaki ustalığı, Mesîhî'yi dönemin sadrazamı Atik (Hadım) Ali Paşa'ya yaklaştırmıştır. Bu yeteneği ile Ali Paşa'nın ilgi ve hayranlığını kazanan şair, onun divan katipliğine atanır. Ancak, eski kaynakların belirttiklerine göre Mesîhî, içki ve eğlenceden hoşlanan rint bir şairdir. Mesîhî'nin içkiye ve eğlenceye düşkünlüğü dolayısıyla mesleğinde ilerleme yolunda çalışmak yerine daha çok gününü gün ederek yaşadığı, yine kaynakların verdiği bilgiler arasındadır. Âşık Çelebi'nin rivayetine göre, Paşa yazı yazdırmak için onu ne zaman arasa, görevinin başında bulamaz ve "şu şehir oğlanını bulun" diyerek aranmasını emreder, aramaya çıkan kapıcılar ise onu ya meyhanede ya da güzellerle safada bulup getirirlermiş.[5] Mesîhî'nin sefahata düşkünlüğünü gösteren başka bir rivayete de *Latîfî Tezkiresi'*nde yer verilir. Rivayet şöyledir: Dönemin şairlerinden Şem'î ile birlikte Mesîhî, güzelleri görmek için Galata'daki bir kiliseye gider. Orada bulunan ve onları birlikte gören başka bir şair, ikisinin durumlarına uygun aşağıdaki mizahî kıtayı söyler:

Galâtâ'da Mesîhî deyre varup

Meger Şem'î anunla bile gitmiş

İşidenler galat idüp didiler

Mesîhî kilseye bir mum iletmiş[6]

Mesîhî'nin bu derbeder yaşayışı, Atik (Hadım) Ali Paşa ile olan dostluklarının bozulmasına ve zamanla Paşa'nın gözünden düşmesine neden olmuştur.

Atik Ali Paşa'nın 917/1511 tarihinde çıkan Şiî ayaklanmasını bastırmak amacıyla Şahkulu'na karşı yaptığı savaşta ölmesi üzerine Mesîhî koruyucusuz kalır. Bu olaya çok üzülen şair, Ali Paşa'nın ölümüne duyduğu üzüntüyü dile getiren başarılı bir mersiye yazar.

Bilmezem kim nice ta'bîr ideyin

Sana bu vâkı'a-i kübrâyı

---

[4] Mesîhî. *Dîvân*. *Gazeliyyât* 281/5.

[5] Âşık Çelebi. *Meşâ'irü'ş-Şu'arâ.* Süleymaniye Ktp. no. 268. yk. 166a.

[6] Latîfî (1314). *Tezkire-i Latîfî.* İstanbul: İkdam Matbaası. 212.

Gâlibâ görmedi çeşm-i encüm

Bu kadar hâdise-i ‘uzmâyı

Ki cihân emrine râm olmış iken

Erdebil aldı ‘Alî Paşayı

...

Kendü Sünnî idi merhûm ammâ

Tende her zahmı Kızılbaş oldı[7]

Mesîhî, Ali Paşa için yazdığı bu mersiyeyi, yeni bir hami arayışı içinde sonunda sözü Yunus Paşa’ya getirerek bağlar.

Mesnedi itdiyse terk-i dünyâ

Haşre dek var ola Yûnus Paşa[8]

Bildiklerimize göre, Atik Ali Paşa’nın ölümü, şairin hayatında bir dönüm noktası olmuştur. Çünkü bu olaydan sonra Mesîhî, ölümüne kadar kendisine Ali Paşa gibi başka bir hami bulamadığından yoksul düşmüş, ömrünün geri kalan yıllarını yoksulluk içinde geçirmiştir. Ölüm tarihi olan 1512 yılından önceki son bir yılda şairi, Yeniçeri Ağası Yunus Paşa ile Nişancı Tâcîzâde Ca’fer Çelebi’nin ilgisini çekme çabaları içinde görürüz. Bu çabalar sonunda Mesîhî’ye Bosna’da ufak bir tımar verildiğini biliyoruz. Ancak şair verilenden memnun değildir. Bu memnuniyetsizliğini, Ca’fer Çelebi’ye sunduğu başarılı kasidelerinden birinde şöyle dile getirir:

Vasfun altun ile tahrîr ider idüm hele ben

Fâkadan vüs’atüm olaydı eger bir mikdâr

...

Serverâ gerçi ba’îdem şeref-i hidmetden

Lîk dem yok ki du’ân olmaya dilde tekrâr

Gam u endûh u melâl ile hayâl oldugumı

Sana ‘arz itmege geldi bu muhayyel güftâr

Ben senün bendelerün defterine geçmiş iken

Ne revâdur bana pâ-bend ola cüz’î tîmâr[9]

Mesîhî’nin divanın sonundaki şiirleri arasında yer alan aşağıdaki kıt’ada da

---

[7] Mesîhî. *Dîvân*. Mersiye-i ‘Ali Paşa. 23,I/7-9,II/4.
[8] Mesîhî. *Dîvân*. Mersiye-i ‘Ali Paşa. 23,V/10.
[9] Mesîhî. *Dîvân*. Der Sitâyiş-i Nişâncı Paşa. 8/41, 47, 48, 49.

yine kendisine verilenden memnun olmadığını anlıyoruz ve durumundan şöyle yakınır:

Âsafâ kim saña tâbi' ise
Ersele'llâhü 'aleyhim berekât[10]

İki üç def 'a ki tîmâr aldum
Görmedüm menfa'atini bi'z-zât

Kakıyup yırta diyüben benden
Gizlenür kutınuñ içinde berât

Ger bu yolda alımazsam hâsıl
Yine *ispence*[11] irince heyhât[12]

Mesîhî, Yavuz Sultan Selim'in saltanatının ilk birkaç ayını yaşamış ancak, ölümünden kısa bir süre önce Yavuz Selim'in himayesine girmeğe çalıştıysa da Yavuz, kardeşi Ahmet'le taht mücadelesinde olduğu için ilgisini çekememiştir .

2. SANATI

Divan şiirinin gelişme dönemi olarak kabul edilen 15. yüzyılın ikinci yarısında yaşamış olan Mesîhî, rindane-âşıkane şiir tarzını benimseyerek bu tarz şiirler yazmıştır. Bunda lirik şiirin, dönemin şairleri arasında ilgi görmesinin payı olduğu kadar, Mesîhî'nin kişilik özelliğinin de payı vardır. Bilindiği gibi Mesîhî, içki ve eğlenceye dönük derbeder bir ömür sürmüştür. Divan şiirinin geleneksel konularından olan insanoğlunun boş hayat çabasından, kader çizgisinin değişmezliğinden, dünyanın geçici olması nedeniyle hayatın elden geldiğince iyi değerlendirilmesi gerektiğinden, dünyevi zevkler, içki ve aşkın verdiği sarhoşluk v.b. onun şiirlerinde işlediği esas konulardır.[13]

---

[10] *Allah ona bolluk, mutluluk versin.*

[11] İspenc Hıristiyanların ve Müslümanların devlete ödediği vergidir. Mesîhî fakirliğinin yanı sıra bu vergiden de yakınıyor olmalıdır!...

[12] Mesîhî. *Dîvân*. *Kıt'a* 5.

[13] Lirizm yanı ağır basan şiirlerinden Tâcizâde Ca'fer Çelebi'ye sunduğu *Bahariyye*'si ünlü olup çeşitli dillere çevrilmiştir. *Bahariyye Kasidesi'*nin bilinen en eski çevirisi Latinceye yapılmıştır. (Bk. Sir William Jones (1774). *Poeseos Asiaticae Commentariorum Libri sexcum appendice*. Leipzig.) *Bahariyye'*nin daha sonra yapılmış olan diğer çevirileri için bk. Fehim Bajraktareviç (1995). Jedna turska pesma koja je usla u svetsku knjizevnost". *Letopis Maatice srpske. god* 131, 376. Novi Sad. 142-147. Bu Sırpça makalenin Türkçeye çevirisi de yapılmıştır. İsmail Eren (1974-76). "Mesîhî'nin Dünya Edebiyatında yer alan "Bahariye"si". *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi.* (22): 213-219 ve İsmail Eren (1974-76). "Bahariye'nin Fransızca, Rusça ve Sırpça Çevirileri". *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi.* (22): 221-227. İrfan Morina Bahariye'nin Arnavutça'ya da çevirisinin yapıldığını bildirmektedir.(Bk. İrfan

Mesîhî'nin şiirleri, birçok Divan şairininkiler gibi şairin yaşadığı dönem, çağın sosyal yapısı hakkında fazla bilgi vermemekle birlikte onun yaşadığı yerler vb. hakkında şiire yansıtılmış bazı izler taşımaktadır.

Gel bugün şehr-i Sarây içinde beglik sürelüm

Kim bilür yarın felek kimlerle ʻişret-bâz olur

Cân u dil mürgin niçün sayd eyledüñ didüm didi

Bosna'dur bunda kim anadan toğan şehbâz olur[14]

gibi şairin bulunduğu yerleri öven bazı beyitler onun divanında yer alır; ancak bunların sayıları azdır.[15] Şairin, şiir ve şiir dilinin nasıl olması gerektiği konusundaki düşüncelerini yansıtıcı beyitlere de az sayıda rastlanmaktadır. Şiirlerinde Farsça ve Arapça kelimeler yüzyılın şiir diline bağlı olarak yer almakla birlikte sayıca çok fazla olmadığını dikkate alacak olursak, dilinin dönemin şiir dili yapısına uygun olduğu görüşüne varabiliriz. Aslında bu durumda, dildeki Arapça ve Farsçanın şiir ve nesir dilini önemli ölçüde etkilemesinin daha sonraki yüzyıllarda oluşunun da payı olduğu ortadadır. Ayrıca, şairin,

Mesîhî gökden insen sana yer yok

Yüri var gel ʻArabdan ya ʻAcemden[16]

beyitiyle Arap ve İran Edebiyatına kendi döneminde başlamış olan ilgi ve hayranlığı da kınadığını anlayoruz. Öte yandan, Mesîhî'nin medrese öğrenimini tamamlayıp tamamlayamadığını kaynaklardan ya da şiirlerinden öğrenememize rağmen, divanındaki Farsça şiirleri ve şiirlerindeki Arapça ibare ve beyitler her iki dilde de şiir yazabilecek güçte bu dilleri bildiğini göstermektedir. Şüphesiz Farsça-Arapça şiir yazmasında dönemin Farsça ve Arapça şiir yazma geleneğinin etkisini de dikkate almak gerekir. Öte yandan *Gül-i Sad-berg* adlı mensur eserindeki Arapça ve Farsça kullanım yoğunluğu hem dönemindeki nesir dilinin durumunu hem de onun bu dillerdeki gücünü göstermektedir.

Döneminin diğer şairlerinde olduğu gibi Mesîhî de divanında yer yer sade söyleyişe, halk arasında yaygın kullanılan deyim ve atasözlerine yer vermiştir.Örneğin;

Morina (1987). *Priştineli Mesîhî.* Priştine.)
Ayrıca bk. Hasan Kaleşi (1976). *Seminari Kultures Shqiptare per* te *huaj.* Prishtine. (Bk. İrfan Morina (1987). *Priştineli Mesîhî.* Priştine.16).

[14] Mesîhî. *Dîvân*. Gazeliyyât. 70/2,3.

[15] Necib Asım ve Abdülkadir Karahan, *Mesîhî Dîvânı*'nda dönemin sosyal yapısıyla ilgili bilgiler bulunduğunu örnek vermeksizin kaydederler. Bk. Necib Asım (1911). *Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası*. (1): 300-308; Abdülkadir Karahan (1979). "Mesîhî". *İslâm Ansiklopedisi.* C.8. İstanbul: MEB Yay. 124.

[16] Mesîhî. *Dîvân*. Gazeliyyât. 177/5.

Gönül gözden kaçup bezmüne vardı

Kaçup yağmurdan uğradı toluya[17]

...

Sâkî şu denli turdı gice hidmetünde kim

İndi surâhînün kara sular ayağına[18]

...

Fâş eyleyüben sînedeki âteş-i ʻaşkı

Ey eşk Mesîhî'nün ocağına su kuyma[19]

...

Var ey tamâm dirilen âdem ko da'viyi

Eksüklügi gerek kişinün k'ol tamâm ola[20]

gibi atasözü, deyim ve halk söyleyişlerine yer veren beyitlerin sayısı divanında az değildir. Ayrıca gazelleri arasında rastladığımız, *ehlen ve sehlen merhaba* 163/4, *evvel ta'âm andan kelâm* 168/4, *haber ısmarladım ana agızdan* 172/2, *haber sorduk sabâya yoldan izden* 172/3, *bize matemdür ayruklara dügün* 173/3, *kara kaşdan kara gözden çagırmak* 186/5 vb. söyleyişler azımsanamayacak sayıdadır.

Mesîhî'nin dönemin diğer şairlerinde olduğu gibi Divan şiirinin geleneksel yapısına sadık kalarak belirli kurallar çerçevesinde şiirlerini yazdığını görüyoruz. *Dîvân*'ında 22 kasidesinden yalnızca 5'i, gazellerinin de üçte biri olan 162 gazel rediflidir. Rediflerin çoğu, hançer, hilâl, aşk, nergis v.b. Divan şiirinde çok kullanılmış olan redif kelimelerinden yapılmıştır. Ayrıca redifi şahıs adı olan gazelleri de vardır. Bu tür gazellere Kasım Beg(130), Yusufun (141), Memi (253) redifli gazelleri örnek olarak verebiliriz. Şairin aruz veznini genelde başarıyla kullandığı divanından anlaşılmaktadır. Ancak, imale- özellikle Türkçe kelimelerde- kullanımları da dikkat çekicidir.Çeşitli aruz kalıpları arasında en çok kullandığı remel, muzari ve hezec bahirleri, Mesîhî'nin çağdaşı öteki şairlerin de rağbet ettikleri bahirlerdir. [21] Gazellerde dikkat çekici olan başka bir özellik de farklı gazellerde rastladığımız beyit tekrarlarıdır. Örneğin 115/3 ile 116/6; 180/5,6 ile 181/7,8; 199/2 ile 200/6 ve 199/4 ile 200/5 vb. Kuşkusuz bu tür kullanımların yalnızca şaire değil; müstensihlere ait olabileceğini de düşünmemiz gerekir.

II. Bayezit dönemi şairlerinden Mesîhî'nin Divan şiirindeki yeri ve önemi konusunda genellikle eski kaynaklar övgü yanı ağır basan sözler söylerler. Örneğin Âşık Çelebi, Mesîhî'den söz ederken; "Divan şiirinin temelini atan Ahmet Paşa'dır. İlk temel taşı Necâtî; ikincisiyse Mesîhî'dir" diyerek onun Divan şiirinin kuruluş

---

[17] Mesîhî. *Dîvân*. Gazeliyyât. 242/3.
[18] Mesîhî. *Dîvân*. Gazeliyyât. 229/6.
[19] Mesîhî. *Dîvân*. Gazeliyyât. 230/6.
[20] Mesîhî. *Dîvân*. Gazeliyyât. 247/2.
[21] Daha geniş bilgi için bk., Mine Mengi (1974). "Mesîhî'nin Hayatı, Şairliği ve Eserleri". *Ankara Üniversitesi Türkoloji Dergisi.* 6(1): 109-119.

dönemindeki ve gelişimindeki yerine değinir. Hatta onu Zâtî'ye tercih ettiğini söyleyerek, övgüsünü neye dayanarak yaptığı bilinemeyen kişisel bir yargıya kadar götürür. Mesîhî'nin çağdaşı şairlerle ve bu arada Zâtî ile tanıştığı kaynakların verdikleri bilgiler arasındadır. Hatta Latîfî, eski şiir geleneğimizin bir özelliği olan iki şair arasındaki latife yollu bir atışmaya da tezkiresinde yer verir.

Ey Mesîhî her biri ʻırz ugrusı ʻayyârdur

Şehr-i şiʻrün şâhısun bir dürlü dahi oldı iş

Mülki- nazm-ı Zâtî'nün uğurlanup maʻnâları

Girüben dîvânuna tebdîl-i sûret eylemiş

Yukarıdaki beyitlerden de anlaşılacağı üzere Zâtî, Mesîhî'yi şiirlerini çalmakla suçlamıştır. Ancak, Mesîhî bu suçlamayı reddetmiş ve Zâtî'ye şu cevabı vermiştir.

Sanma ki maʻni-yi nâdâna beni el uzadan

Degülüm tıfl ki hâyîde idinem iftâr

Tendeki rûh bana ʻâriyyeti oldugıyçün

Günde bin kez iderüm kendü hayâtumdan ʻâr[22]

Eski kaynaklar, onun kendine özgü şiir tarzının olduğundan da söz ederler. Bu görüşü destekleyen bazı beyitlere Mesîhî'nin kendisi de divanında yer verir.

Mesîhî muhteri'dür pîşesinde

Degüldür san'atı dîvân ugurlar

Ey Mesîhî fikretün bâzına yüz bin âferîn

Kim bulur her lahza mürg-i ma'ni-yi hâsı şikâr[23]

Yukarıdaki beyitlerden de anlaşılacağı gibi şair, tarzının başkalarınınkinden farklılığı ve yeniliği ile övünmektedir. Öte yandan Latîfî, Mesîhî'nin şiirinin sıradan kişiye yönelik olmadığını, dolayısıyla halkın onun şiirlerini anlayamayacağını, hatta kaside vadisinde yeni bir yol açtığını da söyler. Latîfî'nin muhtemelen, şairin kendi şiirini öven beyitlerinin etkisiyle vardığı bu görüş, şüphesiz herhangi bir dayanaktan yoksundur ve Mesîhî'nin övgüsünde abartmaya kaçtığının bir göstergesi de olabilir.

Şairden söz eden yeni kaynaklar ise, Âşık Çelebi'nin yukarıda değindiğimiz görüşüne büyük ölçüde katılarak onun 15.yüzyılın ikinci yarısında Ahmed Paşa ve Necâtî ile birlikte ön sırada yer aldığını belirtirler. Ayrıca Mesîhî'nin şiirlerinin

---

[22] Latîfî (1314). *Tezkire-i Latîfî.* İstanbul: İkdam Matbaası. 311.
[23] Mesîhî. *Dîvân*. Gazeliyyât. 69/5, 70/6.

bazılarının tanzir edilmiş olması da bu görüşü desteklemektedir.[24] Divan şiirinin klasik bir biçim kazandığı dönemin şairi olan Mesîhî'nin eski şiirimizin gelişimine katkısı tartışılmaz. Ancak biz, onun Ahmet Paşa ve Necâtî'den sonra ve daha çok 15. yüzyılın ikinci sırada bulunan şairleri arasında yer alabileceği görüşündeyiz.

Mesîhî'nin etkilendiği ve etkilediği şairler konusuna gelince: Divanında adlarını zikrettiği bazı İranlı şairleri beğenip onları üstad saydığı anlaşılıyor. Ancak bunlann sayıları azdır. Sanatçı, lirik şiir üslûbundan etkilenmiş olmakla birlikte, belki de en çok beğendikleri Selmân-ı Sâveci ve Kemâl Hucendî olduğu için *Dîvân*'da yalnızca onları anıp söz konusu şairlerin dışında, çağdaşı başka İranlı şiir ustalarının sözünü etmemektedir.

Hüsrev-i Rûm diye bana Mesîhî şeksüz

Ger ire gûş-ı Kemâl'e kelîmât-ı hasenüm

…

Ey sabâ şi'r-i Mesîhî'yi yüri Parsa ilet

Şâd olsun dir isen mühçe-i üstâd-ı Hucend[25]

Mesîhî'nin, beğendiği ya da etkisinde kaldığı Osmanlı şairlerine gelince; şairin bu konuda şiirlerinde herhangi bir ipucu vermediğini görüyoruz. Buna karşın, Mesîhî'nin Divan şiirinin gelişim çizgisi üzerindeki yeri dikkate alınacak olursa, gerek kendi çağında gerekse daha sonraki yüzyıllarda etkisinde kalmış şairlerin bulunduğu ortadadır.Örneğin Bâkî'nin, Mesîhî'nin ünlü *Bahariyye'*sini tanzir etmiş olması, Mesîhî'nin Bâkî üzerindeki etkisinin kanıtı olmalıdır.

3. ESERLERİ

Mesîhî'nin kaynakların varlığından söz ettiği üç eseri bulunmaktadır.[26] Bunlardan *Dîvân* ile *Şehr-engîz* manzum, *Gül-i Sad-Berg* ise mensurdur.

Dîvân alışılmış biçimde düzenlenmiş olup klasik sıralama gereği münâcâtla

---

[24] "Mesîhî'nin *Mecma'u'n-nezâ'ir'de* 4'ü zemin şiir olarak 70 şiirinin bulunması ve şiirlerine Fakîrî, Helâkî, Muhibbî, Mu'idî, Nazmî, Rahmî, Refîkî, Sehî, Selmân, Sühâyî ve Sürûrî-i Müderris tarafından 23 nazire söylenmesi onun şiirdeki kudretini ve şöhretini göstermesi bakımından önemlidir. (Bk. Ahmet Atillâ Şentürk-Ahmet Kartal (2012). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi.* İstanbul: Dergah Yay. 236.) Biz söz konusu zemin şiirler ile nazire şiirler için kaynak çalışması yapamadık. Ancak bilgide abartma payının olabileceğini düşünüyoruz.

[25] Mesîhî. *Dîvân*. Gazeliyyât. 153/7, 33/5.

[26] İstanbul Millet Ktp. (Ali Emiri-Manzum Eserler, no. 685) ndaki bir şiir mecmuası içinde 169b-170a yaprakları arasında *İşretnâme-i Mesîhî (Sâkî-nâme-i Mesîhî)* başlıklı 87 beyitlik bir mesnevî bulunmaktadır. Çeşitli nedenlerle önce Priştineli Mesîhî'ye ait olduğunu sandığımız bu eser dili ve imlâsı itibariyle Doğu ve Batı Türkçesi özelliklerini bir arada taşımaktadır. Bu nedenle eserin Rumelili Mesîhî'nin olduğu konusunda kesin görüşe varamadık. Anılan mesnevî ile tanıtımının yapıldığı "İşaret-nâme-i Mesîhî Üzerine" başlıklı yazımız *Erdem Dergisi* sayı 17'de yayımlanmıştır.

başlar. Münâcâtı, l'i Farsça 22 kaside, 1 terkib-i bend, 3'ü Farsça 289 gazel, 3 murabba, 2'si Farsça toplam 18 kıt'a ve 15 müfred izler.[27] Kasidelerin yer aldığı uzun bölümde bulunan yüzyılın ileri gelenlerine sunulmuş kasidelerden bazıları, özellikle Ca'fer Çelebi için yazdıkları dışında çoğu kasideler, şairin kendisine hami bulma arayışına girdiği dönemde yazdığı alışılmış tarz kasidelerdir. Ca'fer Çelebi için yazdıkları sayıca en çok, uzun ve hayal yönünden oldukça zengin kasidelerdir. Mesîhî'nin şiirle uğraştığı verimli yıllar II. Bayezid'in hükümdarlık dönemine rastlar. Daha sonraları şair, hayatını sürdürme çabası içinde devlet büyüklerine ardı ardına kasideler sunmuştur.Divanda bulunan 16. ve 18.-21. arası toplam 5 kaside başlıksız olup kimler için yazıldıkları da metinden anlaşılamamaktadır.Bu durum bize bazı kasidelerin ihtiyaç duyulduğunda devlet büyüklerine sunulmak üzere yazıldığı izlenimini vermektedir.[28] 21. Kaside ise nasihatnamedir.

Dîvân'ın en uzun bölümünü meydana getiren Gazeller bölümünde ise Mesîhî, gazellerini yazarken çağının şiir anlayışının ve kurallarının dışına çıkmaksızın, gazellerinin çoğuna rindane-âşıkane şiirin özelliklerini koymayı başarmıştır.

Şehr-engîz Mesîhî'nin bilinen en ünlü eseridir. Eser ününü, konusuna ya da edebî değerine değil, tarzının en eski örneklerinden oluşuna borçludur. Mesîhî'nin kaygısız, rint, derbeder yaradılışına ve yaşayışına bakan bazı araştırmacılar, Divan şiirinde şehr-engîz türünün ilk örneğini Mesîhî'nin verdiği görüşünde birleşirler. Bu düşüncenin sahiplerinden olan Gibb ve İrfan Morina[29] daha da ileri giderek İslami edebiyatlarda ilk şehr-engîz yazanın Mesîhî olduğunu belirtir ve şair hakkında içinde mübalağa payının bulunduğu övgü dolu sözler söylerler. Oysa gene Batılı müsteşriklerden E.G. Browne ile Hammer'in bu konudaki görüşleri farklıdır.[30] Browne'a göre, Gibb'in dediği gibi şehr-engîz türünün Türk edebiyatının buluşu olduğu ve Fars edebiyatında benzerinin bulunmadığı düşüncesi yanlıştır. Sâmi Mîrzâ'nın 1550 (H.957) tarihinde yazılan *Tuhfe-i Sâmî*'sinde, şehr-engîz türüne benzer eser vermiş Vâhidî ve Harfî mahlaslı iki şairden söz edilmektedir. Vâhidî'nin *Şehr-engîz*'i Tebriz, Harfî'ninki ise Gilan hakkında yazılmıştır. Browne'ın görüşüne göre bu iki eser Mesîhî'nin *Şehr-engîz'*inden sonra yazılmış olabilir. Ancak, söz konusu *Şehr-engîz*lerin Fars edebiyatındaki ilk örnekler olduklarına dair bir kayıt yoktur.[31] Öte yandan Hammer, Mesîhî'nin çağdaşı Fakirî'nin Divan şiirinde ilk şehr-engîz yazan şair olduğu görüşündedir.[32]

Gerçekten, *şehr-engîz* türünün Türk edebiyatında kimin tarafindan

---

[27] Belirtilen sayılar hazırladığımız *Dîvân* metninde yer alan manzumelerin sayısı esas alınarak verilmiştir.

[28] Mesîhî aşağıdaki devlet büyüklerine kaside sunmuştur: II. Bayezid (4), Yavuz Sultan Selim (1), Mir Bedreddin (1), Hadım Ali Paşa (1), Mehmed Çelebi (1), Tacizâde Ca'fer Çelebi (6), Ahmed Çelebi (1), Hasan Paşa (1), Yunus Bey (1).

[29] E.J.W. Gibb (1965). *A History of Ottoman Poetry*. V.2. London. 232; İrfan Morina (1987). *Priştineli Mesîhî.* Priştine.14.

[30] E.G. Browne (1939). *A Literary History of Persia*. C.IV. Cambridge. 238; J.v. Hammer-Purgstall (1836). *Geschichte der Osmanischen Dichtkunst.* V.I. Pesth. 297.

[31] E.G. Browne (1939). *A Literary History of Persia*. C.IV. Cambridge. 237.

[32] J.v. Hammer-Purgstall (1836). *Geschichte der Osmanischen Dichtkunst.* V.I. Pesth. 297

yaratıldığı konusu henüz aydınlığa kavuşmamıştır. Agâh Sırrı Levend[33], Zâtî'nin Mesîhî ile aynı tarihlerde yazdığı *Şehr-engîz'*ine dikkat çeker. Her iki *Şehr-engîz* de aruzun *mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün* kalıbıyla yazılmıştır. Edirneli olarak tanıtılan kişiler de aynıdır. Nalbandoğlu Ahmed, Talib-i ilm Mahmud v.b. gibi ... Bu kişilerin tasvirlerinde de büyük benzerlikler vardır. Bütün bu benzerlikler bizi söz konusu *Şehr-engîzler'*in, şairlerinin aralarında geçen bir sohbet sonrası ortaya konmuş olunabileceği görüşüne götürmektedir.[34] Üzerinde çalıştığımız *Dîvân* nüshalarının hiçbirinde mesneviye ad verilmemiştir. Yazılış tarihi de eserin üzerinde yoktur.[35] Ancak, büyük ihtimalle eser Edirne'de yazılmıştır.

Şehr-engîz üç bölümden ibarettir. Münâcât, tasvîr ve hâtime. Münâcât, klasik düzen gereği şairin Allah'a suçlarının bağışlanması için yakardığı bölümdür. Münâcâtı izleyen ilk beyitlerde gece, gündüz tasviri yapılır. Daha sonra Mesîhî Edirneli gençlerin kısa tanıtımına yer verir. Sayıları kırk altı olan gençler birkaçı dışında genelde ikişer beyitle tanıtılmışlardır. Söz konusu kişilerin ismi, mesleği ya da baba mesleği mizahi ifade kullanılarak verilir. Ancak bu mizahi ifadede övgü ağır basar. Kimi zaman da kişilerin niteliklerine bir iki kelimeyle değinilir. Tanıtılan gençlerin hepsinin müslüman ismi taşımaları ve orta tabakadan gelmeleri mesnevinin dikkat çeken yönlerinden biridir. Gençler dükkânlarda çalışır, ya da dükkân sahiplerinin oğullarıdır. Daha sonra Dua bölümünü izleyen iki gazelle mesnevi son bulur. Eserin tamamı 178 beyittir. *Şehr-engîz'*in dili genelde, sanatçının divanında yer alan bazı manzumelerin dilinden daha kolay anlaşılır.[36]

Gül-i Sad-berg Mesîhî'nin yalnızca *Latîfî Tezkiresi*'nde sözü edilen mensur eseridir. Latîfî'ye göre eser, döneminde ilgiyle karşılanmış ve rağbet görmüştür. Bursalı Mehmed Tahir eserin bir nüshasının Nuruosmaniye Kütüphanesi'nde bulunduğunu kaydeder.[37] *Gül-i Sad-berg'*den söz eden kaynaklarda, eserin sanatçının yazmış olduğu yüz dolayında mektuptan meydana geldiği bildirilmektedir. Sanatkârane üslûpla yazılmış olan *Gül-i Sad-berg*'deki Farsça ve Arapça kelime, ibare ve cümle kullanımları dikkat çekicidir. Ayrıca eserde mektup türünün kalıp anlatım biçimlerine yer verilmiş olması *Gül-i Sad-berg'in* daha önce yazılmış olan Arap ve Fars mektup örneklerinden yararlanmış olabileceği izlenimini vermektedir. Ayrıca, Kâtip Çelebi'nin ifadesine göre eser, Nakşibendî Şeyhi Mahmud b. Edhem'in *Gülşen-i İnşâ* adlı eserinin bir modelidir.[38] *Gül-i Sad-berg*, şefkat-nâme, talep-nâme, irsâl-

---

[33] A. Sırrı Levend (1952). *Türk Edebiyatında Şehr-engîzler Şehrengizlerde İstanbul*. İstanbul.
[34] Lala İsmail Ef. Ktp. 443 numarada kayıtlı Zâtî'nin *Şehr-engîz*'ini göremedik. Anılan eserler arasındaki karşılaştırma Bayezid Umumi Ktp. 3595 numaralı eksik metin üzerinden yapılmıştır.
[35] A. Sırrı Levend, Üniversite Ktp. no. 1532'deki *Mesîhî Dîvânı* nüshasında bulduğu "Azimet kerden-i Sultan Selim Han der-Şehr-i Edirne" başlığına dayanarak *Şehr-engîz*'in yazılış tarihini 918/1512 olarak verir.
[36] Milli Kütüphane'de Yz.A 3821/2 numarayla kayıtlı Mecmua içerisindeki Mesîhî'ye ait olduğu bildirilen *Nigâr-nâme-i Zevk-âmiz der Üslûb-ı Şehr-engîz* başlıklı mesnevi yanlışlıkla Mesîhî'nin eseri olarak verilmiştir. *Nigâr-nâme* 16. yüzyıl şairlerinden Azîzî'ye aittir. Bu konuda bize bilgi veren değerli meslektaşım Prof. Dr. İ.Çetin Derdiyok'a teşekkür ederim.
[37] Bursalı M. Tahir (1330-38). *Osmanlı Müellifleri*. C.I. İstanbul. 160.
Eserin, Nuruosmaniye Ktp.nda bulunan nüshasından başka, değişik kaynaklarda varlığından söz edilen dört yazma nüshası daha bulunmaktadır. Bu nüshalar şu kütüphanelerde bulunmaktadır.
a) British Library. Or. 11194. Londra-İngiltere.

nâme, şevk-nâme, tehniyet-nâme, i'lâm-nâme, şikâyet-nâme, cevap-nâme, şükür-nâme, ta'ziyet-nâme, ıyâdet-nâme ve dâvet-nâme olmak üzere farklı başlıklı on iki çeşit mektup türünde yazılmış olup büyüklü küçüklü yüz ayrı mektubun bir araya getirilmesiyle hazırlanmış bir münşeat kitabıdır. Eserin bazı nüshalarında bu başlıkların tertibi farklıdır. Başlıklardan da anlaşıldığı gibi mektuplar değişik zamanlarda çeşitli amaçlarla farklı rütbe ve makamlardaki kişilere yazılmış olup ayrıca mektupların ser-nâme başlığını taşıyan başlangıç bölümleri vardır.

Bk. Hasibe Mazıoğlu (1982). "Eski Türk Edebiyatı". *Türk Ansiklopedisi.* C.XXXII. Ankara. 104.
b) Gazi Husrev-Begova Biblioteka No. 4885. Sarayevo-Bosna-Hersek.
Bk. Eleazar Birnbaum (1983-1984). "Turkish Manuscripts Cataloguing Since 1960 and Manuscripts Still Uncatalogued". *Journal of the American Oriental Society*. New Haven. 2/519.
c) Süleymaniye Ktp. (Esat Ef. Böl.) No. 3351.
Bk. Fahir İz ve Günay Kut (1985). "XV. Yüzyıl Nazım ve Nesri (Mesîhî)". *Başlangıcından Günümüze Kadar Büyük Türk Klâsikleri*. C.2. İstanbul: Ötüken Yay. 231.
d) Selim Ağa Ktp. (Hüdayi Ef. Yazmaları) No. 1291.
Bk. Abdülkadir Karahan (1979). "Mesîhî". *İslâm Ansiklopedisi.* C.8. İstanbul: MEB Yay. 124
Fahir İz ve Günay Kut (1985). "XV. Yüzyıl Nazım ve Nesri (Mesîhî)". *Başlangıcından Günümüze Kadar Büyük Türk Klâsikleri*. C.2. İstanbul: Ötüken Yay. 231.
Eserin söz konusu edilen dört yazma nüshasını İ. Çetin Derdiyok karşılaştırarak Mesîhî'nin Gül-i Sad-berg'i adlı doktora tezini hazırlamıştır. (İ.Çetin Derdiyok (1994). *XV. Yüzyıl Şairlerinden Mesîhî'nin Gül-i Sad-berg'i.* Doktora Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi).
[38] Kâtip Çelebi (1914). *Keşfü'z-zünûn*. C.II. İstanbul. 1505.

DÎVÂN'IN HAZIRLANMASINDA YARARLANILAN NÜSHALAR

A. British Library, Or. 1152 (Charles Rieu (1888). *Catalogue of the Turkish Manuscripts in the British Library.* London. 171)

B. British Library, Arundel Or. 18 (Charles Rieu (1888). *Catalogue of the Turkish Manuscripts in the British Library.* London. 172)

C. John Rylands. Manchester. Turkish Manuscripts no. 62.

(Bu nüsha, 15. ve 16. yüzyıl şairlerinden on dördünün divanlarının yer aldığı 534 yapraklık hir mecmua içerisinde olup, Mesîhî Dîvânı 2b- 92a arasında yer almıştır[39].)

D. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, no. 89 (Komisyon (1947). *İstanbul Kitaplıkları Türkçe Yazma Divanları Katalogu*. C.I. İstanbul: MEB Yay. 87) [40]

E. Süleymaniye Kütüphanesi, Lala İsmail Efendi no. 483 (Yazma Divanlar Katalogu. C. I. 88)

Bu nüshalardan yalnızca B, 2a Rebiü'l-âhir 938/1531 tarihlidir. Diğer dört nüshadan C nüshası hariç tutulmak şartıyla, A, D, E nüshaları onaltıncı yüzyılın başlarında istinsah edilmiş izlenimini vermektedir. Şairin uzun şiirlerine yer verilmeyen B nüshasından başka bütün yazma nüshalarda, Mesîhî'nin hayatının son yıllarında yazıp Sultan Selim ve Cafer Bey'e sunduğu kasideler ile Ali Paşa için yazdığı mersiye ve ünlü bahariye bulunmaktadır. Bu noktadan hareket ederek, orijinal nüshayı, Mesîhî'nin 917/1512'de ölümünden kısa bir süre önce, kendisine yeni bir hami araması nedeniyle, bütün edebî gücünü ortaya koyma çabası içerisinde bulunduğu dönemde yazdığını söyleyebiliriz. Ancak yukarıda sözünü ettiğimiz yazma nüshalardan hiçbirisi bize orijinal nüsha izlenimini vermedi.

Genelde, imlâ özelliklerine bakıldığında, yazma nüshalarda A ile D bir grubu, B, C ve E nüshaları bir diğer grubu oluşturmaktadır. Her iki grup da birbirine benzer özellikler göstermektedir. Yalnız birinci gruptakilerden çok, ikinci grupta yer alan yazma nüshalarda müstensihlerinin müdahaleleri daha belirgin olarak görülmektedir. Ancak, yazma nüshaların hepsinin müstensihlerinin ellerinden zarar gördüğü ortadadır. Özellikle A, D ve E nüshalarında karşılaştığımız yanlışların müstensihlerin bilgisizliğinden kaynaklandığını söyleyebiliriz. Mesîhî Dîvânı'nın görebildiğimiz nüshalarından C en güvenilir olanıdır. Anılan nüshanın dikkatle ve zekice istinsah edildiği görülmektedir. Kimi yerlerde orijinal nüshadaki yanlışların tekrarlandığı izlenimini edinmekle birlikte, müstensihin işinin ehli olduğunu görüyoruz. Dîvân'ın yeni harflerle basımı için yapılan çahşma sırasında nüsha farklarına yer verilmiş ancak metin daha çok C ve D nüshaları esas alınarak ortaya konmuştur.

---

[39] Bk. Mine Mengi (1977). "Bir Şiir Mecmuası Hakkında". *Ankara Üniversitesi Türkoloji Dergisi.* (VII): 73-78.

[40] *İstanbul Kitaplıkları Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu'*nda yukarıda adları verilen divan nüshalarından başka, İstanbul Üniversite Kütüphanesi T.668 numaralı ve Atıf Efendi Kitaplığı 2054/13numaralı yazma nüshalarının varlığı da bildirilmektedir.

METİN KURULURKEN TUTULAN YOL

Yeni harflerle basıma hazırladığımız Mesîhî Dîvânı'nın tam ve eksiksiz olduğu söylenemez. Bu durumu göz önünde bulundurarak, metnin kuruluşunda elden geldiğince çok sayıda yazma nüshanın görülmesine çalışılmıştır. Bu amaçla, daha önce de belirtildiği gibi, Dîvân'ın ulaşabildiğimiz beş yazma nüshasından yararlanıldı. İmlâ özellikleri bakımından iki grupta topladığımız yazmaların her birini gösterdikleri farklı özelliklerle ayrı ayrı değerlendirmenin güçlüğü ortadadır. Bu nedenle, gruplardan birindeki ya da ötekindeki farklılıkların şairin kendisine mi yoksa müstensihine mi ait olduğunu anlamak mümkün olmadı. Özellikle, yanlışların oldukça sık görüldüğü E nüshasının daha geniş kapsamlı bir karşılaştırmayı gerektirdiği kanısına vardık.

Dîvân'ın çeviri yazılı metninin ortaya konulması sırasında aşağıdaki hususlara dikkat edildi: İmlâ bakımından nüshaların imlâ özelliklerini göz önünde bulundurarak metnin kuruluşunda Eski Anadolu Türkçesinin fonetik özelliklerine uyma yolunu seçtik. Türkçe kelimelerin imlâsında bilinen çeviri yazı sistemini kullandığımızı belirtmenin yanı sıra Dîvân metninin kuruluşundaki birkaç hususiyetten de söz edelim: Mastar halindeki kelimeler kendilerinden sonra ünlüyle başlayan bir kelime tarafından izlendiklerinde mastar olan kelime sonundaki (k) ünsüzü (g) ünsüzüne dönüştürülerek yazılmıştır. Görmeg içün, uçmag içün örneklerinde olduğu gibi. Arapça ve Farsça ibarelerde ve şiirlerde hem okuyucuya kolaylık hem de metin kuruluşunda birlik sağlamak amacıyla çeviri yazılı metin verilmesi uygun görülmüştür. Farsça kelimelerin çeviri yazısıyla ilgili olarak belirtmemiz gereken bir husus da, be- ve ne- ön eklerine aittir: Be- ve ne- ön ekleri alan kelimelerde vezin gereği ünlü düşmesi zorunlu olduğu zaman, be- ön eki eklendiği kelimenin ilk hecesinin ünlüsüyle birleştirilmiş, ne- ön ekinin ise ünlüsü korunarak, ön ek alan kelimenin ilk hecesindeki ünlü düşürülmüştür. Örneğin be-güsiled, b-ügsiled şeklinde yazılırken, ne-güsiled, ne-gsiled şeklinde yazılmıştır.

Gazeller, D nüshasındaki sıralama esas alınarak numaralanmıştır. Gazellerdeki beyitlerin numaralanmasında ise C nüshasındaki sıralamaya uyulmuştur. Manzumelerin değişik nüshalardaki varak numaraları ve beyit sıraları dipnot olarak verilmiştir. Ayrıca manzumelerin değişik nüshalardaki beyit sayıları, verdiğimiz metindeki beyit sayısından farklı olduğu zaman nüshalara göre beyit sayıları parantez içerisinde gösterilmiştir.

KAYNAKÇA

Âşık Çelebi. *Meşâ'irü'ş-Şu'arâ.* Süleymaniye Ktp. no. 268. yk. 166a

Beyânî. *Tezkire.* Millet Ktp. no. 757. yk. 192a

Birnbaum, Eleazar(1983-1984). "Turkish Manuscripts Cataloguing Since 1960 and Manuscripts Still Uncatalogued". *Journal of the American Oriental Society*. New Haven. 2/519.

Bursalı M. Tahir (1330-38). *Osmanlı Müellifleri*. C.I. İstanbul.

Derdiyok, İ.Çetin (1994). *XV. Yüzyıl Şairlerinden Mesîhî'nin Gül-i Sad-berg'i.* Doktora Tezi. Adana*:* Çukurova Üniversitesi.

Derdiyok, İ.Çetin (1997). " XVI. Yüzyıl Şairlerinden Azîzî'nin Nigâr-nâmesi'nin Yeni Bir Nüshası". *Türkoloji Araştırmaları. Fuat Özdemir Anısı*. Adana. 141-154.

Eren, İsmail (1974-1976). "Mesîhî'nin Dünya Edebiyatında Yer Alan Bahariyesi". *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*. (XXII): 213-219.

Eren, İsmail (1974-1976). "Bahariye'nin Fransızca, Rusça ve Sırpça Çevirileri". *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*. (XXII): 221-227.

E.J.Wilkinson, Gibb (1965). *A History of Ottoman Poetry*. V.2. London.

E.J.Wilkinson Gibb (1999). *Osmanlı Şiir Tarihi.* C.I-II. (çev. Ali Çavuşoğlu). Ankara: Akçağ Yay.

J.v. Hammer-Purgstall (1836). *Geschichte der Osmanischen Dichtkunst.* V.I. Pesth.

Komisyon (1947). *İstanbul Kitaplıkları Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*. İstanbul: MEB Yay.

İz, Fahir ve Günay Kut (1985). "XV. yy. Nazım ve Nesri (Mesîhî)". *Başlangıcından Günümüze Kadar Büyük Türk Klâsikleri.* C.II. İstanbul: Ötüken Yay. 231-234.

Karahan, Abdülkadir (1979). "Mesîhî". *İslâm Ansiklopedisi*. C.VIII. İstanbul: MEB Yay. 124.

Kâtip Çelebi (1914). *Keşfü'z-zünûn*. C.II. İstanbul.1505

Kınalı-zâde Hasan Çelebi (1981). *Tezkiretü'ş-Şu'arâ*. C.II. (hzl. İbrahim Kutluk). Ankara: TTK Yay.

Kur'ân-ı Kerîm ve Türkçe Anlamı (Meâl). (1961). 3 C. Ankara: T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı Yay.

Kut, Günay (1978). *Heşt-Bihişt, The Tezkire by Sehi Beg. Sources of Oriental Languages and Literatures* 5. Harvard.

Levend, Agâh Sırrı (1958). *Türk Edebiyatında Şehr-engîzler ve Şehr-engizlerde İstanbul*. İstanbul: İstanbul Fetih Derneği İstanbul Enstitüsü Yay.

Mazıoğlu, Hasibe (1982). "Eski Türk Edebiyatı". *Türk Ansiklopedisi*. C.XXXII. Ankara:

MEB Yay. 104.

Mengi, Mine (1977). “Bir Şiir Mecmuası Hakkında”. *Türkoloji Dergisi*. (7): 73-78.

Mine Mengi (1986). “Mesîhî and His Works”. *Erdem Atatürk Kültür Merkezi Dergisi*. 2(5): 357-369.

Mengi, Mine (1974). “Mesîhî’nin Hayatı, Şairliği ve Eserleri”. *Türkoloji Dergisi.*(6): 109-119.

Mengi, Mine (1990). “İşret-nâme-i Mesîhî Üzerine”. *Erdem* Atatürk Kültür Merkezi Dergisi. 6(17): 419-436.

Mengi, Mine (2004). “Mesîhî”. *İslâm Ansiklopedisi*. C.29. İstanbul: TDV Yay. 312-313

Mesîhî. *Dîvân*. British Library. Arundel Or. 18.

Mesîhî. *Dîvân*. British Library. Or. 1152.

Mesîhî. *Dîvân*. John Rylands Library. Manchester. Turkish Manuscripts no. 62. 2b-92a.

Mesîhî. *Dîvân.* İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi. No. 89.

Mesîhî. *Dîvân.* Süleymaniye Kütüphanesi. Lala İsmail Efendi. No. 483.

Mesihi (1995).*Mesîhî Divanı*. (hzl. Mine Mengi). Ankara: AKM Yay.

Mesihi (2014).*Mesîhî Divanı*. (hzl. Mine Mengi). Ankara: AKM Yay.

İrfan Morina (1987). *Priştineli Mesîhî.* Priştine.

Necib Asım (1911). *Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası*. (1): 300-308

Rieu, Charles (1888). *Catalogue of the Turkish Manuscripts in the British Library.* London.

Riyâzî. *Riyâzü’ş-Şu’arâ.* Nuruosmaniye Ktp. no. 3724. yk. 134a.

Sehî. *Heşt-Behişt*. İstanbul 1326.

Şentürk, Ahmet Atillâ ve Ahmet Kartal (2012). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Dergâh Yay.

DÎVÂN'IN METNİ

I

MÜNÂCÂT, KASÎDELER, TERKÎB-İ BEND

1

Münâcât

Fe^c^ilâtün Fei^c^lâtün Fe^c^ilâtün Fe^c^ilün

1. Yâ men aṭâ li-benî Âdemi ^c^aḳlen ve ẕekâ
Ṭâle şevḳî bi-ke fî külli ġadâtin ve mesâ

2. Mâ der evṣâf-ı celâlet müteḥayyir şüdeim
Dest-i mâ-râ zi kerem gîr ü ṭarîḳem be-nûmâ

3. ^c^Aybhâyem be-şeb-i ^c^afv çi pûşânîdî
Hemçü ḫ^v^ar der ṣeher-i ḥaşr megerdân rüsvâ

4. Degül encüm ki ḳılup raḥmetüñe naẓẓâre
Her gice başdan ayaġa göz olur çarḫ-ı dütâ

5. Dâmen-i ^c^afvuñı ger ^c^ayb yüzinden açasın
Şekl-i zengî görine ḫalḳ-ı Ḥabeş ehl-i Ḫaṭâ

6. Biz ḳadar ehl-i s̱evâb olmayısar maḥşerde
Ger ḫaṭâmuza bedel eyleyesin luṭf u ^c^aṭâ

7. Vay eger kim baḳasın ṣafḥa-ı a^c^mâlümüze
Göresin her varaḳını yüzümüz gibi ḳara

8. Bunca cürm ile bu deñlü gözedürken keremüñ
Tiġ-i ḫavfuñla niçün eyleyesin ḳaṭ^c^ -ı recâ

---

1. A. 2b, B. 10b, C. 2a, D. 1b, E. 3b.
Ey insanoğluna akıl ve zekâ veren, sana olan özlemim günden güne daha çok arttı
1b. bi-ke: BE, li-ke
mesâ: E, ^c^aṣâ
2. *Biz senin celâlet sıfatlarında hayrete düştük. Elimizden tut ve bize yol göster*.
3. B nüshasında bu beyit bulunmamaktadır.
Ayıplarımı af gecesiyle örttüğün gibi mahşer sabahında da bizi rezil, hakir dolaştırma
3a. pûşânîdî: AD, tu pûşândî.
4a. degül encüm ki: E, dükeli necm
ḳılup: B, ḳalup
4b. olur: E, ola.
6a. s̱evâb: ACDE, ṣavâb
maḥşerde: AE, ^c^âlemde
7a. ṣafḥa-ı: A, nâme-i
8a. gözedürken: BCE, görür iken
8b. niçün eyleyesin: BC, nice eyleyeyin

9. Ṭutalum ni^cmetüñüñ şükrine dil ṣâmit imiş
Her ḳılum ḥâl dili birle degül mi gûyâ

10. Yâ Rab ol lahzada kim ceyş-i ecelden korkup
Kal ‘a-ı kabri idine bu Mesîhî me’vâ

11. Açıvir cennet-i luṭfuñda aña revzenler
Ẓulemât-ı laḥ(i)d içre ḳoma anı tenhâ

9a. ṭutalum: DE, dutalum
ṣâmit: AB, ẖâmuş
10b. idine: A, idindi
11b. ḳoma anı: ADE, anı ḳoma

2

Der Sitâyiş-i Sulṭân Bâyezîd H̱ân

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Bir dem ki ġâ'ib olmış idi mihr-i âsumân
   Ol ḥasretiyle çeşm-i şafaḳ aġlamışdı ḳan

2. Gitmişler idi şarḳa meh ü ġarba âfitâb
   Begsüz çerîye dönmiş idi necm-i bî-kerân

3. Bâzâr-ı şebde şöyle ġanî idi her gedâ
   K'almazdı mihr eşrefisin kimse râyegân

4. Yorġun düşüp uyumış idi çarh̬ ekincisi
   Dökmişdi gökde S̱evr öñine kâh-ı kehkeşân

5. Pür-gendüm-i nücûm idi bu âsiyâ-yı dehr
   Batmışdı çarh̬ı mihr ü mehüñ bir nice zamân

6. Her gün ne toh̬m eker ki bu dihḳân-ı dehr kim
   Yüz ḳarasını ḥâṣıl ider her gice cihân

7. Teşbîh idüp ol şebi bah̬t-i siyâhuma
   Ṣandum ki ḳaldı ol ḳarañu şöyle câvidân

8. Nâgeh görindi çeşmüme ṣubḥ-ı sepîde-dem
   Hâtif mübeşşiri oḳıdı anda bir eẕân

9. K'ey ḳara günlü eyleme ḳatᶜ -ı recâ ṣaḳın
   Kim âb-ı H̱ıżr ẓulmet içinde durur nihân

10. Fi'l-ḥâl şâd olup bu nidâ-yı h̬ucesteden
    Bu maṭlaᶜ ile bülbül-i dil eyledi fiġân

11. Sînemde depreşür yine şâd olıcaḳ nişân
    Gel beni ġamzeñ oḳına ṭut ey ḳaşı kemân

---

2. A. 16a, B.-, C. 9a, D. 20a, E.-
1b. aġlamışdı: A, aġlamışdur
4b. öñine: A, öñince
6b. cihân: C, nihân
8a. çeşmüme: AB, gözüme
11a. nişân: AC, cihân

12. Sen ḳaşı yaya medḥ oḳıyam her aġızla ger
Cismümi zaẖm-ı tîrüñ ider ser-te-ser dehân

13. ᶜÎsâ başına sûzen-i ġamzeñ ṣoḳındı tâ
Cennetde anı ilede İdris'e armaġân

14. Gehvâre-i ᶜademde iken ᶜÎsi-yi femüñ
Her dem tekellüm eylemege depredür lisân

15. Nice ᶜurûc idem işigüñe ki ṣubḥ-dem
Ol âsumânda encüm olur çeşm-i pâsbân

16. Gerd-i vücûdumı süpürürdi fenâ yeli
Ḳarşu ṣu sepmeseydi aña çeşm-i dür-feşân

17. Odlar yaḳarsa başuma âhum ᶜaceb degül
K'ol âteş ile hemdem olupdur göñül hemân

18. Naḳd-ı ḥayâtumı nice çaldurmayam ki uş
Baġrum delindi ide ide ney gibi fiġân

19. Zehr-i cefâ ile felek acıtdı cânumı
Demdür ki dâdumı ala sulṭân-ı kâmrân

20. Ẓıll-ı İlâh u ḳuṭb-1 zamân Şâh Bâyezîd
Dârâ-yı rûzgâr u Süleymân-ı ins ü cân

21. Kişver-güşâ-yı ᶜâlem ü muᶜciz-nümâ-yı ẖalḳ
Dânâ-yı sırr-ı vaḥy u tüvânâ-yı *kün fe-kân*

22. Bir pâdişeh ki bâb-ı sarâyında âfitâb
Elde ᶜaṣâ ṭutar ḳapucısı gibi hemân

23. Seyrâna çıḳsa ḳaṣr-ı sarâyına pîr-i ᶜaḳl
Alçaḳ görine gözine eyvân-ı âsumân

24. Dergâhını gözetmege her gice ṣubḥa dek
Olur nücûm saṭḥ-ı felek üzre dîde-bân

25. Sürme idineli izi tozını mihr ü mâh
Çarẖ iki gözi gibi ṭutar anları hemân

13a. ṣoḳındı: A, taḳdı; C, ṣoḳdı; tâ: AC, yâr
21a. ᶜâlem ü muᶜciz: A, muᶜciz-i ᶜâlem

26. Laḥẓa-be-laḥẓa mu^{c}ciz-i cûd u seḫâ ile
Parmaḳları ucından aḳar çeşme-i revân

27. Girdükçe ḳalb-i düşmene şimşîri tîz olur
Ṭaş ile bilenür nitekim tîġ-i ḫûn-feşân

28. Döne döne mülâzemet ider aña felek
Her ṣubḥ-dem ḳazanmaġa bir pâre ḳurı nân

29. Ey ol ki şükr-i ni^{c}metüñe i^{c}tirâf içün
Olmış durur zemînde her bir çemen lisân

30. Varduḳça yüce çıḳmaġ içün pây-ı devletüñ
Âh-ı ḥasûd her dem olur çarḫa nerdübân

31. Bâġ-ı sarâyuñı ḳıla ger cennete şebîh
Rıḍvâna anca söz ata ḳaṣruñda bâġbân

32. Çıḳsun ḥiṣâr-ı çarḫa diyü ceyş-i rif^{c}atüñ
Ṭurmaz güneş uzadı virür aña rîsmân

33. Dîvânuñ içre bez̠l olıcaḳ ḫalḳa ni^{c}metüñ
Cevv-i havâda mürġ-i hümâ umar üstüḫ^{v}ân

34. Her ay başında ḫaṣmuña çengâl urmaġa
Ḥâżır ider meh-i nevi cellâd-ı âsumân

35. Düşmen şu deñlü ḳorḫuñı almış ki ölicek
Ḳabrinde ḫavf idüp kefen içre olur nihân

36. Telḫ itmege ḳıtâlde ^{c}ayşını düşmenüñ
Acı dil urur üşüb aña ḫançer ü sinân

37. Nîzeñ ḫayâlini ala ger çeşme çeşmine
Tâ ḥaşr lûlesinden aḳa ṣu yirine ḳan

38. Bâd-ı muḫâlif esdüre ger ḳahruñuñ demi
Baḥr-ı fenâya ġarḳ ola keştî-i *kün fe-kân*

26b. ucından: D, ucında
27b. bilenür: AC, biler; nitekim: A, nite ki
35b. olur: A, ola
36b. üşüb aña: AD, aña üşüb

39. Ger luṭfuñuñ nesîmini ḳıla taḫayyül âb
Bir içmesine Ḫıżr meded diyü vire cân

40. ᶜAdlüñ güneşden aẓher iken ben ne diyeyin
Şol kim ᶜıyân durur aña ḥâcet degül beyân

41. İnṣâf ḫoş-nevâsı güzel ᶜandelîbdür
Gülzâr-ı vaṣfuñ içre Mesîḥî-i medḥ-ḫᵛân

42. Şâhâ ᶜinâyet eyle ki ben müstmendüñi
Ser-geşte itdi kendü gibi çarḫ-ı bî-emân

43. Cümle cihâna maḳsim-i erzâḳ iken ṭapuñ
Biz sofra-i felekde görürüz ṭoyunca nân

44. Ḫayf ola bu ki tâb-ı meẕellet yaḳa beni
Her zâġ-ṭabᶜa ẓıll-ı hümâ ola sâyebân

45. Yetmez mi baña fâḳa ki îzâ ider felek
Öldürmek ister ola mı buldıysa nâ-tüvân

46. Ḳurtulmaġa bu ḥâdis̱e-i rûzgârdan
Yoḳdur duᶜâ-yı şâh ḳadar melce'-i emân

47. Tâ dîde-i nücûma cilâ vire küḥl-i şeb
Tâ çeşm-i ḫalḳa ḳurretü'l-ᶜayn ola neyyirân

48. Mülk-i vücûduña felek-i salṭanat medâr
Encüm-ᶜaded sipâhuña çarḫ-ı ẓafer mekân

39b. içmesine: AD, içimine
43b. biz: A, bu
44a. beni: D, seni
47. A nüshasında yoktur.
47b. Metinde kurret-i ᶜayn yazılmıştır. Doğrusu kurretü'l-ᶜayn olmalı.
48a. medâr: AD, müdâm

3

ᶜÎdîye der Sitâyiş-i Sulṭân Bâyezîd Ḫ̱ân

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Faᶜilâtün Fâᶜilün

1. Tâ ki gösterdi ufuḳdan nâz ile peyker hilâl
Merve ḥaḳḳı ᶜâleme oldı ṣafâ-güster hilâl

2. Bâde iç kim şâhid-i ᶜîdi żiyâfet itmege
Oldı gökde nuḳl encüm mey şafaḳ sâġar hilâl

3. ᶜÎd içün ᶜıṭr u ᶜabîrini müheyyâ ḳıldı şeb
Oldı zencîr-i şihâbıyle aña micmer hilâl

4. Çarḫ ṭâs içre şafaḳ ḥınnâsını ḥâżırlamış
Virmeg içün giceden barmaġına ẓîver hilâl

5. ᶜÎdgâhı laᶜl-leb bütlerle zeyn itdi yine
Oldı bu deyr-i muᶜallâda meger âẕer hilâl

6. Ḥamdülillâh kim şebîḫûn eyleyüp ġam leşkerin
Dâmen-i âfâḳı ṭutdı ḳan ile aḥmer hilâl

7. Ṭutmadıysa ol daḫi hep ḫalḳ ile her gün oruç
İncelüp böyle ne içün oldı pes lâġar hilâl

8. Gördi kim uçmaġa döndi dürlü zînetle zemîn
Yire uçmaḳ ḳaṣdına açdı o dem şeh-per hilâl

9. Bedr iken bu resme inceldüginüñ vechi bu kim
Şâhid-i ᶜîdüñ yolına itdi terk-i ser hilâl

10. Ṣanasın şâhuñ ḳılıcıdur asılmış ᶜarşda
Gûşe-i ṭâḳ-i felekde görinür enver hilâl

---

3. A. 4a, B.-, C. 3a, D. 3b, E. 4a (32)
3a. ᶜıṭr u: ADE'de vav yoktur.
4a. çarḫ: BD, çarhî
8a. zînetle: AD, zîverle
9a. resme: A, veche
10b. felekde: C, felekden
görinür: E, görinen.

11. Âfitâb-ı salṭanat Ḫ̮ân Bâyezîd ol kim anuñ
Nûr-ı re'yinden ider yıl on iki ay cer hilâl

12. Ḫ̮alḳ-ı ᶜâlem işigi üsṭindeki ṭâḳı görüp
Bildiler kim eylemiş dünyâ göginde yer hilâl

13. Baḥr-ı cûdında yüce ṭop-ı felekden her ḥabâb
Çarḫ̮-ı ḳadrinde büyük ḳavs-i ḳuzaḥdan her hilâl

14. Ceng gününde ᶜıyân olmaz idi ᶜîd-i ẓafer
Naᶜl-i esbi yer yüzin ḳılmasa ser-tâ-ser hilâl

15. Pâdişâhâ ḳapuña dervâzeye gelmiş durur
Çarḫ̮ sâ'ildür yanında keçküle beñzer hilâl

16. Ṭâḳ-ı dergâh-ı muᶜallâñı görübdür var is
Anuñ içün böyle alçaḳdan gelür eks̱er hilâl

17. Her ki işigüñ ḳoyup ḳıla semâvâta naẓar
Oḳa ṭutuban şihâb anı çeker ḫ̮ançer hilâl

18. Müstaᶜîr-i nûrı olmayaydı mihr-i cûduñuñ
Şöyle ḥâli üzre ḳalurdı ebed ebter hilâl

19. Rifᶜatüñ deryâsı içre bir gemîdür âsumân
Bâd mellâḥ ebr yelkendür aña lenger hilâl

20. Sehv idüben re'yüñe öykünmiş ol kec-râ ile
Ḫ̮acletinden yeridür ḳaldırmaz ise ser hilâl

21. Düşmenüñ gözine dünyâyı ḳarañu itmege
Üstine giceyle encümden çeker leşker hilâl

22. Ḫ̮aṣmuñı işkenceye çeksün diyü cellâd-ı çarḫ̮
Âsumânda görinür çengâl gibi her hilâl

23. Âfitâb-ı devletüñ her birine virürdi nûr
İttifâḳî ger felekde olsa her aḫ̮ter hilâl

11b. nûr-i re'yinden: A, yüzi ayından; D, nûrı ayından
14b. naᶜl-i esbi: E, atı naᶜli
16a. dergâh-ı: AD, deryâ-yı (!)
17. E nüshasında yoktur.
17a. ḳoyub: AD, görüb
20a. re'yüñe: AB, zâ'üñe
21a. gözine: CD, yüzine

24. ᶜAyni olmaġın şehâ miḥrâb naᶜl-i esbüñüñ
Secde içün çarḫuñ itmiş ḳâmetin çenber hilâl

25. Âfitâba bir daḫi nûr içün egmezdi aġız
Mihr-i cûduñdan eger bir kez ideydi cer hilâl

26. Ḥâṣeli'llâh kim teraḳḳî idedi yerden göge
Bende-i ḥalḳa-be-gûşuñ olmayaydı ger hilâl

27. Rîsmânlar ḥâżır itmişdür şuᶜâᶜ- ı şemsden
Didügümce medḥüñi yazınmaġa mısṭar hilâl

28. Yazmaġa altun ile şiᶜrin Mesîḥî bendeñüñ
Faḳrı ucından ödünç almış güneşden zer hilâl

29. Ḫusrevâ eksüklüye himmet maḥallidür temâm
Resm durur pertev-i ḫurşîd ile artar hilâl

30. Mâh-ı nev gibi senüñ eksük gedük bir ḳuluñam
Belki eksüklükde olımaz baña hem-ser hilâl

31. Ben duᶜâcınuñ belini bükdi gerçi ġam şehâ
Ḳarşu ṭapu ḳılmaġ ile buldı nûr u fer hilâl

32. Nice kim ᶜîd-i şerîfüñle bula ᶜâlem şeref
Nice kim eyyâm-ı şâdîde ola maẓhar hilâl

33. Gündüzüñ ᶜîd ü giceñ ḳadr ü berât ola şehâ
Âsumân saña ġulâm u bende-i kemter hilâl

27b. didügümce; A,B,C dikmeg içün

4

Ramażâniye der Sitâyiş-i Sulṭân Bâyezîd Ḫân

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Ṭâᶜat itsün diyü Allâha cemâhîr-i enâm
Bir güzel miḥrâb göstermiş idi mâh-ı ṣıyâm

2. Çün bir aylıḳ yoldan istiḳbâl-i şâh-ı ᶜîd içün
Ḫalḳuñ öñine düşüp itdi ḳulavuzluḳ imâm

3. Ṣafların düzüp namâz ehli virürdi her faḳîr
Begler aġalar gibi ṣaġına ṣolına selâm

4. Ḫancer-i mâh-ı nev-i rûze boġazların kesüp
Kendü rızḳın yimegi itmiş idi ḫalḳa ḥarâm

5. Ḫastaluḳdan ḳalmamışdı sâġaruñ benziñde ḳan
Ne rükûᶜ eylerdi żaᶜfından ṣürâḥi ne ḳıyâm

6. Ehl-i Rûm aḫşamı envâᶜ-î niᶜamla pür görüp
Şübhesüz bilmişler idi cennet olduġını şâm

7. Şâhid-i ᶜîdi müsaḫḫar itmege kendüye ḫalḳ
İttifâḳî çekdiler perhîzi otuz gün tamâm

8. ᶜÂşıḳuñ melḥûẓı olduġı gibi ebrû-yı yâr
Fikr iderlerdi hilâl-i ᶜîdi cumhûr-ı enam

9. Ḳanda ise bir gice ᶜarż-ı cemâl eyler diyü
Nâẓır olmışlardı maġribden yaña hep ḫâş u ᶜâm

10. Gördi kim taᶜẓîm ile çıkmışlar istiḳbâl içün
Mâh-ı nev iki bükilüp bunlara virdi selâm

11. Ben su'âl itdüm hilâle kim bu deñlü ḳadr ile
Niçün alçaḳdan gelüp böyle idersin iltiyâm

12. Didi bir şâha ṭapu ḳılup tevâżuᶜ eylerüm
K'eyledi Ḳâf-ı vaḳârı ḳâmet-i gerdûñı lâm

---

4. A. 4b, B. 10b, C. 10b, D. 11b, E. 4b
10a. içün: C, çün
11a. ḳadr: ABCE, ḳadd

13. Ḫusrev-i gerdûn-ḥaşem sulṭân-ı kevkeb-mertebe
Şehriyâr-ı şîr-râyet şâh-ı żırġâm-intiḳâm

14. Âfitâb-ı âsumân-ı salṭanat Ḫân Bâyezîd
Ḥâkim-i iḳlîm-i şerᶜ ü mâḥî-i küfr ü ẓalâm

15. Ol ki anuñ ᶜadli ṣaḥrâsında pervâz ideli
Ḳurtılubdur çengel-i şâhînden ṭavḳ-ı ḥamâm

16. ᶜAdli eyyâmında her kim ḥaḳḳ-ı ᶜabda el ṣuna
Boġazına ṭurur olsa bir çekirdek sîm-i ḫâm

17. Dest-bûsına anuñ her kim ki buldı dest-res
Laᶜlden tâc idinüp ḫâtem gibi oldı benâm

18. Dâne-i dendândan tesbîḥ idinmiş her dehen
Tâ ki anuñ medḥini tekrâr ide her ṣubḥ u şâm

19. Ey ki ḥükmüñ gerden-i gerdûna ṭaḳmışdur kemend
Vey ki ᶜazmüñ tevsen-i eflâke urmışdur licâm

20. Ṣît-i ᶜadlüñ ṣavtını sâmiᶜ durur gûş-ı aṣamm
Bûy-ı luṭfuñ ḫulḳına şâhid durur maġz-ı zükâm

21. Ger ᶜiẓâm-ı dehr bir dem emrüñe ḳılsa ᶜinâd
Ḍarb-ı şemşîrüñle bir dem dökile maġz u ‘iẓâm

22. Sikke-i nâm-ı şerîfüñ ursalar seng üstine
Gâlibâ sîm ü zere ḳalmazdı ayruḳ iḥtirâm

23. Tîġ-i çengâliyle bâz irgürmesün diyü żarar
Mürġ-i maẓlûma zırıhlar giydürür ᶜahdüñde dâm

24. Cevheriyle ḳâ’im olduġı gibi dâ’im ᶜaraż
Tîg-i cevher-dâruñ ile buldı bu ᶜâlem ḳıyâm

25. Ḳılmaġ içün düşmene merg-i müfâcâtdan ḫaber
Tîrüñ aġzından kemânuñ gönderür her dem peyâm

14b. ḥâkim: ABCE, hâmî
15a. pervâz: C, seyrân
18a idinmiş her: C, idinmişdür
23a ᶜahdüñde: C, ṣayduñda

26. Cân virürken derlese düşmen ᶜaraḳ ṣanma anı
Kim anuñ îmânsuz öldügine aġlar meşâm

27. Rûz-ı rezm içre gelüp düşmen sipâhı bî-ḥesâb
Cümlesin tanṣîf ü tażᶜîf eyledi ḍarb-ı ḥüsâm

28. Baẖt-ı bîdâruñ cihânda pâsbân olalıdan
Ṣafḥa-ı tîġüñ ẖafi hep fitneler oldı nihân

29. İtdiler ᶜahdüñde zindân-ı ḳalemdân içre ḥabs
Çekdügiçün maᶜni ḳızlarını kilk-i ẖoş-ẖırâm

30. Şerᶜ ü ḳânûn riştesin bir birine ᶜaḳd itmeseñ
Yire çoḳdan dökilürdi sübḥa-ı silk-i niẓâm

31. Dest-i gevher-pâşuña nice müşâbih ola çün
Bir ᶜaṭâ idince biñ kez burtarur yüzin ġumâm

27b. tanṣîf ü tażᶜîf: D, tażᶜîf ü tanṣîf
28b. nihân: ABDE, niyâm
30b. sübḥa: D, mühre

5

Der Sitâyiş-i Sulṭân Selîm

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Milket-i Rûm içre olup leşker-i fitne revân
Gerd-i miḥnetden açamazdı gözin ḫalk-ı cihân

2. Ṣoldurup bâġ-ı cihânı tünd-bâd-ı ḥâdis̱ât
Berg-i aṣfer gibi ditrerdi ḳamu pîr ü cüvân

3. Nâ-bedîd olmış idi pîrâye-i şerᶜ ü sünen
Bir cüvân-baḫt isteyü gitmiş idi emn ü emân

4. Yerlere dökilmiş idi mühre-i silk-i niẓâm
Bî-nefâẕ olmaġa yaḳlaşmışdı aḥkâm-ı nişân

5. Ehl-i fażla hîç raġbet ḳalmayup almış idi
Cehl ile şehbâz-ı maᶜnânuñ yerini mâkiyân

6. İns ü cinden kimse sezmezdi ki bezm-i ḥaşre dek
Böyle nâ-sâz ola ḳânûn-ı selâṭîn-i cihân

7. Ṭutmış iken bâġ-ı Rûmı zengi-yi zâġ-ı fiten
Ḳudretinden ṣaldı Ḥaḳ bir şâhbâzı nâgehân

8. Yaḳmış iken tâbiş-i nâr-ı ḥavâdis̱ ᶜâlemi
Geldi sâye ṣalmaġa ẓıll-ı ilâh-ı müsteᶜân

9. Şâh-ı ṣâḥib-maᶜdilet sulṭân-ı gerdûn-menzilet
Zînet-i tâc u serîr ü mültecâ-yı ins ü cân

10. Âb-ı rûy-ı Âl-i ᶜOs̱mân ḫusrev-i gîtî-sitân
Pâdişâh-ı baḥr ü ber Sulṭân Selîm-i kâmrân

11. Yañılup çün ṭabᶜ-î gevher-pâşına öykündi kân
Tîşe aña şol ḳadar ḍarb urdı kim ḳuṣdurdı ḳan

---

5. A. 15a (28), B.-, C. 12a (39), D. 18b (28)
E. 11a (32 eksik)

3b. bir: D, nev

4b. yaḳlaşmışdı: AD, baġlanmışdı
E nüshasında genellikle beyitlerin sıralanışında diğer nüshalara göre farklılıklar görülür. Örneğin 11-12. beyitler arasında 34., 39. beyitler yer almıştır.

11-12. beyitler AD nüshalarında yoktur.

12. Geh burâḳ-ı berḳ ile ḳadri semendi hem-rikâb
Geh meh-i gerdûn-süvâr ile celâli hem-ᶜinân

13. Bâd-ı deyden ẖâk-i pâyına şikâyet ḳılmaġa
Başına güllerden âteş yaḳdı geldi gülsitân

14. ᶜAdl ile emr eyleyüp bir bir alıvirdi yine
Gülsitânuñ her nesin aldı ise bâd-ı ẖazân

15. Ey ki ẖulḳuñla ṣabâ ᶜaṭṭâr-ı bâzâr-ı seḥer
Vey ki luṭfuñla cihân mânend-i gülzâr-ı cinân

16. Ṣît-i ᶜadlüñ sâʼiḥ-i ṣaḥrâ-yı ṣaḥn-ı kâʼinât
Vaṣf-ı ẕâtuñ sâbiḥ-i deryâ-yı nîl-i âsumân

17. Naḳş idüp nâm-ı şerîfüñ sînesinde sîm ü zer
Sikke-ṣûret olmaġa cânlar virürdi her zamân

18. Varını hep şâhid-i şemşîre çaldurdı ᶜadû
Cevher-i tîġuñ yolına virdi âẖir naḳd-i cân

19. Altun üsküflü silaḥ-dâruñ durur ẖûrşîd kim
Ḳanda gitseñ götürür yanuñca tîġ-i zer-nişân

20. Tîġ bir keskin ġulâmuñdur ki adıdur ḥusâm
Nîze bir perçemlü bendeñdür ki ismidür sinân

21. Başına yüñler ṭaḳınsa tîr-i perrânuñ n'ola
Ḫaṣmuña leşkerden öñdin ol olur çün kim revân

22. Nev-ᶜarûs-ı nuṣretüñ ᶜışḳına bezm-i rezmde
Sînesine tîrden n'ola elif çekse kemân

23. Şemse-i şemşîr-i berrânuñ ᶜaceb âyînedür
Kim görinür ṣûret-i fetḥ ü ẓafer anda ᶜıyân

24. Gürg-i fitne çoġ iş eylerdi şebânî tîrede
Gele-i İslâma ᶜadlüñ olmasa idi şubân

25. Ger murâduñ üzre deprenmezse eflâk ü nücûm
Çarẖ aşaġa geçsün encüm içine girsün ḳırân

15a. seher: AD, nesîm
23-24. beyitler AD nüshalarında yoktur.

26. Reşk-i re'yüñden güni ḥummâ-yı muḥriḳ dutmasa
Baġlamazdı şaᶜşaᶜa boynına anuñ rîsmân

27. Fikretüm żayfını iᶜzâz eylemez ehl-i semâ
Midḥatüñden bir varaḳ iletmeyince armaġân

28. Her nefesde medḥüñi vird-i lisân idinmege
Dâne-i dendândan tesbîḥ idinmişdür dehân

29. Bezm-i iḥsânuñ simâṭına sipihr öykünmesün
Sofrasında çün otuz günde yinür bir ḳurṣ-ı nân

30. Ḥâṣıl-ı deryạ vü kânı ṭañ degül beẕl eyleseñ
Tâ ebed çünkim senüñdür mâlikâne mâl-ı kân

31. Dest-i cûd u baḫşişüñden zerd-rû olup şehâ
Ḳorḳudan zer ġoncalar ḳoynında olmışdur nihân

32. Luṭf u iḥsânuñ ᶜarûsî mülküñe zînet yeter
Sofra-ı iḥsân içinde şemse besdür ḳurṣ-ı nân

33. Gülsitân-ı midḥatüñ içre nevâlar itmege
Cilvegehdür ᶜandelîb-i kilküme şâḫ-ı benân

34. Rişte-i naẓma Mesîḥî bir güher derc itdi kim
Görmemişdür miẟlin anuñ gerden ü gûş-ı cihân

35. Boynına zerrîn selâsil baġlar iseñ yaraşur
Pîşe-i medḥüñde oldur çün bugün pîr-i beyân

36. Türktâz-ı fâḳadan ṭabᶜum niçün ḫavf ide çün
Cevher-i medḥüñle pürdür ṣafḥa-ı tîġ-i zebân

37. Her duᶜâ mürġin ki senüñ aduña perrân idem
Bir nefesde Sidre vü Ṭûbâda eyler âşiyân

38. Nice kim dünyâ sarâyın pâdişehler eyleye
ᶜAdl ü dâd u dîn ile maḥsûd-ı erbâb-ı cenân

39. Çün ki cennetdür güzellikde sarâyuñ dilerüm
Vire Ḥaḳḳ ol cennet içre saña ᶜömr-i câvidân

---

27. AD nüshalarında yoktur.
29. ADE nüshalarında yoktur.
35-39. beyitler ADE nüshalarında yoktur.

6

Der Sitâyiş-i Nişâncı Beg

Mefâᶜilün Feᶜilâtün Mefâᶜilün Feᶜilün

1. Getürdi tuḥfe çemen ehline dürer jâle
ᶜAceb mi olsa ger ezhâra tâc-ı ser jâle

2. ᶜArûs-ı bâġı ṭonatdı cevâhir ile bahâr
Ki berg-i sebz zümürrüd durur güher jâle

3. Evinde nesne görinmez hemân ḫâkister
Ṣu ḳoydı bülbülüñ ocaġına meger jâle

4. Gice gice ne mekâtib yazarsa bülbüller
Gülüñ ṣaḥîfelerinden yine siler jâle

5. Ferâz-ı şâḫa çıḳınca yorıldı varsa gül
Anuñ içün görinür çehresinde der jâle

6. Çemen güzellerinüñ yüzi ṣuyı olmışdur
Ki ruḫlarını ḳılur pâk her seḥer jâle

7. Gelince Yûsuf-ı gül intiẓâr-ı ḥasretden
Aġardı dîde-i Yaᶜḳûb gibi her jâle

8. Şükûfe serse ᶜaceb mi varaḳların güneşe
Dökilüp anları ıṣlar çü her seḥer jâle

9. Var ise maḥkeme-i gülşen içre mest ṣanur
Ki böyle ġoncaları̃ aġzını ḳoḳar jâle

10. Gören ṣanur felegi bülbül âhı derletdi
Ḳaçan ki ṭamlaya gökden birer birer jâle

11. Meger ki ṭâs-ı felekdür riyâż içinde semen
Ki yer yer encüme beñzer içinde her jâle

---

6. A. 13b (44), B-, C. 15a (50) D. 17a (46), E.-
5a. varsa: AD, varup
6a. çemen güzellerinüñ: A, çemende gözlerinüñ
8b. ḳılur: A, seḥer
9a. ṣanur: CD, ṣanup
11a. felekdür: AD, çemendür

12. Giceyle uğrılıġa girmediyse bâġ içine
Ye bâġbân-ı mihirden niçün ḳaçar jâle

13. Bulur luᶜâb ile her gice yaş yaṣduġını
Nişânedür ki idiser yine sefer jâle

14. Bahâr menziline çünki irdi niceye dek
Bu resme gice ḳonar gündüzin göçer jâle

15. Buḫûr itmege tesḫîr-i ġoncaya bülbül
Miyân-ı oda sipend oldı ak biber jâle

16. Meger ki remil ider niyyet eyleyüp güle kim
Ṣaḥâ'if-i varaḳ üzre nuḳaṭ döker jâle

17. Var ise aḳçe getürür füsûn u siḥr ile kim
Güneş ıraḳda ṭurup kendüye çeker jâle

18. Bahâr irişdi seḥer-ḫîz oluñ ṣabâ gibi kim
Bizi uyarmaġa her ṣubḥ ṣu seper jâle

19. Pür itdi bâġ-ı cihânı fiġân-ı mürġ-i seḥer
Ki güller üzre niçün böyle köp düşer jâle

20. Hezâr luṭf ile oḳur bu şiᶜri bülbüller
Ki gülsitân işidüp gül yüzin döger jâle

21. Gözüñle yüzüñe ᶜâşıḳ durur meger jâle
Ki nergis ü güle duramaz yüzin sürer jâle

22. Ruḫ-ı münîrüñe cânâ müşâbih olduġıçün
Güneş yüzin göricek kendüden gider jâle

23. Dehânuñ ile lebüñ ḥasretinden ey gül-ruḫ
Varup agız ḫaberin ġoncadan ṣorar jâle

24. Gül ile lâlelere zaḫm uralı tîr-i müjeñ
Hemîşe mâ'ideler üzre ṭuz eker jâle

16b. döker: AD, döşer
17a. var ise: A, varup
18a. oluñ: AD, olur
20b. yüzin: AD, yüze

25. Çıḳar işigüñe eşküm yüzüñi gördükçe
Niteki mihri göricek göge aġar jâle

26. Şebîh-i kebkeb-i kefş-i nigâr olmasa eger
Baş üzre yer mi iderdi çemende her jâle

27. Gözüm yaşıñ sile mi ol ki bâġ-ı kûyında
Diler ki ola dem-â-dem bu eşk-i ter jâle

28. Meger sirişkümi yüzden Nişâncı Beg ide maḥv
K’anuñ seḫâsı gününde erir geçer jâle

29. Zamîri lemʿasıdur kim göge çıḳar ḫûrşîd
ʿAdûsı yılduzıdur kim yire düşer jâle

30. Nihâl-i rifʿati üzre belürsüz ola ḳamu
Eger ḥabâb-ı felekçe olursa her jâle

31. Semûm-ı ḳahrı eseydi riyâż-ı ʿâleme ger
Yanardı âteş-i gülden seḥer seḥer jâle

32. Şehâ egerçi hevâ-dâruñ olmasaydı senüñ
Ne yüz [yur idi] gülistânda muḥteḳar jâle

33. İşâret itseñ ebâbîl kuşları gibi tîz
ʿAdûña ceng güni yaġdura ḥacer jâle

34. Ne deñlü gül gibi laʿlîn siper ṭutarsa ʿadû
Havâ’î ṭop ile anuñ başın yarar jâle

35. Meger ki gülşen-i ḳadrüñ durur bu bâġ-ı sipihr
Ki anda encüm olupdur nefer nefer jâle

36. Havâda münʿakis olsa cevâhir-i tîġüñ
Dönerdi dâne-i yâḳûta ser-be-ser jâle

37. Nesîm-i merḥametüñ ḳılmayaydı bâġa güẕer
Olurdı külḫan u gül dûd u her şerer jâle

38. Felek kemân küresinden atılsa düşmenüñe
Havâdan iner iken ṭaş olurdı her jâle

28a. yüzden: AD, gökden
32a. egerçi: C, eger ki
36a. olsa: AC, ola

39. Gül-i sepîd gümüş tepsi ile geldi saña
Bıraḳdı içine bir ḳaç dür ü güher jâle

40. Kenîzek itmeg içün saña bikr-i ġoncaları
Yaḳalarına gümüş tügmeler dizer jâle

41. Çemen güzellerini ḳılmaġa şehâ saña ṣayd
Avuclarını açup aḳçeler ḳoyar jâle

42. Çeker ḥużûruña billûrdan güzel tesbîḥ
Diler ki ide faḳîrâne yaᶜni cer jâle

43. Şehâ cerîde-i ᶜömrüm dürildi eşkümden
Virür ḫaṭuña muḥaḳḳaḳ budur żarar jâle

44. Başuma ṭoġsa n'ola âfitâb-ı terbiyetüñ
Çü ṣubḥ-dem gibi her dem gözüm döker jâle

45. Çü lâle-vâr ḳılam ᶜarż-ı dâġ-ı fâḳamı ben
Esirgeyüp gözi nergislerüñ ṭolar jâle

46. Yazınmaġa ḳuluñuñ âbdâr sözlerini
Semen ṣaḥîfelerin vay ki mühreler jâle

47. Görürse gül gibi eşᶜârını Mesîḥînüñ
Eriyüp ola ḥayâdan meh ile ḫᵛar jâle

48. Gözüm yaşı ile rengîn sözüm bulur revnaḳ
Virür niteki gül-i surḫa zîb ü fer jâle

49. Dilâ duᶜâ ile ḫatm it s̱enâ vü medḥini kim
Yüz aḳlıġını duᶜâ ile kesb ider jâle

50. Seḥerde niteki cân-baḫş ola nesîm-i bahâr
Çemende nice ki bâġa gelür gider jâle*

42b. ki ide: AC, k'ider

7

Der Sitâyiş-i Ca^{c}fer Beg

Mef^{c}ûlü Fâ^{c}ilâtü Mefâ^{c}îlü Fâ^{c}ilün

1. Bâd-ı bahâr her ṭarafa eyleyüp şitâb
Dehrüñ ser-â-ser itdi dimâġını müşg-i nâb

2. Çarḫuñ yüregi yaġı mıdur jâleler ^{c}aceb
K'andan çerâġ-ı lâle bulur böyle iltihâb

3. Erbâb-ı bâġı gördi ki cem^{c} oldı ṣoḥbete
Ol bezme ḳıldı âhı odı bülbüli kebâb

4. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca lîk
Şebnemler üşdi ḳoydı anuñ aġzına şarâb

5. Geldi gözine nergis-i mestüñ şarâb-ı nâz
Gül-bergden aña döşedi bâd câme-ḫ^{v}âb

6. Nergis çemende ḳaṣd ider uyanmaġa velî
Gözini açmış iken alur yine anı ḫ^{v}âb

7. Bülbül menâr-ı şâḫa çıḳup nitekim Bilâl
Ḳûmû nidâsı ile ider ^{c}âleme ḫiṭâb

8. Bâd-ı ṣabâ el oynını oynar çenâr ile
Yaşını ṣalup aña ider servler ^{c}itâb

9. Gülzâr gûşesinde egilüp benefşeler
Şol dürleri arar ki nis̱âr eyledi seḥâb

10. Çekmiş yuḳarı câmelerin serv ile çenâr
Yaş itmeye eteklerini tâ ki cûy-ı âb

11. Gavġâ-yı ^{c}andelîb güle derd-i ser virüp
Ṭoldurdı ġonca kâsesini jâleler gül-âb

---

7. A. 5a, B.-, C. 4a, D. 5a, E. 8b.
Bu kasidedeki beyit numaraları C nüshasına göre verilmiştir. 1-10. beyitlerin diğer nüshalardaki sırası değişiktir.
Kasidenin son beyti ya da beyitleri muhtemelen eksiktir.

11b. kâsesini: DE, üsküresin

12. Âb-ı revân ayaġına zencîr urdı bâd
Bâġ u bahâr seyrini girü ḳomadı âb

13. Gül âstîn-i ġoncayı ṭutmış yanaġına
Şol nâzenîn gibi ki ḳızarup ide ḥicâb

14. Âb-ı revâna dâm-ı müşebbek ḳurar ṣabâ
Mâhîler ol ḫayâli görüp eyler ıżṭırâb

15. Ol bezm içinde okıdı bu şiᶜri ᶜandelîb
Âheng ṭutdı yap yap aña ṣavt-ı cûy-ı âb

16. Ol ġonca kim ṭutar yüzine âl ile niḳâb
Bülbüllerinden utanup eyler meġer ḥicâb

17. Rıḍvân ṭoḳuz ṭolandı sekiz uçmaġı velî
Bunca melekler içre seni ḳıldı intiḫâb

18. Baḫtum gözi şu dem uyanur kim görem seni
Nergis gibi elüñde ḳadeḥ gözlerüñde ḫᵛâb

19. Cânı ṣürâḥînüñ gelür aġzına reşkden
Meclisde laᶜlüñi öpicek sâġar-ı şarâb

20. Câm-ı ṣabûhî üzre ruḫuñ ᶜaksi gûyiyâ
Pertev durur ki ṣaldı şafaḳ üzre âfitâb

21. Saña zebân-ı ḥâl ile itdükçe ben su’âl
Kirpüklerüñ diliyle virür ġamzeler cevâb

22. Vaṣluña irgürüp bizi mehcûr itme çün
Baᶜde’ş-şefâᶜa olmaz imiş mü’mine ᶜaẕâb

23. Ey mâh gün gibi yalabırsın meger yine
Sâye ṣalupdur üstüñe ol Müşterî-cenâb

24. Caᶜfer Beg ol emîr-i diyâr-ı ᶜulüvv-i fażl
Kim âsitânına ider eflâk intisâb

13b. ide: AD, ider
14b. eyler: A, ide; D, ider
16a. ṭutar yüzine âl ile: AD, yüzine ṭutar âl ile; E, eliyle dutar yüzine
19b. laᶜlüñi: AD, aġzuñı
22a. bizi: AC, beni
24b. âsitânına ider: D, ider âsitânına

25. Ḥussâda tîġ-i tîzi durur ḳâtıᶜu'l-emân
Düşmenlere kemendi durur mâlikü 'r-riḳâb

26. Ṣadrâ sen ol süvâr-ı meyâdîn-i fażlsın
K'olduñ sipihr üzre hilâl ile hem-rikâb

27. Âyîne-i sipihre naẓar ḳılsa diḳḳatüñ
Yüzden muḫadderât-ı semâvî açar niḳâb

28. Bir kerre menᶜ ideydüñ eger aḳmasun diyü
Mismâr olurdı taḫta-ı âb üzre her ḥabâb

29. Gül yapraġını şehper idinür nesîm-i ṣubḥ
Tâ bûy-ı ḫulḳuñ ile ḳıla her yaña şitâb

30. Çün re'y-i rûşenüñle naẓar ḳıldı câhuña
Altun ḳalemlerini yere urdı âfitâb

31. Nergis-mis̱âl pür-zer olursa ᶜadû ne ġam
Yeter gözin kör eylemege bir avuç türâb

32. Tîrüñ ḳadar dilîr mi vardur zemânede
Başına ṭañ degül ṭaḳınursa per-i ᶜuḳâb

33. Her ḍarbeyi ki tîrüñ ura ṣadr-ı düşmene
Ol raḫneden ecel girüp eyler evin ḫarâb

34. Bir ḫaymedür ecel şehine kelle-i ᶜadû
Kim nîzeñ aña mîḫ ü kemendüñ durur ṭınâb

35. Destâr-ı ṣubḥ-ı re'yüñ elin ger uzatmasa
Ḳurtılmaz idi varṭa-ı ẓulmetden âfîtâb

36. Ger iᶜtidâl-i ṭabᶜuñ ola muṣliḥ arada
ᶜAḳluñ yolını urmaya ayruḳ şarâb-ı nâb

37. Tîrüñ nigârlar gibi ḫûn-ı ᶜadû ile
ᶜÎd-i ẓaferde parmaġı ucın ider ḫıżâb

38. Kilküñ laṭîfe itmese gülmez leb-i emel
Ṭabᶜuñ ger oḫşamasa açılmaz şehâ kitâb

31b. kör: AD, pür.

39. Fażluñdan utanup benüm ebkâr-ı fikretüm
Çekdi yüzine her biri elfâẓdan niḳâb

40. Rengîn görinse bikr-i ḳaṣîdem ᶜaceb mi kim
H̱ûn-ı cigerle eylemişem ellerin ẖiżâb

41. Teşhîr itdi ḳıl geçürüp dest-i ṣavletüñ
Tâ bir daẖi ḳoşılmaya fısḳ ehline rebâb

42. Mübhem ḳalurdı arada ẕillet mesâ'ili
Cûduñ anuñla ḳarşulaşup virmese cevâb

43. Maᶜnâ-yı rûşenüñ alup uġurlayın senüñ
Rüsvây olup durur nitekim düzd mâhtâb

44. Şol şâᶜirüñ ki ẕevḳ-i selîmi ḥayâsı var
Yañunda şiᶜrin oḳımadan eyler ictinâb

45. Medḥ iledür Mesîḥî ayaġuñ türâbına
Uçmaġa berg-i gül getürür vay bu bî-ḥicâb

46. Enᶜâmuñuñ bulımadı ḥaddin debîr-i çarẖ
Gerçi ruḳûm-ı encüm ile itdi çoḳ ḥesâb

47. Kör eyleye ḥasûd gözini Mesîḥî ger
H̱âk-i derüñden aña ire bir avuç türâb

48. Medḥüñ cevâhiri ṭoludur dürc-i ẖâṭırum
ᶜİzz-i ḥużûra bir ḳaçını itdüm intiḥâb

49. Beñzer ki dest-i cûduñ etegin ṭutup durur
Kim ḳaçdı ġonca ḳoynına gizlendi zerr-i nâb

50. Çün ẖᵛân-ı midḥatin yidüñ ey dil duᶜâ dile
Ola hemîşe tâ ki ser-efrâz u kâm-yâb

51. Ṭurduḳça gülşen içre seḥer âfitâb-ı gül
Çekdükçe yüze anı görüp ġoncalar niḳâb

52. ᶜÖmrüñ güline bâd-ı fenâ virmeye żarar
Gonca gibi belâya ola her yanuñ niḳâb

---

47. Bu beyit yalnız E nüshasında vardır.

8

Der Sitâyiş-i Nişâncı Paşa

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. H̱ᵛâb-ı ġafletden uyanmaġa ᶜuyûn-ı ezhâr
Her seḥer yüzlerine ṣu sepeler ebr-i bahâr

2. Şöyle canlandılar erbâb-ı çemen kim servüñ
Ayaġı bâġda olmasa iderdi reftâr

3. Güllerüñ itmeg içün ᶜârıż-ı vaṣfın taḥrîr
Mevcden mısṭar idinmiş ṣafahât-ı enhâr

4. Bâġlar ten gibidür olmış aña âb revân
Cûylar ᶜömr gibidür ki geçer leyl ü nehâr

5. Ḳaṭre-i şîr ṭamladuġınca şebnem
Goncalar aġız açar niteki eṭfâl-i ṣıġâr

6. Gûş-ı mâhîye ṭaḳar ṣanki gümüşden ḥalḳa
Nâzil olduḳça ṣu üzre ḳaṭarât-ı emṭâr

7. Söyledür bülbüli bûy-ı gül ile bâd-ı ṣabâ
Manṭıḳu'ṭ-ṭayr oḳıdur ḳuşlara ṣankim ᶜAṭṭâr

8. Fâẖte çünki elinde büyümişdür servüñ
Üstine medḥ oḳıyup olsa hevâ-dârı ne var

9. Mâ'-i cârîleri ḳaçḳun diyü zencîre çeker
Gör nice naḳş geçer âba nesîm-i esḥâr

10. Goncadan manẓaralar açdı ṣaba tâ andan
Eyleye şâhid-i gül bülbüle ᶜarż-ı dîdâr

11. Tâb-ı ẖûrşîd ile ezhârı görüp ṣandum kim
Şemsî dülbend giyer başlu başına eşcâr

12. Gül ᶜarûsınuñ öñince yüriyüp cûy-ı ḥabâb
Başı üstinde legence götürür câriye-vâr

3b. ṣafaḥât-ı: D, ṣalaḥât-ı
12a. öñince: AD, öñinde

13. Dikdi çün maşrabasın şâẖ-ı gül üzre ġonca
Her ṭarafdan derilüp nâvek atar üstine ḫâr

14. Bâġda dernek idüp leşker-i ezhâr oldı
Gül siper lâle ᶜalem serv-i sehî sancaḳ-dâr

15. Ṣûr ürülürse bugün kimseye işitdüremez
Ṣavt-ı cû zemzeme-i sâz u ser-âġâz-ı hezâr

16. Başḳa bir ᶜâlemi var bâd-ı bahâruñ k'anda
Yâsemen rûz-ı sefîd oldı benefşe şeb-i târ

17. Jâle gül ṣafḥaların mühreleyüpdür tâ kim
Yaza rengîn sözin ol ṣâḥib-i temkîn ü vaḳâr

18. Maᶜden-i fażl u hüner menbaᶜ-ı ser-çeşme-i cûd
Ḳıdve-i nevᶜ-i beşer zübde-i eşrâf-ı kibâr

19. Mîr-i iḳlîm-i süḫan yaᶜni Nişâncı Paşa
K'iremez fażlı nişânına ḫadeng-i efkâr

20. Ḫanceri ibn-i ḥüsâm u ḳılıcı ibn-i yemîn
Ṭâliᶜi eşref ü saᶜdî nefesidür ᶜaṭṭâr

21. Rifᶜat-i ḳadri semendi ide çün kim cevelân
Yeridür ger irişe ḫâṭır-ı gerdûna ġubâr

22. Keff-i dür-pâşına beñzerdi ola fi'l-cümle
Ebre baġışladuġını yine almasa biḥâr

23. Sübḥa-ı naẓmını alduḳça eline şuᶜarâ
Dilde tesbîḥi olur her birinüñ istiġfar

24. Ey lisânuñ çü Kelîm ü kelimâtuñ muᶜciz
Vey devâtuñ çeh-i Bâbil ser-i kilküñ seḥḥâr

25. Şâhid-i re'yüñe görinmedi ᶜâlemde naẓîr
Olalı câm-ı cihân-bîn ile mihr âyine-dâr

26. Levḥ-i ẕihnüñde olur nice maᶜâni s̱âbit
Kevkeb-i fikretüñ olduḳça felekde seyyâr

18b. ḳıdve: D, mebdeᶜ
21b. ger irişe: ACD, irişe ger
25b. mihr: B, ṣubḥ
26a. s̱âbit: AD, ẓâhir

27. Medḥüñ oḳuduġıçün kürsi-i eşcâr üzre
Muḳrı-i ḳumrıyı el üzre ṭutar serv ü çenâr

28. Ḳarşu ger ḥilm ü vaḳâruñdan edeb ögrense
Söyledükçe kişiyi yañşılamazdı kuhsâr

29. Bir yaluñ yüzlü güzeldür ḳılıcuñ kim anu
Yüzini göricek îmâna gelür çoḳ küffâr

30. Jâleden âbileler ṭutdı zebânın yoḫsa
Sûsen-i bâġ senüñ medḥüñ oḳurdı her bâr

31. Ṭâs-ı pür-naḳş-ı felek pâdişeh-i fikretüñüñ
Eli altında durur niteki ṭaşt-ı zer-kâr

32. Baḥr keffüñde n'ola laᶜlden itse tâcın
Ḫâtemüñ çünki olupdur melik-i deryâ-bâr

33. Tîġ-i pür-cevherüñüñ ᶜaksi düşerse baḥra
Ḳızara dür ṣadef içre nitekim dâne-i nâr

34. Naᶜl-i esbüñ yeridür başlarına od yaḳsa
Çün ᶜadû ḳalbi ile hem-ser olupdur aḥcâr

35. Kef degüldür görinen ṣudaġı kûhsâr üzre
Penbedür kim anı dâġına urupdur enhâr

36. Çârmîḫ itmeg içün dest-i ḳażâ düşmenüñüñ
Her ser-i mûyı olupdur bedeninde mismâr

37. Ḫavf-i nîzeñden eger ḳaça ᶜadû kûhsâra
Ṭaġlar içre kemend ata ṭuta ḥalḳa-i mâr

38. Her seḥergâh cihân bâġını seyr eylemege
Nükhet-i ḫulḳuñ olup esb-i ṣabâ üzre süvâr

39. Mümtelî olmaġ ile niᶜmet ü iḥsânuñdan
Azı ḳaldı ki felek gözini kör ide buḫâr

40. Ḫişt-i sîm ü zer ile yapmaġa göñlüm yıḳuġın
Gelmeye ᶜâleme luṭfuñ gibi hergiz miᶜmâr

31b. niteki: D, nitekim
40a. yıḳuġın: ADE, yataġın

41. Vaṣfuñ altun ile taḥrîr ider idüm hele ben
Fâḳadan vüsᶜatüm olaydı eger bir miḳdâr

42. Midḥatuñ göklere irgürse Mesîḥî n'ola çün
Nerdübân oldı aña işbu suṭûr-ı eşᶜâr

43. Gülşen-i midḥatüñ içre utanup fażluñdan
Bikr-i fikrüm görinür gül gibi rengîn-ruḫsâr

44. Dilegüm bu ki ᶜazîz olmaya şol şaḫṣ k'anuñ
İşbu gül gibi maᶜânî gözine görine ḫᵛâr

45. Almazam aġzuma ben maᶜni-i ḫâyîdeyi hîç
Degülem ṭıfl ki ḫâyîde idinem ifṭâr

46. Tenüm içindeki cân ᶜâriyetî olduġıçün
Dirligümden iderem ikide bir ġayret ü ᶜâr

47. Serverâ gerçi baᶜîdem şeref-i ḫidmetden
Lîk dem yoḳ ki duᶜân olmaya dilde tekrâr

48. Gam u endûh u melâl ile ḫayâl olduġumı
Saña ᶜarż itmege geldi bu muḫayyel güftâr

49. Ben senüñ bendelerüñ defterine geçmiş iken
Ne revâdur baña pâ-bend ola cüz'î tîmâr

50. Bu ḳadar ẕillet ile ben ayaġuñ ṭopraġına
Ṣadef-i ṭabᶜdan itdüm nice gevher îs̱âr

51. Baḥr-ı ᶜilmüñ çü muḥîṭ oldı bu ḳaṭre ḥâlin
Terbiyetle n'ola ḳılsa anı dürr-i şehvâr

52. Garḳa-ı baḥr-ı ḫayâl oldı duᶜâ eyleyelüm
Bulmaġa saġ u esen keşti-i endîşe kenâr

53. Nice kim terbiyetin mihr ile her faṣl-ı bahâr
Bezeye neşv ü nemâ ile ḥarîm-i gülzâr

54. Devḥa-i ᶜömrüñi ser-sebz ü ser-efrâz idüben
Eyleye körpe budaḳlaruñı Ḥaḳ ber-ḫôrdâr

45a. aġzuma: AD, aġıza
45b. idinem: D, ideyem
49b. cüz'î: AD, ḍarbî
51b. n'ola ḳılsa anı: AD, anı ḳılsa n'ola

9

Der Sitâyiş-i Caᶜfer Beg

Mefâᶜilün Feᶜilâtün Mefâᶜilün Feᶜilün

1. Cihâna virdi taġayyür Ḫudâ-yı *celle celâl*
Çemen ḫızânesin itdi ḫazân yine pâ-mâl

2. Yüz urdı yire çemen yumdı gözlerin nergis
Delâl-i ġonca geçüp ᶜandelîbi eyledi lâl

3. Bahâr ḳâfilesini ne ḫôş ṭaġıtdı ḫazân
Gül âfitâbına böyle ne tîz irişdi zevâl

4. Gel ey ḳıyâmete inkâr iden işit ki benüm
Ḳulaġuma *li-meni'l-mülk* diyü geldi su'âl

5. Baş üzre ṭutmaz idi devlet anı ᶜizzet idüp
Rükûᶜ ile belini egmeyeydi Rabbine dâl

6. Gerek ki ḫurrem ide seni ebrû-yı miḥrâb
Niteki ṣâ'im olan şaḫṣı ġurre-i şevvâl

7. Dehânı ile miyânını fikr idüp ḫûbuñ
Nice bir eyleyeyin böyle dürlü dürlü ḫayâl

8. Dehân-ı yârı yüri yoḳ ḥesâbına ṣay kim
ᶜAdem diyârına iltür seni ol emr-i muḥâl

9. Şikenc-i zülfine dil virme her nigâruñ kim
Şikence itmege yarın saña olur çengâl

10. Cehennem odı durur âteş-i ᶜiẕâr-ı nigâr
Ki aña zülf ü ḫaṭ olmış durur duḫân-miṡâl

11. Nigâr ḳâmetin unut ḳıyâmeti fikr it
Ḳo ḫaṭṭ-ı sebzi nedir gör ṣaḥîfe-i aᶜmâl

---

9. A. 10b, B.-, C. 13b, D. 12b (Kaside 8. beyitle başlamaktadır.) E.-
2a. yire: A, seyre
5b. belini egmeyeydi: A, belin itmeydi (!)
7b. eyleyeyin: C, eyleyesin

12. Ne fâ'ide saña ol ṣavmdan ki ola müdâm
Dilüñde ẕikr-i cemâl ü gözüñde ᶜîd-i vıṣâl

13. Ḳo meyli her yaña kim âb mâ'il olduġıçün
Nesîm-i ṣubḥ urur aña selâsil ü aġlâl

14. Yüri güneş gibi kesb-i tecerrüd eyleyügör
Nücûm içinde ḳamer gibi olma ehl-i ᶜıyâl

15. Meh-i dü-hafta gibi berḳ ura cemâlüñ eger
ᶜÎbâdete egesin ḳaddüñi niteki hilâl

16. ᶜÎbâdetu'llah añılsa ḳaçarsın andan lîk
Günâha bir nice ferseng idersin istiḳbâl

17. Gezüp yürime muᶜaṭṭal bu deyr-i fânîde
Vaẓâ'if-i ḫidemâtuñda eyleyüp ihmâl

18. Añ ol güni ki yire düşe eşk-i çeşm gibi
Felek ṭabaḳları içindeki ᶜuḳûd-ı le'âl

19. Yüri günâhuña tövbe idüp yemîn idegör
Ki geçdi ᶜömr-i ᶜazîzüñ niteki bâd-ı şimâl

20. Ye daᶜvî-i beşerîyetden el çek ey ġâfil
Ye iktisâb-ı fażâ'il idüp ḳıl istikmâl

21. Ye ṭoġruluġ ile Caᶜfer Beg işigin bekle
K'elif gibi seni baş üstine ṭuta iḳbâl

22. Ki ol-durur melekiyyu'ṣ-ṣıfât ekmel-i ẕât
Penâh-ı ᶜâlim ü fâżıl melâz-ı ehl-i kemâl

23. Sipâh-ı fırṣata re'y-i bülendidür rehber
ᶜArûs-ı nuṣrete naᶜl-i semendidür ḫalḫâl

24. Cihânda ser-keş olanlar ṣurâhî gibi müdâm
İderler ayaġına baş ḳomaġa istiᶜcâl

25. Zamânı şöyle emîn itdi ḥüsn-i re'y ile kim
Eline kimsene tîġ almaya meġer dellâl

14a. eyleyügör: A, eyleyigör
17a. yürime: A, yürüme
18a. eşk-i çeşm gibi: D, eşk-veş nücûm (!)
22a. melekiyyu'ṣ-ṣıfât: AD, melekü'ṣ-ṣıfât (!)

26. Vaḳarı mülki eger bir gün eylese ıṣlâḥ
Zemîne bir daẖi irmezdi ᶜillet-i zelzâl

27. Şu deñlü ṭaᶜne ṭaşın urdı dest-i ḥükmüñ kim
Ṣadâ diliyle şikâyet ider hemîşe cibâl

28. Ḳalem dilini budur tercümân idindügi kim
Medâ'iẖüñde olupdur zebân-ı nâṭıḳa lâl

29. Ne toz ki ḳopara ṭabᶜum semendi fikretde
Gözine sürme ider Iṣfahânda rûḥ-ı Kemâl

30. Şehâ Mesîḥi-yi bî-çâreñi tehî görme
K'olup durur midaḥâtuñla ḳalbi mâl-â-mâl

31. Güher gibi yüregin deldi fikret-i elmâs
Dizince rişte-i naẓma bu resmeᶜ ıḳd-ı le'âl

32. Zehî şeref ki ḥużûruñda diz çöküp fużalâ
Ḳuṣûr u naḳṣ u kemâlin iderler istikmâl

33. Sebel gibi meh ü mihrüñ ṭururdı gözine ebr
Bulara semm-i semendüñ ger olmasa keḥḥâl

34. Bu dem ki mâtem-i cûd u vaḳâr-ı raġbet içün
ᶜArâ'is-i kelimâtum giyüp durur ḳara şâl

35. Bulara raġbet-i luṭfuñ ger olmaya zîver
Ne yüzle eyleyeler bir daẖi de ᶜarż-ı cemâl

36. Şu deñlü cûduñ eli ṭutdı sâ'il aġzını kim
Meger ki medresede ḳaldı ola resm-i su'âl

37. Yarar bu şiᶜrümi tîr-i duᶜâya baġlayuban
Hedîye diyü idersem meleklere irsâl

26a. vaḳârı mülki: A, vaḳârî ḥilmüñ
bir gün: D, bir kez
26b. irmezdi: D, inmezdi
27. A nüshasında yoktur.
27a. D, Şu deñlü başına ṭaş urdı heybetüñ ile kim
29a. semendi: AD, semend-i

38. Dıraẖt-ı kilküñ ider miydi secde olmasa ger
Sevâd-ı dest-ẖaṭuñ ḳadr gicesi tims̱âl

39. Ḳalem gibi başını ḳaṭ^{c} iderseñ a^{c}dânuñ
Görine cevbe-i tîrüñ içinde niteki nâl

40. Bir iki haftada bir bedre altun issi olur
Şu kim ḳapuñ felegin bekleye niteki hilâl

41. Niteki vaḳt-i bahâr içre ẖande eyleye berḳ
Niteki faṣl-ı ẖazân içre girye ide şimâl

42. Bahâr-ı ^{c}ömr-i ^{c}adûña ẖazân irgürüben
Vire murâduñı Ḥaḳ *bi'l-ġudüvvi ve'l-âṣâl*

---

38. A nüshasında yoktur.
39. D nüshasında yoktur.
42b. *A'râf 7/205; Ra'd13/15;Nûr24/36;(Allah) sabah akşam (muradını versin).*

10

Der Sitâyiş-i Ca^c^fer Beg

Fâ^c^ilâtün Fâ^c^ilâtün Fâ^c^ilâtün Fâ^c^ilün

1. Bir nefesde Meryem-i aġṣânı itdi ḥâmile
Rûḥ-ı ḳuds ile meger oldı bu dem hem-ser nesîm

2. Virmez idi ġâlib emvât-ı nebâta böyle cân
Olmasaydı ṣûr-ı İsrâfîle ger maẓhar nesîm

3. Şu^c^lesin söyündürürken bu ^c^acebdür kim ider
Şem^c^-i gülzâr u çerâġ-ı lâleyi enver nesîm

4. Mehd içinde ṭıfla beñzer nâ-şüküfte ġoncalar
Kim ṣalar gehvâresini nitekim mâder nesîm

5. Berg-i gül yâ Rab Süleymân taḫtı mıdur kim bu dem
Götürüp anı havâ üstinde seyr eyler nesîm

6. Lâlenüñ ḳanıyla ṭoldurdı sifâlin uralı
Bâġa yer yer ḳaṭre-i bârân ile neşter nesîm

7. ^c^Ârıżı naḳşını taḥrîr itmege ol gül-ruḫuñ
Ṣafḥa-ı âb üzre ḳılmış mevcden mısṭar nesîm

8. Uçup uçup gülsitân-ı ^c^âlemi seyr itmege
Her seher gülberg-i terden idinür şehper nesîm

9. Ṣaḥn-ı gülzâr içre nergis kâse-bâz olduġıçün
Berg-i nesrîn ü semenden ṣaçdı sîm ü zer nesîm

10. Gülşen [ü] ṣaḥrâyı seyrân itmeden men^c^ idemez
Gerçi kim ayı gümüş zencîr ile baġlar nesîm

11. Beñzer ol ^c^âlî-cenâb işigine yüz sürdi bâd
K'itdi âfâḳuñ dimâġını yine ^c^anber nesîm

---

10. A.-, B.-, C. 19a, D. 16b, E.-

5b. üstinde: C, yüzim de.
C ve D nüshalarında matla^c^ beyti yoktur. D nüshasında, 7-31. beyitlerin bulunduğu yaprak eksiktir.

12. Sâkin-i ṣadr-ı sarây-ı fażl Caᶜfer Beg k'anuñ
İşigi ferrâşı olmaġ ile faḫr eyler nesîm

13. Medḥini yâd itmese ḳumrı çenâr u servden
Depredür üstine berg-i bîdden ḫancer nesîm

14. Ḳarşu te'dîb eylese ḥabs-i ḥabâb ile ger ol
Ḳapmaz idi şemᶜ başından gice efser nesîm

15. Şeh-nişînini temâşâ itmeg içün gâh gâh
Şâhid-i gülzâra açmış ġoncadan manẓar nesîm

16. Sen sen ol kim gülşen-i âfâḳı seyrân idicek
Ḫulḳuñı söyler çemen dili ile eks̱er nesîm

17. Sürᶜat-i ᶜazmüñle bir dem olımadı hem-ᶜinân
Gerçi kim evrâḳdan idindi bâl ü per nesîm

18. Ḫalḳa ıẓhâr itmege ḥilm ü kemâl ü fażluñı
Ṭolanur ṣîtuñ gibi âfâḳı tâ maḥşer nesîm

19. İrgürelden göklere ḳuḥl-i ġubâr-ı râhuñı
Eylemişdür mihr ü mâhuñ dîdesin enver nesîm

20. Seyr-i gülzâr eyledükçe sûseni alup ele
Ṣavuluñ diyü ṣalar bâġ ehline şeş-per nesîm

21. Şuᶜle-i ḳahruñ eger düşse gülistân ṣaḥnına
Âteş-i gülden ṭutardı şekl-i ḫâkister nesîm

22. Ḫulḳuñ ile baş ḳoşaldan ne kerâmet buldı kim
Yedi deryâyı gezer ḳılmaz ayaġın ter nesîm

23. Yollar üstinde semâᶜ uran degüldür gird-bâd
Kim ayaġuñ ṭopraġı üstine ceng eyler nesîm

24. Ger semûm-ı ḳahruñ ide ṭarf-ı gülşenden güẕer
Gül şerâr olup duḫân ile ola hem-ser nesîm

25. Rişte-i naẓmuñla örülse eger şîrâzesi
İdemezdi güllerüñ mecmûᶜasın ebter nesîm

26. Fâżılâ ḥummâ-yı miḥnet yaḳdı yandurdı beni
Vaḳtidür luṭfuñ havâsından eserse ger nesîm

27. Âh ide işigüñe geldi Mesîḥî çâkerüñ
Ol ġubârı göge irişdürdi ey server nesîm

28. Yeller esdükçe yaġan yaġmur degüldür muṭlaḳâ
Merḥamet idüp benüm aḥvâlüme aġlar nesîm

29. Cevr-i ẕilletden benüm âh-ı şerer-bârum gören
Şöyle ṣanur kim havâya od urur aḫker nesîm

30. Gel bu ḫvân-ı medḥüñ üstine du^câ ḳıl ey göñül
Kim anuñ vaṣfın dimişdür dehre ser-tâ-ser nesîm

31. Nice kim bâġ ehline neşv ü nemâ vire bahâr
Nice kim bezm-i çemende gezdüre micmer nesîm

32. İtmesün ġâret bahâr-ı ^cömrüñi ceyş-i ḫazân
Ṭîb-i aḫlâḳuñla virsün dehre zîb ü fer nesîm

11

Şitâ'îye der Sitâyiş-i Ḥasan Paşa

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Tâ ki oldı kârbân-ı ṣayf ᶜâlemden nefir
Sîmden şâh-ı şitâ içün döşendi ẖoş serîr

2. Mihr ayvasını ḳat ḳat penbeye şardı seḥâb
Postın urındı eginine bulutdan çarẖ-ı pîr

3. Gâh Dâvûdî zırıhlar örinüp âb-ı revân
Geh gümüşden ẖarbeler peydâ ider çarẖ-ı dilîr

4. Âb kim ṣırça sarây içinde olmışdur nihân
Ṣanki bir gün görmedük maḥbûbedür rûşen-żamîr

5. Öldürürdi cümle ᶜâlem ẖalḳını Nemrûd-ı berd
Ger gülistân itmeyeydi âteşi Ḥayy ü Ḳadîr

6. Saẖt olup ḳışdan nice ṣovumasun billâhi âb
Ḳalᶜa-i yaẖ içre anı her seḥer eyler esîr

7. Yâ Rab açlıḳdan ne ẖoş can virdi eṭfâl-i nebât
Çün dökildi yire pistân-ı felekden bunca şîr

8. Gerçi vâfir aḳçe dökdi yer yüzine âsumân
Ḳaḥṭ olup lîkin maᶜîşet bâbı oldı key ᶜasîr

9. ᶜÂlem içre yayılanı sen ṭumandur ṣanma kim
Dûd-ı âhıdur ki ṣovuḳdan ider anı faḳîr

10. Ben sovuḳdan ṣubḥa dek çigzindügümi göricek
Yirlerine ıṣınup şâd oldı aṣḥâbü's-saᶜîr

11. Gâlibâ böyle yüz aḳlıġın ḳazanmazdı cihân
Olmasaydı ger zamân-ı mîr-i mîrân-ı kebîr

---

11. A. 18a, B - C. 18a, D. 23a, E. 6b.
1a. oldı: D, urdı; nefir: ACE, sefir
3a. örinüp: BE, örtinüp: AC, örtinür
3b. çarẖ: C, dehr

12. Server-i ^{c}âlem Ḥasan Paşa ki oldur fi'1-mes̱el
Dostına çün gûsfend ü düşmene mânend-i şîr

13. Ḥaḳ ta^{c}âlâ eylemiş ismi gibi ẖulḳın ḥasen
Cümle ḳavli müstaḳîm ü cümle fi^{c}li dil-pez̠îr

14. Ṣubḥ-ı ṣâdıḳ ne yüz aġardurdı ^{c}âlemde eger
Almasa re'y-i münîrüñle ele şimşîr ü tîr

15. Şîşe-i eflâk aḳıtmasun gül-âb-ı şebnemi
Kim ṣudâ^{c}ın ^{c}âlemüñ sen def^{c} idersin ey emîr

16. Nuṣret ü fetḥ ü ẓafer saña naṣîp oldı diyü
Leşker içre vay ki çalar çaġırur tîġ ü nefîr

17. Şemme-i luṭfuñla ġâlib hem-nefes oldı cihân
Kim ṭolar dehrüñ dimâġı her gice ^{c}ıṭr u ^{c}abîr

18. Derzi-i ḳudret çü tîġüñ ṣındusın ala ele
Ḳâmet-i ẖaṣmuñ libâs-ı ^{c}ömrini eyler ḳaṣîr

19. Senden eksüklük dilerler etmegin arturmaġa
Şol bahâdurlar ki eyler gürz ile ṭaġı ẖamîr

20. Çarẖ dest-i baẖtuña virdi ^{c}inân-ı rif^{c} atin
İẖtiyâr ile n'ola yerin cüvâna virse pîr

21. Serverâ bâġ-ı cihân fânî olınca gelmeye
Gülşen-i medḥüñde benüm bigi mürġ-i ẖoş-ṣafîr

22. Ḳanı âdem k'aça encüm gibi çeşm-i i^{c}tibâr
Tâ olam ma^{c}nâda ben de mâh-veş hengâme-gîr

23. Ḳande raġbet yoḳ nite gûyâ ola ṭûṭî-i ṭab^{c}
Hîç elḥân ide mi bülbül çün ola berd ü sîr

24. Ne revâdur kim yiye cühhâl dürlü aṭ^{c}ime
Baña her ḳış âfitâb u berf ola nân u penîr

12a. fi'l-mes̱el: AC, bi'l-mes̱el
12b. Dostına: B, dosta
18a. ḳudret: BC, ḳadrüñ
22a. k' aça: AC, kim içre

25. Midḥatüñde gül-be-şekker yir iken lâ'iḳ mi kim
Ben olam aç u piyâza degmeyenler ola sîr

26. Ḫaṭṭ-ı ᶜilm-i şiᶜri kime iledem sen var iken
Degme bir ḥayvâna çünkim şiᶜrden yegdür şaᶜîr

27. Kâ'inâtı ḫâli ṣanma ehl-i ᶜirfândan ki ben
ᶜÂlemüñ Selmânı olurdum olayduñ sen Ẓahîr

28. Ḫᵛâce-i ᶜâlem çün *el-berḏü ᶜadûvü'd-dîn* didi
Yâ beni bu ṣovuḳ öldürür ye ḫôd eyler esîr

29. Ben ṣovuḳdan çigzinürsem ṣubḥa dek mis̱l-i kebâb
Âh odını ölçerür ṭurmaz dil-i bî-dest-gîr

30. Nicesi şerḥ eyleyem faṣl-ı şitâ müşkillerin
Ḥaşr olınca yazamaz çün biñde birin biñ debîr

31. N'ola bir kürküñe girsem kim cihândur bu begüm
Beglerüñ kürkine geh maḥbûb girer geh faḳîr

32. Yüridi miskîn Mesîḥî üstine ḳış leşkeri
Ḳaça ḳaça ṭapuñı idindi ey server naṣîr

33. Merḥamet ḳıl kürkden yapıvir aña bir ḥiṣâr
K'içine girüp ḫalâṣ olsun bulardan ol faḳîr

34. Tâ ki vird itsün duᶜâ-yı devletüñ şâm u seḥer
Şol duᶜâlar kim ide her birisi Ḥażretde yir

35. Nice kim ḳış leşkerinden ḫalḳ ide kürkî ḥiṣâr
Nice kim ṣayf u zemistân ḳıla her yıl dâr ü gîr

36. Göñlüñ irdügine Ḥakdan dilerem ire elüñ
Fetḥ ola cümle murâduñ ḳalᶜası bî-tîġ ü tîr

25a. kim: D, hîç
28a. *Soğuk dinin düşmanıdır.*
33b. faḳîr: AD, ḥaḳîr

12

Der Sitâyiş-i Defterdâr Aḥmed Çelebi

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Taḫt-ı dilde yine sulṭân-ı ṣafâ ḳıldı ḳarâr
Bâz-ı cânum yine mürġ-i ferаḥı ḳıldı şikâr

2. Ḳaᶜr-ı baḥr-ı elem ü ġuṣṣa miyânında iken
Şâhid-i ẕevḳ ü ṣafâyı yine dil itdi kenâr

3. Sebzezâr-ı dil-i yârân muṭarrâ oluban
Ḫirmen-i cânına urıldı ḥasûduñ yine nâr

4. Ṭolıcaḳ dûd ile ᶜâlem görinen necm degül
Âteş-i âh-ı ḥasûd ile göge çıḳdı şerâr

5. Eyledi şevḳ ile ḫurşîd feraḥ-şâd oluban
Yine germîyyet ile bir avuç altunı nis̱âr

6. Bir ṭabîb-i dil ü cândan ben anuñ ḥikmetini
Derd ile eyler iken ḥikmeti gör istifsâr

7. Didi dîvân-ı ḳażâdan gelüben peyk-i ḳader
Yüri dîvânına şâh-ı gülüñ ey bâd-ı bahâr

8. Gonca cüzdânını aç defter-i ezhârı çıḳar
K'oldı Aḥmed Çelebi devlet ile defterdâr

9. Baḥr-ı ᶜummân-ᶜaẓamet kân-ı ᶜaṭâ ebr-i seḫâ
Âsumân-sürᶜat ü deryâ-dil ü kûhsâr-vaḳâr

10. Mülk-i fażlında bu eflâk ṭoḳuz ḳat ḳalᶜa
Pâsbân encüm aña ḥażret-i ᶜÎsâ dizdâr

11. Yıldırım başına odlar yaḳar anuñ her gâh
Yañılup ḥilmine öykündi meġer kim kûhsâr

12. Tîg-i bürrân ile berḳ anı çalar yine meger
Sehv ile keffüñe öykündi seḥâb-ı dür-bâr

---

12. A. 21a, B.-, C. 29b, D. 26b, E. 14b
8b. k'oldı: DE, oldı
9a. ᶜaẓamet: ADE, ḥayâ'

13. Kef urup bâd-ı ṣabâ ṣûretini itdi kebûd
Baḥr-i cûduñ gibi cûş eyledi beñzer ki biḥâr

14. Ger melâ'ik ola kâtibler ü eflâk evrâḳ
Ger mürekkeb ola deryâlar u aklâm eşcâr

15. Ey seḫâ menbaᶜı ser-çeşme-i elṭâf-ı kerem
Keremüñ rûz-ı ḥesâb ola vü olmaya şümâr

16. Naḳş-ı maḳṣûduñı virdi saña nerrâd-ı cihân
Ṭâs-ı ẕilletde kerem eyle beni eyleme zâr

17. Nâvek-i ṭâliᶜüme himmetüñ eyle peykân
Devlet âhûsını avla ki idem ben de şikâr

18. Şeb-i ẕillet ḳarañu itdi cihânı gözüme
Devletüm şemᶜini gel dest-i duᶜâ ile uyar

13b. bihâr: AD, pıñar
18b. duᶜâ ile: D, riᶜâyetle

13

Der Sitâyiş-i Defterdâr Bedrüddîn Beg

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Meclis-i ḫâṣ içre bir şeb bir nice ehl-i kemâl
ᶜAyş iderdi vü yanardı ḳarşuda şemᶜ-i cemâl

2. Kimi iderdi ḳıyâmet-rûlaruñ zülfin ḥesâb
Kimisi vaṣl-ı cenân-ı yârı eylerdi ḫayâl

3. Gâh oḳınurken leb-i yâr üstine şîrîn ġazel
Gâh şîrâne naẓar eylerken ol çeşm-i ġazâl

4. Her birine bir ġazel emr itdi ol sulṭân-ı ḥüsn
Ben daḫi ol emre bu şiᶜr ile itdüm imtis̱âl

5. Hey ne lâzım ol ruḫ-ı ᶜâlem-nümâda ḫaṭṭ u ḫâl
Câm-ı İskenderde ḫôd lâzım degül gerd-i melâl

6. Eşk-i gevher-bârumı zülfüñ dökerse ṭañ degül
Ebr-i nîsândan ᶜaceb olmaya yaġdurmaḳ le'âl

7. Ey beni öldürmeg içün ḳaṣduma bel baġlayan
Eyledüñ ḳaṣd-ı ġarîb ü baġladuñ nâzik ḫayâl

8. Rûze-i hecrüñle çünkim beni ḳurbân eyledüñ
Bârî pişür cânum içün niᶜmet-i ᶜîd-i viṣâl

9. Ḳabrde ḳılsam raḳîb öcinden efġân dir gören
Ḫavf-ı kâfirden zemîn içre ez̠ân oḳır Bilâl

10. Ebr ṣanmañ ḥâ'il-i ḫurşîdi siz kim bu güneş
Ḥâlüme aġlamaġa ṭutmış yüzine destmâl

---

13. A. 9b, B.-, C. 8a, D. 10b, E. 10a.
1b. iderdi vü: AD, iderlerdi; E, ider diyü
2a. rûlaruñ: ADE, ḳadlerüñ
3b. eylerken: CDE, iderken
4b. bu: D, işbu
6a. ṭañ: ADE, ġam
8a. hecrüñle: AD, hecrüñde
9a. ḳılsam: AD, itsem
9b. zemîn içre: ADE, yer altında
10b. ḥâlüme: D, ḥâlümi

11. Devletümüñ defterin dürme igende ey felek
Yoḫsa defterdâra vallâhi iderven ᶜarż-ı ḥâl

12. Mîr Bedrüddîn defterdâr-ı dîvân-ı ḳażâ
Kim bulınmaz ṣafḥa-i ᶜahdinde bâb-ı infiᶜâl

13. Maᶜden-i ᶜilm ü ᶜamel ser-çeşme-i dîn ü düvel
Melce'-i aṣḥâb-ı fıṭnat menbaᶜ-ı ᶜizz ü celâl

14. Ol ki anuñ ḫâk-i pâyına ṭamaᶜ ḳılmamaġa
Âsitânına yemîn ile gelür gider şimâl

15. Ey seḫâñı fikr idüp Ḥâtem ṭay itmiş defterin
Vey ᶜaṭâñı ẕikr idüp her gözde ḳalmış naḳş-ı mâl

16. Mihr ile mâhı iki gözi gibi ṭutar felek
Ayaġuñ tozın idindükleri içün iktiḥâl

17. Ḫayme-i çarḫuñ felek ḥamra ider dâmânını
Gösterem diyü senüñ otaġuña yaᶜnî mis̱âl

18. Düşmenüñüñ mezraᶜ-ı sebz-i ḥayâtın biçmege
Çarḫa ṭutuban yüzini diş biler dâs-ı hilâl

19. Ẕihnüñe teşbîh olduġı içün şems-i münîr
Ḥasretinden her gice ᶜâlem giyinür ḳara şâl

20. Ben vaḳâruña zemîni nice teşbîh ideyin
Kim żarûrî sâkin itmiş anı evtâd-ı cibâl

21. Yâ nice teşbîh idem işigüñe gerdûnı kim
Bu melâẕ-ı ḫalḳ u ol benden beter ser-geşte-ḥâl

22. Dergehüñde ᶜâ'ilüñ gözin ṭoyurur ḫᵛân-ı cûd
İşigüñde sâ'ilüñ aġzın ṭutar dest-i nevâl

23. Mümkîn olup vaṣfuñı ben deñlü taᶜbîr itmedi
Gerçi kim her bir ḳalem zeyreklik içün yutdı nâl

13a. ser: C, der
18b. dâs: ADE, aña
19b. ḥasretinden: AD, ḥayretinden
23b. içün: C, içre

24. Şiᶜre bir ḫoş perveriş vireydüm ammâ n'ideyin
Ḫayl-i ẕillet eyledi ᶜaḳlum esâsın pây-mâl

25. Serverâ bu çarḫ-ı kec-revden fiġân kim gösterür
Câhile ṣadr-ı ṣafâ vü kâmile ṣaff-ı niᶜâl

26. Sille-i dest-i felekdendür fiġânum ḳapuña
K'eylemez ṭanbûr nâliş görmeyince gûş-mâl

27. Ḥaḳ bilür zehr-i ᶜanâ veylî acıtdı cânumı
Dâdumı andan alıvergil ki ṭadam ben de bal

28. Ehl-i tîmâram velî bîmâra döndüm himmet it
Ey ṭabîb-i cân u dil bulsun mizâcum iᶜtidâl

29. Naġmesin ben bülbülüñ gûş eyle ey gül-çehre kim
Yaraşur sen Ḫusrevüñ vaṣfında bu şîrîn maḳâl

30. Ey Mesîḥî el götür eyle duᶜâ ol servere
Kim tamâm ola bu efsûn-ı ḥaḳ u siḥr-i ḥelâl

31. Açduġınca şehper-i zerrînini ᶜanḳâ-yı mihr
Zâġ-ı şeb ḳılduḳça anuñ heybetinden intiḳâl

32. İnmesün rifᶜat havâsından hümâ-yı devletüñ
ᶜAyş u nûşuñ lem-yezel ḳılsun Ḫudâ-yı lâ-yezâl

24a. vireydüm: AD, virürdüm
29b. maḳâl: ACD, misẖâl

14

Der Sitâyiş-i Çâşnîgîr Üveys Beg

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Hey ne nâzik ṭâs-bâz-ı kâmil olur âsumân
Dâmeni altında olur ṭâs-ı pür-âteş nihân

2. Bir ṣaru yâḳûtı var idi bütün dünyâ deger
Nice yüz biñ aḳçeye maġribde ṣatdı râyegân

3. Gözi yaşından nice ḳan ṭolmasun dâmân-ı çarḫ
Peyk-i şeb tâcın günüñ yitişdi ḳapdı nâgehân

4. Götürürdi bu felek dûşında bir zerrin tabak
Düşürüp maġribde dökildi şarâb-ı erġuvân

5. Çünki dilber yaḳmadı cevr odına ᶜâşıḳları
Yir ü gök ya ḳandan oldı pür-şerâr u pür-duḫân

6. Mülk-i maġrib üzre yap yap yüridi sulṭân-ı mâh
Altun üsküflü sipâhîdur yanınca aḫterân

7. Leşker-i şâmı temâşâ eyleyüp dizdâr-ı ḫᵛâb
Ḫavf idüp yapdı ḥiṣâr-ı ḥaşmetin defᶜi hemân

8. Pür-şecâᶜat devlet atına süvâr olmış gelür
Gördüm altun başlu bir sancaḳ öñince bir cüvân

9. Lâ'iḳ-i sancaḳ şecâᶜat milketinün serveri
Çâşnîgîr başı Üveys Beg ḥażret-i maḳbûl-ı Hân

10. Ṭabᶜ-î pâkine sen anuñ niçün öykündüñ diyü
Bîd yanından geçen âba urar ḫancer ḫazân

11. Medḥüñe gördüm nihâyet yoḳ didüm bir ḫoş ġazel
Meclisüñde oḳısun muṭribler anı her zamân

---

14. A. 17b, C. 30a (17), D. 22a
4a. tabak: BE, yatak
9b. Üveys; C Veys (!) A Yunus
10b. geçen âba urur: D, geçene iledür.

12. Za^{c}f-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġân
Nây olup âheng ider yanumca her bir üstüḫ^{v}ân

13. N’ola hecrüñde beni parmaġ ile gösterse ḫalḳ
Za^{c}fdan çünkim hilâl oldı bu cism-i nâ-tüvân

14. Mâh-ı rûze çün güneş yüzlüleri ḳıldı hilâl
Ay nûrı günden alduġına ḳalmadı gümân

15. Fırṣat el virdi bizümle merḥabâ itdi nigâr
Ṣâdluḳdan n’ola ger dolâb raḳṣ ursa revân

16. Her boġazı iplü ile ṣalınaldan sen begüm
Ben ġam ile ġuṣṣadan ṣalıncaġa döndüm hemân

17. Nâlemi işitmesün diyü maḥallüñde raḳîb
Kûs-ı şâhî ile bu gice bile itdüm fiġân

18. Sen semen-ten lâle-ruḥsâr ile ṣoḥbet itmege
Gonca vü gül ḳıldı yâḳût u zerini der-miyân

19. Firkatüñde ser-güzeştüm bilmek isterseñ şehâ
Tîguña ṣor kim zebân-ı ḥâl ile ḳılsun beyân

20. Göklere çıḳ var sitâreñle cidâl eyle diyü
Dûd-ı âhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübân

21. Baña la^{c}lüñ çün ḳılur düşnâm kûyuñda raḳîb
Sa^{c}yile ḫâmın virür ekṣer yemişüñ bâġbân

22. Ḫâk olursa şevḳ-i ruḫsâruñla cism-i sûḫtem
Ḳabrüm üzre şem^{c}-i kâfûrî ola her üstüḫ^{v}ân

23. Ben zenaḫdânuñ çehinden nicesi bulam necât
Kim bu çâhuñ ^{c}umḳına hergiz irişmez rîsmân

24. Dâne-i eşkümden artuḳ görmedüm dirhem yüzin
Dûd-ı âhum kim olupdur kâse-bâz-ı âsumân

25. Ben ḳılıcuñdan şehâ döndürmezem yüzüm velî
Ḳorḳum oldur döndüre yüzini anuñ üstüḫ^{v}ân

14-17. beyitler yalnızca C nüshasında vardır ve bu beyitlerle kaside sona erer. A, D nüshalarında 18-31. beyitler de bulunmaktadır. Aslında bu kaside müstakil bir yapıya sahip olmayıp, beyitlerinin çoğu 179-181 nolu gazellerde de yer almaktadır.

25b. döndüre yüzini: D, kim yüzin döndüre

26. Ḳatı göñüllü ṣanemlerle çalışur eşk-i çeşm
Ḳanda ise ṭaşlar ile döginür âb-ı revân

27. Râh-ı âteş-tâbuñ üzre eşkümi gören ṣanur
Kârbân-ı encüm ile ṭoldı râh-ı kehkeşân

28. Ne revâdur k'âsumân-ı devlete iller çıḳa
Ben kılam âhumı döne döne çarha nerdübân

29. Her seḥer yire ḥavâdis̱ mürġini uçurmaġa
Mürġ-i mâh u mihr yapmışdur felekde âşiyân

30. H̱ûblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
Bu günâhın bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşân

31. Ey Mesîḥî bildi maḳṣûduñ durur bûs u kenâr
Anuñ içün gizlenür senden dehân ile miyân

15

Der Sitâyiş-i Meḥmed Çelebi

Fe^{c}ilâtün Fe^{c}ilâtün Fe^{c}ilâtün Fe^{c}ilün

1. İşigüñde yüzüñi görmege dil ḳıldı sefer
Anda bî-çâreyi yâ ṣuyı ye toprağı çeker

2. Leb-i la^{c}lüñe şebîh olduğıçün ey gül-ruḫ
Ṣubḥ-dem jâle gelür ġoncalaruñ aġzın öper

3. Ṣanma kim żâyi^{c} ola dilde ḫayâl-i la^{c}lüñ
Bizde ey dost yavu varmaz olursa gevher

4. Meclis-i meyde senüñle ḳadeḥ öpüşdügiçün
İkide birde ṣurâḥînüñ aña göñli aḳar

5. Ḳarşu ḫâke dökilen cur^{c}a degül la^{c}lüñ içün
Aġlayup yire döker acı yaşını sâġar

6. Gül eger kendü yüzine yüzin itdiyse şebîh
Ḥaḳ budur k'itdügi teşbîh yüzine beñzer

7. Yaluñuz sîm ile senüñ belüñi aldum idi
Nice anuñ gibi ḳoçdı vü ṭolandurdı kemer

8. Kemerüñden diler iseñ ki şikâyet idevüz
Gel Meḥemmed Çelebiye varalum ey dilber

9. K'ol durur pâdişeh-i dâdger-i mülk-i kemâl
Melce'-i ehl-i ẕekâ mecma^{c} -ı aṣḥâb-ı hüner

---

15. A. 19b (16), C. 26b (23), D. 24b (16), E. 15a (17)
1a. sefer: AD, güẕer
2b. ġoncalaruñ aġzın öper: e, ġoncalaruñ aġzın arar; D, ġonca lebüñ aġzın arar.
3b. bizde: D, bize
4a. senüñle ḳadeḥ öpüşdügiçün: AD, lebüñe ḳadeḥ öykündügiçün
6a. yüzine yüzin itdiyse: AD, yüzine yüzüñitse
6b. budur: D, bu kim
9a. pâdişeh-i dâdger: C, dâdger pâdişeh
9b. aṣḥâb: ADE, erbâb

10. Ey ki bâr-ı ġazabuñdan bulımaz hîç sükûn
Keşti-i çarḫa çi ger mâh-ı nev ola lenger

11. Düşmenüñ başı ise ḫancerüñüñ da^cvâsı
Tîzcek ḥâkim-i şemşîrüñ o da^cvâyı keser

12. Ne ḫalel vire żamîrüñe dem-i berd-i ^cadû
Şem^c-i ḫûrşîde ziyân irgüre mi bâd-ı seḥer

13. Ebre deryâ ne ki bağışlar ise yine alur
Keff-i dür-pâşuña ol öyle ye nice beñzer

14. Oldı yayuñla oḳuñ ḳavs-i ḳader tîr-i ḳażâ
Sînesinde yer iden aña ḳażâsıñ ister

15. Yazmaġa ḫâk-i rehüñ medḥini bu levḥ-i zemîn
Yolları sînesi üstinde idindi mısṭar

16. Ḥalḳa-i mâr degül kûhdaki pîç-â-pîç
Ṭaġ u ṭaş ḫidmetüñi itmege baġlandı kemer

17. Menzil-i merge ḫar-ı düşmeni yüritmege tîz
Gönderüñüñ ucı bizlengeç olubdur yekser

18. Ṭoḳınup düşmenüñüñ cengine sûsen şemşîr
Gül siper yapınuban nergis idindi miġfer

19. Kûh öyköndügiçün ḥilmüñe urdı lâle
Ḫânumânına anuñ başdan ayaġa âẕer

20. Ḥasedinden göreli keff-i kerîmüñi seḥâb
Ḳara-pûş oldı yüzi gülmez ışımaz aġlar

21. Cevher olur naẓar-ı luṭfuñ ile ḫâk-i ẕelîl
Ey kerem kânı Mesîḥî ḳuluña eyle naẓar

22. Nice kim ḫâki naẓarla zer iden gibi güneş
Naẓar-ı terbiyet ile ide sengi cevher

23. Kîmyâ-yı naẓaruñ irişüp üftâdelere
Ḫ^vâr iken ḫâk-i siyeh gibi işini ide zer

10a. bâr: ADE, bâd
10b. ola: ADE, oldı
11b. tîzcek: AD, iricek
12. AD nüshalarında yoktur.
17a. yüritmege: ADE, göndermeğe

16

Mef^{c}ûlü Mefâ^{c}îlü Mefâ^{c}îlü Fe^{c}ûlün

1. Gül ^{c}ârızuñ üstinde o zülfeyn-i semen-sâ
   Ṣan ḳurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydâ

2. Ḳudret ḳalemi naḳş uralı levḥ-i vücûda
   Yazılmadı ḥüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ârâ

3. Âyîne-i ruḫsâruñı gösterme raḳîbe
   Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temâşâ

4. Ey ḳaşı kemân oḳlaruña benzemeyeydi
   Ḳılmazdı ḳalem nâlelerin sînede iḫfâ

5. Ṣûfîlere ne fâ'ide var ḫâk-i rehüñden
   Bînâ olımaz sürme ile dîde-i a^{c}mâ

6. Dil ḳaşuña ^{c}azm eyler iken ḳaldı lebüñde
   Meyḫâneye iletdi anı râh-ı muṣallâ

7. Göñlüm sevinür zülf-i siyâhuñı göricek
   Kim uġrılaruñ gündüzidür leyle-i ẓulmâ

8. Biz bülbül ü gül gibi şehâ bâġa varalum
   Ṣûfi ḳo otursun bucaġında tek ü tenhâ

9. Sen ḥüsn serîrinde şehâ gül gibi otur
   Bülbül gibi ben oḳuyayın maṭla^c -ı ġarrâ

10. Ṭopṭolu iken sâġar-ı lâle mey-i ḥamrâ
    Dürd içmeyenüñ derd ola yüregine mâ

---

16. A. 3a (44), B.-, C. 16b (37), D. 2a (42), E.-,
Kasidenin iki nesip bölümü vardır. C nüshasında ilk nesip bölümünden dört beyit bulunmaktadır. A ve D nüshalarında ilk nesipte yer almış olan yedi beyit, gazeller bölümünde iki numaralı gazelin yedi beytiye aynıdır.
Kaside ve gazelin beyit sırası kasideyi izleyen tabloda gösterilmiştir.
Kasidenin başlığı olmayıp kime yazıldığı metinden anlaşılamamaktadır.

3b. anı: A, aña

10. Bu beyitten sonra A nüshasında 2 numaralı gazelin makta beyiti vardır. Bir lahza işigüñde, vd.

10a. ḥamrâ: C, ṣahbâ

10b. mâ: D, me'vâ

11. Gül yapraġ aġızludur aña râzuñı açma
Bir ġoncaya di eylemesün sırruñı ifşâ

12. Ḫıżra ne zırıh virdi lebüñ âbı ki anuñ
Şemşîr-i ecel bir ḳılını kesmedi ḳaṭ^{c}â

13. Ḳahr ile kemânuñuñ olur bili iki ḳat
Bir tîrüñ ile leb-be-leb olınca nigârâ

14. Ḫâlüñ ḳo ögünsün ṭudaġuñ üzre ki şimdi
Âyîne olupdur megese şehd-i muṣaffâ

15. Sâḳî bize bu ṣubh ṣabûḥı ṣunıvir kim
Biz yüz yumazuz olmayıcaḳ bâde-i ḥamrâ

16. Maḥbûblara müşkil imiş paşaluġ itmek
Ben ne diyeyin ḥâli bilür ḥażret-i Paşa

17. Ol âṣaf-ı sulṭân-ı cihân k'aña olupdur
Ma^{c}lûm bugün vâḳı^{c}a-ı ^{c}âlem-i ferdâ

18. Envâr-ı ẓafer perçem-i tuġından urur berḳ
Zülf-i siyeh içinde nitekim ruḫ-ı zîbâ

19. Gün olduġıçün ẕihnine teşbîh her aḫşâm
Ḳan aġlayu tevdî^{c} ler ider çarḫ-ı mu^{c}allâ

20. Ey maṭla^{c} -ı mihrüñde sa^{c}âdet yüzi lâmi^{c}
Vey ṣafḥa-ı ḫaddüñde Hüdâ âyeti peydâ

21. Her gün işigüñ ḫidmetine mihr seher-ḫîz
Her gice ḳapuñ beklemege mâh müheyyâ

22. Baḥruñ tükürür yüzine her laḥẓa bulutlar
Öykündügiçün keff-i güher-pâşuña deryâ

23. Ṭop âyinedür câmi^{c}-i ḳadrüñde şehâ çarḫ
Ḳandîller ana mihr ü meh ü encüm-i beyzâ

11a. açma: C, dime
14a. öginsün: D, ögünsün
15a. bu: AC, bir
18a. tuġından: CD, ṭuġında
19a. ẕihnine: D, zülfine
19b. tevdî^{c}: AD, tevdî^{c}ler
23b. Ḳandiller aña mihr ü meh ü encüm-i beyżâ:BE,Kandîlleridür kamer ü encüm-i beyzâ

24. Keff-i dürer-efşânuña ebr öyküne mi kim
Biñ kez yüzini burtarur idince bir iᶜṭâ

25. Sen mîr-i melek-ṭabᶜa maḳâm eyleyüp iḥżâr
Silüp süpürür cennet için dâmen-i ḥûra

26. Ḳarşu ṣu ṭaşur ebr işigüñe anuñçün
Yüksekde uçup gökde ider menzil ü me'vâ

27. Bir şerḥa ile şerḥ ide şemşîr-i münîrüñ
Her ḥıḳd u ḥased k'ide nihân sînede aᶜdâ

28. Ḳaṣd eylese gizlenmege düşmen anı nîzeñ
Parmaġı ile gösterüp eyler ile rüsvâ

29. Şehbâzuña emr it ki şikâr ide hümâyı
Şâhinüñe ṭut di ki ḳıla ᶜâlemi yaġmâ

30. Odlar yaḳuban düşmenüñüñ başına tîġüñ
Cânına ḳılur ṣu gibi her ḥükmüñi icrâ

31. Tiz yürimege menzil-i merge ḫar-ı düşmen
Bizlengec olupdur aña nîzeñ ucı şâhâ

32. Yazmaḳ dilesem vaṣfuñı mecmûᶜa-ı çarḫa
Evrâḳ-ı felek yetmeye vü ola muḥaşşâ

33. Yazınmaġ içün medḥüñi günden güne olur
Ḳırṭâs-ı felek mühre-i mihr ile mücellâ

34. Ẕikrüm ola ger ḥaşre dek evsâf-ı ḥamîdüñ
Biñde birini ḳılmayayum vaṣfuñuñ inşâ

35. Sûsen gibi çünkim uzadam medḥüne ben dil
Aġzını yumar ġonca gibi bülbül-i gûyâ

25b. süpürür: C, süpürüb
26a. D, Ḳarşu ṣu ṭaşur âbî sirişkiyle anuñçün
26b. menzil ü: AD vav yoktur.
27b. nihân: A, ᶜiyân
29b. ṭut: D, dut
30b. cânına: D, cânında
31b. şâhâ: C, gûyâ

36. Ṭabᶜum bilürem maṭlaᶜ-ı maᶜnâ idügin lîk
Ḳıllet buludı baña ḥicâb oldı dirîġâ

37. Ey ᶜaḳlumı âşüfte görüp ṭaᶜne idenler
Diñ imdi nice olmayayın vâlih ü şeydâ

38. Dîdâra baḳar Ṭûr gibi her dil-i sengîn
Ḥasret geçinür ehl-i naẓar niteki Mûsâ

39. Ay ile güneş dîdeleri olalı çarḫuñ
İki göz ile baḳmadı ben ḳuluña aṣlâ

40. Olmaya ᶜimâret ebedî ḫâne-i ḳalbüm
Ger luṭfuñ ile cûduñ aña olmaya bennâ

41. Taṭvîl-i kelâm itme duᶜâ eyle Mesîḥî
Kim eyleyemezsin feleküñ ẓulmına iḥṣâ

42. Tâ bâġ-ı ᶜaṭâ içre bite ġonca-i inᶜâm
Tâ gülşen-i ṭabᶜ içre açıla gül-i maᶜnâ

43. Ser-sebz ü ser-efrâz oluban serv-i vücûdüñ
Ẓıllında anuñ ḫoş geçe aᶜlâ ile ednâ

37b. diñ: C, di
40a. ebedî: C, ebeden
41b. A, Dinilmez imiş kim (?) feleküñ ẓulmıne iḥṣâ.
D, Çün kim dinilimez feleküñ ẓulmine iḥṣâ.

Beyit	A	C	D	BE	D
1	1	-	1	1	1
2	2	-	2	2	2
3	3	-	3	3	3
4	4	-	4	4	4
5	5	-	-	6	-
6	6	-	5	5	5
7	7	7	6	-	7
8	8	3	7	-	-
9	9	4	8	-	-
10	10	1	9	-	-
10a	11	-	-	8	8
11	12	2	10		
12	13	5	11		
13	14	5	12		
14	15	8	13		
15	16	9	14		
16	17	10	15		
17	18	11	16		

Sonraki beyitlerin sırasında değişiklik yoktur.

17

Ḳaṣîde der Recâ-yı Esb

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Bir bârgîr itdi ᶜaṭâ baña Kirdigâr
Uş bâr-ı ḳahr ile beni deng itdi rûzgâr

2. Bir esbdür ki ṣanasın olmış durur anuñ
Ḳaṣr-ı memâta her kemügi nerdübân-vâr

3. Ṣırtında yaġırı ᶜaceb âyînedür anuñ
Kim ṣûret-i ecel görinür anda âşikâr

4. Yatduḳça öldi diyü köpekler yimemege
Çevre yanın dögüni dögüni ider ḥiṣâr

5. Ölüp ayaġ uzada diyü intiẓâr ile
Oldı maḥalle segleri çün naᶜl-i çeşm-i çâr

6. Ṣuvarmaġ istedükçe adımını atmayup
Gözüm yaşını ṣuya varınca ider pınar

7. Fikr itmeyeydi arḳası üstinde güllerin
Her ṣubḥ-demde gözleri olmazdı jâle-bâr

8. Öñine yem virür iseñ azdur iki çuvâl
Üstine yük urur iseñ agırdur iki nâr

9. Biñ var iken delikleri ṣırtında çıḳıcaḳ
Çaylaḳ bilimezin neresinde ḳılur ḳarâr

10. Ṭâs-ı felekde encümi ger arpa ṣanmasa
Giceyle göz diküp göge çekmezdi intiẓâr

11. Keştî-i Nûḥa daḫi aġaç ṭaşıyalıdan
Ḳalmış yaġırı yerleri ṣırtında yâdigâr

---

17. A. 8a, B.-, C. 22b, D. 8b, E. 7b
6a. atmayup: C, admayup; E, adımayup
7. E nüshasında yedinci beyit şöyledir:
Yaġırı yir yir aġarur anuñ şükûfe-veş
San gülsitândur arḳası evveli bahâr

12. Yoḳ ḳuyruġında bir ḳılı tâ kim yapam duzaġ
Ölüsi üzre eylemege ḳarġalar şikâr

13. Dâġ urmaduġum aña budur yad varıcaḳ
Dâġından iñleyüp beni ḳılmaya şermsâr

14. Mevt ü ḥayâtını ḳosalar iki cânibe
Dirligin istemez ölümin ider iḫtiyâr

15. Rıḥlet demini bezm ṣanup dört ayaḳların
Şol çâr-pâre-veş biribirine çarpar

16. Gözine ḳarşu çünki el uram uyana ben
Gögsin geçürüp ister emân idüp âh u zâr

17. Ben de esirgeyüp ḳıluram şöyle âh kim
Ṭolar şerâr-ı nâr ile bu köhne sebzezâr

18. Yanında ġayrı atlara otlaḳ viricegiz
Utanuram dimege ki bunuñ da cânı var

19. Ḫalḳuñ görüp semend ile seyrân itdügin
Ben daḫı ḳarşu ḳarşu oluram aña süvâr

20. Ben arḳasında sürmeg içün raᶜd-veş fiġân
Yaġmur yirine ebr-i kefüm tâziyâne-vâr

21. Olmış durur vücûdda bârîk ü hem naḥîf
Şol resme kim oñurġası diḳḳatde ḳıl yarar

22. Çün ṣaġrısına ḳamçı uram çevre baḳınup
Ṣanur kimesne taḫta ḳaḳar anı ince yar

23. Otlaḳ yüzini görmemiş ammâ giyâh-ı derd
ᶜÖmrinde arpa yimemiş illâ ki zehr-i mâr

24. Ehl-i riyâżeti işidürüz uçar diyü
Bu da riyâżet ehlidür of dir iseñ uçar

25. Yâ Rab ecel buḳaġusını ur ayaġına
Düzd-i ḥayât eylemesün tâ anı şikâr

14a. cânibe: ACE, câyına
17b. sebze-zâr: ACD, sebz-zâr

26. Ne diyeyin bir at durur ol k’anuñ üstine
Çaḳ buñ deminde düşmenüñi göreyin süvâr

27. Ey ṭabl-bâz-ı zînüñe ḫûrşîd reşk idüp
Vey zer-rikâs-ı maḳdemüñe mâh-ı nev şiᶜâr

28. Rûz-ı meṣâff ᶜazm-i neberd eyleseñ şehâ
Ḫaṣmuñ gözine görine atuñ yelesi mâr

29. Yaġmur gibi yaġar gözi yaşı ᶜadûlaruñ
Esbüñ ḳaçan ki kişneye altuñda raᶜd-vâr

30. Ḫink-i felek segirdmeye bâd-bâñ ile
Kendüyi biñ yaraġ idüp itsün ḫam u nizâr

31. Tozutduġınca yer yüzini pây-ı edhemüñ
Çarḫ-ı muḫanneṡüñ bürinür ḳalbine ġubâr

32. Esbüñ ḳamış ḳulaḳlarını ᶜarż eylese
Düşmen çerisin inlede ney gibi zâr zâr

33. Dir cûd u heybetüñ ile râkib gören seni
Düldüldür atı kendü ᶜAlî tîġı Ẕülfeḳâr

34. Evtâr-ı ḥilmüñ itdi zemîni ᶜale’s-sükûn
Seyr-i semendüñ eyledi eflâki bî-ḳarâr

35. Ḳalb-i ᶜadûya benzedügiçün meṡelde ṭaş
Başına her adımda anuñ naᶜl od yaḳar

36. Bolay ki ṭop olam diyü esbüñ ḳotazına
Kendüyi vay ki zeyn ider çarḫ-ı ḥîle-kâr

37. Ger ḥaşre dek ögem seni yüz biñ zebân ile
Bulmaḳ muḥâl-i ᶜaḳl durur medḥüñe kenâr

38. Şehbâz-ı fikretüme hezâr âferîn kim
Bir demde nice mürġ-i maᶜânîᶜ ḳılur şikâr

27a. idüp: C, iden; E, ider
28b. mâr: AC, târ
31a. pây-ı edhemüñ: D, bâdı âhumuñ
36a. ḳotazına: DE, ḫotazına
36b. Zeyn ider: AD, zînet ider; E, zeyn eyler

39. Meddâḥ-ı muẖliṣüñ iken ey şîr-i ner bugün
Niçün peleng-i faḳr ide ^{c}aḳlumı târmâr

40. Bu çarẖ-ı mün^{c}akis beni iñletmedi her ân
^{c}Âciz durur cemî^{c}-i ḥekîmân-ı rûzgâr

41. ^{c}Âlemde çoḳ belâ vü ḳażа çekmişem velî
Bu esb-i şûm-maḳdeme la^{c}net hezâr bâr

42. Ne çekdügümi ben bu arıḳ bârgîr ile
Şerḥ eylemek olur idi ^{c}ömr olsa pâyidâr

43. Ökçem yaġırlarını yürirken gören ṣanur
Gül yapraġıdur ayaġum altında ẖâksâr

44. Gam gicesinde bir naẓar itseñ vücûduma
Rûşen iderdi ḥâli saña âh-ı tâbdâr

45. Luṭf it şehâ bir esb buyur ben ḳuluña kim
Yel gibi tîz-rev ola ammâ cebel-vaḳâr

46. Nevmîd eyleme beni kim üstüẖ^{v}ânumı
Cev gibi pâre pâre ḳılur ṭa^{c}n-ı her ḥimâr

47. Uzatma ey Mesîḥî şikâyet selâsilin
Divâneligi ḳo vü du^{c}â ḳıl o şâha var

48. Yeldükçe ^{c}âlem içre semend-i nesîm-i ṣubḥ
Bitdükçe ṭaġ u râġda eşcâr u sebze-zâr

49. Ḥükmüñ öñinde leşker-i a^{c}dâ zebûn olup
Pergâr-ı pây-ı esbüñe kâmuñ ola medâr

39a. muẖliṣüñ iken ey: AD, muẖliṣ iken aya
40a. her ân: DE, hemân
41a. çok: C, çün

18

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜilü Fâᶜilün

1. Olmaġa milket-i çemene şehriyâr serv
Dikdi livâ-yı sebz-i ẖilâfet-şiᶜâr serv

2. Bülbüller âşiyânına başında yir ider
Mülk-i çemende olmış iken tâc-dâr serv

3. Çârûb gibi sâyesi düşdi çü yirlere
Ḳondurmaz oldı ẕerrece hergiz ġubâr serv

4. Naḳḳâş-ı ṣunᶜ yazmadı ḳaddüñ gibi mis̱âl
Mecmûᶜa-i zemânede bir yâdigâr serv

5. Ḳaddüñ gibi bulınmaya gülşende râstî
Serdâr u ser-ferâz-ı bülend-iḳtidâr serv

6. Ṭoġrusı olmasa idi ḳalbinde re'y-i kec
Bulurdı istiḳâmet ile iᶜtibâr serv

7. Nâgeh irişmesün diyü bâd-ı ṣabâ eli
Dâmen-keşîdedür yine perhîz-kâr serv

8. Derd ile ġonca-veş cigeri pâre pâredür
İtmez derûnı sînesini âşikâr serv

9. Tîr-i ḳażâ ucındaġı peykân gibi virür
Sensüz çemende ẖâṭıruma inkisâr serv

10. Yazdum nihâl ḳâmeti vaṣfında bir ġazel
Geldi zebân-i ẖâmeme bî-iẖtiyâr serv

11. Öykünmeyeydi ḳaddüñe ey gül-ᶜiẕâr serv
Mülk-i çemende bulmaz idi iştihâr serv

---

18. A. 12b, B.-, C. 21b, D. 15a, E.-
3a. çü: C, ki
3b. ẕerrece: AD, sâyesi
4a. ḳaddüñ: D, ẖaddüñ
5b ferâz: C, efrâz
6b iᶜtibâr: C, iḳtidâr
11b iştihâr: AD, iᶜtibâr

12. Dil ᶜandelîbi görmedi ḳaddüñ gibi senüñ
Seyr itdi sebzezârda gerçi hezâr serv

13. Var gülşene ṣalın k'ola şermende şâḫ-ı gül
Gel bâġa sâye ṣal ki ola şermsâr serv

14. Ḳaddüñe istiḳâmet-i ṭabᶜıyle râstî
Beñzer diyeydüm olsa idi gül-ᶜiẕâr serv

15. Fikri budur ki himmet ile ḳaddüñe ire
Ṭoġruluġ ile devlete irse ne var serv

16. Ol ḳâmetüñ ilişmeye saᶜy ile pâyına
Her nice el bir ide çemende çenâr serv

17. Ol şehriyâra ḫidmet içün bûstânda
Ṭurup dikildi ḳarşusına bende-vâr serv

18. Gel gör ṣafâ-yı meşrebini luṭf-ı ṭabᶜını
Âb-ı revân kenârın ider iḫtiyâr serv

19. Gâlib ü şendi leşker-i bâd-ı ḫazândan
Ṣaḥn-ı çemende yapdı zümürrüd ḥiṣar serv

20. Bir sebz köhne câmeyi her yaz u kış giyüp
İtmez libâs kisvetini müsteᶜâr serv

21. Ol ḳadd-i ser-ferâza şebîh olmasa eger
Ḳaṭᶜâ cihânda bulmaz idi iᶜtibâr serv

22. Ḳaddüñe irmedin ölicek bitüre benüm
Ṭopraġum üzre Ḫâliḳ-i Perverdigâr serv

23. Var ey vefâ vü mihr uman ol dil- firîbden
Dünyâda ola mı ki vire berg ü bâr serv

24. Ruḫsâr u ḳaddi fikri ile çeşm-i ᶜâşıḳa
Her gûşe berg-i gül görinür her kenâr serv

13a. şermende: AD, gülşende
14b. diyedüm: AD, dir idüm
19b. yapdı: AD, idi
23b. ola mı: D, oldı mı

25. Ḳaddüñ ayırma dîdeden ey dost yaraşur
Âb-ı revân ile ki ola hem-civâr serv

26. Sen serv-ḳad gelür diyü her gün ümîd ile
Gülşende nice nice çeker intiẓâr serv

27. Abdâl-ı ᶜışḳ olup yaluñ ayaḳ başı ḳaba
Ṣaḥrâya düşdi ᶜâşıḳ-ı şûrîde-vâr serv

28. El götürüp Mesîḥî münâcât ider çenâr
K'ola çemende devlet ile pâyidâr serv

29. Her beyt-i âb-dârı bu naẓm-ı ḳaṣîdenüñ
Bir cûybârdur ki kenârında var serv

30. Gülzâr-ı dehre nice ki ḥüsn ü bahâ virüp
Gülşende ola mûcib-i naḳş u nigâr serv

31. Bâġ-ı cihânda devlet ile ser-ferâz ola
Ṣaḥn-ı çemende eyledügince ḳarâr serv

25a. dost: AD, serv
27b. ṣaḥrâya: D, miḥrâba
28a. çınâr: C, cihân
28b. çemende: C, cihânda
31a. ser-ferâz: CD, ber-ḳarâr

19

Mefâᶜilün Feᶜilâtün Mefâᶜilün Feᶜilün

1. Meger ki irdi nesîme nidâ-yı Rabb-ı ġafûr
Ki geldi hemçü Serâfîl ḳıldı nefḫa-i ṣûr

2. Vücûda geldi cemîᶜ-i nebâtuñ emvâtı
Ẓuhûr buldı cihânda delîl-i baᶜs̱ ü nüşûr

3. Bezendi ravża-i cennet-mis̱âl rûy-ı zemîn
Ṭonandı dürlü şükûfe-mis̱âl ḥûr u ḳuṣûr

4. Ki yaᶜnî virdi nişâne sarây-ı cennetden
Bahâr zîneti ile bu ḳaṣr-ı nâ-maᶜmûr

5. Baṣîret ile gözet kim maḥall-i ḥâdis̱edür
Bulur mı kimsene luṭf u ḳılur mı kişi ḥużûr

6. Cihân ne kişiye el virdi k'itmedi pâ-mâl
Zamân ne kimseye luṭf itdi k'itmedi maḳhûr

7. Gülî ki şâhı dirilür cemiᶜ-i ezhâruñ
Olur mı ḫâr-ı belâ bir ḳadeḥ meyinden dûr

8. Bu devr nergise bir gün piyâle ṣunmaġ ile
Geçürdi derd-i ḫumâr ile ᶜömrini maḫmûr

9. Bahâr ile ne şükûfe ki bula ferr ü kemâl
Deler yüregini anuñ delik delik zenbûr

10. Ne ḳıldı âhû-yı miskîn ki meskeninde iken
Yaraḳlaya aña ṣayyâd-ı dehr kîş ü ḳubûr

11. Ne meyve'i ki zemâne oñaruban bitüre
Yire çalub anı ider hemîşe ṭuᶜme-i mûr

12. ᶜUḳûl-ı mü'mini almaġa mest ü bî-ḫod idüp
Bu ᶜaṣr-ı kâfir elinden ne ḳan yudar engûr

---

19. A. 20a, B.-, C. 27b, D. 25a
4b. bahâr zîneti: AD, cihâna zînet
10. AD nüshalarında yoktur.

13. Bir iki gün ḳoyunı semridür ise ḳaṣṣâb
Etin yimege anuñ tîz ider yine saṭur

14. Kefenlere ṣarılup oldı ḫâk ile yeksân
Şu dem ki oldı gül-âb ile hem-nişîn kâfûr

15. Bulur mı laᶜl ü güher ṭolmayınca ḳan ile kân
Virür mi dürri ṣadef dögmeyince seng-i buḥûr

16. Nebât u maᶜden ü ḥayvân degül hemân ḥâşâ
Bu ḥâlet üzre durur gerdiş-i sinîn ü şühûr

17. Felek ki cism-i laṭîf ü vücûd-i ᶜâlîdür
Nedür bu nevᶜ taḥarrük nedür bu cins ᶜubûr

18. Ḳamer ki ire kemâle vü ola bedr-i tamâm
İder zevâl-i ḫusûf anı her zamân bî-nûr

19. Güneş ki merdümek-i dîde-i cihân-bîndür
Ḳılur bu gerdiş-i dehr anı her gice şeb-kûr

20. Gel imdi ᶜibret ile baḳ cihâna ey ᶜâḳıl
Pür itmedin gözüñüñ ḫânesini ḫâk-i ḳubûr

21. Ṭarîḳ-i Ḥaḳḳı ḳoma kim selâmete iresin
Ḥasûd u düşmen elinden irişmeye şer ü şûr

22. Bir iki gün yüzüñe güldi ise bu ġaddâr
Neden bu resme teġâfül nedür bu deñlü ġurûr

23. Zemâne salṭanatında beḳâ uman görsün
Ki ḳanı Ḫusrev ü Dârâ vü Ḳayṣer u Tekfûr

24. Çü bezme ḳan ṣaçılur curᶜa yirine her dem
Zi câm-ı çeşm-i Cem ez kâse-i ser-i faġfûr

25. Ḳo reşk-i salṭanat-ı fânîyi dürüş yazalar
ᶜAlem-keş olmaġa bâḳîde aduña menşûr

26. Ḳanâᶜat oldı Mesîḥî çü kenz-i lâ-yefnâ
Dürüş ki olasın ol genc-i bâḳîye gencûr

27. Fakîr-i ḳaniᶜ olursañ müyesser ola saña
Naᶜîm-i' ᶜâlem-i ḫuld ü viṣâl-i bâḳî-i ḥûr

14b. dem ki: AD, deñlü
16. A'da yoktur.
17. A'da yoktur.
24-27. beyitler AD nüshalarında yoktur.

20

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Eyledi burc-ı şerefde yine bir mâh ẓuhûr
ᶜÂlemün içi ᶜ ḳamu ṭolsa gerek ṭopṭolu nûr

2. Aṣfiyâ yiri yine ṣaff-ı ṣafâ olsa gerek
Eşḳıyâ ḳalbine ḳılmasa gerek ḳılca ḥużûr

3. Oḳ havâya uyuban yoḳ yire ḳan eylemesün
Nice ḳan dökicinüñ olsa gerek yiri ḳubûr

4. Şerbet-i ᶜadli düzerse o ṭabîb-i dil ü cân
Derd-i ẓulm olsa gerek ḫalḳ-ı cihândan yine dûr

5. Ḫulḳ ile râyiḥa-i misk gibi ẓâhirdür
ᶜİlm ile gün gibi maᶜlûm u muᶜayyen meşhûr

6. Sensin ol ḫirmen-i luṭf u kerem ü cûd u seḫâ
Niᶜmet-i cûduñ ile oldı ġani vaḥş ü ṭuyûr

7. Gamze-i yâr ola devrüñde meger kim uġrı
Çeşm-i dil-dâr ola ᶜahdüñde meger kim maḫmûr

8. Kimsede ẕerre ḳadar ġuṣṣa vü ġam ḳalmaya hîç
Râh-zenler ola devrüñde meger kim ġam-ḫᵛâr

9. ᶜAhd-i ᶜadlüñde senüñ nîşini bu kejdüm-i çarḫ
ᶜAceb olmaya nihân eyler ise çün zenbûr

10. Şöyle maᶜmûr durur ᶜadlüñ ile mülk-i cihân
K'uçmaġa ḳaṣd ide firdevs-i berînden beri ḥûr

11. Dest-i ḳahr ile ṣalarsañ teber-i şerᶜi eger
Kesile bâġ-ı cihândan şecer-i fısḳ u fücûr

12. Memleketden yine defᶜ olsa gerek ẓulm ü sitem
Çünki ḫûrşîd ṭulûᶜ eyledi ḳalmaz deycûr

---

20. A. 20b (13), C. 28b (26), D. 26a (13)
1b. ᶜâlemüñ içi: AB, ᶜâlem-i şerᶜ
2a. ṣaff: C, ṣadr
9. AD nüshalarında yoktur.
12. AD nüshalarında yoktur.

13. Ger ire râyiḥa-ı luṭfuñ ayaġ üzre ṭurup
Gele [Gel e] rûḥum diyü ᶜizzetler ide ehl-i ḳubûr

14. Fażluñı künhi ile ben nice idrâk ideyin
ᶜAḳla yoḳ varmaġa ol araya çünkim destûr

15. Ey ki ḳahruñla ḳamu düşmenüñüñ ḥucresi yas
Vey ki luṭfuñla ḳamu dostlaruñuñ ḫânesi sûr

16. Şimdi dillerde senüñ ẕât-ı şerîfüñdür olan
ᶜİlm ü ḥilm ü şeref ü fażl u keremle meşhûr

17. Ḳalmadı devr-i ṣalâhuñda gidüp fısḳ u fesâd
Bâġda nergis-i bîmârdan özge maḫmûr

18. Bozılup ṣoḥbeti götürdi ayaġı sâḳî
Üzilüp gerdeni götürdi ḳopuzı ṭanbûr

19. Ehl-i fısḳuñ ġam-ı ġavġâ-yı fesâdâtı gidüp
ᶜÂleme ᶜadl ü kerem mihri ile virdüñ nûr

20. Bâġda olmaz idi bâd-ı ṣeher ᶜanber-bûy
Ṭîb-i ḫulḳuñdan eger irmese âfâḳa buḫûr

21. Midḥatüñ bikrine la’iḳ idemez laᶜl-i naẓm
Riște-i naẓma ne deñlü dize dürr-i menşûr

22. Silk-i dürr-i kelimâtın bu Mesîḥî ṭapuña
Çekdi tuḥfe ne ḳadar aḥḳar ise ṭut maᶜẕûr

23. Medḥ-i evṣâf-ı ṣıfâtuñda şehâ ebyâtı
Riște-i dürr-i girân-mâye durur ṣanma suṭûr

24. Midḥatüñde yaşamış ravża durur olmaya ᶜayb
Câ-be-câ sehv ile içinde ger olursa ḳuṣûr

25. Dîn evin nice ki rûşen ide envâr-ı ᶜilm
Nice kim beyt-i cihân ᶜadl ile ola maᶜmûr

26. ᶜİlm ü ᶜadl ile olup nâẓır-ı aḥvâl-i cihân
Dâ’im ol luṭf ile şâhuñ naẓarında manẓûr

15b. sûr: AD, nur
16-26. beyitler AD nüshalarında bulunmamaktadır.

21

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Ḳaddüñi ḳıl namâz u niyâz içre ya gibi
Gönder fiġânı göklere tîr-i duᶜâ gibi

2. Ṣâfi-dil olmaġ istesen âyîne-vâr var
Yüz ṭut hemîşe Kaᶜbeye ḳıble-nümâ gibi

3. Âẖir ḳonar çü zâġ-ı ecel üstüẖᵛânuña
Niçün havâya tâbiᶜ olursın hümâ gibi

4. Aduñ yalancı olduġı ey seng-dil bu kim
İşitdügüñi söyleyicisin ṣadâ gibi

5. Merdânesin şaḳâvete lîkin ᶜibâdete
Biñ ᶜöẕri bir dem içre bulursın nisâ gibi

6. Terk it ẓalâm-ı maᶜṣıyeti tâ ki ḳalbüñe
Nûr-ı Ḫudâ ṭulûᶜ ide şems-i ḍuḥâ gibi

7. Devr-i felekde böyle niçün ġaflet idesin
Almış seni çü ḥalḳasına ejdehâ gibi

8. Maᶜnâda kibr ü kîn ile döñdüñ çü parsa
Gösterme ẖalḳa kendüzüñi pârsâ gibi

9. Cismüñ ṣarart k'ola der-i Ḥaḳda ᶜizzetüñ
Begler yanında merdüm-i zerrîn-ḳabâ gibi

10. Taḳvâ yolında ger işüñ altun idesin
İzüñ tozını ḳapışalar tûtiyâ gibi

11. Bu yolda ol müsâfir irer gice menzile
Kim ṣubḥ-ẖîz ola semend-i ṣabâ gibi

12. Ger pâdişâh iseñ n'ola ey nev-cüvân ṣaḳın
Ḳırma bu ẖalḳı girme vebâle vebâ gibi

---

21. A. 21b, C. 26a, D. 14b
4a. seng-dil: AD, dil-i seng
5. AD nüshalarında yoktur.
11a. ol: AD. şol
11b. ola semend: D, olmaya bâd

13. Maẓlûmuñ âhı oḳına olma nişâne kim
Çarḫuñ siperlerin geçer ilmez ḳażâ gibi

14. Ey pîr ḳaddüñi eger egdiyse bâr-ı faḳr
Bir ḳat nemed yeter saña Âl-i ᶜAbâ gibi

15. Her bir ġanî ki olmaya anda ġınâ-yı ḳalb
Maᶜnâda ol ganî degül el-ḥaḳ ᶜanâ gibi

16. Lâ'iḳ mi dâne ḥırṣı bu fikr-i daḳîḳ ile
Ser-geşte eyleye seni seng âsiyâ gibi

17. İnṣâf ey Mesîḥî senüñ luṭfî ṭabᶜuña
Ḥaḳdan bu daḫi kişiye başḳa ᶜaṭâ gibi

17b. bu daḫi kişiye: D, kişiye bu daḫi

22

Mefâᶜilün Feᶜilâtün Mefâᶜilün Feᶜilün

1. Zihî zi rifᶜat-i tû ḳadr-i âsumân mülzem
Ferâz-ı dergeh-i tû sırr-ı ᶜarş-râ maḥrem

2. Zi perçem-i ᶜalemet tîre mânde ṭurre-i ḥûr
Zi reşḥa-i ḳalemet dür çekânde silk-i raḳam

3. Ṣalâbet-i tu sitâned zi rûḥ-ı kisvet-i ten
Mehâbet-i tu bered ez meşâm-ı ḳuvvet-i şem

4. Sezed ki bâşed hem-çün devât ḫâne-siyâh
Kesî ki ḥükm-i turâ ser neyâvered çü ḳalem

5. Zi bes ki der dil-i aᶜdâ nişest peykânet
Be-perr-i tîr-i tu perrân şüdest sûy-ı ᶜadem

6. ᶜAceb nebâşed eger der zemân-ı maᶜdiletet
Zi çarġ u bâşe küned çift-i ḫᵛîş kebg-i ḥarem

7. Eger mehâbet-i tû ber zemâne bâng zened
Zi kûhsâr neyâyed be-cüz ṣadâ-yı niᶜam

8. Her ân ki ḫord zi nevk-i sinân-ı tu zaḫmî
Ecel be-penbe-i tâbût sâzedeş merhem

9. Tu ger meremmet-i în kâḫ-ı köhne-ḳubbe künî
Ezîn sebeb neçeked ḳaṭre ḳaṭre ez vey nem

10. Güẕeşt ḳadr-i tu ez Nîl-i çarḫ Mûsâ-vâr
Mecerre z-ân şüde çün râh der miyâne-i yem

11. Be-kaṣd-ı ḳalᶜa-i eflâk kilk-i tâcveret
Keşîde ḫayl-i maᶜânî ferâz-ı nüh-ṭârem

12. Hemîşe rifᶜat-i tû sûy-ı ᶜâlem-i ᶜulvî
Küned ᶜurûc be-sân-ı Burâḳ bî-süllem

---

22. A. 12a, C. 20b, D. 13b.
4a. Vezin bütün nüshalarda bozuk.
9a. köhne: ABDE, kühen
12b ᶜurûc: D, burûc

13. Furûġ-ı fażl u kemâl-i tu dîde çeşm-i żarîr
Ṣadâ-yı ṣît-i celâlet şenîde gûş-ı aṣamm

14. Ḫudâygânâ ki ḥâl-i dilem tu dânî bes
Ki cüz tu kes neşinâsed ḥarâm-râ zi ḥarem

15. Ez ân ki râyet-i ṭabᶜem be-medḥ-i tust bülend
Be ser-ferâzegî geştem miyân-ı ḫalḳ-ı ᶜalem

16. Merâ zi zümre-i ebnâ-yı Rûmiyân me-şümur
Egerçi Rûmîyem ammâ güẕeşteem zi ᶜAcem

17. Revâ medâr ki bâşed be-devr-i dâniş-i tu
Günâh-ı mûcib-i ḥırmâniyem kemâl-i etemm

18. Belâ-yı ġuṣṣa-i derdem dırâz çün şeb-i hecr
Sarây-ı miḥnet-i zecrem ferâḫ çün ᶜâlem

19. ᶜAceb merâ beçi ṭâliᶜ be-zâd mâder-i çarḫ
Ki saᶜyem ez heme bîşest ḥaẓẓem ez heme kem

20. Şikâyet-i men-i miskîn mebîn güzâf ki hest
Şikâyet-i digerân nezd-i û be-şükr-i niᶜam

21. Ez ân duᶜâ-yı tu gûyed Mesîḥî-i ġamgîn
Ki cüz duᶜâ-yı tu câneş nemişeved ḫurrem

22. Çi bâşed ez-ser-i mihreş ber âmedî ber der
Çü âfitâb ki ber âsumân bered şebnem

23. Hemîşe tâ ki büved în revâḳ-ı sebᶜ-i şedâd
Be-sân-ı ṣît-i kemâlet muḥîṭ ü müstaḥkem

24. Be-ḥükm-i ṭabᶜ-ı tu în ᶜunṣur-ı çehâr-mizâc
Be-zîr-i pây-ı tueş nerdübân-ı heft-ḳadem

14a. Vezin eksik.
16a. ebnâ:D, enbân
17-18. beyitler AD nüshalarında yoktur.

23

Terkîb-i Bend
Mers̱iye-i ᶜAlî Paşa

I

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Gelüñüz ẕikr idelüm Mevlâyı
Gelüñüz fikr idelüm ᶜuḳbâyı

2. Dehr bir ḫûbdur ammâ ne olur
Şol güzelden kim ola hercâ’i

3. Çünki tenhâ ḳalıcaġız âḫir
N’iderüz yâ bu ḳuru sevdâyı

4. Çün ölüm fikri durur re’y-i ṣaḥîḥ
N’iderüz yâ bu ḳuru sevdâyı

5. N’idelüm devleti çün câm-ı ecel
Bir ṭutar cümle gedâ vü bayı

6. Cânını üste virüp ᶜâḳıl olan
Degişür âḫirete dünyâyı

7. Bilmezem kim nice taᶜbîr ideyin
Saña bu vâḳıᶜa-i kübrâyı

8. Galibâ görmedi çeşm-i encüm
Bu ḳadar ḥâdis̱e-i ᶜuẓmâyı

9. Ki cihân emrine râm olmış iken
Erdebîl aldı ᶜAlî Paşayı

---

23. A. 22a, B.-, C. 24b, D. 12a, E. 27b
2b. kim ola: A, ki olur; E, ki ola
3b. n’iderüz: n’idelüm
ḳuru: C, ḳurı
sevdâyı: CE, ġavġâyı
5b. ṭutar: D, dutar
6a. üste virüp: A, üste virür; E, üsti virüp
6b. A, Degişür âḫirete ol dünyâyı (!)
7a. bilmezem kim: C, bilmezin ben
taᶜbîr: E, tefsir

10. Anı dünyâda Ḥaḳ itmişdi saᶜîd
Âḫir ol şâhid-i Ḥaḳḳ oldı şehîd

II

1. Ṣubḥ-dem bir ᶜaceb uġraş oldı
Her ṭaraf naᶜre-i şâbâş oldı

2. Dil-i Paşa ile peykân-ı ᶜadû
Ḳan bulaşdı vü ḳarındaş oldı

3. Tîr ü şemşîr ne zaḫm urdı ise
Bedeninde göz ile ḳaş oldı

4. Kendü Sünnî idi merḥûm ammâ
Tende her zaḫmı Ḳızılbaş oldı

5. Ḳıydı çün aña ᶜadû-yı ẓâlim
Bu günehden yüregi ṭaş oldı

6. Gördi kim ḳorḳuludur râh-ı Ḫudâ
Şühedâ ḳısmına yoldaş oldı

7. Ṣaḥn-ı firdevse göçüp devlet ile
Cennet ehline yine baş oldı

8. Her melek aña iç oġlanı olup
Ḥûrlar cümle ḳaravaş oldı

9. Menzili olsa n'ola ḫuld-i berîn
İnne'l-ebrâre le-fiᶜilliyyîn

III

1. Ḳarşulaşduġı dem iki leşker
Ṣaldı meydâna atın ol server

2. Raᶜd u berḳ idi ṭab(u)l-ḫâne vü tîġ
Tîr-i bârân u ṭolu ḫavf u ḥaẕer

II, 1b. sâbâş: Bütün yazmalarda şınsız yazılmıştır.
7a. ṣaḥnî: C, ṣadrî
göçüp: CE, geçüp
8b. ḥûrlar: AE, hûrîler
9b. *Elbette iyilerin yeri cennetin en yüksek tabakasındadır*.

3. Şöyle delmiş idi oḳ başları kim
Ṣanki kefgîr idi her kâse-i ser

4. Eyledi ṭop u tüfeng a[c]dânuñ
Bedeni ḳal[c]asını zîr ü zeber

5. Başlarına ne belâ irecegin
Söyledi başa ḳaḳa tîġ ü teber

6. Baḥr-ı ḫûn olmış idi ma[c]reke kim
Nîzeler mâr idi mâhî ḫancer

7. Ḫas u ḫâşâk kenâra ḳaçıcaḳ
Ṣaldı ol baḥrde Paşa lenger

8. Garḳ olup fülk-i vücûdı ol dem
Eyledi zevraḳ-ı tâbûtı maḳarr

9. Daḫı ṣaġ iken anı anda ḳoyup
Döndi tersine yüzini bekler

10. Ḳıldı ol mefḫar-ı erbâb-ı cenân
Pâdişeh yolına cânın ḳurbân

IV

1. Ḳanı ol âṣaf-ı ṣadr-ı a[c]ẓam
Ḳanı ol ṭabl u [c]alem ḫayl ü ḥaşem

2. Ḳanı ol zübde-i erkân ki anuñ
Cûdına reşk ider idi Ḥâtem

III, 3a. delmiş: A, tolmış; C, itmi**ş**
başları: A, başlar
4a. ṭop u: C, darbî
5b. başa: AD, başı; E, baş (? başı) için
6a. ma[c]reke kim: E, ma[c]reke-gâh
6b. mâr idi: E, mâhî vü **(!).**
7a. ḳaçacaḳ: C, çıḳuban; E, ḳaçuban
7b. D, Ṣaldı ol baḥre çü Paşa lenger
9a. daḫi: D, işi
IV. A: 1-2-3-4-4-5-6-7-8-9-X
C: 1-2-3-4-5-6-7-X, 9-10
D: l-2-(3/4)-5-6-7-8-9-10
1a. âṣaf-ı ṣadr: D, âṣaf u ṣadr; E, âṣaf-ı ṣaff-der

3. Gördi yoḳ ceyş-i vücûd içre vefâ
Oldı pes ḳâfile-sâlâr-ı ᶜadem

4. Bildiler ḳıymetini laᶜl gibi
Ḳana boyandısa ol kân-ı kerem

5. Ne ṭılısm idi vücûdı k’ansuz
Ṭoldı âfâḳuñ içi fitret ü ġam

6. Zehr içürdı aña sâḳî-i ecel
Nicesi acımasun bir âdem

7. Bikr-i fikrümi derûndan çıḳarup
Mâtem içün ḳara giydürdi ḳalem

8. Ṣaḳın ol gitdügine ṣâd olma
Saña da ḳalmaz efendi ᶜâlem

9. Bunda biz ġuṣṣada vü rûḥı anuñ
Ṣaḥn-ı firdevsde ṣâd u ḫurrem

10. Ḳıldı ol kesb-i ḥayât-ı ebedî
Mesken idindi civâr-ı Samedi

V

1. Ḥaḳ anı hem-dem-i ġufrân itsün
Raḥmeti ḫᵛânına hem-nân itsün

2. Ḳanınuñ ḳaṭrelerin zînet içün
Ḥûriler boynına mercân itsün

3. Şemᶜ gibi aña dil uzadanuñ
Yerini âteş-i sûzân itsün

4. Mürġ-i rûḥı ṭayerân itdükçe
Ḥarem-i ḳudsda seyrân itsün

5. Cennet içinde firiştelerle
Yine her gün aña dîvân itsün

5b. fitret: A, firḳat.
D de 3b ile 4a. eksiktir.
V, 1b. hem-nân: CE, mihmân
2b. ḥûrîler: D, ḥûrlar

6. Kefeni giydürüp İdrîs nebî
Ḥullelerden aña ḳaftân itsün

7. Kilk-i ḳudret şühedâ defterine
Nâmını müşk ile ᶜunvân itsün

8. Ṣoldı ol gülşen-i devlet çünkim
Goncalar çâk-i girîbân itsün

9. Bülbül-i ṭab'-ı Mesîḥî dâ'im
Aġlasun aġlasun efġân itsün

10. Mesnedi itdise terk-i dünyâ
Ḥaşre dek var ola Yûnus Paşa

II

ŞEHR-ENGÎZ DER MEDH-İ CÜVÂNÂN-I EDİRNE

Şehr-engîz der Medḥ-i Cüvânân-ı Edirne*

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. İlâhî ᶜâciz ü zâr u zebûnam
Giriftâr-ı kemend-i nefs-i dûnam

2. Senüñ yoluñda ṭutmaz beni zencîr
Yeder bir ḳıl ṭaḳup bu nefs-i şirrîr

3. Cihânda var mı bir ben deñlü gümrâh
Meger sürçem düşem kim diyem Allâh

4. Ne mümkin var ki ẕikre söz ḳaçuram
Meger tesbîḥi göñlümden geçürem

5. Beş on gün eylesem ger ṣavma niyyet
Bozar ol niyyetümi ᶜîd-i vuṣlat

6. Elüm ḳaldursam illerle duᶜâya
Ṣanuram el uzatdum merḥabâya

7. Çü mescid içre ṭutam ḳıbleye yüz
Cemâl-i yâr olur miḥrâb düpdüz

8. Ne meẕhebdür bu kim naḳḳâş-ı fikret
Namâz içre yazar miḥrâba ṣûret

9. Girüp bezm-i meye bu nefs-i sâhî
Ḳoyup beş vaḳti diñler pencgâhı

---

* Başlık yazmaların hepsinde eksiktir; Agâh Sırrı Levend'in, *Türk Edebiyatında Şehr-engîzler, Şehr-engîzlerde İstanbul* adlı eserinden yararlanılarak konmuştur.
A. 24a, B. 1b, D. 30b (eksik), E. 15b.
2b. yeder: AE, yider
3a. deñlü: AE, deñli
3b. diyem: E, eydem
4a. var ki: ABE, vird ü
4b. göñlümden: B, göñülden
5a. eylesem: BE, eyleyem
6b. el: BE, kim.
8-9. B'de 8-9. yer degiştirmişlerdir.
9a. sâhî: B, şâhî.
9b. diñler: D, gözler.

10. Ḳıluruṅ her gice maḥbûb fikrin
Bu ḳara günlünüñ gör ḫûb fikrin

11. Gözi âhû güzeller eylemek ṣayd
Seg-i nefsüme olmış bir büyük ḳayd

12. Ne ḳaṭre kim aḳar bu çeşm-i terden
Menîdür kim gelür ḥaẓẓ-ı naẓardan

13. Çü ṭuş olam bir âhû gözlü gerze
Seg-i nefsüm uş olur şîr-i şerze

14. Görüp nâzını bir serv-i revânuñ
Düşerven sâye-veş pâyına anuñ

15. Hemân-dem kim görem bir mâh-ruḫsâr
Nücûm-ı eşk olur çehremde seyyâr

16. Şu deñlü vâfir aġladum o yüzden
Ki aġlamaġla yaşum çıḳdı gözden

17. Dür-i eşkümle çehrem zeyn olupdur
Yüzüm ṣan mecma[c] u'l-baḥreyn olupdur

18. Ne dem [c]arż idem eşküm mâcerâsın
Yedi deryâ yumaz yüzüm ḳarasın

19. Günâha eyledüm şol deñlü ıṣrâr
Ki raḥm iden baña olur günehkâr

10a. ḳılurın: BE, ḳıluram; D, ḳılurvan
10b. günlünüñ: E, göñlümüñ.
11a. eylemek: E, itmege
11b. nefsüme olmış: B, nefsüm idinmiş.
12-110. beyitler arası D de eksiktir.
12a. aḳar: A, düşer
12. beyitten sonra B de Dibace başlığı yer alır.
13. B de yoktur.
13a. ṭuş: E, duş. A ve E uş şeklindedir.
14b. düşerven: A, düşerin
16a. vâfir aġladum: B, aġladum vâfir
17a. eşkümle: A, eşk ile
18a. ne dem [c]arż idem: A, nidür (?) [c]arż ider; E, ne dem [c]arż idüp
18b. deryâ: BE, deñiz

20. Bu ṣuçlarla beni ṭartarsa Raḥmân
Ḳırılur ᶜarşa-ı maḥşerde mîzân

21. Benüm ṣuçum ṣorılursa temâmet
Birine daḫi degmez irte nevbet

22. Baña ben itdügüm iderse Dâver
Yerine ısına dûzaḫda kâfir

23. Ḫaṭâ didüm ne var oldumsa ᶜâṣî
Umaram yarın olam Ṭañrı ḫâṣı

24. Nice kâfir kûyı var içi is pas
Yazılur defter içre beglige ḫâṣ

25. Ne deñlü çoġ ise bu bendede ᶜayb
İder bir noḳṭaca raḥmet anı ġayb

26. Eger encüm ḳadar olursa ᶜiṣyân
Gider çün mihr-i raḥmet ola raḫşân

27. Ḫudâyâ baña ᶜışḳı reh-nümâ ḳıl
Bu gözsüz ᶜâṣiye luṭfuñ ᶜaṭâ ḳıl

28. Yazup yañılup itdümse yavuz iş
Sen anı yazma yazılmaz çü yañlış

29. Bugün çün hecr odın itdüñ nevâle
Yarın ṭamu odın ḳılma ḥavâle

30. Çü kûy-ı yâr içinde virmedüñ câ
Vir irte cennetü'l-me'vâda me'vâ

31. Bu gün el virmedi ol serv-ḳâmet
Yarın ṭûbâyı sen eyle ᶜinâyet

20a. tartarsa: E, dartarsa
21b. irte: A, anda
22. BE 22. beyit yoktur.
24b. BE, Ki defterde yazılur beglige
25b. BE, Anı bir noḳṭaca raḥmet ḳılur (E, ider) ġayb
31b. sen eyle: B,eyle sen

32. Çü ṣunılmadı bunda la[c]l-i dilber
Ṣunasın yarın anda câm-ı kevs̱er

33. İlâhî buldurup sözüme raġbet
Bu Şehr-engîze vir şehr içre şöhret

34. Dimezven kim basîṭ-i ḫâke irgür
Melekler vaṣfıdur eflâke irgür

***

35. Meger bir şeb bu ṭâḳ-ı pür-ṣanâ'i[c]
Müẕehheb levḥasını itdi żâ'i [c]

36. Anuñ yerine aldı deste kâġıd
Ki yaza ḫûblaruñ vaṣfın [c]Uṭârid

37. Güzeller medḥi yazılsun diyü heb
Devât-ı âsumân ṭoldı mürekkeb

38. Felek mihr eşrefisin eyledi güm
Anı bulınca göz yummadı encüm

39. Bıraġup Yûsufı ṣan çâha iḫvân
Şafaḳdan göñlegine sürdiler ḳan

40. Ḳılup dolab-ı çarḫ ol gice nâle
Gözinden ṣubḥa dek aḳıtdı jâle

41. Degül encüm görinenler semâdan
Ki çarḫuñ gözi aġardı bükâdan

32a. ṣunılmadı: A, ṣunulmadı
32b. câmî: A, âbî
33b. şöhret: A, ṣûret
35a. bir şeb: A, bu şeb; E, bir gün
35b. levḥasını itdi: E, levḥini itmişdi
36. E, Şihâbı kilk idindi çarḫ kâġıd
Ki ḫûblar vaṣfını yaza [c]Uṭârid
36b. ḫûblaruñ vaṣfın: A, ḫûblaruñ adın; B, ḫûblar vaṣfın (!)
37a. medḥi yazılsun: B, medḥini yazsun
37b. ṭoldı: E, doldı
38a. eşrefisin: E, eşrefini
40a. dolab: A, ṭolab

42. Ṭutup işbu ḳara baḫtına mâtem
Yüzin dürdi ḳara-pûş oldı ᶜâlem

43. Ṣanasın ṣâbit olsun diyü seyyâr
Nücûm urmışdı yer yer göge mismâr

44. İḥâṭa idüp âfâḳı şeb-i ġam
Bu vech ile geçerken ḥâl-i ᶜâlem

45. Görüp beytü'l-ḥazende âsumânı
Teraḥḥum itdi aña ṣubḥ-ı s̱ânî

46. Tefe"ül itdi ol dem çarḫ-ı pür-zecr
Açıldı ṭâliᶜinde Sûre-i Fecr

47. Beşîr olup hemân ṣubḥ-ı cihân-bîn
Didi Yaᶜḳûb-ı çarḫa gözüñ aydın

48. Seḥer çün virdi Yûsufdan nişâne
Baṣîret irdi pîr-i nâtüvâna

49. Bozup *ve'l-leylis*in başdan çıḳardı
Yerine şems dülbendini ṣardı

50. Seḥer naḳḳâşı altun ḥalli ezdi
Revâḳ-ı çarḫa bir ḫâṣ şemse yazdı

51. Görüp câm-ı Sikender ṣandum anı
Ki gösterdi baña cümle cihânı

52. Ne şâhid-bâz olur gör pîr-i ḫâver
Ki ḫûba gösterür aġzı ile zer

53. Zehî ḳudret ki virür ferd-i bî-çün
Maᶜâş-ı ḫalḳ içün her gün bir altun

42a. ṭutup: E, dutup
42b. dürdi: E, dürüp
pûş: tahminen. Bütün yazmalarda pas şeklinde yazılmıştır.
43b. A, Nücûmî eşk olur çehremde seyyâr
44. A'da yoktur.
44a. âfâḳı: B, eṭrâfı
44b. vech: E, ḥâl
46a. tefe"ül: E, tefâ'ül
47b. gözüñ: E, yüzüñ
52a. şâhid-bâz: A, sâḥir-bâz; pîr-i: A, mihr-i
53b. her gün: E, günde

54. Çü buldı Yûsufın Ya[c]kûb-ı eflâk
Żalâm-ı ġamdan oldı çehresi pâk

55. Cihâna şol ḳadar zer itdi iḥsân
Ki giydi ṭaş aġaç altunlu ḳaftân

56. Cemâl-i mihr virdi dehre tezyîn
Döşendi saṭḥ-ı arża ferş-i zerrîn

57. Çün ol gün mu[c]tedil gördi cihânı
Göçüp Şâh itdi tebdîl-i mekânı

58. Devâm-ı devlet ile bir iki yıl
İdindi Edrine şehrini menzil

59. Çü iḥsânından irmiş idi behre
Sürinürek bile geldüm bu şehre

60. [c]Aceb şehr ol ki anuñ bâġ u râġı
Virür kişiye cennetden ferâġı

61. İçinde ṣuları mevzûn u reftâr
Bulutlar başı ucında havâ-dâr

62. Temâşâ eyleseñ her bir minâre
Dönüpdür serv-ḳâmet bir nigâra

63. Ṣoyınup Tuncaya girer güzeller
Açılur aḳ gögüsler ince beller

54a. Yûsufın Ya[c]kûb: A, Yûsufı bu çarḫ
54b. çehresi: E, zühresi
56a. E, Şu deñlü virdi dehre mihr tezyîn
56b. arża: E, ḫâke
59a. irmiş idi: A, irişmişdi
59b. sürinürek: A, sürünürek
bile geldüm bu: A, yeñi geldüm bu; B, bile vardum o
60a. şehr ol: B, ol şehr
61b. ucında: A, üstinde
62a. her bir minâre: B, her cûybâra
63a. ṣoyınup: AE, ṣoyunup
girer: A, girür

64. Siyeh futa ḳuşanur aḳ dilber
Olur ṣan gice vü gündüz berâber

65. Futada Ḥaḳ komış bir sırr-ı ġaybı
Ki örter dâmeniyle görse ᶜaybı

66. Ṣu içre bunlara kılsañ nigâhı
Görürsin burc-ı âbî içre mâhı

67. Bulardan vaṣl uman abdâla beñzer
Ki bunlar ṣuya düşmiş bala beñzer

68. Gözüñ yaşı Meriç olsa naẓarda
Ne mümkin biri ḳol boynuña Arda

69. Gören bu şehri bu resme ḳıyâmet
Ṣanur bunuñla ṭoḳuz oldı cennet

70. Zihî cennet ki girer her günehkâr
Görür ᶜâṣî vü ᶜâbid anda dîdâr

71. İçinde var anuñ bir ḳaç melekler
Ki mis̱lin görmemiş devr-i felekler

Naᶜlbend-oġlı Aḥmed

72. Bugün meydân-ı ḥüsn içre ser-âmed
Güzel dirseñ o Naᶜlbend-oġlı Aḥmed

73. Cemâli ḳıble-i aṣḥâb olupdur
Dükânı naᶜlden miḥrâb olupdur

64a. ḳuşanur: E, ḳuşansa; vezin eksik
64b. vü gündüz: E, gündüzle
65a. B, Futaya Ṭañrı virmiş sırrî ġaybı
67b. bala: AE, mâla
68b. ḳol boynuña: B, boynuña ḳol
69a. Gören bu şehri:B, Görüp ol şehri; E, Gören bu resme bu şehri ḳıyâmet
70a. girer her: A, yirinmez; B, ? yer yer
70b. anda: B, bunda
71b. devr-i: B, anuñ.

Maḥmûd

74. Biri şol ṭâlib-i ᶜilm adı Maḥmûd
Yüzi mıṣbâḥ u żû'dur vaṣl-ı maḳṣûd

75. Güzel ezberlemiş ḳannış kitâbın
İyü taḥṣîl ḳılmış şîve bâbın

Ferrâş-oġlı Yaᶜḳûb

76. Birisi daḫı Ferrâş-oġlı Yaᶜḳûb
İşiginde müjem her laḥẓa çârûb

77. Söz açsam ḥüsninüñ bir hiṣṣesinden
Uzun olurdı Yûsuf ḳıṣṣasından

İgneci ᶜAlî

78. Birisi ignecilerden ᶜAlîdür
Miyânı ṣanasın igne telidür

79. Anuñ bir ignesini eylemiş cer
Ki İdrîse vire ᶜÎsâ Peyâmber

Ḳız ᶜAlî

80. Birisi Ḳız ᶜAlîdür k'ol semen-ber
Olupdur sükker-i pâlûdeden ter

81. Şu kim biñ cân virüp ẕevḳini sürdi
Bu ḳızlıḳ da anı ucuz düşürdi

Ṣarrâf-zâde

82. Biri Ṣarrâf-zâdedür güher-pâş
Olupdur ḳalbi anuñ ḳıymet-i ṭaş

74a. şol: A, ol
74b. mıṣbâḥ u żû': BE vav yoktur.
75b. ḳılmış: B, itmiş
78-79. A ve B'de daha sonraki sayfa aralığında yer alır.
79b. Peyâmber: A, Peygâmber.
80a. k'ol: AE, ol
81b. ḳızlıḳ da: E, ḳızlıḳdan
82b. olupdur: AE, ki olmış

83. Murâdı ger zer ise yüzüm üzre
Dür ü gevher dilerse gözüm üzre

Seyyid-oġlı Ca^cfer

84. Birisi Seyyid-oġlı adı Ca^cfer
Ruḫ-ı rengîn ile âl-i Peyâmber

85. Ṣaçı olmazsa seyyidligine dâl
Yanaġı şâhid üş olduġuna al

86. Bugün güzellerüñ oldur emîri
Yaraşur cân u dil olsa esîri

Yeşil Melek, Neslî

87. Biri Yeşil Melek ḥüsn aña muḫtaṣ
Ḳomış Neslî diyü kendüye maḫlaṣ

88. Bileydi olduġın bu nesl ḥâṣıl
Ḳılurdı Âdeme secde Azâzil

Semerci-oġlı

89. Biri de şol Semerci-oġlı âfet
Aña lâ'ıḳ mıdur andan o ṣan^cat

90. O yalıñ yüzlüye her kim ki baḳdı
Ḳarâr u ṣabrı raḫtın oda yaḳdı

Sîm-Sâ^cid

91. Birisi Sîm-Sa^cid ḫûb berber
K'aña eskilenür yeñiçerîler

83b. dilerse: A, dir iseñ
84b. rengîn ile: B, rengînleri
85b. AB, Yüzi şâhiddür olduġına âl
86a. B, Güzellerüñ çün ol olmış emîri
88a. bileydi: B, bulaydı
89a. biri de şol: A, birisi ol
89b. o ṣan^cat: BE, bu ṣan^cat
90a. yüzlüye her kim: AE, yüzlü her kime
91-92. beyitler B de yoktur.
91a. birisi: E, biri de
91b. E, K'aña eskilenürmiş bir yeñiçeri

92. Bizümle gerçi kim daẖı bilişdür
Velî yanınca ṣalınan ḳayışdur

Hürmüz

93. Biri Hürmüzdür ebrûsı meh-i nev
Lebi Nûşîrevândur kendü Ḫusrev

94. Bizi çün kûh-ı ġamda itdi Ferhâd
Ne içün eylemez Şîrîn lebin dâd

Ḫalîl

95. Birisi de Ḫalîl ol âfet-i cân
Göñüller idinür her gice mihmân

96. Ne siḥr itmiş yüzinde zülf-i ser-keş
Ki aña gülşen olmış ṣaḥn-ı âteş

Ḥayder

97. Biri bir dil-rübâdur adı Ḥayder
Ruẖı cennet lebi ṣâḳî-i Kevs̱er

98. Çü çekmiş ġamzesinüñ Zülfeḳârın
İki itmiş yüzinüñ ẕü'l-ẖumârın

Ḳuyruḳlu Yıldız

99. Biri Ḳuyruḳlu Yıldız ol ḳamer-veş
Urur her gice yer yer göge âteş

100. Daẖı ṭoġmadın ol ẖûrşîd-pâye
Ye ṭoġ yâ işte ṭoġdum dirdi aya

92a. gerçi kim daẖi: A, daẖi gerçi kim
93b. B, Lebi Nûşîrevân kendüsi Ḫusrev
94b. lebin: BE, lebi
95a. birisi de: A, biri Seyyid
96b. A, Ki aña ṣaḥn-ı gülşen oldı âteş
97b. A, Yüzi cennet lebidür âb-ı Kevs̱er
98b. yüzinüñ: B, gözinüñ
99a. Ḳuyruḳlu: E, ḳuyruḳlı
100a-b. ṭoġ-: E, doġ-
100b. yâ işte: A, ye işte; E, yâ üşde

Ḫıżr

101. Biri Ḫıżr ol ki yoḳdur aña s̱ânî
Ṭuṭaġı olmış âb-ı zindegânî

102. Şu kim anuñ ile ṭatlu dirilür
İlüñ cânı acıduġın ne bilür

ᶜÎsâ

103. Biri bir mâh-rûdur adı ᶜÎsâ
İdinmiş âsumân-ı ḥüsni me'vâ

104. Lebiyle ölü dirildür o fettân
İşiden anı nice virmesün cân

Ebrî

105. Biri Ebrî durur ḳazzâz-ı ṭannâz
Bezi eyler çeker dâ'im idüp nâz

106. Başum dügme tenüm ibrîşim itdi
ᶜAceb baña ol itdügin kim itdi

107. Raḳîbi dügmeden olmazsa dermân
İlikler gibi emsün anı yârân

ᶜAlemşâh

108. Birisi şol şeh-i ᶜâlem ᶜAlemşâh
Ki yanınca çekilür leşker-i âh

109. Ne güzel pâdişâh olur behey yâr
Ki olmış ġamzeler aña silaḥdâr

101b. ṭuṭaġı: E, dudaġı
104a. ölü: A, öli
105a. Ebrî durur: E, Luṭfî durur
ḳazzâz-ı: B, ġazzâz u
106. B, bozuk
107. AE de yoktur.
109a. pâdişâh: E, pâdişeh

Yûsuf

110. Biri Yûsuf durur ol şâhî ḫûbân
Olupdur Mıṣr-ı ḥüsn içinde sulṭân

111. Gören kûyında anuñ ṭutduġum yurt
Didi yir Yûsufı öñ ṣoñra bu ḳurt

^{c}Abâcı-oġlı Muḥammed

112. Muḥammeddür biri ibn-i ^{c}abâcı
Ayaġı tozı ḫalḳuñ başı tâcı

113. Güneş ^{c}âşıḳ olup her ṣubḥ ol aya
Girer dervîş gibi aḳ ^{c}abâya

Ḥâfıẓ Maḥmûd

114. Biri ḥâfıẓdur olmış adı Maḥmûd
Ḫudâ virmiş aña elḥân-ı Dâvûd

115. Yüzi muṣḥaf gibi olmış muṭahher
^{c}Aceb mi başına and içse iller

İmâm-oġlı Muḥammed

116. Birisi şol İmâm-oġlı Muḥammed
Ḳaşı mihrâbdur ^{c}uşşâḳa ma^{c}bed

117. Yüzi çün secdegâh olmış enâma
Bugünden biz daḫi uyduḳ imâma

^{c}Aṭṭâr Ḥasan

118. Biri ^{c}aṭṭârlar içre Ḥasandur
Ṣan enfâsı anuñ müşk-i Ḫutendür

110a. ḫûbân: E, devrân
110b. Mıṣrî: E, mülk-i
111a. ṭutduġum: E, dutduġum
yurt ... ḳurt: A, yurd ... ḳurd
113a. olup: A, olur
ol: B'de yoktur.
114a. adı: A, ismi
116a. birisi şol: B, birisi de; E, biri de bir
116b. miḥrâbdur: BD, miḥrâbıdur
118b. ṣan: BE, ki

119. Aḳıdup ḳanlu yaşumı baḳımdan
Pür ideyin dükânını yaḳımdan

Keçeci Ṣafer

120. Keçecilerde birisi Ṣaferdür
Ḳılur inṣâf o kim ṣâḥib-naẓardur

121. Aña ṭa^{c}n itmesün kimse pusudan
Keçesin çıḳarıbilür bu ṣudan

Ṭuzcı-oġlı Muṣṭafâ

122. Birisi Ṭuzcı-oġlı Muṣṭafâcıḳ
Melâḥat menba^{c}ı kân-ı ṣafâcıḳ

123. Ḫudâ ḳılmış anı kân-ı melâḥat
Ki açmış ḥüsni dükkân-ı melâḥat

124. Kelâmu'llâhı ḥıfẓ itmiş ẕekâdan
Ḫudâ ḥıfẓ eylesün anı belâdan

Ḳayṣarlu-zâde ^{c}Alî

125. ^{c}Alîdür birisi Ḳayṣarlu-zâde
Gözi ^{c}uşşâḳ ile her gün ġazâda

126. Dürüp ḳaşını ḫışm itse o dilber
Yıḳılur ṭâḳ-ı Kisrâ ḳaṣr-ı Ḳayṣar

119a. pür ideyin: B, pür itdüm hep
119b bakımdan ve ... yakımdan: D, . yakındın, ... bakımdan
120a. A, Birisi keçecilerde Seferdür. D, Sefer
121a. ṭa^{c}n itmesün: BE, söz atmasun
121b. çıḳarıbilür bu: A, çıḳarubilür bu; BDE, çıḳarıbilür o
122a. oġlı: A, zâde
122b. BE, Ṭuz itmek bilmeyici bî-vefâcıḳ (E, pür-cefâcıḳ)
123a. ḳılmış: A,itmiş
123b. E, bozuk
124. BE eksik.
125a. ^{c}Alîdür birisi: AD, birisidür ^{c}Alî
125b. her gün: E, dâ'im

^{c}Abdî

127. Biri ^{c}Abdî ki ol serv-i bülendi
Gören dir yarıcıñ Allâh efendi

128. Ḳul olayın olup emrine münḳâd
Şu şarṭ ile ki hîç itmeye âzâd

Vâlâcı Şâdî-oġlı

129. Biri Vâlâcı Şâdî-oġlı cevvâr
Kim olmış lebleri rengîn-güftâr

130. Yaḳasın göñleginüñ ṣanma vâlâ
Girüpdür ḳana ol şûḫ-ı dil-ârâ

Sârban-oġlı Ni^{c}met

131. Birisi Sârbânuñ oġlı Ni^{c}met
Ser-â-ser iştihâ vü pür-leṭâfet

132. Deve yanınca itsem aña ḫidmet
Yular ṭutmaz başum bulurdı devlet

133. Zihî devlet ki varup beyle bâġa
Elüñ anuñla gire bir çanaġa

Sâzende-zâde Ca^{c}fer

134. Biri Ca^{c}fer durur Sâzende-zâde
Zenaḫdânı ḳadehdür la^{c}li bâde

135. Beline ṭâlib oldum cân u dilden
Didi sen de çalar mısın bu ḳıldan

128b. D, Şu ḳul gibi ki hîç itmezler âzâd
şarṭ: E, ḳavl
129a. E, Biri Vâlâcı-oġlı şâhî fettân
cevvâr: B, fettân
129b. BE, Deger bir bûsesine nice biñ cân (E, biñ dil ü cân) kim: D, ki.
131a. Sârbânuñ oġlı: AD, Sârvânuñ oġlı; B, Sârbân başı oġlı (?); E, Sârbân Ebr oġlı (?)
131b. leṭâfet: E, ẓarâfet
132a. aña: AD, ben de
133a. devlet: B, ni^{c}met
133b. B, Elüm girdi anuñla bir çanaġa
135a. oldum: D, olup

Derzi ᶜAlî

136. Birisi de ᶜAlîdür derzi şâgird
İşi oñdı iden ol gürzi şâgird

137. Elinde Zülfeḳâr olduḳça miḳrâż
Seni iki biçerse ḳılma iᶜrâż

Derzi Seydî

138. Birisi daḫi şol bir Derzi Seydî
Libâs-ı ḥüsni dikdi kendü giydi

139. Temâşâ itseñ ol ruḫsâr-ı rengî
Ṣanursın al aṭlasdur firengî

Ḳazzâz Luṭfî

140. Biri Ḳazzâz Luṭfî mâh-peyker
Gören mü'minlerüñ îmânı gevrer

141. Raḳîbin dügme eyle yok çü dermân
İlikler gibi emsün anı yârân

Taḳyacı Muṣṭafâ

142. Biri taḳyacılarda Muṣṭafâdur
İşin başa iletmiş dil-rübâdur

143. Şu baş kim vaşlına ṭâlib durur ol
Ṭabanca yimege ḳâlıb durur ol

137a. miḳrâz: AE, miḳrâṣ
137b. ḳılma: D, itme
138b. kendü: E, kendi
139b. ṣanursın: E, ṣanasın
140-141. BE de yoktur.
140a. Ḳazzâz: A, Gazzâz
140b. gevrer: D'de harekelenmiştir.
141a. A, Raḳîbi dögme ile çare yoḳdur (!).
142b. işin: B, işi
dil-rübâdur: E, pür-cefâdur
143a. şu baş: A, şular; D, şu ser
ṭâlib ... ḳâlıb: A, ṭâlip ... ḳâlıp
ḳâlıbdurur: E, ḳâ'ildürür (!)

Taḳyacı Ḥasan

144. Nigâruñ biri Taḳyacı Ḥasandur
Ḳıyâmet-vuṣledür nâzik-bedendür

145. Ṭoludur şevḳi içüm ile ṭaşum
Düşer taḳyası düşdük yerde başum

Ḥammâmcı-oğlı Baḫşî

146. Biri ḥammâmcınuñ oğlı Baḫşî
Ki olmış lebleri laᶜl-i Bedaḫşî

147. Od urup sînemi ḥammâm itdi
Gözümden aña iki câm itdi

Ser-maḥfil-oğlı ᶜAlî

148. Biri ser-maḥfilüñ oğlı ᶜAlîdür
Ḫayâlüm gice vü gündüz belidür

149. ᶜAceb mi eylese cânda ḳarârı
Ḳılıcıyla alupdur ol diyârı

Dilsüz-oğlı

150. Birisi Dilsüz-oğlı şûḫ-ı nâzik
Göñüller almada çâlâk ü çâbük

151. Nice sevmeyem ol gül yüzlüyi çok
Ki gonca gibi ağzı var dili yoḳ

144b. vuṣledür: A, vuṣle vü
145a. A, Ṭoludur şevḳi encümiyle taşum (!); B, Ṭoludur şevḳi ile iç ṭaşum; E, Ṭolupdur şevḳi içüm ile ṭaşum
145b. düşdük yerde: E, düşdüginde
146a. AE, Biri ḥammâmcı-oğlı adı Baḫşî. D de Baḫşî yerine Yahya yazılmıştır.
B, Anuñ ḥammâmlığı ġâyetde yaḫşı
147b. aña iki; A, aña ol iki
149b. alupdur ol: E, açupdur bu
150b. almada: E, ḳapmada
151b. ağzı var: E, var ağzı

Ḥallâc Ḥüseyn

152. Biri ḥallâcdur k'olmış Ḥüseyn-ism
Atılmış penbedür ṣan andaġı cism

153. İgende âhumuz almasun ol yâr
Od ile penbenüñ ne oyunı var

Şerbetçi-oġlı

154. Biri Şerbetçi-oġlı sîb-ġabġab
Sözin cüllâb itmiş ol şeker-leb

155. İnanma ᶜahd iderse vuṣlatını
Ki ben anuñ çoġ içdüm şerbetini

Pîrî

156. Bir Pîrî durur maḥbûb-ı şâtır
Żarûrî meyl ider gördükçe ḫâṭır

157. O ḳâmet üzre ol ḫurşîd-ṣûret
Ḳıyâmet güni gibi pür-ḥarâret

Ḳaya Bâlî

158. Ḳaya Bâlî durur biri ki ol yâr
Be-ġâyet seng-dildür ḳatı cevvâr

159. İşi ᶜuşşâḳına dâ'im seḫâdur
Bize geldükçe ammâ ṭaş ḳayadur

Yaġcı-oġlu Memî Şâh

160. Birisi Yaġcı-oġlıdur Memî Şâh
Perî-zâda dönüpdür *zâdehu'lllâh*

161. Beliyle cismini şerḥ itse ᶜâḳıl
Ṣanasın kim şayaġından çeker ḳıl

152b. andaġı: A, andaki
153a. âhumuz almasun: A, âhumı almasun; D, almasun âhumı
155a. inanma ᶜahd: B, inanmañuz
159b. emmâ: B, illâ
160a. Yaġcı-oġlıdur: BE, Yaġcı-oġlı

Serrâc Mîrzâ

162. Biri serrâclarda Mîrzâdur
Yüzi ṣankim sirâc-ı pür-żiyâdur

163. Raḳîb el uzadursa ol sirâca
Çıḳarsun ḳoltuġında çaḳ sirâce

Pîr ᶜAlî

164. Birisi Pîr ᶜAlîdür ol cefâ-kâr
Ḳılur dâ'im cefâ dersini tekrâr

165. Yaşum seylâbı ṭaşduġınca her gâh
Görüp yükin yıḳar u yıġar ol mâh

Beñli ᶜAlî

166. Biri Beñli ᶜAlîdür yâr-ı meh-veş
Bulınmaz Rûm ilinde aña beñdeş

167. Çü buġdaydan bu dâne kem degüldür
Buña meyl itmeyen âdem degüldür

Ḥâcı Bayram

168. Birisi de nigâruñ Ḥâcı Bayram
Zer itdi beñzümi ol sîm-endâm

169. Egerçi ḥücreme her dem gelür ḫûb
Velî gelmez baña ol deñlü maḥbûb

170. Oruç ṭutup ḳılurın Ḥaḳḳa efġan
Ki anuñ ᶜîd-i vaṣlın ḳıla iḥsân

162b. sirâc-ı: E, çerâġ-ı
165b. ṭaşduġınca: D, daşduġınca; E, düşdügince (!)
yükin yıḳar u yıġar: B, yuḳaru yıġar yükin; DE, yükin yuḳaru yıġar
166b. ilinde: E, içinde
167b. buña: BE,aña
169b. deñlü: E, deñli
170a. ṭutup: BD, dutup
ḳılurın: B, ḳılırvan; E, ḳıluram
170b. ḳıla: A, ide

171. Ne var alçaḳda añılsa o dilber
Deñiz dibinde olur çünki gevher

Tetimme

172. Bihişt içre ḳılup her laḥẓa seyrân
Bular deñlü melek ararsa Rıḍvân

173. Birinüñ mis̲lin itmeye temâşâ
Sekiz uçmaġı ger ṭoḳuz ṭolaşa

174. Biriyle itmek isterdüm maḥabbet
Yine anuñla ḳılmadum ḳanâᶜat

175. Dilerdüm egleyem biriyle göñlüm
Ḳanâᶜat itmedi bir ile gönlüm

176. Olup hercâ'i göñlüm pâre pâre
Yapışdı her birisi bir nigâra

177. H̱udâyâ sen beni iletme sine
Ḳamusın görmedin sîne be-sîne

178. Bularuñ eksügi ẖod yoḳ H̱udâdan
Ne diyem ben ki yeg ola duᶜâdan

İẖtitâm

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Yâ Rabbi bunları ebedî müstedâm ḳıl
Her birisini ᶜâşıḳ-ı miskîne râm ḳıl

2. Ḥüsniyle başı göklere irmiş iken mehi
Bugün yañıḳlu begler öñinde ġulâm ḳıl

171a. ne var: BE, n'ola
171b. Çünki: BE dürr ü
174. B'de yoktur.
177a. H̱udâyâ; E, İlâhî
177b. A, Ki görem ḳamusın sîne be-sîne: BD, Ki ḳamusın görem sîne be-sîne
1a. bunları: D, buları
2b. yañıḳlu begler: B, deñlü yañaḳlar (!); E, yañıḳlı begler

3. Yiter cihânda gözleri bîmâr olduġı
Kendülerini luṭf ile ṣaġ u selâm ḳıl

4. Ḳanda ki cem^c olup ide mey ṣoḥbetin bular
Ol meclis içre gözlerümi iki câm ḳıl

5. Ḥaḳ muntaẓırdur eylemege ḥâcetüñ ḳabûl
Uzatma ey Mesîḥî du^câñı temâm ḳıl

Mefâ^cîlün Mefâ^cîlün Fe^cûlün

1. İlâhî her birin pâyende eyle
Çerâġ-ı ruḫların tâbende eyle

2. Çün itdüñ leblerini çeşme-i cân
Buları ḥaşre deñlü zinde eyle

3. Cihân sulṭânlıġı baña gerekmez
Beni bunlara tek sen bende eyle

4. Üşüp mey ṣoḥbetin itdüklerince
Dil-i nâlânumı sâzende eyle

5. Mesîḥî medḥi bu deñlü becerdi
Begenmezseñ yüri var sen de eyle

4a. A, bozuk
2b. deñlü: B, degin; E, denli
5a. deñlü: E, denli

III

GAZELLER

1

Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilün

1. Ey be-raḥmet rûḫ baḫşîde ten-i me'yûs-râ
Ḥikmet-i tû kerde bâṭıl ḳavl-ı Câlînûs-râ

2. Der şebistân-ı celâlet pâsbân-ı kibriyâs̠t
Heft şem^{c} efrûḫte tâ ḥaşr nüh fânûs-râ

3. Tâ çirâ nâ-sâz âh-ı dil keşed ender sefer
Kâfir ez inṣâf-ı ḫôd tenhâ zened nâḳûs-râ

4. Der-hevâ-yı tû zi tâb-ı sîne vü âb-ı ^{c}araḳ
Ṣûfiyân âteş zede der ḫırḳa-ı sâlûs-râ

5. Yâ Rab ân ḫursendiyî fermâ Mesîḥî-râ k'ez-û
Ez-ḥesâb-ı taḥta gîret taḫt-ı Keykâvûs-râ

2

Mef^{c}ûlü Mefâ^{c}îlü Mefâ^{c}îlü Fe^{c}ûlün

1. Gül ^{c}ârıżuñ üstinde o zülfeyn-i semen-sâ
Ṣan ḳurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydâ

2. Ḳudret ḳalemi naḳş uralı levḥ-i vücûda
Yazılmadı ḥüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ârâ

3. Âyîne-i ruḫsâruñı gösterme raḳîbe
Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temâşâ

4. Ey ḳaşı kemân oḳlaruña beñzemeyeydi
Ḳılmazdı ḳalem nâllerin sînede iḫfâ

---

1. A. 29b, B.-, C.-, D. 34b, E. 19b
3a. âhî dil keşed: E, ey dil mî-keşed.
5a. ḫursendîyî: A, ḫursende'î
k'ez-û: A, ki û
2. A. 3a, B. 13a C. 34a, D. 34b-2a, E. 20b
BCE: 1-2-3-4-5-6-X-8
D: 1-2-3-4-5-X-7-8
2a. uralı: B, ideli
3b. anı: D, aña; ḳılıcaḳ: E, ḳılıcek
4b. nâllerin: ABE, nâlelerin

5. Dil ḳaşuña ᶜazm eyler iken ḳaldı lebüñde
Meyḫâneye iletdi anı râh-ı muṣallâ

6. Ṣûfîlere ne fâ'ide var ḫâk-i rehüñden
Bînâ olımaz sürme ile dîde-i aᶜmâ

7. Göñlüm sevinür zülf-i siyâhuñı göricek
Kim uġrılaruñ gündüzidür leyle-i ẓulmâ

8. Bir laḥẓa işigüñde eger olsa mücâvir
Eflâkde reşk ide Mesîḥîye Mesîḥâ

3

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Gel eyle yaşlu gözüme izüñ tozıñ ᶜaṭâ
Dirler ki ḫoş gelür yaşaran göze tûtiyâ

2. ᶜIşḳuñ gözümüñ acı yaşın ḳıldı ḫoş-güvâr
Deryâ ṣuyını nite ki ṭatlu ider havâ

3. ᶜUşşâḳa ḳandalıġuñ ider kebkebüñ ᶜıyân
Şol necmler gibi k'ola azmışlara hüdâ

4. Ḥaṣretden aġlayup yüregüm dökti yaş gözüm
Şol dem ki tîrün eyledi baġrumla merḥabâ

5. Didüm ki göz yaşına ne ḫoş böyle şâdsın
Âb-ı revân didi ki olurmış feraḥ-fezâ

5a. eyler: C, ider
Bu gazel A ve D nüshalarında kasideler bölümünün başında da vardır.
AD: 1-2-3-6-4-5-7
3. A. 30a, B. 12b, C. 33b, D. 35a, E. 20a
AD: 1-2-3-6-4-5-7
2. A'da bozuk
2a. gözümüñ: B, göricek
ḳıldı: A, itdi
2b. ṭatlu: E, ṭatlı
ider: AD, ḳılur
3a. ḳandalıġuñ ider: A ider ḳandalıġuñ
4a. ḥasretden :AE, ḥasretde
dökti yaş gözüm: AD, dökdi göz yaşın; B, ṭoldı yaş gözüm
4b. tîrüñ:BC, nîzeñ
5b. didi ki olurmış: A, kenâr olur imiş; BCE, didi ki olur.

6. H̬aṭṭı gibi siyâh durur çehre-i raḳîb
Âlûde oldı ṣanki mürekkeble bed-liḳâ

7. Merhem yerine zah̬muma bir tîr ur didüm
Didi Mesîḥî uşda elüm degdi h̬oş ola

4

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Bâb-ı dilber kim raḳîb olmış durur derbân aña
Âsumândur ṣanki çıḳar gâh geh şeyṭân aña

2. ᶜÂşıḳı dôlâb-veş her laḥẓa giryân itmegi
Yâ o çarh̬a ögredür yâ çarh̬-ı ser-gerdân aña

3. Yâ Rab ol naḳş-ı cihân-ârâ nice maḥbûb olur
Kim ḳalupdur kendü naḳḳâşı dah̬i ḥayrân aña

4. Perr-i tîrüñ ile ḳuş gibi uçardı fülk-i dil
Lenger olmışdur velîkin âhenîn peyḳân aña

5. Devr idüp öper mey-i telh̬iyle laᶜlüñi ḳadeḥ
Bu Mesîḥîye ne acı yutdurur devrân aña

6b. ṣanki: E, dut ki
mürekkeble bed-liḳâ: BCE, mürekkeb ile liḳâ
7a. zah̬muma: E, zah̬mına
4. 4A. 30a. (7), B. 11b (7), C. 32b (7), D. 35a (5), E. 19b (9)
D nüshasından başka diğer nüshalarda 4 ve 5 numaralı gazeller tek gazel olarak verilmiştir. Bu yüzden beyit sırası gösterilmedi.
1b. ṣan ki çıḳar: B, ki çıḳar ṣan
gâh geh: A, gâh gâh
2a. dôlâb-veş: AD, ṭolab-veş
itmegi: ADE, itmege
3b. ḳalupdur: yalnızca C'de "p" ile yazılmamıştır.
4. ABC'de yoktur.
5b. yutdurur: BCE, gösterür

5

Fâ^{c}ilâtüñ Fâ^{c}ilâtüñ Fâ^{c}ilâtüñ Fâ^{c}ilün

1. Leblerüñ kim cân virüpdür çeşme-i ḥayvân aña
Ben daḫi dilden revân itsem ^{c}aceb mi cân aña

2. Bülbül-i dil-ḫastenüñ cânın zaḫım-nâk itmege
Şâḫ-ı güller oḳlar olmış ġoncalar peykân aña

3. Ḳâmet-i dilberlere ḳarşu bu eşk-i cûy-bâr
Beñzer ol ḥavża ki durmış servler dîvân aña

4. Ṣolmamaġa sünbül-i zülfüñ sifâl-i sînede
Ṣu seper reyḥâncı gibi dîde-i giryân aña

5. Gülsitân içre leb-i ġonca nice ḳan olmasun
Ey Mesîḥî her gice şebnem k'urur dendân aña

6

Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilün

1. Tîrüñüñ zaḫmı nigârâ râḥat-ı cândur baña
Ḍarb-ı şemşîrüñ ṣanasın âb-ı ḥayvândur bana

2. Bâġ-ı dehri ḳıldı zeyn âhum şerârı gül gibi
Ḥamdülillâh yaz u ḳış ^{c}âlem gülistândur baña

3. Olmaġa dîv-i raḳîbüñ şerr-i mekrinden emîn
Tende ṣan dâġ-ı ġamuñ mühr-i Süleymândur bana

---

5. D. 35b (5)
bk. 4. gazelin dipnotu
1. ABCE'de yoktur.
2. ABC'de yoktur.
2a. zaḫm-nâk: zaḫım-nâk okunmalıdır. DE "h" ile yazılmıştır.
3a. Kâmet-i: E'de izafet gösterilmiştir.
3b. durmış: ABC, ṭurmış
4a. ṣolmamaġa: A, ṣolmamaġ-içün; sifâl-i: AC, ḫayâli; D, ḫayâl-i
4b. reyḥâncı: A, seyrâncı
5a. leb-i BE'de izafet gösterilmiştir.
5b. ABCE: K' eyleyüp küstâḫlıḳ şebnem urur dendân aña
6. A. 30b, B. 12a, C. 33b, D. 35b, E. 21a.
1a. Tîrüñüñ zaḫmı: AD, zaḫmı her tîrüñ
3a. şerr-i mekrinden: ABC, mekr ü şerrinden

4. İşbu maᶜnâdan ki cennet sâye-i şemşîrdür
Ġamzeñ altında yañaġuñ bâġ-ı Rıdvândur bana

5. Kime reyḥân kimine sünbül görinür zülf-i dost
Bir naẓar ḳılduḳça her bir tarı s̠uᶜbândur bana

6. Ḥasret eyyâmında ḥâl-i zâruma raḥm eyleyüp
Mihr sûzân raᶜd nâlân ebr giryândur bana

7. Ey Mesîḥî zülfi sevdâsına ṭolaşduġuma
Bâddan aldum ḫaber sünbül perîşândur bana

7

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Zecr ile hecrüñ olalıdan âşinâ baña
Bîgâne oldı ᶜişret ü ẕevḳ ü ṣafâ bana

2. Acımasun mı bu dil-i bîmârum ey raḳîb
K'olmış naṣîb bal saña vü belâ baña

3. ᶜÂşıḳlaruñı añıcagız ṭatluluġ ile
Unutma acı acı sög ey dil-rübâ baña

4. Ṭabᶜum şu deñlü münḥarif olmışdur ey ṭabîb
Kim şerbet-i ecel durur ancaḳ şifâ bana

5. Gözden çıḳınca aġlar isem ey Mesîḥî ben
İki göziyle baḳmaya çarḫ-ı dutâ bana

4a. maᶜnâdan: D, ? heybetden
5b. bir naẓar: E, ben naẓar
târı: BC, târ
7a. zülfi: AB, zülf
ṭolaşduġuma: E, dolaşduġuma
7b. bâddan:A, bâdeden
7 A. 30b, B. 12a, C. 33a, D. 36a, E. 20a
1b. A'da ikinci E'de ise her iki atıf "vav"'da yazılmamıştır.
2a. bîmârum ey: D, bîçârem ey; E, bîmârumı.
2b. saña: E, aña
3a. ṭatluluġ: BC, ṭatlulıġ
3b. acı acı sög: E, acı sögdügüñ
4a. deñlü: BCE, resme

8

Feᶜilâtün Mefâᶜîlün Feᶜilün

1. Sen idüñ yalınuz penâh baña
   Sen de yüz döndürürseñ âh bana

2. Saña beş vaḳde duᶜâ iderin
   Ḳapuñ olalı secdegâh bana

3. ᶜAlem-i âhı çarḫa dikmek içüñ
   Encüm-i eşk durur sipâh bana

4. Kimseye tek başumı egmeyeyin
   Kepenekden yiter külâh bana

5. Ẕikre varmaduġum Mesîḥî bu kim
   Söz atar pîr-i ḫânkâh bana

9

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Ey yüzüñ âyîne-i ᶜâlem-nümâ
   Ḫaṭṭ-ı laᶜlüñ âyet-i *fîhi şifâ*

2. Çünki İbrâhîm yapdı Kaᶜbeyi
   Sen de göñlüm kaᶜbesin yapsañ n'ola

3. Bu sarâyuñ şimdilik sensin begi
   Biz şikâyet eylerüz senden saña

4. Kaᶜbe-i kûyuñ ṭavâfı dem-be-dem
   Ḥâci-i ᶜuşşâḳuña virür ṣafâ

---

8. A. 30b, B. 13a, C. 34a, D. 36a, E. 20b.
3a. âhı: B, âh
4b. kepenekden: D, kefenümden
5a. varmaduġum CE, varmaduġı
9. A. 33a (6), B. 12b (6), C. 33a (7), D. 36b (6), E. 20b (7)
3b. eylerüz: A, iderez; D, idelüm

5. Dirhem-i eşküm alursañ rehn ile
Ḫâk-i pâyuñ gözde ṭursun tûtiyâ

6. Ben ḳara yüzlüye meylüñ ola mı
Saña ᶜâşıḳ olıcaġız Muṣṭafâ

7. Var ise raḥmuñ Mesîḥî bendeñe
Göz ucıyle ḳıl ıraḳdan merḥabâ

10

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Ṣalduñ belâya cânumı ey cân unutma hâ
Ḳılduñ ġam-ı firâḳ ile giryân unutma hâ

2. Geldi nice senüñ gibi cevvâr dehre lîk
Gitdi ṣoñucı yine peşîmân unutma hâ

3. ᶜÂşıḳlaruñı luṭf ile yâd eyleyicegiz
Sög baña daḫı ey şeh-i ḫûbân unutma hâ

4. Bezm-i belâda nûşumı nîş eyledi ġamuñ
Añ ḳarşu ᶜayş ü nûşumı ey cân unutma hâ

5. Bâd-ı firâḳuñ itdi Mesîḥî kemînenüñ
ᶜÖmri gülini ḫâk ile yeksân unutma hâ

5a. dirhem-i: E'de izafet gösterilmiştir.
ṭursun: ADE, dursun
6. Beyit C'de aşağıdaki gibidir:
Bende-i bî-çâreñe raḥm eylegil
Saña ᶜâşıḳ olıcaḳ Beg Muṣṭafâ
7a. var ise raḥmuñ: AD, yoġ ise vaṣluñ
7b. E, Ḳıl ıraḳdan göz ucıyle merḥabâ
10 A. 31a, B.C.-, D. 36b, E. 21a
1b. ġam-ı: D, ġam u
2a. cevvâr dehre: DE, cevvâr-ı dehr
3b. ḫûbân: A, devrân
4b. E, Añ ḳarşu ḳarşu işümi ey cân unutma hâ
5a. kemînenüñ: E, bendenüñ
5b. ᶜömri: AE, ᶜömr

11

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Ey yüzüñ bâġ-ı bihişt ü kevs̱eri ol laᶜl-i nâb
Reng-i ḫaṭṭuñdan giyinmiş her melek aḫżar s̱iyâb

2. Ḳâmetüñe sehv ile beñzetdügiçün kendüyi
Ṭolaşı ṭolaşı servüñ ayaġını aldı âb

3. Dest-i âhum nitekim depretdi çarḫuñ ḥalḳasın
Olmadı bu sâ'il-i eşküme bir dem fetḥ-i bâb

4. Dâġ urup cismüme perhîz itme ḳanum içmeden
Ḫoş degüldür çünki gül devrinde meyden ictinâb

5. Ḳaddüñüñ devrinde zülfüñde gözüñden ḳorḳu yoḳ
Uġrıdan ol gice ḫavf olmaz ki ola mâhtâb

6. Ey lebi mey-gûn ölürse nâr-ı hecrüñden Mesîḥ
Ḥaşre dek anuñ mezârından gele bûy-ı kebâb

12

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Ol ġonca kim eliyle yüzine ṭutar niḳâb
Bülbüllerinden utanup eyler meger ḥicâb

2 İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca lîk
Şebnem güç ile ḳoydı anuñ aġzına şarâb

3 Zülfüñe ḳarşu beni ᶜiẕâruñ ne ḫoş yaḳar
Aḫşama ḳarşu ḫod igen olmaz güneşde tâb

---

11. A. 31a (5), B. 13b (5), C. 34b (6), D. 37a (5), E. 21b (5).
1a. bâġ-ı: A, bâġı
1b. giyinmiş: A, göyinmiş
2a. ḳâmetüñe ... kendüyi: E, ḳâmetüñi ... kendine
2b. ṭolaşı ṭolaşı: E, ṭolaşı dolaşı
5a. zülfüñde*: zülfüñle* okunmalıdır.
6a. nâr-ı hecrüñden: E, hecr-i laᶜlüñden
6b. mezârından: A, mezârında
12. A. 31b, B. 14b, C. 35b (7), D. 37a, E. 22b
1b. utanup: B, utanur
3a. beni: D, bâġ-ı

4 Ṣûfî ᶜaceb mi cennete girsem ḥesâbsuz
Yoḳdur benüm günâhuma maḥşerde çün ḥesâb

5 Deryâ-yı eşküm üzre benüm oñmaduḳ başum
Bâd-ı hevâ ile ṭoludur nîtekim ḥabâb

6 Sürse yüzin Mesîḥî yüzüñe ᶜaceb degül
Teẕhîb olıcaḳ daḫi merġûb olur kitâb

7 Yâ Rab ne ḳara baḫtı var işbu Mesîḥînüñ
K'âb-ı ḥayâta el uzadursa olur serâb

13

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Var iken ḫum-ḫânede ṣâfî ṣarâb
Rindler içre igen yüz yumaz âb

2. Ḳorḳusından bâng-ı raᶜd-ı âhumuñ
Bebr-i ebrüñ aḳar aġzından luᶜâb

3. Âhuma hâ'il degül rûy-ı raḳîb
Berḳ-i ᶜâlem-tâba ebr olmaz ḥicâb

4. İntiẓâr-ı pây-bûsuñla şehâ
Oldı bilüm ḥalḳa mânend-i rikâb

5. Zaḫm-ı tîrüñ açmasa ḳutlu ḳapu
Göñlüme ḳandan irürdi fetḥ-i bâb

5a. üzre: AD, içre
5b. ṭoludur: A, ṭolıdur.
6a. yüzin Mesîḥî yüzüñe: A, yüzin yüzüñe Mesîḥî
6b. merġûb: C, maḥbûb
13. A. 31b (9), B. 14a (8), C. 35a (9), D. 37b (9), E. 21b (8)
BE: 1-2-7-3-4-5-6-X-9; C: 1-2-7-3-4-5-6-8-9
1a. ḫum-ḫânede: A, meyḫânede
2a. bâng-ı raᶜd: D, raᶜd-ı bâng
2b. bebr: DE, pîr
aḳar: E, yaġar
3a. raḳîb: A, ḥabîb
4a. bûsuñla: BCE, bûsuñdan
4b. bilüm: BCE, ḳaddüm

6. İşigüñ ḳoyup göge baḳanlara
Ḥamle eyler günder ile âfitâb

7. Ne revâdur duta bülbül şem^c-i âh
H̱âr ide gülberg-i terden câme-ẖ^vâb

8. H̱avf idüp bâz-ı ẖayâlüñden senüñ
Ḳonmaz oldı çeşmüme tîhû-yı ẖ^vâb

9. Kim ki tefsîr-i ẖaṭ-ı yârı bilür
Ey Mesîḥî ^c*indehu* ^c*ilmü'l-kitâb*

14

Mef^cûlü Fâ^cilâtü Mefâ^cîlü Fâ^cilün

1. Hecrüñde baña nicesi tîmâr ide raḳîb
Hergiz ola mı cân alıcı ẖasteye ṭabîb

2. Aṣdurmayınca ḳomadı miskîn zülfüñi
H̱aylî iş aşdı yine bünâgûş-ı dil-firîb

3. Hercâ'îsine dilberüñ alçaḳluḳ eyle kim
Ṣu ol yañaya mâ'il olur kim ola neşîb

4. Zülfüñ irişeli yüzüñi mesken itdi dil
Kim şâm içre mescid olur menzil-i ġarîb

5. Zerd itdi zer gibi tenümi kîmyâ-yı ^cışḳ
Giydük daẖi ne devlet-i ḥüsnüñde biz de şîb

6. Şîrîn lebinde ẖâli yaraşmış Mesîḥiyâ
H̱oş-âb içinde niteki merġûb olur zebîb

6b. BCE, Nîze ile ḥamle eyler âfitâb
7a. duta: BC, ṭuta
8b. tîhû-yı: D, tîhûca
14. A. 32a, B. 13b, C. 34b (5), D. 38a, E. 21a
C: 1-2-3-4-5-X
1a. Baña nicesi: D, âh pencesi
4a. yüzüñi: BC, yüzüñe
4b. içre: E,içinde; menzil: C, mesken
5a. tenümi: A, yüzümi. B, Zerd itdürür gibi tenümi
5b. ne devlet-i ẖüsnüñde: E, bu devlet-i ^cışkuñda
6a. ẖâli yaraşmış: E, ẖâli irişmiş; A, ẖâli degül

15

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. İrişmedin bugün yarın ey şâb peyk-i şeyb
Ortaya ḳo bilüñi dehânuñı ḳılma ġayb

2. Hecrüñ günine kimsene inkâr idemez
Kâfir olur ḳıyâmete her kim ki ḳılsa reyb

3. Ṣûfîyi gör ki irişenüñ ᶜaybını çeker
Her ḳanda diñler isem anı sözi küllî ᶜayb

4. Mestâne naᶜresin işidüp bülbülüñ seḥer
Fi'l-ḥâl bir ḳıvâm ile çâk itdi ġonca ceyb

5. Ṭañ mı Mesîḥî nergis uyuḳlasa her seḥer
K'uyutmaz anı erteye dek nâle-i kuᶜayb

16

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. İşüm her gice oldı ẕikr-i yâ Rab
Saña te's̱îr eyler mi ki yâ Rab

2. Meleksin sen felekdür âsitânuñ
Ḳo eşk-i çeşmüm olsun anda kevkeb

3. Ḳılur düşnâm her dem ḳatlüme yâr
Duᶜâsı ola bolay ki mücerreb

---

15. A. 32a, B. 14b, C. 35b, D. 38a, E. 22a.
2a. idemez: A, ide mi hîç.
3a. gör ki: D, görüñ
çeker: E, açar
3b. isem: AD, iseñ
küllî: AE, küll-i
4b. bir: BCE, bu
16. A.32b. B 15a, C 36a, D.38b, E. 22a
2b. eşk-i: E'de izafet gösterilmiştir.
çeşmüm: AB, çeşm

4. Yüri ey şâribü'l-ẖamr eyle şürbüñ
Ki yoḳdur bundan özge hîç meşreb

5. Mey-i merg içürür âẖir Mesîḥî
Saña bu ser-nigûñ câm-ı müẕehheb

17

Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilün

1. Eyleyen her ^{c}âşıḳa bir dilber-i ra^{c}nâ naṣîb
Ḳılmamış ẕevḳ ü tena^{c}umdan baña ḳat^{c}â naṣîb

2. Gitmedi ẖaṭṭuñla zülfüñ fikri başumdan meger
Ben ḳara yazuluya olmış ḳuru sevdâ naṣîb

3. Dâġ urunup nîtekim ṭaġlara düşdüm lâle-veş
Olmadı bir gül-ruẖ ile ṣoḥbet-i ṣaḥrâ naṣîb

4. Kimse bilmez vaṣluñı kime müyesser ide Ḥaḳ
Gerçi işigüñde diller çaġrışurlar "yâ naṣîb"

5. Gör Mesîḥîyi ki bugünki belâsın ṣavmadın
Aña çaḳ aẖşamdan olur zaḥmet-i ferdâ naṣîb

4b. bundan özge hîç: A, hîç bundan özge; B, andan özge hîç
17. A. 32b, B. 14b, C. 35a, D. 38b, E, 22a
1b. ẕevḳ ü: ABC, ẕevḳ-i (A'da izafet gösterilmiştir.) baña: E, bize
2b. yazuluya: ABD, yazulıya
3a. urunup nitekim: E, urınup nice kez; lâle-veş: E, lâle-vâr
4a. ide: BC, ḳıla
4b. işigüñde diller çaġrışurlar: AD, işigüñde biñ vardur çaġırur; B, diller işigüñde çaġırurlar; E, diller işigüñde çaġrışurlar
5a. ki bugünki: E, bugün dünki
5b. olur: AD, oldu

18

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlüñ

1. Cânâ beni ḳatl idicek it bûseñi himmet
Ḫoşdur kişide zîrâ saḫâvetle şecâᶜat

2. Yaġmur ṭamar ise ne ᶜaceb çarḫ-ı kühenden
Kim yapılalı ḳubbesi olmadı meremmet

3. Ey ḳaşı kemân zih oḳuñuñ aġzın öpince
Ḳahr ile kemânuñuñ olur beli iki ḳat

4. Gör ṭâliᶜi kim senüñ ile vaṣl olur iken
Ṣandı bizi ceng iderüz araladı firḳat

5. Ṭolaşur idi zülfüñe geh gâh Mesîḥî
Bir daḫi ṭolaşma diyü ḫaṭṭuñ ḳodı ḥuccet

19

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlüñ

1. Maḥbûb durur dehre viren revnaḳ u zînet
Bütlerle bulur niteki deyrüñ içi ṣûret

2. ᶜArż eyledi ḳaddin gözümüz yaşını dökdi
Yılduzumuzı yire düşürdi o ḳıyâmet

3. Tîġüñ gelicek zaḫmumı ḳılmaġa ziyâret
Cânum aña ḳarşu çıḳuban didi ne zaḥmet

---

18. A. 33a, B. 16a, C, 36b, D, 39a, E, 23a
1a. bûseñi: A, pûseñi
1b. kişide: B, kişiye; zîrâ: CE, zîre. saḫâvetle şecâᶜat: BE, şecâᶜatle mürüvvet; C, şecaᶜatle saḫâvet
2a. ne ᶜaceb: D, n'ola bu
3a. zih: AE,bir
3b. beli: AD, baġrı
4b. ceng iderez: A, ceng iderüz; B, ceng eylerez
5a. ṭolaşur: E, dolaşur; geh gâh: A, gâh gâh
5b. ṭolaşma: E, dolaşma
19. A. 32b, B. 16b, C. 37b, D. 39a, E. 23b
1a. revnaḳ u zînet: A, revnaḳ-ı ṣûret; B, revnaḳ u ṣûret; E, revnaḳ-ı zînet
1b. bütlerle: B, putlarla; E, butlarla

4. Luṭf-ı dehenüñ seyr idicek bâġda bülbül
Sögse ne ᶜaceb ġoncalaruñ aġzına ḳat ḳat

5. Dil-dâr ile ceng eyleyici ḫod degülüz biz
Ortaya girüp niçün aralar bizi firḳat

6. Öldürdi urup tîġ ile bîmâr Mesîḥî
Ḫoş itdi iyü vurdı n'ola ḳolına ḳuvvet

20

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Ben ölicek ki benüm ḫâkümi devrân ide ḫışt
Yapasın ḳabrüme ey pîr-i ḫarâbât küništ

2. Kiştzârını riyânuñ yüri zâhid yaḳagör
Ki yarın natᶜ-ı ḥaşirde seni mât ider o kişt

3. Kim ki dîdâruñı seyr eylese kûyuñda şehâ
Ḥaḳ cemâlini görüben ola ol ehl-i behişt

4. Ser-nüviştümi gören levḥa-ı tîġüñde didi
Zihî devletlü o baş kim aña bu oldı nüvişt

5. Ṣûfiyâ ṣatma Mesîḥîye sen esmâ'ılıġı
N'eyler esmâ saña çün nâme-i aᶜmâl ola zişt

4a. luṭf-ı: E'de izafet gösterilmiştir.
5a. degülez: ABE, degülüz. Mısra A'da bozuktur: Dil-dâr ile ẕikr eyleyecek degülüz ḫod biz
5b. E, Vaṣl olur iken nite aralar bizi firḳat; girüp: B, düşüp
6a. urup: B, varup
20. A. 33a, B.-, C, 36a, D. 39b, E. 22b
1b. yapasın: A, yapasız
2a. yaḳagör: D, yaḳadur; E, yiyegör
3a. eylese: C, eyleye
3b. Ḥaḳ cemâlini görüben: E, Şüphesüz ḥaḳḳını görüp
4a. gören: C, görüp

21

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Ey lebüñ naṭᶜ-ı felekde eylemiş ᶜÎsâyı mât
Vey ḫaṭuñ yazmış müsellem diyü hüsnüñe berât

2. Zülfüñ içre laᶜlüñe öykündügiçün Ḫıżrdan
Ḳarañuda gizlenüp ḳurtılımaz âb-ı ḥayât

3. Acı yaşum ile aġzuñ yarı cânâ fi'l-mes̱el
Birisi milḥ-i ücâc u birisi ᶜaẕb-ı Fırât

4. Ġamzeñe öykündügi uçdan ḳalem olmış durur
Fikr iderken şâᶜirüñ öñinde maḥbûs-ı devât

5. Ey Mesîḥî ġırre olma nev-ᶜarûs-ı ᶜâleme
Fânîyi terk eyle kim *el-bâḳiyât aṣ-ṣâliḥât*

22

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün

1. Nehâr-ı ḫaddüñe düşmiş ṣaçuñdan ey ḳamer ẓulmet
Ṣanasın rûz-ı hecrümdür ki ṭolmış ser-be-ser ẓulmet

2. Gözüm göñlüm ḳarañuluḳ olupdur hecrüñ irelden
Nitekim gice irişdükde dolar baḥr ü ber ẓulmet

3. Didüm târîḳ-i hecrüñde bulam mı vuṣlaṭuñ rûzın
Didi kim mesken olmaz çeşme-i ḥayvâna her ẓulmet

4. Yüzüñ gördükçe maḥv olur gözümde zülfüñüñ fikri
Nitekim götrülür irdükde hengâm-ı seḥer ẓulmet

---

21. A. 33a, B. 15b, C. 36a, D. 39b, E. 23a
2b. E, Ḳarañuda ḳaldı ḳorḳar çıḳmaġa âb-ı ḥayât, ḳurtılımaz: AB, ḳurtulımaz
4a. uçdan: E, ṣuçdan
5b. *Kehf 18/46, Meryem19/76; İyilikler bakidir.*
22. A. 33b, B. 16a, C. 36b, D. 40a, E. 23a
1b. hecrümdür: E, hecrümde; ṭolmış: B, olmış; ser-be-ser: E, ser-te-ser
2a. irelden: E, elinden
2b. dolar baḥr ü ber: E, yer yüzi ṭolar
3b. kim mesken olmaz: B, mesken olımaz
4b. götrülür irdükçe: E, götürülür irdükçe

5. Sa^{c}âdet güninüñ sâ^{c}atlerin baẖş itseler ẖalḳa
Ḳara baẖtı gibi ancaḳ Mesîḥîye deger ẓulmet

MURABBA

I

Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilün

1. H̬aṭṭ-ı reyḥân kim ṭutupdur ẖadd-i cânânı dürüst
Münẖasif itmiş durur ẖûrşîd-i raẖşânı dürüst
Gerden-i yârı ki ṭolanmış girîbânı dürüst
Hâledür kim devr idüpdür mâh-ı tâbânı dürüst

2. Ol mu^{c}anber ẖaṭṭ-ı müşkîn ü ^{c}iẕâr-ı dil-güşâ
Ol müdevver yaḳa ile gerden-i sîmîn-sâ
Ol münevver çehre ile ḥalḳa-ı zülf-i dütâ
Hâledür kim devr idüpdür mâh-ı tâbânı dürüst

3. Yaḳma ey şem^{c} odlara şem^{c}-i ruẖuñ pervânesin
Vaḳt ola bir iş düşe başuña sen de yanasın
Dâġ-ı sînem şevḳ-i ruẖsâruñla cânâ ṣanasın
Hâledür kim devr idüpdür mâh-ı tâbânı dürüst

4. Sâḳinüñ parmaḳları câm-ı mey-i ṣahbâ ile
Orta yerde sofra ḳurṣ-ı nân-ı mihr-âsâ ile
Ḥalḳa-ı yârân gûyâ şem^{c}-i bezm-ârâ ile
Hâledür kim devr idüpdür mâh-ı tâbânı dürüst

5a. sa^{c}adet güninüñ sâ^{c}atlerin: B, sa^{c}âdet günlerinüñ sâ^{c}atin; E, mübârek rûzenüñ sâ^{c}atlerin
I. A.-, B. 15a, C. 37a, D. 40a, E.-
1a. kim: B'de yoktur.; ṭutupdur: D, dutupdur
1b. ẖûrşîd: B, ẖurşîd
1c. ṭolanmış: D, dolanmış
2a. müşkîn: B, miskîn.
3a. odlara: D, ortaya
3b. başuña: C, bâşed ki
3c. şevḳ-i: C, şem^{c}-i
4a. parmaḳları: BCD, barmaḳları

5. Şemsî dülbendi ki başı üzre itmişdür ḳarâr
Döne döne ṣarılup dil-dâra eyler iftiḫâr
Şol müdevver şemsesiyle gûyiyâ destâr-ı yâr
Hâledür kim devr idüpdür mâh-ı tâbânı dürüst

6. Ben ḳara günlüye mi ḳaldı bu firḳat gicesi
Rûzı rûzî itme yâ Rab baña ᶜişret gicesi
Ben Mesîḥî kim ḳocar cânânı vuṣlat gicesi
Hâledür kim devr idüpdür mâh-ı tâbânı dürüst

23

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Ben umardum ey ṣanem bir meh-liḳâdan muᶜcizât
Senden ey çeşmi siyâhum bir tevâżuᶜdur murât

2. Ṣâliḥüddîn-zâde dirler bir büt-i şimşâda kim
İsmine Bostân dirler vaṣlına yoḳdur necât

3. Biri İbrâhîmdür anuñ kûşe-i mektebdedür
Ġabġabı ᶜilm oḳumaḳdur ḳaşları *ve'l- ᶜâdiyât*

4. Bir güzel gördüm bugün ismi Ḫıżır Bâli' durur
Dürr-i laᶜlinden dökilür dün ü gün âb-ı ḥayât

5. Bir Ḥasan Bali durur ammâ ḳamer ṭalᶜatlüdür
Biri Yûsuf Balidur kim lebleri ḳand ü nebât

6. Dest-i ḳudret öyle yazmış kim Ḥüseynüñ naḳşını
Ḳaşı ḳavsinden oḳınur dâ'imâ *ve'n-nâziᶜât*

7. Aḥmedüñ çeşm-i siyâhı ḫışm iderse ᶜâleme
Ḥüsninüñ hengâmesinden denk olısar kâ'inât

8. Muṣtafânuñ gül ruḫı devrinde ḫatm olsun kelâm
Ḳâmeti serv-i revân u kâküli *ve'l-mürselât*

5a. itmişdür: D, dutmışdur
5c. şemsesiyle: B, şemse ile
6b. rûzı rûzî: D, rûz rûzî
6c. ben Mesîḥî kim: D, ḳollarum kim pek
23. ABCD.-, E. 22b
1b. murât: murâd yerine

9. Ġuṣṣa vü ġamdan ḫalâṣ olmaḳ dilerseñ ey Mesîḥ
Bir melek yüzlü ḥabîbüñ işiginde ḳıl vefât

24

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Ne ḫoşdur ṭuymadın aġyâr-ı muḥdis̱
Ḳılasın bezm sâḳî ola s̱âlis̱

2. Ḥadîs̱-i düşmen itdi ᶜayşumı telḫ
Acıtdı ṭatlu cânumı ḥavâdis̱

3. Irılmaz sîneden fikri raḳîbüñ
K'olur kâfir cehennem içre lâbis̱

4. Lebüñçün eksik olmaz cengümüz hîç
Ki eks̱er mey durur ġavġâya bâᶜis̱

5. Dehânuñdan çoḳ eşyâ oldı peydâ
ᶜAdemdür kevn-i mevcûdâta bâᶜis̱

6. Mesîḥî ḳaldı uş bir dost bir post
Ölicek üstüḫᵛânın ala vâris̱

25

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Dehenüñ fikri ile Ḥaḳ bilür ol ṣafḥa-ı ᶜâc
ᶜAḳlumuzda ḳomadı ẕerre ḳadar istiḫrâc

2. Ḫâk-i pâyuñ ḥaḳı ger noḳṭa-i ḫâlüñ görse
İdinür idi anı sûfi başı üstine tâc

3. Yaraşur her ne ḳadar nâz ider iseñ güzelüm
Şîvedür çünki viren ḥüsn metâᶜına revâc

---

24. A. 33b, B.16b, C. 37b, D. 40b, E. 23b
ABDE: 1-2-3-4-X-61a.
1a. ṭuymadın: DE, duymadın
25. A.33b, B. 17a, C.38a, D.41a, E.23b
1a. ol ṣafḥa-ı: A, ey ṣanᶜa-ı; D, ey ṣafḥa-ı
2b. E, İdinürdi anı ṣûfî ḫabes̱i üstine tâc

4. Didüm ey dost gözüm ṭoymaz ayaġuñ ṭozına
Didi kim bu ṭamaᶜ u ġafleti ḳo hey gözüñ aç

5. Geçer âhum oḳı ḳarşu felekün̄ şîşelerin
Atıcılar deler ol resme ki ṣanᶜatla zücâc

6. Öldi ᶜışḳuñda Mesîḥî bulımaz daḫi necât
Gerçi ṭaşra bıraġur mürdeyi baḥr-ı mevvâc

26

Fâᶜilâtün Fâᶜilütün Fâᶜilün

1. Ḫâk-i pâyuñı idinür her kim ki tâc
Çarḫ-ı ser-keşden alur ḍarbî ḫarâc

2. Derd imiş emrâż-ı ᶜışḳuña devâ
Merg imiş mecrûḥ-ı tîġuña ᶜilâc

3. Kîn-i laᶜlüñ cânuma ᶜazb-ı Fırât
Rîş-ḫandüñ göñlüme milḥ-i ücâc

4. Beklenürse n'ola arḳañda raḳîb
K'aña olmışdur müsellem taḫt ü tâc

5. Berk urur ḳalb-i Mesîḥîden lebüñ
Ke'ş-şarâbi'l-ḫamre min cevfi'z-zücâc

4a. gözüm ṭoymaz: E, yüzüm doymaz
4b. tamaᶜ u: A, ṭamaᶜı
gözüñ: E, gözi
5b. Atıcılar: E, İncüleri
26. B. 17a, C. 37b, D. 41a, E. 24a
1a. idinür: BC, idine
2a. ᶜışḳuña: BC, derdüñe; E, laᶜlüñe
3b. göñlüme: BE, zaḫmuma
5b. *min cevfi*: D, *min fevḳi*; E, *fi cevfi*
Tıpkı kırmızı şarabın şişenin içinden görünmesi gibi

27

Mef^cûlü Fâ^cilâtü Mefâ^cîlü Fâ^cilün

1. Ḳanlu yaş ile ṭola çü câm-ı mey-i ṣabûḥ
Her ṣubḥgâh kâse-i çarḫa virür ẕebûḥ

2. Tîr-i du^câm irişmedi hergiz nişana âh
Miftâḥuma dirîġ ki bulunmadı fütûḥ

3. Devr-i lebüñde kimse meye tövbe itmeye
Ger ḳapanursa daḫi der-i tövbe-i naṣûḥ

4. Baña müyesser eyleyen Eyyûb derdini
Ḳılmış naṣîb saña cemâl ile ^cömr-i Nûḥ

5. Sen Ḫusrevi Mesîḥî çü Şîrîn medḥ ider
La^cl-i lebüñ ḫayâlin iderse ġıdâ-yı rûḥ

28

Fâ^cilâtün Fâ^cilâtün Fâ^cilün

1. Ṣubḥ-ı devlet olmış ol ḫaṭṭ-ı ṣabîḥ
Ḫoş melâḥat bulmış ol la^cl-i melîḥ

2. Dir gören zaḫmumda peykânuñ revân
Hîç bunuñ ilmez dili olmış faṣîḥ

3. Baña cevr ü ġayrıya ^cadl itdügüñ
Her birisi cânuma ẓulm-ı ṣarîḥ

---

27. A. 34a, B. 17b, C. 38b, D. 41b, E. 24a
1a. yaş ile: C, yaşumla; ṭola: D, dola
1b. ṣubḥgâh: B, ṣubḥ çünki
2a. du^câm: A, du^câ
âh: E, kim
2b. E, silik
4b. ḳılmış; D, ḳılsun
5b. iderse: B, idinse; E, idinsün; E, idine
28. A. 34b, B. 18a, C. 38b, D. 41b, ;E. 24b
ABDE: 1-2-3-4-X-6
1a. E, silik; ḫaṭṭ-ı: CE, ḫadd-i
2b. dili: A, sözi
3a. itdügüñ: D, itmegüñ
3b. cânuma: BC, baña bir

4. Göge çıḳardum kemend-i âh ile
Ḳorḳaram ben çıḳıcaḳ iner Mesîḥ

5. İtligin ḳomaz işigüñde raḳîb
Yine kendü kendüye olur secîḥ

6. Ey Mesîḥî ᶜârıż-ı dil-dârda
H̱aṭṭını yazan dimiş *ente melîḥ*

29

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Şebgûn ṣaçuñı eyleme ey meh niḳâb-ı ṣubḥ
Ṭoġsun bu ḳara günlüye ol âfitâb-ı ṣubḥ

2. Şebnem degül ṣabâḥa degin yire ṭamlayan
Laᶜl-i lebüñ ẖayâline aḳar luᶜâb-ı ṣubḥ

3. Mihrüñ seher başına ḳıyâmet ḳoparmasa
Ḳılmaz idi beyâż bu resme kitâb-ı ṣubḥ

4. Çirk-i ẓalâmı yumasa şebnem ṣabâḥa dek
Ġâlib aġarmaz idi bu deñlü s̱iyâb-ı ṣubḥ

5. Yüzüñe ḳarşu ölmeg içün cân virür Mesîḥ
Ol derdmende ẖoş gelür ey mâh ẖᵛâb-ı ṣubḥ

4a. çıḳardum: C, çıḳardı
4b. ben: B, kim
6b. yazan: A, yazup
29. A. 34b, B. 176, C. 38a, D. 42a, E. 24a (silik)
1a. ṣaçuñı: AD, ṣaçuña
2a. ṭamlayan: E, damlayan
3a. mihrüñ: A, ṣubḥuñ
3b. kitâb: A, s̱iyâb
4a. çirk: AD. berk
4b. bu deñlü: AD, bu resme

30

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Ḫâşâ ki ola ḫâl ile ol laᶜl-i nâb telḫ
   Ṭatlu olur mevîz ile olmaz hoş-âb telḫ

2. Mey laᶜl-i yâra degdügini dimeñüz gelür
   Cân acısı gibi bize işbu cevâb-ı [cev-âb-ı] telḫ

3. Burtarmasun igen yüzini rind-i câm-keş
   Kim merḥabâ-yı yâr ile gelmez şarâb telḫ

4. Mül ḥasretiyle acı yaşum şöyle dökeyin
   Kim ᶜâlem içre mey gibi olsun her âb telḫ

5. Ey mest-i nâz ḳoma Mesîḥî göyinmesün
   Zîrâ ziyâde yanıcaḳ olur kebâb telḫ

31

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Ḳan içürmezse raḳîbâ saña ger dâver-i çarḫ
   Neye yarar bu şarâb-ı şafaḳ u sâġar-ı çarḫ

2. Fikr-i zülfüñle ḳılur işigüñi eşküm zeyn
   Ki nücûmiyle olur gice ile zîver-i çarḫ

3. Beñzedimez çü senüñ ḫancerüñe mâh-ı nevi
   Nâr-ı ġayretde nice cân eridür zerger-i çarḫ

4. Encümiyle şeb anuñ giceligi olmışdur
   Kendüye giymege ḫûrşîd-i zer-efser-i çarḫ

---

30. A. 34b (4), B. 18a (5), C. 39a (5), D. 42a (5), E. 24b (5)
A:1-X-3-4-5

2b. B, silik

3a. A, silik

4a. mül: B, ben; CE, mey

4b. A, silik

31. ABDE.-,C. 39a

32

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Âmed ṣabâ ki yâr be-kâşâne mî-resed
Dâdîm cân be-müjde ki cânâne mî-resed

2. Ber derd-i mâ ṭabîb müdâvâ çi mî-küned
Mâ-râ devâ zi dürdî-yi ẖumẖâne mî-resed

3. Nâṣıḥ naṣîḥatem zi çi her dem künî be-gûy
Pend-i tuem be-gûş çü efsâne mî-resed

4. Her kes zi ḳısmet-i ezelî yâft behre'î
Mâ-râ naṣîb dürd-i meyẖâne mî-resed

5. Rev tu Mesîḥî ẖâne-i dil-râ ẖarâb sâz
Ân genc-i hüsn bâz be-vîrâne mî-resed

33

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Ṣaldı zülfüñ dil ü cân boynına ey dost kemend
Geçdi işbu iki dîvâneye bir ḳıl ile bend

2. Ṭolanur gice vü gündüz ser-i kûyın meh ü mihr
Aldı meydânı görüñ göz göre bir iki levend

3. Deldi ḳulaḳlarumı oğlan iken pîr-i muġân
Ki birinden giricek defᶜi birinden çıḳa pend

4. Beni dil-teşne görüp ᶜârızuñ ile lebüñe
Ḥâlüme raḥm idüben varsa ᶜaceb mi ṣuya ḳand

5. Ey ṣabâ şiᶜr-i Mesîḥîyi yüri Pârsa ilet
Şâd olsun dir iseñ mühce-i üstâd-ı Ḫucend

---

32. A. 35a, B.-, C. 90a, D. 42b. E,-.
2a. müdâvâ: D, müdârâ; mî-küned: C, mî-künî
33. A. 35a, B. 19a, C. 39b, D. 42b, E. 25a
2a. ṭolanur: C, ṭolanup; E, dolanur
3b. defᶜi: E, defᶜa
5a. E, Ey Mesîḥî şiᶜrüñi yüri var Pârsa ilet (!)
5b. B, eksik. mühce: yalnızca C de verilmiştir. Diğer nüshalarda bozuktur.

34

Müstef^{c}ilün Müstef^{c}ilün Müstef^{c}ilün Müstef^{c}ilün

1. Ger ben ölicek ḳabrümi seyr ide ol şimşâd-ḳad
Serv-i revânlar bitüre üstümdeki ḫâk-i laḥad

2. Hecrüñden âfet oldı çün baña ümîd-i vuṣlatuñ
Ben şimdi bildüm intiẓâr olduġın ölümden eşed

3. Ger dûd-ı âhumı ^{c}aṣâ idinmeyeydi pîr-i çarḫ
Aşaġa yuḳaru ḳımıldanmaġa bulmazdı meded

4. Niçün çekinür zülfüñe her dem raḳîb-i Bû Leheb
Yetmeye mi ol boġazı iplüye bir ḥabl-i mesed

5. Çirk-i riyâdan tâ mey-i ṣâfî ile yundı Mesîḥ
Bıraḳdı anuñ göñline iḫlâṣ Allâhu'ṣ-ṣamed

35

Fe^{c}ilâtün Fe^{c}ilâtün Fe^{c}ilâtün Fe^{c}ilün

1. Ṣayd iderse n'ola ol âhûyı her vaḥşî ded
Çünki eks̱er güneşe menzil olur burc-ı esed

2. Şâribü'l-ḥamra ṭutalum kim olur ḥad lâzım
Ḳâżî anı niçün âzâr ide fevḳa'l-ḥad

---

34. A. 35a, B- 19a, C. 40a, D. 43a, E. 25a
1a. B, silik
2a. E, silik
hecrüñden: CE, hecrüñde
4b. bir ḥabl-i mesed: ADE, bu cehl-i ḥased; B, bu ḥabl-i ḥased
5a. E, Çirk-i riyâdan nâmesin sâf eyledi bunda Mesîḥ (!)
35. A. 35b, B. 9b, C. 40a (4), D. 43a, E. 25a (4).
C: 1-2-3-X-5, E: 1-2-3-4-X
1a. âhûyı her vaḥşî ded: A, vaḥşîyi her ahû-yı ded (?); B de *ded* yoktur. D, âhû-yı vaḥşîyi veted
1b. menzil: B, mâ^{c}il
2a. ṭutalum: D, dutalum
2b. âzâr: A da ikinci *elif* yoktur.

3. Ben ḳuluñ ṣaġ ḳoyuban ġayrılara ḳaṣd itseñ
Beni anlardan öñürdi depeler tîġ-i ḥased

4. Raḥmdan ṣanma beni ol ṣanem öldürmedügin
Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

5. Heykel it boynuña ey dost Mesîḥî ḳolını
Tâ saña degmeye yavuz dil ile dîde-i bed

36

Fe^c^ilâtün Fe^c^ilâtün Fe^c^ilâtün Fe^c^ilün

1. Beni dil-ḫaste ḳoyup ayruġı öldürme meded
Ki beni andan öñürdi depeler tîġ-i ḥased

2. Raḥmdan ṣanma beni ol ṣanem öldürmedügin
Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

3. Ḳaşlaruñla lebüñ üstindeki ḫaṭṭuñ cânâ
Yazdı mecmû^c^a-ı ḥüsnüñde bir iki müfred

4. Mîhmân olıcaġaz ḥücresine şâhid-i mey
Feraḥından özini yavu ḳılur pîr-i ḫıred

5. Ger mey içdiyse Mesîḥî aña ḥad lâzım olur
Ḳâżî câ'iz degül incitmek anı fevḳa'l-ḥad

3a. ḳuluñ ṣaġ ḳoyuban ġayrılara: A, bozuk CDE, ḳuluñ saġ ḳoyup ġayrılara
4a. öldürmedügin: D, öldürmedügi
4b. dirligümüñ: dirligümden; D, dirligümi
5a. ḳolını: D, ḳolın
5b. A, bozuk
36. A. 35b, B, 19b (4), C. 40a, D. 43b, E,-
1a. ayruġı: ABC, ayruġın
2b. dirligümüñ: A, dirligümden
3a. cânâ: AD, ṣanema
4a. mîhmân: BD, mihmân
4b. yavu: ACD, yav
5b. câ'iz: BC, lâzım

37

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Bir ḫaymedür mis̱âlde bu çarḫ-ı bî-meded
K’umac-ı âfitâb ile âhum aña ᶜamed

2. Geldi yapışdı nabżuma hecrüñde çün ṭabîb
Gögsini gecürüp didi Allâhdan meded

3. Emdükçe leblerüñi gider ᶜaḳlum ey ṣanem
Mey içicek şu resme ki żâ’iᶜ olur ḫıred

4. Çekdürmeyince hecr şebini görinmedi
Gör nireden ṭoġar bize ol âfitâb-ı ḫad

5. Ḳorḳutmaġıl ölümle Mesîḥîyi zâhidâ
Hecr-i nigârdan olacaġı yoġ a eşed

38

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Servlerle hem-ser olduġı içün her bir pelîd
Kendü kendüyi urur ḫancerlere her şâḫ-ı bîd

2. Çîn-i zülfüñ cennetüñ bâġına açmışdur ḳapu
Siḥr-i lafẓuñ ġoncanuñ aġzına urmışdur kilîd

3. Ey ḳamer-ruḫ nûr-veş in bârî geh geh ḳabrüme
Tîġ-i hecr ile beni çün bî-günâh itdüñ şehîd

4. Âsumânî bir kühen câme giyer çarḫ-ı gedâ
Penbesidür işbu yer yer görinen ebr-i sefîd

---

37. A. 36a, B. 20a, C. 40b, D. 43b, E. 25b
3b. olur: E, ola
4b. toġar: E, doġar
38. A. 35b, B. 18b, C. 39b, D. 44a, E. 25b
1b. E, bozuk (ururlar)
2a. açmışdur: CD, geçmişdür; E, çekmişdür
baġına: A, baġını
3b. bî-güñâh: E, bî-güneh
4a. âsumânî: D, âsumâna

5. Ey ecel çünkim Mesîḥî içmedi âb-ı ḥayât
Ḫıżr-veş anı niçün ḳılmaḳ dilersin nâ-bedîd

39

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Ol hilâl-ebrû nigâruñ k'adına dirler Saᶜîd
Yaraşur rûz-ı viṣâline eger dirlerse ᶜîd

2. Vuṣlatuñı eşk-i çeşmümdür dem-â-dem menᶜ iden
Kim bozılur kes̱ret-i bârândan hengâm-ı ᶜîd

3. Ḥasretinden sen ṣaçı reyḥânuñ ey Yûsuf-cemâl
Yâsemînüñ gözleri Yaᶜḳûb-veş oldı sefîd

4. Çünki aġzuñ baña düşnâm itmeg içün açıla
Eyle ṣanuram ki açılur duᶜâ ile kilid

5. Firḳatüñde gözlerümi ger yuma dest-i ecel
Tâ ḳıyâmet vaṣl umup açuḳ ṭura çeşm-i ümîd

6. Didüm ey cân gel ıraġ olma bu ben dil-ḫasteden
Didi ben saña yaḳın olmak ḳatı emr-i baᶜîd

7. Müddeᶜî her dem Mesîḥîye ḳılur cebr ü ᶜinâd
Aña ḳahr it *yâ müẕillü küllü cebbârin ᶜanid*

5b. anı niçün: E, niçün anı
39. A. 36a, B. 18b, C. 39a (6), D. 44a, E. 24b
A: 1-X-3-4-5-6-7; BCE: 1-2-4-3-5-6-7
1a k'adına: ABE, adına
1b. rûz-ı: C, ᶜîd-i
2b. bozılur: D, bozulur
3b. oldı: CE, olmış
4a. BCE, Ḳarşu aġzuñ baña düşnâm itmeg ile fetḥ olur
4b. ki: E, kim
5b. açuḳ: yalnızca D de vâv lı
ṭura: DE, dura
6b. ḳatı: AD, igen
7b. Hûd 11/59, İbrahim 14/15; E, bozuk*; her inatçı kâfiri zelil eden (Allahım)*

40

Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün Fe^{c}ûlün

1. Ne ḳuldan kim ola sen şâh ḫoşnûd
Olur ol kişiden Allâh ḫoşnûd

2. ^{c}İbâdet baña güç geldügi bu kim
Ṭarîḳinden degül gümrâh ḫoşnûd

3. Raḳîbi ṣûfî daḫi sevmez imiş
Ki olmaz kelbden rûbâh ḫoşnûd

4. Baña tîriyle gönderüp selâmı
Ḳılur dilber beni her gâh ḫoşnûd

5. Cebîn ü ḫaddine cân vir Mesîḥî
Ki senden ola mihr ü mâh ḫoşnûd

41

Müstef^{c}ilün Müstef^{c}ilün Müstef^{c}ilün Müstef^{c}ilün

1. Çarḫuñ binâsına çü ben ne ṣâḥibem ne mu^{c}temed
Aña ne borcum var k'idem ṭâḳına âhumdan ^{c}amed

2. Merdi bahâdır itmege mey ḳuvvet-i ḳalbiyyedür
Mest-i diline ḳâmetüñ ne ḥaddidür kim ura ḥad

3. Ḥüsnüñde mâni^{c} olmaġa cânâ bu dil Ye'cûcına
İskender-i ḫaddüñ yapar ṭozdan havâ üstinde sed

4. Çünkim raḳîb-i mücrimüñ göñli çeker aṣılmaġa
Ṭaḳ *sûre-i Tebbet* ḥaḳı boynına bir ḥabl-i mesed

5. Ṣâf ol Mesîḥî ġayret it giyme ra^{c}îyet câmesin
Jeng-i havâdis̱den seni ḥıfẓ itmege yiter nemed

---

40. A. 36a, B. 20a, C. 40b, D. 44b, E. 25b
1b. kişiden: BE, ḳuldan
2a. geldügi: E, geldüge (!)
4b. gâh: E, laḥẓa (!)
41. ABDE. -, C. 40b

42

Mef^{c}ûlü Fâ^{c}ilâtü Mefâ^{c}îlü Fâ^{c}ilün

1. Sâḳî lebüñ hem-dem-i câm-ı şarâb olur
^{c}Aks-i ruḫuñla câm-ı şarâb âfitâb olur

2. Bûy-ı bahâr şöyle pür itdi cihânı kim
Yire inince ḳaṭre-i şebnem gülâb olur

3. İrmez revâḳ u ṭâḳına hergiz kemend-i âh
Ol pâdişâh-ı ḥüsn ne ^{c}âlî-cenâb olur

4. Çün yâr ref^c-i burḳa^c ide bî-emân ola
Bu dûd-ı âh baḳmaġa ḳomaz ḥicâb olur

5. Çün dûd-ı âhumuñ es̱eri yoḳdur ey hümâ
Ṭûṭî-i çarḫ her gice niçün ġurâb olur

6. Gülzâr-ı kûyuñ içre Mesîḥî iderken âh
Bülbül ṣaḳınsun uġramasun kim kebâb olur

43

Mef^{c}ûlü Fâ^{c}ilâtü Mefâ^{c}îlü Fâ^{c}ilün

1. Gerçi ^{c}arûs-ı ḥüsnüñe zülfüñ niḳâb olur
Ḳorḳum budur ki arada dâ'im ḥicâb olur

2. Ḫaṭṭ-ı lebüñle irdi yine cânuma ġubâr
Her ḳanda ise fitneye bâ^{c}is̱ şarâb olur

3. Meh-pâreler durur n'ola ṭıfl ise ḫûblar
Her birisi zamân ile bir âfitâb olur

---

42. A. 36b, B. 30b, C. 50a, D. 44b, E. 30b
BCE: 1-4-2-3-5-6
1a. çü: D, ki
1b. câm-ı şarâb: BCE, sâġar-ı mey
2a. cihânı: C, havâyı
4a. ide: C, havâyı
bî-emân: BC, bî-niḳâb; E, bî-ḥicâb
6b. kim: E de yoktur
43. A. 36b, B. C.-, D. 45a, E. 30b
1b. ḳorḳum: D, ḳorḳu

4. Dîvâr-ı ḳaṣrı şemsesidür âfitâb-ı çarḫ
Ol şehriyâr-ı ḥüsn ne ^{c}âlî-cenâb olur

5. Diler Mesîḥî vaṣluñı irişse kûyuña
Bilür ki Ka^{c}be içre du^{c}â müstecâb olur

44

Fe^{c}ilâtün Fe^{c}ilâtün Fe^{c}ilâtün Fe^{c}ilün

1. Sünbülüñ Hind vilâyetlerinüñ ^{c}anberidur
Ruḫdaki ḫâl ü ḫaṭun Rûmili dilberleridur

2. Nâlişümden ṣaḳın ey Ḫusrev-i şîrîn-leb kim
Dil-i Ferhâd çü âh eyleye ṭaġlar eridur

3. ^{c}Ârıżuñ vaṣfını yazmaḳ dilemiş bâd-ı ṣabâ
Ṣafḥa-ı âbdaki mevc anuñ mısṭarıdur

4. Her mehüñ vaṣlı metâ^{c}ına virür cân naḳdin
Şöyle beñzer ki bizüm yılduzumuz müşteridur

5. Dirhem-i jâleyi ḫarc itse n'ola mihrüñe gül
Kendü yüzi ṣuyıdur kendünüñ alnı teridur

6. Şol ḳadar âh oḳını urdı Mesîḥî feleke
Ki görenler didiler ḳolına ḳuvvet yeridur

7. Şâ^{c}irüñ lâfı çoġ ammâ ki Mesîḥî bendeñ
Sözlerüm bikr durur dirse sözinüñ eridur

5a. vaṣluñı irişse kûyuña: D, kûyuñı irişse vaṣluña
44. A. 37a, B. 29b (6), C. 49b, D. 45a, E. 33b
A: 1-2-3-4-5-7-6; B: 1-2-4-5-3-X-7
C: 1-2-5-3-4-7-6; E: 1-2-4-5-3-7-6
1a. ^{c}anberidür: AD, begleridür
1b. dilberleridür: AE, dilberidür
2b. âh eyleye: B, âhı ile
3a. yazmaḳ dilemiş: B, yazmaḳda imiş
4a. vaṣlı: ABE, vaṣl
4b. yılduzumuz: A, ılduzumuz
5a. dirhem-i: D, direm-i
5b. ṣuyıdur: B, suyı hem; teridür: BCD, deridür
6b. görenler didiler: C, gören anı didi; ḳolına: CE, ḳoluña
7b. dirse: E, varsa

45

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Ḳo bugün ḥüsnine yâr itsün ġurûr
   İrte ḫattı gelicek yüzine ur

2. Zâhidâ yoḳ dir iseñ şemᶜ ü meye
   Yoḳ başuñda beyni vü gözüñde nûr

3. Bülbülüñem yanuña varsam didüm
   Didi n'ola bülbül iseñ öte ṭur

4. Bezm-i maḥşerde içem ben yâr ile
   Ṣoḥbetümde çala İsrâfîl ṣûr

5. Ḳabre iletdüm ḫayâl-i ḫâlüñi
   Daneyi iltür nite kim ḫâke mûr

6. ᶜÂrıżun ḫaṭṭın seçer zülfüñde dil
   Gice ile ṣanki izler ṣuda mûr

7. Cân virürseñ ḳadd-i yâr içün Mesîḥ
   Ḳad ḥuşirnâ mahu fî yevmi'n-nüşûr

8. Şöyle ġâfildür Mesîḥî derdmend
   Kim anı uyarmaya âvâz-ı ṣûr

---

45. A. 37a (6), B. 25b (7), C. 46a (5), D. 45b (6), E. 28b (6)
AD: 1-2-3-4-5-6-X; B: l-2-2a-3-5-6-7
C: 1-2-3-X-5-6-X; E: 1-2-3-X-5-6-7

1b. A, bozuk
gelicek: CE, iricek

2a. şemᶜ ü: A, câm-ı

4a. A, bozuk

6a. seçer zülfüñde: AD, çeker zülfüñe

6b. ṣuda mûr: D, ṣuyla mûr

7b. *Mahşer gününde biz onunla haşredilelim.*

46

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Görmek isterseñ tecellî ide nûr
Kaᶜbe-i didâr-ı yâra ḳarşu ṭur

2. Şöyle mest oldum mey-i ᶜışkuñla kim
Girmeye ḳulaġuma âvâz-ı ṣûr

3. Ḥalḳa-ı ẕikr içre dil-dârı görüp
Kûşesinden şeyḫ aydur yâ ṣabûr

4. Bülbülüñem yanuña varsam didüm
Didi n'ola bülbül isen öte ṭur

5. Zaḫm-ı tîrüñ ḳabre ḳoydı ḫalḳı hep
Oklaruñla ṭopṭolu oldı ḳubûr

6. Ḳabre iletdüm ḫayâl-i hâlüñi
Dâne ṭopraġa iletdür ṣanki mûr

7. Bu Mesîḥînüñ ḳıyâmet sözleri
Ṣanki ᶜÎsâdur inüp itdi ẓuhûr

8. Şöyle ġâfildür Mesîḥî derdmend
Kim anı uyarmaya âvâz-ı sûr

---

46. A. 37a (7), B. 24a (6), C. 44a (5), D. 45b (6), E. 28b (7)
A: 1-2-3-4-5-6-7; B: 1-2-3-5-4-6-X; C: l-2-3-5a-X-X-6
D: 1-2-3-4-5-6-X; E: l-2-3-4-5-5a-6

1a. görmek: AD, ger sen; ide: BCE, ile
1b. ṭur: ADE, dur
2a. mey-i: AD, ġam-ı
3b. kûşesinden: D, kûşesinde
4b. ṭur: ADE, dur
5b. Oḳlarunla: BE, Oḳlaruñdan
6a. ḫâlüñi C, laᶜlüñi
6b. E, Dâne-i ṭopraḳ iletür ṣanki mûr (!)

47

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Şeb-i zülfüñde ẖaddüñ gösterür nûr
Meger kim gerdenüñdür şemᶜ-i kâfur

2. Sekiz uçmağı ṭoḳuz ṭolanursa
Saña benzer melek bulımaya ḥûr

3. Gözüm görmez şehâ ẖâl-i ruḥuñsuz
Ki gözden noḳṭa gitse göz olur kûr

4. Baḳar rûy-ı raḳîbe çeşm-i mestüñ
Belî mâ'il olur eşkiye maẖmûr

5. Elif-bâ bilmeyen ümmîler oḳur
Cemâlüñ muṣḥafından sûre-i Nûr

6. Mesîḥî ẖoş ḳıyâmet sözlerüñ var
Meger kilküñ ṣarîridür dem-i ṣûr

7. Benüm ebyâṭuma düzd el ṣunarsa
Fe-ṣun yâ Rabbi haẕa'l-beyte maᶜmûr

48

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Kim ki derbânuñ olup ḳapuñda varur yir ṭutar
Kendüyi cennetdeki Rıḍvân ile ol bir ṭutar

---

47. A. 41b, B. 32b, C. 52a, D. 46a, E. 35b;
E: 1-5-7-2-3-4-6
1a. ẖaddüñ: E, ẖaṭṭuñ
2a. ṭolanursa: D, dolanursa
bulımaya: B, bulmaya hîç
3a. ẖâl-i ruẖuñsuz: C, hâk-i rehüñsüz
5a. bâ: ABCD, *yâ* ile yazılmıştır.
6b. Bütün nüshalarda silik ya da bozuk
7b. BD, bozuk; *Yâ Rabbi Beyt-i ma'mur gibi sen bu beyitleri koru.*
48. AB.-, C. 43a, D. 46a, E. 35b
1a. olub: C, olur
ṭutar: DE, dutar

2. Ehl yanında terâzûdan iner şol ḫûb kim
Yûsuf-ı Mıṣrî gibi kendüzini aġır ṭutar

3. Âferîn pîr-i muġânuñ himmetine kim müdâm
Mey gibi başdan uluyı kiçiyi hep bir ṭutar

4. Gerçi ḳan itdi urup câm-ı meyi yire aᶜvân
Şöyle ḳomaz göresin ol ḳan anı âḫir ṭutar

5. Kûyuña varıp Mesîḥî ṭutuşur aġyâr ile
Ṣanki ġâzîdür ki aḳına varup kâfir ṭutar

49

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Başum diyâr-ı ġamda belâ kûhsârıdur
İki gözüm bi-ᶜaynihi anuñ pıñarıdur

2. Dîvâr çekdi ḫaṭṭı vü ṭop oldı ġabġabı
Didâr-ı yâr burc-ı melâḥat ḥiṣârıdur

3. Zünnâr-ı ᶜışḳı bilüñe kim baġladı diseñ
Deyr-i cihânda bir ṣanemüñ yâdigârıdur

4. Mecnûn alalı başına mürġ âşiyânını
Dîvânelik vilâyetinüñ tâc-dârıdur

5. Beyti ocaġına ṣu ḳoyan cümle şâᶜirüñ
Cânâ Mesîḥînüñ ġazel-i âb-dârıdur

2a. ehl: D, ehli
4b. ol ḳan anı âḫir ṭuṭar: D, âḫir anı ol yir dutar
5a. ṭutuşur: DE, dutuşur
49. A. 37b, B. C.-, D. 46B, E. 27a
2a. ġabġabı: A, ᶜârıżı
2b. dîdâr: E, ruḫsâr
4a. mürġ: E, ᶜışḳ

50

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Seyl-i eşküm cüst ü cûyuñda dem-â-dem câridur
N’eylesün sen serv-ḳaddüñ ᶜâşıḳ-ı dîdârıdur

2. Mey-fürûşa zâhidâ gölge ḥarâmîsi dime
Kim anuñ ḫalḳ ile itdügi şirâ bâzârıdur

3. Çevre yanuñda görinen lâleler ey serv-ḳad
Her birisi bir şehîdüñ dîde-i ḫûñ-bârıdur

4. Ḳaḳıyup kirpüklerüm ḳana boyaduġum bu kim
Ey gül-i cennet ḫayâlüñ yollarınuñ ḫârıdur

5. Yûsuf-ı Mıṣr-ı cemâle müşterilenme ᶜAzîz
Kim ḳumâşı işbu dükkânuñ ḳamu bâzârıdur

6. Ṭûṭî-i ṭabᶜın Mesîḥî bendeñüñ gûyâ iden
Bir şeker-leb dilberüñ âyine-i ruḫsârıdur

51

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Ḥabîbüñ cevri bî-pâyân ḫoşdur
Muḥibbüñ derdi bî-dermân ḫoşdur

2. Gül-i ter dâ’imâ ḫandân gerekdür
Seḥer bülbülleri giryân ḫoşdur

3. Tenüm pür-şerhadur başdan başa lîk
Hemân ol merkez-i peykân ḫoşdur

---

50. A. 37b, B. 30b, C. 50a (6), D. 46b, E. 33b; ABDE:1-2-3-4-X-6
1a. Seyl-i eşküm: BCE, Eşk-i çeşmüm
2a. zâhidâ: e, vâᶜıẓâ
4b. gül-i: AD, yüzi
6b. bir: ABD, sen
51. A. 38a, B.-, C. 44b, D. 47a, E. 28b
1. ABE, Ḥabîbüñ cevr-i bî-pâyânı ḫoşdur
Muḥibbüñ derd-i bî-dermân ḫoşdur

4. N’ola zülfüñe ḳarşu seyr idersem
Ki aẖşama yaḳın seyrân ẖoşdur

5. Mesîḥî ẖaste-dil olsa ^{c}aceb mi
Ki ^{c}âlemde bugün nâdân ẖoşdur

52

Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilün

1. Ol leb-i cân-bahş-ı ^{c}âlem kim Mesîḥ-i ṣânîdür
Ḥaḳ bu kim siḥr itmede cihân fettânıdur

2. Sâḳıyâ zülfüñe ḳarşu çün ḳadeḥ devr eyleye
Ṣanuram kim aẖşama ḳarşu ayaḳ seyrânıdur

3. Ben hele şol deñlüce bildüm ki ḥüsn içre o yâr
Göz terâzûsıyle Mıṣruñ Yûsuf-ı Ken^{c}ânıdur

4. Bâġ içinde şâẖ-ı gül bir ince bellü ẖûbdur
Kim anuñ ġonca dehânı jâleler dendânıdur

5. Ḳapusında ḳanlu yaşum ḳıldı müjgândan ^{c}aṣâ
Ya^{c}nî hem ṣu başıdur hem ol şehüñ derbânıdur

6. Sensüz ârâm eylemez kûyuñda göñlüm ey perî
Cennet-i Firdevs dîdâr ehlinüñ zindânıdur

7. Ey büt-i Çîn ger saña ṭapsa Mesîḥî ṭañ degül
Kim yüzüñle zülfüñ anuñ dînidür îmânıdur

4a. idersem: CE, idersek
5a. ẖaste-dil: C, ẖaste-ḥâl
5b. nâdân: E, nâlân
52. A. 38, B.25b, C. 45b, D. 47a, E. 30b
1b. bu kim AE, budur; B, bilür
2a. devr: BCE, seyr
2b. kim aẖşama ḳarşu: E, aẖşama ḳarşu kim
3a. o yâr: BCE, nigâr
3b. Ken^{c}ânıdur: E, sulṭânıdur (!)
4a. E, silik; içinde: AD, içre
5a. ḳanlu yaşum: BC, yaşlu gözüm; ḳıldı: D, dikti
6b. Cennet-i Firdevs: BC, Kim bihişt-i ^{c}Adn

53

Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün Fe^{c}ûlün

1. Ḳapuñda çeşmüm iken ḥalḳa-ı der
Niçün âhenger aña ḥalḳa ider

2. Ṣalınur âhum işitdükçe ḳaddüñ
Nihâl-i servi zira bâd ṣarṣar

3. Çü gündüz iḥtiyâc olmaz çerâġa
^{c}Abes̱ yanar yaḳılur şem^{c}-i ḫâver

4. Dükendi ṣanma gözden gevher-i eşk
Ki ṣu aḳduġı yirden yine aḳar

5. Güneşden rûşen olduġı cemâlüñ
Olupdur ^{c}âlem içre günden eẓher

6. Mesîḥî öldügine acımazdı
Olaydı bir daḫi yâr-ı suḫanver

54

Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün Fe^{c}ûlün

1. Şehâ göñlüm meges lâ^{c}lüñ ^{c}aseldür
O bala bu megesden ne ḫaleldür

2. Du^{c}âlar itmege sen serv-ḳadde
Çenârun cismi başdan başa eldür

---

53. A. 38a, B. 26a, C. 46a, D. 47b, E. 30a (7)
AD: 1-2-3-4-X-5-6 ;BC: 1-3-2-4-X-5-6; E: l-3-2-4-4a-5-6
1a. iken: B, oldı
1b. ider: E, eyler (!)
2a. işitdükçe: A, irişükde; D, işitdükde
4b. yirden yine: AE, yirden girü; B, yire yine
5a. cemâlüñ: BCE, ^{c}izâruñ
6a. acımazdı: A, ġam yimezdi
6b. Olaydı: ADE, Kalaydı; yârı: CE, şîrîn
54. A. 38b, BC.-, D. 47b, E,-

3. Ne saᶜy ile varam ben işigüñe
Çü dirler bâd-ı ṣubḥa anda yeldür

4. Ölürem zâhidüñ gördükçe yüzin
Ki zîra bilürem şeyẖ-i eceldür

5. Alup cânını bir bûse virürseñ
Mesîḥî bendeñe niᶜme'l-bedeldür

55

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Heyᶜetde çarẖ egerçi ki çarẖî siper geçer
Lîkin ẖadeng-i âh anı ilmez deler geçer

2. Gülgûn eşk ḳaṭrelerin ẖusrevâ saña
Ḳoşduḳça ẖidmete biri birin deper geçer

3. Aġzuñ duᶜâludur baña düşnâm ḳıl disem
Turmaz diline her ne gelürse söger geçer

4. Bir bûseñi alınca gelür cânum aġzuma
Bir tîrüñ irişince göñülden neler geçer

5. Ṣanma Mesîḥî ẖâk-i rehüñ kuḥle beñzede
Ḥâlince gördügüñ kişi ṣâḥib-naẓar geçer

3a. ben işigüñe: D, işigüne ben
3b. bâd-ı ṣubḥa anda: D, anda bâd-ı ṣubḥa
4a. Ölürem: A, Ölürdüm
55. 38b, B. 32a, 51b, D. 48a, E. 35a
1a. çarẖî: A, çîn-i; D, çînî
2b. deper: AE, yiter
3b. E, silik; ṭurmaz: ADE, durmaz

56

Mef^{c}ûlü Fâ^{c}ilâtü Mefâ^{c}îlü Fâ^{c}ilün

1. Her dem ki bûy-ı zülfüñe bâd-ı seḥer geçer
Ha merḥabâ dimeklige küymez ḳaçar geçer

2. Bir bûseñi alınca gelür cânum aġzuma
Bir tîrüñ ilişince göñülden neler geçer

3. Oḳuñla öldügine göñül mürġi şâd olur
Kim perr-i tirüñ ile Ṣırâṭı uçar geçer

4. Bu çârsû-yı dehrde kâmil ne işlesün
K'anda hemîşe ṣan^{c}at-ı her bî-hüner geçer

5. Ḳorḳar Mesîḥî kimseye sormaġa yârını
Zîrâ ki hep büyük küçük anı sever geçer

57

Mef^{c}ûlü Mefâ^{c}îlü Mefâ^{c}îlü Fe^{c}ûlün

1. Her cânibe hercâyi güzeller kim aḳarlar
Ġayrıları ṣuya vü meni oda yaḳarlar

2. Erkân-ı ḳalenderlere tolaşma ki anlar
Şol taḫta çıḳan pâdişehe taḥta ḳaḳarlar

3. Meclisde sebû ile ḳatı baş ḳoşar ancaḳ
Vallâhi ṣuraḥîye de bir ḳulp daḳarlar

---

56. A. 39a,B. 26b, C. 46b, D. 48a (4), E. 31a ;D: 1-X-3-4-5
1a. zülfüñe: BCE, zülf ile
1b. küymez: ABE, duymaz
2a. aġzuma: A, aġzuña
3a. şâd olur: BC, şâddur
5b. hep büyük küçük anı: C, cümle ^{c}âlem anı hep
57. A. 39a (7), B- 24b (6), C. 44b (7), D. 48b (7), E. 29a (6)
A: 1-2-4-3-5-6-7; BE: 1-X-4-5-3-6-7; C: 1-2-4-5-3-6-7
1a. kim: BC, ki
1b. ṣuya vü meni oda: A, oda vü meni ṣuya
(E, bozuk) Gayrıları suya: BC, Hakka ki kimin suya; B, kimin oda
2a. erkân-ı: C, dükkân-ı; tolaşma: AB, ulaşma
2b. çıḳan: C, geçer
3b. daḳarlar: C, ṭaḳarlar

4. Serḫoş ṣanuban maḥkeme-i gülşen içinde
Şebnemler üşüp ġoncanuñ aġzını ḳoḳarlar

5. Gülşende lebüñden çü ṣoram sebzelere râz
Sen söyle diyü ġoncanuñ aġzına baḳarlar

6. Ḳılmaġa meremmet bu kühen ḳubbe-i çarḫı
Encüm diyü her gice nice mîḫ ḳaḳarlar

7. Ġafletde iḳen alma Mesîḥîyi eyâ mevt
Hîç bir kişiye uyur iken el mi yoḳarlar

58

Mef ᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlün

1. Ben ḫasteyi bârîk iden ol mûy-miyândur
Ben bülbüli dil-teng iden ol ġonca-dehândur

2. Gelmez diyü ḫaṭṭum öginür yürür o meh-rû
Ey devr-i zamân yüzine ur anı utandur

3. Mûsâ gibi ḳır elini firᶜavn-ı raḳîbüñ
Tâ sen şeh-i ḥüsne diyeler el ḳırandur

4. Siḥr ile meger aḳçe getürür o ṣanem kim
Her laḥẓada bu dirhem-i eşk aña revândur

5. Ṣovuḳluḳ iderlerse eger saña Mesîḥî
Sen daḫı yalıñ yüzlülere aḳçeyi yandur

7a. B, Vaḥdetde iken degme Mesîḥîye eyâ mevt
7b. BC, Ebsem uyuyan kişiye hîç el mi yoḳarlar
58. A. 39a, B. 24a (4), C. 44b (4), D. 48b, E. 29a
1a-b. BCE'de mısralar yer değiştirmiştir.
3b. Şeh-i hüsne diyeler âl kırandur: A, Şeh-i hubâna diyeler ki kırandur
4a. meger: D, bigi/ getürür: E, görinür
5a BCE, Cevr odına yaḳarlar ise seni Mesîḥî; aḳçeyi: E, aḳçeñi

59

Mef'ûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Her oḳ ki benden arṭuġa ol yâr-ı cân atar
İncindüginden aña kirişin kemân atar

2. Ḳapuñda dil raḳîbe virür cism-i lâġarı
Gûyâ bir uġrıdur ki ite üstüḫᵛân atar

3. Cânı nişân itmiş iken tîrün itse sehv
Dil tîrüni nişân idüp ardınca cân atar

4. Tîr-i ḳażâyı ḳavs-i ḳuzaḥdan urur felek
Yayını ḳarşu gösterüp oḳın nihân atar

5. Ṣınsa Mesîḥî câm-ı vaḳâruñ ᶜaceb mi kim
Seng-i melâmeti aña ol yâr-ı cân atar

60

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Her kimi tîġ-i hecri ile yâr yaralar
Ḥayfâ ki tîġ-i reşk ile baġrumı paralar

2. Düşdükçe cenge tîrüñ içün başum u tenüm
İrişüben bu ikisini tîġüñ aralar

3. Kefşüñde naᶜlçeñle gören kepkebüñ ṣanur
Düşmişdür ayaġuña hilâl ü sitâreler

---

59. A. 39b, B. 29a, C. 49a, D. 49a, E. 33a
1a artuġa: AE, ayruġa
3a. câni nişân: E, cân nişâna (!)
4a. ḳuzaḥdan: D, ḳuzaḥdur. Yalnızca C nüshasında "kuzah" "vav"sız olarak doğru yazılmıştır.
4b. gösterüp: BCE, gösterür
5b. aña: ADE, saña
60. A. 39b, B. 26a, C. 46b, D. 49a, E. 31a
1. BCE: İrişeni ḳi ḫancer ile yâr paralar
Ḥaḳḳa ki tîġ-i reşk baġrumı yaralar
1b. ḥayfâ: A, ḥaḳḳâ
2a. tîrüñ içün başum u tenüm: B, başum içün cânum u tenüm

4. Çün ẖaddüñ üzre ḫaṭṭuñı yazmaz cihân-mis̱âl
Her şeb nehâr ṣafḥasını nice ḳaralar

5. Ḫalḳ âsitânuñ iti dimişler Mesîḥîye
Ola ki ögerek anı göge çıḳaralar

61

Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün Fe^{c}ûlün

1. Anuñ kim ṭâli^c-i pîrûzı yoḳdur
Nevâsuzdur k'anuñ nevrûzı yoḳdur

2. Yüzi aḳ alnı açuḳ olmayanuñ
Gerek biñ söylesün hîç yüzi yoḳdur

3. Lebüñe beñzerem dir ise ḥelvâ
Eyü dir ille anuñ ṭuzı yoḳdur

4. İşigüñde şu kim aḳıtmadı yaş
Anuñ gökde daẖi yılduzı yoḳdur

5. Mesîḥîye ola mı vaṣl rûzî
Çü firḳat gicesinüñ rûzı yoḳdur

62

Fe^{c}ilâtün Mefâ^{c}îlün Fe^{c}ilün

1. İşigüñ seyl-i eşke menzildür
Anı redd eyleme ki sâ'ildür

4a. yazmaz: ABD, yazmış
5b. ola ki ögerek anı: AD, ögerek anı ola ki
61. A. 39b, B. 29b, C. 49a, D. 49b, E. 33a
1b. B, bozuk
2b. Gerek: AD, Eger
3a. dir ise: B, didiyse
3b. ille anuñ: A, ammâ gerçi; D, gerçi ammâ; E, ammâ k'anuñ
5a. ola mı: A, olalı
62. A. 40a, B. 32b (5), C. 52a, D. 49b, E. 35a (5)
B: 1-2-3-4-5-X; E: 1-2-3-X-5-6
1b. redd: BCE, nehr

2. Aġzuñuñ hîç mis̱li yoḳdur lîk
Cân biraz leblerüñe mâ'ildür

3. Öldürürseñ yanuñda söyleyeni
Dostum kim gerekse ḳâ'ildür

4. Yılda bir kez görinür ol gül-i ter
Anda da dûd-ı âh ḥâ'ildür

5. İşidüp nâlemüñ cereslerini
Didi yine Mesîḥî ḳanzildür

6. Baḥr-i maᶜnâ durur ṭabîᶜat kim
Ol deñizde zebân bir dildür

63

Feᶜilâtün Mefâᶜîlün Feᶜilün

1. Dil gözüm yaşı ile hem-demdür
Bu aña vü o buña maḥremdür

2. Zâhidâ ögme ol cihânı igen
Gör e bu da ne ẖoşça ᶜâlemdür

3. Ḥaremüñde görem çü gün yüzüñi
Ṣanuram kim meh-i muḥarremdür

4. Nice ḳaddüm mużâᶜaf olmaya kim
Ki ġamum ġam içinde müdġamdur

5. Ne ḳadar gün ṭoġar ise başuma
Hem-nişînüm hemân gölgemdür

3a. yanuñda: E, ḳapuñda
5b. yine: AD, varsa
63. A. 40a, B. 31b(6), C. 50b, D. 50a, E. 34a
B: 1-2-3-4-5-X-7; CE: 1-3-2-4-5-6-7
1b. aña: B, oña
2a. D, Zâhid ögmegil o cihânı kim
igen: A, kim
4a. olmaya kim: C, olmasun; ABD, olmasun kim
5a. ṭoġar: E, doġar

6. Cevher-i ma^{c}ni ile işbu baḥr
Gûyiyâ dürr ile ṭolu yemdür

7. Sözi cân-baḫşdur Mesîḥînüñ
Ṣanasın kim Mesîḥ-i Meryemdür

64

Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilün

1. Bezmümüz yine müşerref eyledi cânâneler
Göklere çıḳsa yeridür na^{c}re-i mestâneler

2. Ben şarâb-ı la^{c}l-i dilberden geçerdüm zâhidâ
Ḳorḳaram ṣırlar ṣalâḥ-ı tövbemi cânâneler

3. Şem^{c}-i bezme âhumuz şöyle ḥarâret virdi kim
Bâ1 ü perden mirvaḥa yapdı aña pervâneler

4. Sâḳiyâ ḳarşu lebüñ öpdükleriyçün âl ile
Ehl-i bezme gör ne ḳanlar yutdurur peymâneler

5. Dil-rübâlar geldiler çıḳsun Mesîḥî cân u dil
Ṣoḥbet-i ḫâṣ içre çün lâyıḳ degül bîgâneler

65

Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün Fe^{c}ûlün

1. Baña dil-dâr ^{c}arż-ı ḳâmet eyler
Ḳulına gör ne ^{c}âlî himmet eyler

2. Maḥabbet muḥkem olsun diyü hicrân
Vücûdum riştesin iki ḳat eyler

6a. ma^{c}nî ile: C, ma^{c}nîsiyle
64. A. 40b, B. 31a, C. 51a, D. 50a, E. 34b
2b. ṣalâḥ-ı: BCE, sipâh-ı; cânâneler: B, peymâneler
3b. yapdı: D, itdi
4a. öpdükleriyçün: AD, öpdüklerince
5a. geldiler çıḳsun: BD, geldi sür çıḳsun
65. A. 40b, B. 32a, C. 51b, D. 50b, E. 34b

3. Bu iki meşk-i pür-eşk ile çeşmüm
Ḳapuña ṣu ṭaşıyup ḫ̮idmet eyler

4. Raḳîb adı gelicek nâmem içre
Ḳalem yazmaz mürekkeb ġılẓet eyler

5. Lebüñ dirgürmege cânlar virürken
Gözüñ ḳatlüme her dem niyyet eyler

6. Mesîḥî ârzû-yı kûy-ı dil-dâr
Seni öñ soñra ehl-i cennet eyler

66

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Dil milketine ruḫ̮laruñ âteş bıraḳdılar
Âhumla yine ᶜâlemi odlara yaḳdılar

2. Sen ḳılmayalı gözlerümüñ yaşına naẓar
Merdümler ol fütâdeyi gözden bıraḳdılar

3. Meclisde yâra aġzı ṣuyın aḳıdur diyü
Miskîn sebûya gör yine ne ḳulb ṭaḳdılar

4. Sengîn dilüñ uşatmaġ içün ṣırça göñlümi
Yârân buları birbirine vay ki çaḳdılar

5. Bu gice ṣaḳlamaġa Mesîḥîden ol mehi
Tâ ṣubḥ encüm uyumayup yire baḳdılar

3a. CE, İki meşk-i pür-eşk ile çeşmüm
4a. Rakîb adı gelicek: A, Raḳîbüñ adı gelse
66. A. 40b, B. 21a, C. 41b, D. 50b, E. 26b
1a. ruḫ̮laruñ: E, gözlerüñ
3b. ṭaḳdılar: ABDE, daḳtılar
4a. uşatmaġ: E, uvatmaġ
5b. encüm: B, olınca
yire: BE çevre

MURABBA
II

Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilün

1. Diñle bülbül ḳıṣṣasın kim geldi eyyâm-ı bahâr
Ḳurdı her bir bâġda hengâme hengâm-ı bahâr
Oldı sîm-efşân aña ezhâr-ı bâdâm-ı bahâr
^{c}Ayş u nûş it kim geçer ḳalmaz bu eyyâm-ı bahâr

2. Ṭarf-ı gülşen nûr-ı Aḥmed birle mâl-â-mâldur
Sebzeler anda ṣaḥâbe lâle ḫayru'l-âldur
Hey Muḥammed ümmeti vaḳt-i ḥużûr-ı ḥâldur
^{c}Ayş u nûş it kim geçer ḳalmaz bu eyyâm-ı bahâr

3. Ḳıldı şebnem girü cevher-dâr tîġ-i sûseni
Jâleler aldı havâ'î ṭoplar ile gülşeni
Ger temâşâ ise maḳsûdun beni esle beni
^{c}Ayş u nûş it kim geçer ḳalmaz bu eyyâm-ı bahâr

4. Bûstânda görinen lâle degül nu^{c}mân ile
Bâġdan ḳan aldı şimşek neşter-i bârân ile
^{c}Ârif iseñ ḫoş geçürgil bu demi yârân ile
^{c}Ayş u nûş it kim geçer ḳalmaz bu eyyâm-ı bahâr

5. Ruḫları rengîn güzellerdür gül ile lâleler
Kim ḳulaḳlarına dürlü cevher aṣmış jâleler
Aldanup ṣanma ki bunlar böyle bâḳî ḳalalar
^{c}Ayş u nûş it kim geçer ḳalmaz bu eyyâm-ı bahâr

II A. 41a, B. 20a, C. 41a, D. 51a, E. 26a BCE: 1-8-2-3-5-4-6-9-7-10-11
1b. henġâm-ı: A, henġâme
1c. ezhâr-ı: D, ezhâr u
2c. hey: AD, ey
3a. girü: BCE, yine
4a. bûstânda: BCE, gülsitânda
4b. A, Ḳan olupdur yâsemînüñ neşteri bârân ile
B, Baġda ḳan aldı şimşek neşteri bârân ile
D, Bâġdan aldı yâsemînüñ neşteri bârân ile
E, Bâġdan ḳan aldı şimşek neşteri bârân ile
4c. ḫoş geçürgil bu demi: BCE, bu demi ḫoş gör bugün
5b. cevher aṣmış: A, gevher aṣdı; D, gevher aṣmış; E, güherden aṣdı (!).
5c. ki: E'de yoktur

6. Gitdi ol demler ki olup sebzeler ṣâḥib-firâş
Ġonca fikri olmış idi gülşenüñ baġrında baş
Geldi bir dem kim ḳızardı lâlelerle ṭaġ u ṭaş
ᶜAyş u nûş it kim geçer ḳalmaz bu eyyâm-ı bahâr

7. Bûy-ı gülzâr itdi şol deñlü havâyı müşk-i nâb
Kim yere inince olur ḳaṭre-i şebnem gülâb
Çarḫ otaḳ ḳurdı gülistân üstine günlük seḥâb
ᶜAyş u nûş it kim geçer ḳalmaz bu eyyâm-ı bahâr

8. Yine envâᶜ-ı şükûfeyle bezendi bâġ u râġ
ᶜAyş içün ḳurdı çiçekler ṣaḥn-ı gülşende otağ
Kim bile ol bir bahâra kim ölüp kim ḳala saġ
ᶜAyş u nûş it kim geçer ḳalmaz bu eyyâm-ı bahâr

9. Ebr gülzâr üstine her ṣubḥ gevher-bâr iken
Nefḫa-ı bâd-ı seḥer pür-nâfe-i Tâtâr iken
Ġâfil olma ᶜâlemüñ maḥbûblıġı var iken
ᶜAyş u nûş it kim geçer ḳalmaz bu eyyâm-ı bahâr

10. Gülsitânuñ her nesin aldı ise bâd-ı ḫazân
ᶜAdl idüp bir bir alıverdi yine şâh-ı cihân
Devletinde bâdeler kâm oldı sâḳî kâmrân
ᶜAyş u nûş it kim geçer ḳalmaz bu eyyâm-ı bahâr

11. Umarum bulup Mesîḥî bu murabbaᶜ iştihâr
Ehline ola bu çâr- ebrû güzeller yâdigâr
Bülbül-i ḫoş-gûysın gül yüzlülerle yüri var
ᶜAyş u nûş it kim geçer ḳalmaz bu eyyâm-ı bahâr

6a. olup: AD, oldı
6b. olmış idi gülşenüñ: BCE, gülşenüñ olmış idi
7c. otaḳ: AE, otaġ
ḳurdı: D, gerdi
8b. çiçekler ṣaḥn-ı gülşende: AD, gülistanda ḳızıl güller
8c. Kim bile vd.; B, Kim bilür evvel bahâra dek güri kim ola saġ;
CE, Kim bilür ol bir bahâra dek kim olur girü ṣaġ
9b. Nefḫa-ı :AE, Naġme-i; BC, Nefḫa-ı; nâfe-i: A, nefḫa-ı
10c. oldı: E de yoktur.
11a. bulup: B, bula
11b. ehline ola bu: AD, ola ehline çü
11c. Bülbül-i ḫoş-gûysın: AD, Depredüp bülbül dilüñ

67

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Aġzuñ ey dilber ḳad u zülfüñle dünyâ mâlıdur
   Ḳâmet-i servüñ rükûᶜ itdükçe devlet dâlidür

2. Ḳaddüñ ey âfet ḳıyâmetdür ṣaçuñ dil maḥşeri
   Kim ḫaṭuñ ᶜâşıḳlaruñuñ nâme-i aᶜmâlidür

3. Aġzuñuñ varın dile iḳrâr itdürmeklige
   Zülf-i pür-çînüñ gözüñ cellâdınuñ çengâlidür

4. Ḥâldaş olalı senünçün raḳîb ile şehâ
   Ṣorma hîç aḥvâlümüz kim ḥâlümüz it ḥalidür

5. Seydi Ġâzîden mi gelmişdür raḳîb olduġıçün
   Gerçi kim işbu Mesîḥî daḫı Rûm abdâlıdur

68

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâʿilün

1. Dil ḫânesi ki ḫâl ü ḫaṭuña ḳonaḳ durur
   Ḳorḳum bu iki uġrıya göñlüm yataḳ durur

2. Maḥv oldı ṣanma ṣubḥa yakın cevşen-i nücûm
   K’âhum ḫadengi çarḫa silâḥın bıraḳdurur

3. Hâlüñden alsa göñlüm çeşmüñ ᶜaceb degül
   Uġrıdan ise zîre ḥarâmîye ḥaḳ durur

4. Şâh-ı ḳamer nice çıḳışa âfitâb ile
   K’encüm çerîsi ser-be-ser oġlan uşaḳ durur

---

67. A. 42a, C. 21b, C. 42b, D. 51b, E. 26b
1b. devlet: B, dünyâ
3a. itdürmeklige: Ad, itdürmeg içün
4a. raḳîb ile: C, raḳîbüñle
5b. gerçi kim: AD, dosṭum
68. A. 42a, B. 23b, C. 44a, D. 52a, E. 28a
B: 1-3-2-5-6-4-7; C: 1-3-2-5-4-6-7; E: 1-2-5-3-6-4-7
1a. CE, Dil ḫânesine hâl ü ḫaṭun kim ḳonaḳ durur
1b. ḳorḳum bu iki: BCD, ḳorḳum bu bir-iki *[bir iki]*; E, ḳorḳum budur ki
2a. yaḳın: DE, degin
3b. uġrıdan ise: B, uġrı dinilse

5. Ey dil ṭarîḳ-i zülfine derd ü ġam ile git
Bi-zâd u tûşe gitme ki bu yol uzaḳ durur

6. Laᶜlüñle ṭatlu ballu dirildügüme şehâ
Ben ḳuluñ ile gamzeñ oñat ḳan bıçaḳ durur

7. Ölse Mesîḥî kimse ḳara giymesün k'anuñ
İki cihânda yüzi kefen gibi aḳ durur

69

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜ lün

1. Yaş dökdügüm ḥarâret-i nâr-ı firâḳadur
Acıduġum bu zehr-i ġam-ı iştiyâḳadur

2. Gösterse n'ola ġonca girîbânını ile
Kim gülsitân içinde daẖı yeni yakadur

3. Ceyb-i vücûdın itmedi ol kim yolunda çâk
Bilmez ṭarîḳ-i ᶜışḳı daẖı yeñi yaḳadur

4. H̱avf itmesün bu ẖalḳ görüp âhum âteşin
Ḳaṣdum benüm bu târem-i ᶜâlî-revâḳadur

5. Ey hᵛâce-i cemâl firâḳuñla nice bir
Laᶜl-i lebüñ ẖayâline çeşmümden aḳa dür

6. Nûr itse çarẖı âteş-i âhum ᶜaceb mi kim
Ḳaṣdum benüm bu çârsû-yı nüh-revâḳadur

7. Keskin kişi degül midür ilden Mesîḥî çün
Tîġ-i fenâ ile işi ḳaṭᶜ-ı ᶜalâḳadur

6a. ṭatlu ballu: E, ṭatlı ballı
7a. ḳara giymesün k'anuñ: B, ḳaralar giyinmesün
7b. yüzi kefen gibi: BC, yüzi gibi alnı
69. AB: 1-2-X-X-5-6-7; C: 1-2-5-3-X-6-7
3a. ol: E, şol
4a. âhum âteşin: E, âh âteşîn
6a. mi kim: AE, degül; E, midür
7a. ilden: BCE, andan

70

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Dem-be-dem göñlüm gözin işigüñe ṭoġru açar
   Revzen-i beytini yaᶜnî ḳıbleye ḳarşu açar

2. Cânumı her laḥẓa ol laᶜl-i müferriḥ şâd ider
   Göñlümi her dâ'im ol gîsû-yı ᶜanber-bû açar

3. Ḫâne-i dil ᶜışḳ bâzârında olduḳça mezâd
   Ey kemân-ebrû aña evvel oḳuñ ḳapu açar

4. Zülf-i şeb-rengüñ durur aḳ gösteren ruḫsâruñı
   Kim çerâġuñ şuᶜlesin ey mâh ḳarañu açar

5. Ey Mesîḥî bil ki oñmaduḳ başuña gün ṭoġar
   Her ḳaçan zülfi niḳâbın yüzden ol meh-rû açar

71

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Bu ne istiġnâ olur bu nice ᶜizz ü nâz olur
   Kim seni çoḳ sevdügümce baña meylüñ az olur

2. Gel bugün şehr-i Sarây içinde beglik sürelüm
   Kim bilür yarın felek kimlerle ᶜişret-bâz olur

3. Cân u dil niçün mürġin eyledüñ didüm didi
   Bosnadur bunda kim anadan ṭoġan şehbâz olur

---

70. A. 42b, B. 25a, C. 45a, D. 52b, C. 29b
1a. Dem-be-dem: C, Subḥ-dem; gözin: BE, gözüm
3b. aña evvel oḳuñ ḳapu açar: B, aña oḳuñ gelür ḳapu açar; E, güzel oḳuñ aña
4a. şeb-rengüñ durur: BE, leb-gûnuñ durur
4b. ey mah: B, derler ki
71. A. 42b, BC,-, D. 52b, E. 35b
1a. istiġna olur: E, istiġna durur
2a. Sarây içinde: A, Semendre içre; beglik sürelüm: D, beglik idelüm; E, ᶜişret idelüm
3b. A, Bu Ṭuna yalısıdur bunda ṭoġan şehbâz olur
E, Bosnadur bu bunda anadan doġan şehbâz olur

4. Zülfüñ ucında beñüñ pusudadur dil almaġa
Vay nice ᶜayyârdur nice kemend-endâz olur

5. Bezm-i ġamda nâle eylerken Mesîḥî dün gice
Zühre gökden işidüp didi nüh erkek sâz olur

72

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Müjeñ kim sîneden îmân uġurlar
İki göz arasından cân uġurlar

2. Alur göñlümi sînemden ḫayâlüñ
Yanar tennûrdan biryân uġurlar

3. Ne ḫoş üstâd olur cerrâh-ı ġamzeñ
Ki ʿırḳdan neşteriyle ḳan uġurlar

4. Ṣabâ yili ḳapar ġonca külahıñ
ᶜÖmer ṣan efser-i sulṭân uġurlar

5. Mesîḥî muḫteriᶜdür pîşesinde
Degüldür ṣanᶜatı dîvân uġurlar

73

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Naḳd-i ḳalbin oynayup dil oldı ser-gerdân u zâr
Oynayaldan berü şâhâ sen ḳamer-ruḫla ḳumâr

4a. pusudadur: E, pusı ḳurar
4b. nice ᶜayyârdur: EA, ne ᶜayyâr olur. Metinde bulunmamasına rağmen ilk kelimeyi *vay* okumayı uygun bulduk.
5a. Bezm-i: BE çeng-i
72. A. 43a, B. 23a, C. 43b, D. 53a, E. 27b
1b. arasından: ABC, arasında; cân: E, ḳan
3a. üstâd olur cerrâh-ı: E, cerrâḥ olur üstâd-ı
5a. pîşesinde: C, pîşesine; E, pîşeninden
5b. ṣanᶜatı: C, ṣanᶜat u
73. A. 43a (7), B.-, C. 42a (9), D, 53a (7), E. 26. (7); ADE: 1-2-3-4-5-6-X-X-9
1a. ḳalbin: AD, eşkin; oynayup: E, oynadup
1b. şâhâ: CE, cânâ

2. Ġayrıya meyl eylesem şemşir ü tîrüñden geçüp
Başuma odlar yaḳar fi'l-ḥâl o tîġ-i âb-dâr

3. Mihr şem^{c}i beñzedügiçün çerâġ-ı ḫaddüñe
Başı ucında semâ^{c} ider felek pervâne-vâr

4. Ġonca aġzuñdan nice umam vefâ bûyını ben
Kim cihân içre vefânun kendüsi yoḳ adı var

5. Bâd-ı gülzâr-ı cemâlüñ ile âhum ṭoldurur
Ḫoş revâ'iḥle cihânı nitekim bâd-ı bahâr

6. Ey cefâ-pîşe vefâ ḳıl ^{c}âşıḳa kim ^{c}aḳıbet
Ḥüsn oyunınuñ ṣaḳalını bitürür rüzgâr

7. Yûsuf-ı ḫûrşîdden ayrılmaġın Ya^{c}ḳûb-ı çarḫ
Her gice çeşm-i Züleyḫâ gibi olur jâle-bâr

8. Sünbül-i müşkîn ki reyḥân ḫaṭṭuñ içinde yaṭur
Gûyiyâ ḳılmış vaṭan sebz-i giyâh içinde mâr

9. Ey Mesîḥî fikretüñ bâzına yüz bin âferin
Kim ḳılur her laḥẓa mürġ-i ma^{c}ni-i ḫâṣı şikâr

74

Mef^{c}ûlü Fâ^{c}ilâtü Mefâ^{c}îlü Fâ^{c}ilün

1. Her kimse kim senüñ gibi bir şîveger ḳuçar
Ḳolları var ola ki ^{c}aceb sîm-ber ḳuçar

2. Cânâ belüñ ne vaḳt deġer ^{c}âşıḳuña kim
Pîrâhen ü kemer anı şâm u seḥer ḳuçar

3a. ḫaddüñe: E, ḥüsnüñe
3b. ider: C, urdı
4b. vefânuñ: E, dehânuñ
5a. cemâlüñ ile:E, cemâlini ki
5b. E, Ḫôş revâ'iḥle nite kim ^{c}âlemi ebr-i bahâr
6b. ṣaḳalını bitürür: E, ṣaḳalın bitürür bu oyunınuñ: A, oyununuñ
74. A. 43a, B- 22a, C. 42b, D. 53b, E. 27a
1b. ki: E, ne
2b. şâm u seḥer: A, dâ'im ṣarar

3. Ben ṭopraġ olmış umar isem n'ola vaṣluñı
Âḫir çoġ aḳ bedenleri bu ḳara yer ḳuçar

4. Biz bilüñe ṭolaşduġumuzdan ne fâ'ide
Körlügümüze çün anı her gün kemer ḳuçar

5. Maḥbûb-ı dostdur diyü ḳaçma Mesîḥîden
K'ol ḫûba nesne eylemez illâ öper ḳuçar

75

Mef^c^ûlü Mefâ^c^îlü Mefâ^c^îlü Fe^c^ûlün

1. Meh ruḫlarıña beñzeyimez kim yüzi kirdür
Şekker lebüñe öykünemez başı aġırdur

2. Gök gürleyicek ra^c^d degüldür ḳılan efgân
Bu âhum oḳı tevsen-i eflâki bögürdür

3. Bir câna didüm bûseñi bir virme iki vir
Didi yüri ey ḫaste bilürsüñ bire birdür

4. Sîm-âb-ı sirişk ü ruḫ-ı zerd egmedi yârı
Ger var ise ol sîm-tenüñ göñli demirdür

5. İdindi vaṭan gülşen-i kûyuñda Mesîḥî
Şimden girü bülbüllere ol söz mi degürdür

76

Mefâ^c^îlün Mefâ^c^îlün Fe^c^ûlün

1. Göñül bir cevri çoḳ yâr ^c^âşıḳıdur
Belâlu ol ki cevvâr ^c^âşıḳıdur

4b. gün: A, dem
5a dostdur: AD, dost durur
5b. illâ: D, ancak
75. A. 43b, B. 22b, C. 42b, D. 53b, E. 27b
1a beñzeyemez ... öykünemez: E, öykünemez ... benzeyemez
1b. şekker: B, sükker; başı: BC, başın
3b. yüri ey ḫaste: A, ey ḫaste yüri
76. A. 43b (4), BC.-, D. 54a, E.29a; A: 1-2-3-X-5, D: 1-2-3-5-4

2. Ser-i zülfüñ gibi üftâde olsun
Ol âşüfte ki ruẖsâr ᶜâşıḳıdur

3. Revândur dâ'imâ hercâᶜî göñlüm
Şu ṣu gibi ki dîdâr ᶜâşıḳıdur

4. Geçerdüm şiᶜr dimekden velîkin
Bir iki yâr eşᶜâr ᶜâşıḳıdur

5. Belâlar çekse ṭañ mıdur Mesîḥî
Ki bir ḳannişlü dildâr ᶜâşıḳıdur

77

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Dem ki bir yaña revân ol ḳad-ı dil-cûlar aḳar
Gözümüzden göresin seyl oluban cûlar aḳar

2. Leb-i Şîrîn ki H̲üsrevlere cüllâb aḳıdur
N'idelüm ṭâliᶜ-i Ferhâdda aġular aḳar

3. Saña irince yaşum ṭurmadı aḳdı heyhât
Yine görince gözüm seni nice ṣular aḳar

4. Gömeyelden leb-i mercânuñı ey cân görseñ
Gözlerüm lûlelerinden nice lü'lü'ler aḳar

5. Sensüz içdükçe Mesîḥî şu ḳadar ḳan aġlar
Ki gözinden yine hep içdügi ṭolular aḳar

2b. ol: E, şu
77. A. 43b, B. 22b, C. 43a, D. 54a, E. 27b
1a. yaña: A, yaḳa (!)
1b. gözümüzden: D, gözümüz sen
2a. Şîrîn: AD, Şîrîni
2b. Ferẖâdda: B, Ferhâda ki E, Ferhâda da
3b. ṣular: A, cûlar

78

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Bâġa çün seyr eyleyüp ol sâye-i ḳâmet düşer
Serv ü şimşâd u çenâruñ cânına ḥayret düşer

2. Sensüzin ger cennet içinde göreler ḥâlümi
Dûzaḫ içre cânına kâfirlerüñ şefḳat düşer

3. Ḥüsnüñi yazmaġa naḳḳâş âlet alduḳça ele
Yazamaz bir ḥarfini ditrer eli âlet düşer

4. Gice meh-tâbân güñdüz beñzi uçduġı bu kim
Düñle ile ḳapunı gezmek aña töhmet düşer

5. Raḥmet itmek istedügince Mesîḥîye ḳaşuñ
Râ-yı raḥmet üzre ḫâlüñ noḳta ḳor zaḥmet düşer

79

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Sen meh-liḳâyı arayup ey dilsitân-ı mihr
Bir günde şarḳ u ġarbı gezer reh-revân-ı mihr

2. Bezmüñ kebâbı olmaġ içün idinür ġıdâ
Her ṣubḥ encüm erzenini mâkiyân-ı mihr

3. Meydân içinde ᶜışḳuna dürtüşmege bugün
Ḳan ḳazıdur durur yine sehm ü sinân-ı mihr

---

78. A. 44a, B. 22b, C. 43b, D. 54b, E. 27b
1a. eyleyüp: C, eyleyü
1b. Serv ü: ABDE'de *vâv* yoktur
3b. yazamaz: A, yazımaz
4a. meh-tâbân: C'de meh-tâbân u
4b. E, Dünle ḳapuñ gezdügin ḳorḳar aña töhmet düşer; dünle ile: D, dünye ile
5a. istedügince: E, fikrin itdükçe
5b. ḳor: DE'de yoktur
79. 44a (6), B. 23b C. 43b (6), D. 54b, E. 28a (6)
E: 2-3-4-5-X-7
1b. reh-revân-ı: AD, her zamân
2a. E, bozuk
3a. ᶜışḳuna: ABD, ᶜışḳ ile
3b. E de yoktur.

4. Bâġ-ı felekde ḫûşe-i engûr-ı encümi
Her ṣubḥ yine kendü ṣıḳar bâġbân-ı mihr

5. Hengâm-ı ṣubḥ yaḳasını çâk ider ṭurur
Sen mâh-rûya göstere tâ kim nişân-ı mihr

6. Ben hâke degse zülf-i ^{c}iẕaruñ ^{c}aceb mi kim
Görmez misin ki yire döker rîsmân-ı mihr

7. Biñ kez Mesîḥî eyle cefâdan şikâyeti
İrmez vefâ ḳulaġına bu dâsitân-ı mihr

80

Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün Fe^{c}ûlüñ

1. Yaşum cûy itme ey serv-i sebük-ser
Kenâra gel ki göñlüm öyle ister

2. ^{c}İẕâruña raḳamlar çekdi ḫaṭṭun
Diler kim eyleye mâhı müsaḫḫar

3. Lebüñ üzre ṣanasın ca^{c}d-ı zülfüñ
Aṣılmış ber-der-i meyḫâne çenber

4. Ḫayâl-i genc-i vaṣluñ ḳılmaġ ile
Kemerde bay olur cimri ḳalender

5. Gören didi cemâlüñ şem^{c}in ey dost
Budur ol pertev-i nûr-ı Peyember

6. Diye bir nükte aġzuñçün Mesîḥî
Kimesne bulmaya ma^{c}nâ muḳarrer

4b. yine kendü: E, kâsesine
6. AC de yoktur.
7a. Bin: D, Bir; eyle cefâdan: E, eylese ġamdan
7b. bu: AB, bir
80. A. 44a, Be-, D. 55a, E. 29b
1b. öyle: DE'de "vav"sız yazılmıştır. A, kenâr (!)

81

Mefâ^{c}îlün Fe^{c}ilâtün Mefâ^{c}îlün Fe^{c}ilün

1. Ne ṭopraḳ üzre ki miḥrâb o na^{c}l ü ol süm ider
Muhibb-i secde-i şükr içre kendüyi güm ider

2. Bilür ki ḳanumı tîrüñ dökiser öñ sonra
Oḳundan anuñ içün demrenüñ taḳaddüm ider

3. Sürinse ḫâke gözüm ṭañ mı ^{c}ârızuñdan ıraḳ
Ḳaçan ṣu bulmaya merdüm belî teyemmüm ider

4. Görüp raḳîbüñ ile ben nice dirildügümi
Ṣoḳaḳda mürde-i segler bize tebessüm ider

5. Ḳapuñda zâġ-ı raḳîbüñden oṭururdum emin
Belâ bu fâḫiteler de görürse ḳumḳum ider

6. Ḥaşirde kim bin ayak ṭura bir ayaḳ üzre
Eline ayaḳ alup ol daḫı terennüm ider

7. Mesîḥî ger leb-i meygûnuñ içüñ ölürse
Muġân türâb-ı mezârın şarâb içün ḫum ider

82

Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün Fe^{c}ilün

1. Cemâlüñüñ ṣaçundan ḥâ'ili var
Ki şan İncîldür kim bâṭılı var

2. Ḫayâlüñ zevraḳın sürdüñ gözüme
Ṣanursın kim bu baḥruñ sâḥili var

3. Bu peykân ṭolu zaḫmuma inanma
Kim anuñ bir başı vü biñ dili var

4. ^{c}Acûz-ı dehr gerd-i ḥâdis̱eyle
Zene beñzer ki başında gili var

---

81. A. 44b (6), B.-, C. 45b (7), D. 55a (7), E. 30a (7)
6a. kim: AD, ger
82. A 44b, B.26b, C. 47a, D. 55b, E. 31a
4a. dehr: C, çarḫ

5. Mesîḥî yoḳ mu^{c}azzez ehli dehrüñ
Velî ṣûretde birḳaç câhili var

83

Mef^{c}ûlü Fâ^{c}ilâtü Mefâ^{c}îlü Fâ^{c}ilün

1. Düşnâm-ı telḫ-i la^{c}lüñi cânum şeker ṣanur
Bed-nâm-ı ^{c}ışḳ olmaġı göñlüm hüner ṣanur

2. Her kim görürse gülşen-i kûyuñda ey ṣanem
Ḳanlu yaşumla itüñ izin verd-i ter ṣanur

3. Aġlamaġ ile şöyle dükendi gözüm yaşı
Kim şimdi aġladuġumı gören güler ṣanur

4. Ḥaḳḳâ ki ben faḳîri göricek ġanî ṣanan
Gözüm ile yüzümi meġer sîm ü zer ṣanur

5. Her kim ki mısṭar üzre Mesîḥî sözin göre
Ebrîşim üzre dizilü dürr ü güher ṣanur

84

Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilün

1. Çünki ġavvâṣı bu deryâ-yı devâṭuñ ḫâmedür
N'ola ger dizin dizin ṭolarsa işbu nâmedür

2. Ey nigârına maḥabbet-nâme yazup gönderen
Evveline şi^{c}rümi yaz kim güzel ser-nâmedür

5a. ehli: ABDE, ehl-i
83. A. 45a, B. 27a, C. 47a, D. 55b, C. 31b
1b. ^{c}ışḳ: CE, ^{c}ışḳuñ
3b. güler: C, hüner
4a. faḳîri: D, ġarîbi
4b. Gözüm ile yüzümi meġer: A, Eşkümle yüzümi meġer ol
84. A. 45a, B. 27a, C. 47a, D. 56a, E. 31b.
1b. A, bozuk
2a. yazup: ABE, diyü

3. Niçün öykündüñ ruḫ-ı yâra diyü her şeb mehüñ
Başına yılduzlar üşer bir büyük hengâmedür

4. Kirpügüñ oḳın şehâ ṭoġru ṭutar ancaḳ gözüñ
Var ise ḳaṣdı yine ol kâfirüñ İslâmadur

5. Ey Mesîḥî ṭapu ḳılduguñ büt-i sîmînlere
Ṣûretâ gören ṣanur kim ṭâᶜatuñ es̱nâmadur

85

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Câmdur çarḫuñ kimisi kimisi ḫum-ḫânedür
Ger degülse nâlesi çarḫun neden mestânedür

2. Nuḳl encüm mey şafaḳ sâġar hilâl ü sâḳi hûr
Kehkeşân taḫta-i pişḫüñ [u] felek mey-ḫânedür

3. Sûsen ü gül göreli sen serv-ḳaddi bâġda
Birisi gömgök delü biri ḳızıl dîvânedür

4. Cân alup bir bûse virürmiş şeb-i vuṣlatda yâr
Yârdan kim menᶜ ider göñlümi çün cân cânadur

5. Ey Mesîḥî ḫûblar ṣayd itmeġe şiᶜrüñdeki
Ḥalḳa-i cîm ile her bir noḳṭa dâm u dânedür

86

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlüñ Feᶜûlün

1. Ġam u ġuṣṣa göñülde şöyle kim var
Olupdur *iẕ hümâ is̱neyni fi'l-ġâr*

---

85. A. 45a, B. 29a, C. 49a, D. 56a, E. 32b
1a. çarḫuñ kimisi: A, kimisi çarḫuñ
2b. u: Nüshaların hiçbirinde yoktur
3b. A, Biri gömgök delü vü biri, vd
delü: E, deli
5b. cîm: ADE, mîm
86. A. 45b, B. 27b (7), C, 47b, D. 56b, E. 31b;
B: 1-2-X-4-X-6-7-8- 9
1b *Tevbe 9/40, İkisi mağrada talih kuşu olmuştur.*

2. Cihânda işbu çarḫ-ı kec-revişden
Bu gerdiş key muḫâlifdür be hey yâr

3. Ki Mûsâ-veş geçer yârân-ı ḥasret
Baḳar her ṭaġ u taş göñüllü dîdâr

4. Nice zâr olmaṣun bülbül ki olmış
Maḳâm-ı dâmen-i gül nâḫun-ı ḫâr

5. Seg-i Aṣḥâb-ı Kehf ululuġ eyler
Ḫar-ı ^{c}Îsâ görürsin gökde uçar

6. Ne kândandur ^{c}aceb ruḫsâr u eşküm
Ki yoḳdur bu zer ü sîme ḫaridâr

7. Nitekim kimse beni hîçe ṣaymaz
Ṣanuram ben de *ġayrî leyse fi'd-dâr*

8. Ekâbir raġmı çıḳmaz sîneden hiç
Mücâvirdür beli dûzaḫda küffâr

9. Anun kim Haḳḳ ile hiç işi yoḳdur
Mesîḥî söyleme kim eylemez kâr

87

Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilün

1. Virdügiyçün sünbül-i dil-dârdan yiller e<u>s</u>er
Gül gibi göñlüm açılur her ḳaçan yiller eser

2. Mâder-i eyyâm her gice kimünle cem^{c} olur
Kim güneş gibi yalıñ yüzlü ṭoġurur her seher

3. Nergisüñ gördükçe şebnem çeşm-i ḫ^{v}âb-âlûdını
Uyḫusın açmaġa lutf ile yüzine ṣu seper

3b. göñüllü: A, göynüklü; E, göñülli
4a. Nice: B, Niçün
5a. seg-i: C, saña
7b. *Ben de benden başkası yok sanırım*. ṣanuram: E, ṣayaram
87. A. 45b, B. 27b, C. 47b, D. 56b, E. 32a
3b. uyḫusın: BCE, uyḳusın

4. Kâmetüñçün cengler ḳopmışdur ey cân şöyle kim
Bâġ içinde şikeste-ser durur herbir şecer

5. Ey Mesîḥî gül degüldür gülsitânda görülen
Tîr-i âh-ı bülbüle gülşen ṭutınmışdur siper

88

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Her bendeye ki itmeyesin sen şehâ naẓar
Ol derdmende eylemez ayruḳ Ḫudâ naẓar

2. Sen âfitâb-ı ḥüsn firâḳıyla her gice
Yummaz nücûm ṣubḥa dek ey meh-liḳâ naẓar

3. Añaṣı südi gibi içer ḳanumı velî
Ol ṭıfl-ı ġonca göz açup itmez baña naẓar

4. Ḳanlu yaşum vücûdumı surḫ itdi mis gibi
Ḳo ḫᵛâb-ı nâzı baḳ berü ey kîmyâ-naẓar

5. Ḳaplamadan Mesîḥîyi jeng-i ecel şehâ
Âyîne-i vücûdına eyle ṣafâ naẓar

89

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Yâr çün gün yüzini zülf ile mestûr eyler
Güpe gündüz gözüme ᶜâlemi deycûr eyler

2. Bir iki mîl gidicek hiç seçemez yârı gözüm
Vâḳıᶜâ mîl kişinün gözlerini kûr eyler

4a. kâmetüñçün: E, ḳaşuñ içün
4b. içinde: B, içinde bir; E, içinde hep
88. A. 46a, B- 28a, C. 48a, D. 57a, E. 32a
3b. ol: BC, ṣan
4a. mis: A, zer; B, mey
4b. berü: A, beri
89. A. 46a, B. 28a, C. 48a, D. 57a, C. 32a
2a. gidicek hîç seçemez yârı gözüm; C, gidicek seçemez yârı gözüm B, gidicegiz seçemez yârı gözüm; D, gidicek hiç göremez yârı gözüm; E, gidicek seçmez olur yârı gözüm.
2b. gözlerini: BC, gözini.

3. Ey melek sûz-ı dilümden saḳın işigüñi kim
Ka^{c}beye uġrar ise âhum odı nûr eyler

4. Yay gibi çeküp egrileri yanına nigâr
Kendünden oḳ gibi ṭoġru olanı dûr eyler

5. Raġm-ı aġyâra Mesîḥî ayaġuñ ṭozın alup
Bir avuç ṭopraġ ile düşmenini kûr eyler

90

Mef^{c}ûlü Fâ^{c}ilâtü Mefâ^{c}îlü Fâ^{c}ilün

1. Cân u göñül ki derd ü ġamuñla nedem çeker
Ben ẕevḳ içinde onları gör kim ne dem çeker

2. Her dem ki yâr ḳaşlarına beñzedem diye
Naḳḳâş naḳş-ı ġarrayı elbette kem çeker

3. Ey serv bâġ-ı kûyuñı gözler gözüm müdâm
Yaşumdur anı anda çeken daẖı nem çeker

4. Ten fikr-i zülfüñ ile ki ḳıldan za^{c}îfdür
Yâ Rab bu ḳuvvet ile nice bâr-ı ġam çeker

5. Ḥaṭṭuñ muḥibbe nüsha-ı raḥm iken âh kim
İnşâ-yı raḥmet üstine zülfüñ raḳam çeker

6. Saña müsellem oldı diyü milket-i cemâl
Ey şâh-ı ḥüsn ḳâkülüñ uşda ^{c}alem çeker

7. Mey-gûn lebüñden ayru Mesîḥî-yi ẖaste-dil
Meyhânelerde şâm u seḥer câm-ı Cem çeker

---

90. A. 46a, B,31b (6), C. 51a, D.57b, E. 34b
B: 1-2-3-4-X-6-7
1a. nedem ... ne dem: B'de tersi
2a. BCE, Her dem ki yaza ḳaşlarıma beñzedem diyü
2b. elbette: ABDE, elbetde
3a. gözler: BCE özler; gözüm: E, göñlüm
4a. ki ḳıldan: B, ki ḳıldı; E, çü ḳıldan

91

Mef ᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜilü Fâᶜilün

1. Âhû gözüñ ki nâz ile biñ âdem öldürür
Her bir naẓarda ḫalḳı hem oḫşar hem öldürür

2. Zülfüñ meġer ki ṣaḳlayup ide muᶜâvenet
Kim başa baş olınca beni perçem öldürür

3. Kûyuñ yolında bulduġın âhum ider helâk
Kaᶜbe yolında niteki bâd-ı sem öldürür

4. Hey derdmend dirgüreyin mi seni didüñ
Bunın gibi laṭifeyi ḳo kᶜâdem öldürür

5. Bûseñle cân virürsen önüñde ölenlere
Bu şiven ey perî daḫi çoḳ âdem öldürür

6. Nic'ideyin Mesîḥî ben ol ẓâlim ile kim
Ṭınmazsam añmaz ol beni söylersem öldürür

92

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Çün dile kirpüklerüñden tîr-i bî-pâyân yaġar
Âṣumân-ı sîneden yaġmur yerine ḳan yaġar

2. Bâġ-ı cismümde dem-â-dem lâleler bitürmege
Tîrüñ ucından şehâ bârân-veş peykân yaġar

3. Düşmeyince yüzüñe zülfüñ bu çeşmüm aġlamaz
Gün bulutlu olmayınca nicesi bârân yaġar

4. Raᶜd-ı efġânumla berḳ-i âhum itdükçe ḫurûş
Tan mıdur seyl-i sirişk-i dîde-i giryân yaġar

---

91. A. 46b, B-, C. 48b, D. 58a, E. 33a
1b. naẓarda: CE, baḳımda
4b. k'âdem: ADE, âdem.
92. A. 47a, B. 31a, C. 50b, D. 58b, C. 34a
4a. itdükçe: AD, itdügi
4b. dîde-i giryân yagar: AB, dîdeden bârân yagar

5. Çün işigüñde Mesîḥî aġlaya ṣanur bu ḫalḳ
Gökyüzinde her ne var ise bir uġurdan yaġar

93

Mefâᶜilün Feᶜilâtün Mefâᶜilün Feᶜilün

1. Ṭaḳındı ġamzeden ol çeşm-i bî-amân hancer
Yüzine toġru baḳana urur hemân ḫancer

2. Rumûzı âb-ı ḥayat u penâhı ẓulmetdür
Uracaġını ider Ḫıżr-veş nihân ḫancer

3. Diyâr-ı sînem içinde iler ṭutar yer yoḳ
Gider ne yaña olursa revân revân ḫancer

4. Bir aġız ile senüñ midḥatüñi az görür
Tenümde yer yer anuñçün açar dehân ḫancr

5. Şu denlü muṣliḥ-i tîrüñ delikler eyledi kim
Egildi ḳatlüme ey ḳaşları kemân ḫancer

6. Bilün ile kemerüñüñ ara yirine girüp
Bu iki yüz ile nice bulur mekân ḫancer

7. Beni çü defn idesin ḫâke bîḫ-i sûsen-veş
Mezârum üzre görine her üstüḫˇân ḫancer

8. Çü tîġ-ı ġamzeni görem düşer sözüm keskin
Ṣanasın aġzum içinde olur zebân ḫancer

9. Necâtî ḫanceri ile Mesîḥî ḫanceridür
Nîyâm-ı mâder-i maᶜnâda tev'emân ḫancer

---

93. A. 47a, B. 30a, C. 49b, D. 58b, E. 33b
2. AB, Rumûzı âb-ı ḥayat u niyâmı ẓulmetdür
Uracaġı kişiye Ḫıżr-veş nihân hancer
2a. fenâ-yı: BE, niyâm-ı
2b. B, ider için kişinüñ Ḫıżr-veş nihân ḫançer
3a. iler ṭutar yer: AB, ṭutar iler yer; C, ṭutar iler yer
3b. olursa revân revân: BE, olursa devân devân: A, dilerse devân devân
9a. ḫançeri ile: A, bıçaġı ile
9b. mâder-i maᶜnâda: A, mâtem-i maᶜnâda; D, mâtemdür maᶜnâda

94

Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilün

1. Ol dili cem^{c} itmeġe sünbüllerini daġıdur
Zülfüñüñ her bir ḳılı yüz bin dil ü cân baġıdur

2. Leşker-i ġamla göñül sulṭân-ı ^{c}ışḳ olmış durur
K'âh-ı âteş-nâki üstinde ḳızıl otaġıdur

3. ^{c}Âşıḳuñ yaġı eridükçe yüzüñ pür-nûr olur
Beñzer ol şem^{c}i münîr iden yürekler yaġıdur

4. Hey ne zîbâ gülsitân olur dudaġun ey perî
Kim bihişt-i heşt anuñ bir kemterîn yapraġıdur

5. Oḳuduḳça ^{c}arz-ı ḥâlüm rık^{c}aṣın dimez ḥabîb
Ṣanasın kim oḳunan efsûn yâ dil baġıdur

6. Ḳaṣr-ı sîminine ol şîrîn-dehân u gül-ruḫuñ
Ey diriġâ kim aḳan her laḥẓa şîr ırmaġıdur

7. Zülfüñi yıgma Mesîḥî müstmendüñden igen
Kim o miskîn daḫı senüñ ayaġun ṭopraġıdur

95

Mef^{c}ûlü Fâ^{c}ilâtü Mefâ^{c}îlü Fâ^{c}ilün

1. Ben çekmeyem diyü ^{c}alem-i âh-ı cân-güdâz
Baña eġildi minnet ider çarḫ-ı ser-ferâz

2. Zinhâr içme muṭrib ü maḥbûbsuz şarâb
Kim derd-i ^{c}ışḳa ḫûb ile saz oldı çâre-sâz

3. Ay aydın idi bu gice odada idi yâr
Maḥmûd oldı içerüsi ṭaşrası Ayâz

4. Nâzuñ geçerse tîr-keşe ey ḳaşı kemân
İnṣâf yoḳ mı cânumuza geçdi ya bu nâz

---

94. E.35a
95. A. 47b, B. 33a, C. 52a, D. 59a, E. 36a
4a. tîr-keşe: AD, tîr-keşüñ; B, terkeşüñe; E, tîrüñe (ey ḳaşları)
4b. inṣâf: D, inṣâfı

5. Ṣâd oldı dil Mesîḥî irüp ca^cd-ı zülfüñe
K'olur ferah çü çenberine ire cânbâz

96

Mefâ^cîlün Mefâ^cîlün Mefâ^cîlün Mefâ^cîlün

1. Çü ^carz-ı ḳâmet ide yâr kimdür kim türâb olmaz
Cihân içre ne ḳalur kim ḳıyâmetde yebâb olmaz

2. Ḳaçan bilseñ gerek ^câşıḳlaruñ ḥâlin çü ^cışḳun yoḳ
Benüm cânum yanup yaḳılmayınca gül gül-âb olmaz

3. Maḥabbetden cemâlüñe ne noḳṣân irişür ey meh
Havâ çün ḥâ'il-i ferr-i şu^câ^c-ı âfitâb olmaz

4. Didüm ḳapuñda yaşumuñ şümârı var mı ey meh-rû
Didi kim gökdeki yılduzlara hergîz ḥesâb olmaz

5. Mesîḥîye çü vaṣl olduñ aña gel cevri çoġ itme
Şefâ^cat olana ayruḳ bilürsin kim ^caẕâb olmaz

97

Mef^cûlü Fâ^cilâtü Mefâ^cîlü Fâ^cilün

1. Yâ Rab ne oldı bilimezüz hîç günâhumuz
Kim itdi yine bize ġażab pâdişâhumuz

2. Kej râ ḳaşına iremedük hergiz ol mehüñ
Ṭoġru olalı ḳaddi havâsıyla râhumuz

---

96. A. 47b, B. 33a, C. 52b, D. 59a, E. 36b
1a. ide: B, eyler
1b. E, Ḳıyâmetde ne ḳalur kim cihân içre ḫarâb olmaz
yebâb: ABC, türâb
2a. ḥâlin çü: E, ḥâlini
3a. cemâlüñe: A, cemâliñe
97. A. 47b, BC-, D. 59b, E. 36a
1b. yine bize ġażab: A, yine ġażab bize; E, bize yine ġażab
2b. ṭoġru olalı: A, ṭoġrı olalı; D, ṭoġru ola mı

3. Ḳatlan başını yarayın anuñ dimiş ḥabîb
Üş ol ümîde aġdı havâya külâhumuz

4. Ḳurtar ẖayâl-i ẖaddüñi vaṣluñla dilberâ
Ḫaṭṭın getürdi zîre ki dûd-ı siyâhumuz

5. Ṭañ mı Mesîḥî ger uyara şevḳ-i yâr ile
Ḳandîl-i ᶜarşı velvele-i ṣubḥgâhumuz

98

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlün

1. Sürsem müjemi n'ola itüñ izine sensüz
Gülzâr-ı cihân içre gül olmaz çü dikensüz

2. Baḳsun tenüñe ṣoyınıcaḳ pîrehenüñden
Şol kimse ki görmek dileye cânı bedensüz

3. Şol deñlü alışduḳ yine derd ü ġam ile kim
Bir laḥẓa ne mümkin kim ola birisi bensüz

4. Dil ẖâl ü ẖaṭuñ memleketin gezdi ser-â-ser
Bir gûşe bulımadı k'ola mekr ü fitensüz

5. Bî-çâre Mesîḥîyi şehîd itdi güzeller
Miskîn kişiyi ḳodılar eñ ṣoñra kefensüz

99

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Bend-i zülfüñle şehâ biz boynı baġlu çâkerüz
Ḳullaruñ içinde bu ᶜunvân ile ser-defterüz

3b. aġdı havâya: E, ... başa
4a. vaṣluñla: A, vaṣluña
5a. ger uyara: E, uyara ger
98. A.-, B. 33b, C. 53a, D. 59b, E. 36a
1a. D, Sürsem yüzümi n'ola izüñ ṭozma sensüz
2a. ṣoyınıcaḳ: BE, ṣoyılıcaḳ; D, söyleyicek
4a. ẖâl ü ẖaṭun: C, ẖâl-i ruẖuñ
5b. kişiyi: BDE, kişi
eñ: DE, öñ
99. A. 48a, B. 34a, C. 53b, D. 60a, E. 37a

2. H̬ayme-i ^{c}ışḳı ḳurup çalduḳ maḥabbet ṭablını
Şimdilik nevbet bizümdür biz de başḳa mehterüz

3. Sen ḥarâmî gözlüye çünkim yataḳdur cân u dil
Ġaybet eylerseñ seni biz cân u dilden isterüz

4. La^{c}l-i nâbuñ yâdına düşdük şarâba şöyle kim
Her ne yerde bir h̬um-ı mey görsevüz küp düşerüz

5. Bu ulu ni^{c}met degül midür Mesîḥî bize kim
Faḳrumuzla bunca ebkâr-ı ma^{c}ânî beslerüz

100

Fe^{c}ilâtün Mefâ^{c}ilün Fe^{c}ilün

1. H̬oş idi vuṣlat olsa ^{c}âdetümüz
Lîk yoḳ başda ol sa^{c}âdetümüz

2. Ṭâk-ı ebrûlaruña dil vireli
Ḥaḳ bilür ṭâḳ oldı ṭâḳatümüz

3. H̬alḳı bir bir yitürdüñ ey sâḳî
Ṭolu urmışa döndi ṣoḥbetümüz

4. Ulumaġı göreydüñ olsa eger
Seg-i kûyuñ ḳadarca ^{c}izzetümüz

5. Ölicek ḳabrümüze uġrar iseñ
Nûra müstaġrak ola türbetümüz

6. Cânı çekdük Mesîḥî dil-dâra
Ancaḳ aña yetişdi ḳudretümüz

B: 1-4-3-2-5
CE: 1-4-2-3-5
2a. maḥabbet: BCE, melâmet
3b. eylerseñ: AE, eylersek; B, iderseñ (-sek)
4b. h̬um-ı: D, içim
5b. faḳrumuzla: A, faḳrımızla
100. A. 48b, B. 34a, C. 53a, D. 60a, E. 36b; BCE: 1-2-4-5-3-6
3a. yitürdüñ: C, yaturduñ
5a. kabrümüze ugrar isen: BE, ḳabrüme çün uġrayasın; C, ḳabrüme çün uġrar iseñ

101

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Cân ile eşkümüz durur ihdâ-yı mîrümüz
Budur ḳabûl olursa ḳalîl ü kes̱îrümüz

2. Terk eylemek bu ᶜâlemi âsân idi velî
Fi'l-cümle yâr ġamzesidür ilişirümüz

3. Nice duᶜâ-yı vaṣl-ı kemân-ebrû ḳılalum
Düşmez nişâne üstine çünkim bu tîrümüz

4. Kûyuñ segiyle ḳılmadı dil ṣoḥbet-âferîn
Ṣulṭanlıġı begenmedi bizüm faḳîrümüz

5. Ġam yimezüz Mesîḥî ḥaşirde günâhdan
Ger ᶜaḳd-i zülf-i dilber ola dest-gîrümüz

102

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. ᶜAyb itme ṣûfî meykede oldıysa yirümüz
İrşâdı bize böylece eyledi pîrümüz

2. Şehrüñde kim ṭururdı senüñ ey ḳaşı kemân
Peykân-ı tîrüñ olmasa ger ilişirümüz

3. İḳlîm-i ᶜışḳ içinde n'ola beglik eylesek
Kim ṣaġlu ṣollu derd ü ġamuñdur vezîrümüz

4. Zeyn olduġı gice gice bu sîne-i felek
Encüm degül ki ẓâhir olur zaḫm-ı tîrümüz

5. Zülfin getürse yüzine incinme ey Mesîḥ
Bizden ḥicâb eyler o bedr-i münîrümüz

---

101. A.48a, BC.-, D. 60b, E. 37a
3b. çünkim bu: E, hergiz çü
102. A. 48a, B. 33b, C. 52b, D. 60b, E. 36b
1b. eyledi: D, ḳılmışdı
3a. içinde: E, içre

103

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Reh-i kûyuñda ḳılur cân u dil efġâna heves
Yaraşuḳdur nitekim Kaᶜbe ṭarîḳinde ceres

2. Nîze vü ḫancerüñüñ başum ise daᶜvâsı
Bunlaruñ gel berü tîġüñ ile daᶜvâsını kes

3. Ṣıra ṣıra eyegüm içre gören cânumı dir
Üstüḫˇândan ᶜacabâ şol ḳuşa kim yapdı ḳafes

4. Ṣavm-ı hecrüñde ḳosun göñlümi zülfüñde gözüñ
Şeb-reve daḫl idemez çün ramażân içre ᶜases

5. Âl-i ṭûṭî-beçedür dildeki peykânuñ kim
Üstüḫᵛânumdan aña ḳudret eli yapdı ḳafes

6. Bezme gelseñ ṣanemâ şemᶜ-i ruḫuñ şevḳiyle
Germ olup raḳṣ ura pervâne vü el ḳırṣa meges

7. ᶜÂlem içinde suḫan ḳaldı Mesîḥîden es̱er
Ten yire girdi göge çıḳdı Mesîḥâ-yı nefes

8. Vay ki öper leb-i cânânı Mesîḥî ol ḫâl
Çâşnîgîr olur ḳanda ise ḳanda meges

104

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Benden beter ḳolayına vay ki gezer meges
Düşdi hevâ-yı mihrüñe ḥaḳḳâ meger meges

---

103. A. 48b (5), B- 34b (6), C. 53b (8), D. 61a (5), E. 37a (5).
AD: 1-2-3-4-X-X-X-8; B: 1-2-X-5-4-6-X-8
1a. AD, Reh-i ᶜışḳuñda n'ola ḳılsa dil efġâna heves
1b. nitekim: AD, ṣanemâ
2a. Nîze vü: D, Nîzeñüñ; başum ise; D, başum içün
3a. Sıra sıra eyegüm içre: E, Bu ten-i lâġarum içinde
4b. içre: BE, ola; C, olsa
104. A. 48b, BC.-, D. 61a, E. 37b
1a. gezer: E, güẕer
1b. ḥaḳḳâ meger: E, cânâ çü her

2. Degmez eli ḳaşımaġa başın hevâñdan
   İnṣâf la^cl-i nâbuñı ẖaylî sever meges

3. Şîrîn lebüñde göreli ẖâl-i siyâhuñı
   Görseñ te’erruḳını ki ḳanda uçar meges

4. Ḳandı lebüñ anuñ gibi bî-ḳıymet itdi kim
   Yoḳ müşterîsi baḳagöresin üşer meges

5. Çekse dil-i Mesîḥî lebüñde belâ n’ola
   Ẓâhir ki bala ḳonsa belâlar çeker meges

105

Mef[c]ûlü Fâ[c]ilâtü Mefâ[c]îlü Fâ[c]ilün

1. La[c]lüñde ẖâlüñe ḳılalıdan naẓar meges
   Görseñ şehâ zevâlini ḳanda uçar meges

2. Şehd-i lebüñi şekkere beñzetdügi içün
   Girdüm güñâha diyü döginüp gider meges

3. Ḳandı lebüñ şunuñ gibi bî-ḳıymet itdi kim
   Yoḳ müşterîsi baḳagörürsin üşer meges

4. Bir gün yüzüñi görmek ola diyü fetḥ-i bâb
   Her laḥẓa düşe ṭura gezer der-be-der meges

5. Kûyuñ ḳarıncasına Süleymân irer mi çün
   Ṭâvûs-ı ḳudse ṭa[c]ne ider anda her meges

6. Ḫâl-i lebüñe öyküneyin diyü dâ’imâ
   Her ḳanda ṭatlu görür ise cân atar meges

3b. te’erruḳını: A, taṣarrufını
E, Görseñ şehâ zevâlini ḳanda uçar meges
4a. anuñ: E, şunuñ
4b. göresin: E, görürsin
105. A. 49 (6), B. 35a (8), C. 54a (8), D. 61b (6), E. 37b (7)
AD: 1-2-X-4-5-X-7-8; B: 1-2-3-4-5-7-8; E: 1-2-3-4-5-X-7-8
2b. döginüp gider: ABD, döginür gezer
4b. ṭura: ADE, dura
6a. dâ’imâ: B, her meges

7. Ḫâlüñ ruḫuñda yirine ḫoşnûd olup durur
Şol resme kim güneş bulıcaḳ ḥaẓẓ ider meges

8. Zülfüñ Mesîḥî göñlini baġlar ṭurur müdâm
Ṣan dâm-ı ᶜankebût-durur kim ṭutar meges

106

Mefâᶜilün Feᶜilâtün Mefâᶜilün Feᶜilün

1. Çemende bülbüli zâr itmege seḥer nergis
Ḳaya baḳışlar ile eyledi naẓar nergis

2. Ḫumârı ġâlib olup var ise ḳazandı ṣudâᶜ
Ki başına dögün urup ᶜilâc ider nergis

3. Şarâb-ı şebnemi altun ḳadeḥler içre ḳoyup
Gümüş bileklü güzel sâḳîye küyer nergis

4. Ḳarâr itmez avucında dirhem-i jâle
Eline her ne girerse hemân içer nergis

5. Kebâb gibi senüñ meclisüñe girince
Yaḳup durur döne döne şehâ ciger nergis

6. Meger ki sûzen-i ġamzeñden iḥtiyâṭ itmez
Ki ḳarşu rişte-i zülfüñe göz diker nergis

7. Şarâb-ı bezm-i elesti şu deñlü içmişler
Ki ḥaşre dek ola maḫmûr çeşm-i her nergis

8. Süre süre yüzini kîmyâ-yı maḳdemüñe
Vücûdın eyledi başdan ayaġa zer nergis

9. Mesîḥî şefḳati yoḳ çün bu dehr-i bî-mihrüñ
Yürekde dâġını kime ᶜıyân ider nergis

7b. bulıcaḳ: ABDE, olıcaḳ
8a. ṭurur: DE, durur
8b. ṭutar: B, ṭolar; DE, dutar
106 A. 49a (8), B, 34b (7), C. 54a (9), D. 61a (8), E. 37b (7)
AD: 1-2-3-4-5-6-7-X-9; B: 1-2-3-X-5-6-7-X-9;E: 1-2-3-4-5-X-7-9
9a. dehr-i: B, devr-i

107

Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilün

1. Sâġarından çeşmümüñ aḳar dem-â-dem ḳanlu yaş
La^{c}l-i mey-gûnuñ ḫayâlin ḳılmaġ içün ḫalḳa fâş

2. Ger göre Ferhâd sen Şîrîn-leb içün ḥâlümi
Âṣiyâ-veş dögine alup eline iki ṭaş

3. Her ne ^{c}âşıḳ kim sefer ide ^{c}adem eṭrâfına
Tîrüñi rehber idinüp zaḫmunı idindi baş

4. An gerek maḥbûbda k'anı el üzre ṭuta ḫalḳ
Yoḫsa bir ḫâtemde daḫi bulınur göz ile ḳaş

5. Ger ṣanâ'i^{c} ṣatmasam şi^{c}r içre olmazdum diri
Lâ-cerem ṣan^{c}at gerekdür ḳılmaġa kesb-i ma^{c}âş

6. Tîr-i ḫûn-rîzüñle câna şol ḳadar baş ḳoşdı kim
Zaḫm-ı ḫûn-bârum benüm âḫir o yolda virdi baş

7. Her ne deñli acı dil virdiyse peykânuñ aña
Tîrüñi terk itmedi bu yolda zaḫmum virdi baş

8. Ḳangı yaña gideyüm kim şeş-cihâtum bağladı
Ol iki zülf ü ol iki göz ile ol iki ḳaş

9. Virseler iki cihânı vaṣluña incinme kim
^{c}Âdet oldur istenür evvel alacuḳdan ḳumâş

10. Ger bu defterden Mesîḥî gide gelmez mis̲li hîç
Yirine ol deñlü yazılmaz olıcaḳ ḫaṭ tırâş

---

107. A. 49b (6), B. 35b (7), C. 54 (7), D. 62a (7), E. 38a (8)
A: 1-2-3-4-10-5; B: 1-2-3-6-8-5-10; C: 1-2-3-5-6-8-10
D: 1-2-3-4-6-10-5; E: 1-7-9-4-2-3-5-10

2a. E, Kim vire Ferhâd-veş şîrîn lebüñçün cânını

3b. zaḫmuñı: D,zaḫmını

5a. ṣatmasam; BE, ṣatmazam: A, ṣalmayam

8b. zülf ü: C, yüzde

108

Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün

1. Ġamum şerḥ itmeg içün ger uzadursa zebân âteş
Anuñ taḳrîr-i sûzından ṭola her dü cihân âteş

2. Pişüp sûz-ı derûnumdan ḳızardı ḳurṣı ḫûrşîdüñ
^{c}Acebdür yerde yanarken pişürmek gökde nân âteş

3. Eger zülfüñ gibi düşse ruḫuñ şevḳi hevâsına
Semender-vâr olur idi hümâya âşiyân âteş

4. Ne ġuṣṣa câna Nemrûd-ı ġamuñdan çünki olmışdur
Dil İbrâhîmine şevḳ-i ruḫuñla gülsitân âteş

5. Ḫayâl-i ^{c}ârıżuñ ile ḳoyupdur pertev-i ḫaddüñ
Gözümde dem-be-dem âb u dilümde her zamân âteş

6. Ṣalınsañ nâz u şîveyle irişür göklere âhum
N'ola taḥrîk-i dâmenden uzadursa zebân âteş

7. Eger bir lem^{c}a düşerse cihâna nâr-ı sînemden
Deñizler maḥv olup ṭola zemîn ü âsumân âteş

8. Eger ġammâz olmasa Mesîḥî âhuñuñ dûdı
Ḳalurdı sineñ içinde ebed şöyle nihân âteş

---

108. A. 48b (8), B. 36a (7), C. 55a (7), D. 62a (8), E. 38a (8)
BC: 1-5-2-3-4-7-8; E: 1-6-5-2-3-4-7-8
1b. ṭola: BC, ṭolar; E, dolar
2a. derûnumdan: AD, derûnumda
2b. yanarken: D, yanurken
3a. ruḫuñ şevḳi hevâsına: A, ruḫ-ı dilber hevâsına; B, ruḫuñ şevḳi ḫayâline; zülfüñ: A, zülfi
3b. olur idi: AD, olurdı her
6b. dâmenden: AD, dâmende
8a. dûdı: A, odı

109

Mefâ[c]îlün Mefâ[c]îlüñ Fe[c]ûlün

1. Nihân olalı ol la[c]l-i güher-pûş
Ḳılur deryâ-yı eşküm dem-be-dem cûş

2. Miyânuñ-veş ḫayâl olalı cismüm
Ḳıluram kendü kendümi der-âġûş

3. Senüñ âhû gözüñüñ fikri her şeb
Virür encüm gözine ḫᵛâb-ı ḫargûş

4. Nigâra şîve ta[c]lîm itmeg içün
Ḳulaġını çeker her laḥẓa mengûş

5. Beni yine ṭaladı it raḳîbüñ
Ölüm gibi çaġırı çaġırı üş

6. Deñizde tîr-i âhum ḳorḫusından
Olupdur mâr ile mâhî zırıh-pûş

7. Meṣîḥî tîr-i âhuñ ḳorḫusından
Olupdur çarḫ-ı merdüm-küş zırıh-pûş

110

Mef[c]ûlü Fâ[c]ilâtü Mefâ'îlü Fâ[c]ilün

1. Sînemde zaḫm-ı tîrüñ olupdur dehân-veş
Peykânuñ ol dehende olupdur zebân-veş

2. Şol deñlü zaḫm urdı baña tîr-i ġamze kim
Kim güller ile ṭoldı tenüm gülsitân-veş

---

109 A. 50a (7), B. 35a (5), C. 54b (6), D. 62b (7), E. 38a (6)
A: 1-2-3-4-5-7-6; B: 1-5-2-3-6; CE: 1-5-2-3-4-6
1a. olalı: BC, olaldan
4b. çeker: E, burar
5b. gibi: D, bigi
7a. ḳorḫusından: BCD, ḳorḳusından
110. A. 50a, B. 35b, C. 55a, D. 63a, E. 38b
2a. ġamze kim: BE, ġonca-fem

3. Gördükçe beni cenge düşer kûyuñ itleri
Ortalarında ben ḳaluram üstüḫ^{v}ân-veş

4. Ḳaçmazdı benden ol ṣanem âhû-yı vaḥşi-vâr
Âhum bilümle olmasa tîr ü kemân-veş

5. Ṭañ mı işigüñi felege virmese Mesîḥ
K’ol âsitân olupdur aña âsumân-veş

111

Mef^{c}ûlü Fâ^{c}ilâtü Mefâ^{c}îlü Fâ^{c}ilün

1. Gel rence ḳıl ḳadem bu ḳuluñuñ yüzine baṣ
Perkâr gibi gözlerümüñ merkezine baṣ

2. Ger aḳçe ister ise seni ağladup ^{c}avân
Ey rind bir ki dirhem-i eşki gözine baṣ

3. Yaşumı kevkeb eylemedin hecr-i kepkepüñ
Mâh-ı nev-i na^{c}lçeñi yüzi üzerine baṣ

4. Ya^{c}ḳûbı ḳoma hecr ile ey Yûsuf-ı cemâl
Pây-ı neşâṭı külbe-i zâr u ḥazîne baṣ

5. Ḫâkiyle pasın açmaġ içün gözüñüñ Mesîḥ
Çeşm-i remed-giriftüñi yâruñ izine baṣ

112

Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilün

1. *Yâ men istasḳû ve ^{c}âṣû külle yevmin fi ‘n-neşât*
Ḳad ḍalalnâ min liḳâkum f’ehdinâ eyne^{c}ṣ-ṣırât

4b. âhum bilümle: BCE, âhumla bilüm
111. A. 50b, B. 36b, C. 55b, D. 63a, E. 38b; BE: 1-3-2-4-5
1b. Perkâr gibi gözlerümün;A, Peykâr-veş bu gözlerümüñ; BCE, Peykâr-ı pâyuñı gözümüñ
3b. üzerine: BC, yüz üzre
112. A. 50b (5), B. 36b (5), C. 55b (6), D. 63b (5), E. 39a (5)
ABD: 1-2-3-4-X-6; E: 1-3-4-2-X-6
1. *Ey içmek isteyip her gün neşeli olanlar; size kavuşma konusunda şaşıp kaldık, (size nasıl kavuşulacağı konusunda) bize yol gösterin.*

2. Rişte-i zülfüñle göz diksem [c]aceb mi ḥüsnüñe
Kim vücûdum sûzen olmışdur gözüm *semmü'l-ḫıyâṭ*

3. Nat[c]-ı kûyunda ḳo bizsüz atın oynatsun raḳîb
Ferz olur şâhum piyâde çün tehî ḳalur bisâṭ

4. Ey müsâfir ḳıl bu mihmân-ḫâne-i çarḫa naẓar
Gör nice gice ṭolar güñdüz boşalur çün ribâṭ

5. Şek getüre kim ki küfr-i zülfüñe dimez ḫakî
Muṭlaḳa ol şaḫṣun îmânında vardur iḥtiyâṭ

6. Bu dil-i sûzânuma bir tîġ ur didüm didi
Ey Mesîḥî âteş ile âb ḳılmaz iḫtilât

113

Mef [c]ûlü Mefâ[c]îlü Mefâ[c]îlü Fe[c]ûlün

1. Ġoncayla çü aġzından o dilber döker elfâẓ
Dürc-i deheni içre olur ṣan dürer elfâẓ

2. Çün vaṣlın añasın begenilür kelimâṭuñ
Ma[c]nâsı olıcaġız olur mu[c]teber elfâẓ

3. Lü'lü' dişüñüñ naẓmını derc eyledügümce
Silk-i suḫanum üzre olur ṣan güher elfâẓ

4. Feḥvâ-yı derüñ nicesi ma[c]lûm olur idi
Ger ṭaşrasına eylemeyeydi ḫaber elfâẓ

5. Takdîr-i ma[c]ânî-i bedi[c] eylemeyince
Şi[c]r içre Mesîḥî bulımaz zîb ü fer elfâẓ

3b. ferz: C, ferd
4b. B, Gör nice güñdüz boşalur gice ṭolar, vd
E, Gör nice gündüz dola gice boşalur vd
113. A. 50b, B. 37a, C. 56a, D. 64a, E. 39a
3b. üzre: BE, içre

114

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Zâhidüñ ḳılma sözini istimâᶜ
Gel mey iç ᶜömr-i ᶜazîzi itme zâᶜ

2. Âferin eflâk üzre mihre kim
Fetḥ ider bir ṭop ile bunca ḳılâᶜ

3. Ṭıfl Îsâyı çeküpdür bağrına
Şâd olup urursa çarḫ ursun semâᶜ

4. Mihre baḳsam sensüz ey ḳaşı kemân
Gözlerümi çıḳarur tîr-i şuᶜâᶜ

5. Olmaṣa teşbîh işigüñe felek
Bulmaz idi böyle ḳadr ü irtifaᶜ

6. Ger urursa boynumı tîġ-ı ecel
Baña şemşirüñden olmaz inḳıṭaᶜ

7. Söyleme bülbül gibi çoḳ ey Mesîḥ
İrmesün ol gül-ruḫa tâ kim ṣuda'

115

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Yaḳub başında şevḳ-i ᶜiẕârunla nâr şemᶜ
Ağlar gözi yaşını döker zâr zâr şemᶜ

---

114. A. 51a, B. 37a, C. 56a, D. 64a, E. 39a; B: 1-2-4-5-3-6-7
1a. ḳılma sözini: A.sözini ḳılma: D, sözini itme
1b. itme: BCE, ḳılma
2a. mihre: A, dehre
2b. ider bir: B, idüpdür
4b. tîr-i: C,tîg-i; çıkarur: E, yaḳar
5a. teşbîh: B, şibih
6b. olmaz: E, irmez
7a. gibi: A, bigi
115. A. 51a (7), B. 37b (7), C. 56b (7), D. 64b (6), E. 39b (9)
A: 1-2-4-8-3-5-9; B: 1-2-4-5-3-8-9; C: 1-2-3-4-5-8-9
1b. döker: ABCE, döküp

2. Yüzüñ şu^{c}â^{c}ı rûşen iderdi cihânı ger
Yaratmasaydı Ḫâliḳ-i perverdigâr şem^c

3. Ṣan çârsû-yı ḥüsnde ṭarrâr zülf-i dost
Bir uġrudur ki dâmeni altında var şem^c

4. Haddüñ ḫayâli gitdi vü geldi ḫaṭuñ dile
Yanduġı yirde ḳor dütüñin yâdigâr şem^c

5. Gülzâra ḳarşu sûz-ı dilin rûşen itmeġe
Her gice bülbül âhı yaḳar ṣad hezâr şem^c

6. Öykündügine gün yüzüñe mâh çârdan
Bir pâre od olup ġażab[ın]dan yanar şem^c

7. Bülbüllerinden eyleyüben her şeb iḥtirâz
Her şâh-ı gül elinde dutar tâb-dâr şem^c

8. Her şeb yanup yaḳılduġı ṣubḥa degin bu kim
Görmege gün yüzüñi çeker intizâr şem^c

9. İrmez Mesîḥî vaṣluña ḳasruñda çün yanar
Ḳandîl-i mâh u mihr ile leyl ü nehâr şem^c

116

Mef^{c}ûlü Fâ^{c}ilâtü Mefâ^{c}îlü Fâ^{c}ilün

1. Giydi başına efser-i zer şâh-vâr şem^c
Ḳıldı revân meclise dürlü nis̱âr şem^c

2. Zülfi şebinde yoluñı yañılma ey göñül
Ruḫsâr-ı dost çünki elinde dutar şem^c

3. Bezmüñde ^{c}izz ü nâz ile bâlîne geçdise
Yandı yaḳıldı vaṣluñ içün ey nigâr şem^c

2a. yaratmasaydı: BCE, ḫalḳ itmeyedi
4a. vü geldi: AD, dökildi
4b. dütünin: A, tütünin
9b. mâh u mihr: ABD, mihr ü mâh
116. A. 51a (5) BC-, D. 64b (5), E. 59b (4)

4. Ṣan çârsû-yı ḥüsnde ṭarrâr zülf-i dost
Bir uğrıdur ki dâmeni altında var şem^{c}

5. Cânâ Mesîḥî yazmaġa zülfüñü ḥikâyetin
Hem-sâyelerde dün buçuġında ṣorar şem^{c}

117

Mef^{c}ûlü Fâ^{c}ilâtü Mefâ^{c}îlü Fâ^{c}ilün

1. Leylâ maḥallesinde irişen ider yaṣaġ
Mecnûna mesken olsa ^{c}aceb mi ṭaş ile taġ

2. Bu sîne-i felekdeki mihr ile meh degül
Kim çarḫ urdı gögsine ḥaddüñçün iki dâġ

3. Ṭutalum ol ṣanem beni öldürmeyüp gide
Şemşîr-i hecri hiç ola mı beni ḳoya saġ

4. Tâvus-ı ehl gülşen-i dehr içre n^{c}eylesün
Kim ṣadr-ı ^{c}andelîbe geçübdür kelâġ u zâġ

5. Cism-i Mesîḥî her gice fânûs-veş yanar
Kim mihr şem^{c}i andan uyarur seḥer çerâġ

118

Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilün

1. Ḳıldı ruḫsâruñ ḫayâli çeşm-i pür-nemde duraġ
Vâḳı^{c}â deryâda bulınmak gerekdür şeb-çerâġ

2. Dimiş idüñ kim ıraḳdan tîr ile uram seni
Vay ne devletdür baña ol dem ger olmaya ıraġ

4a. ḥüsnde: A, devrde
5b. ṣorar: A, arar
117. A. 51b, B. 37b, C. 56b, D. 65a, E. 40a
1a. yaṣaġ: BD, yasaġ
2b. urdı: gögsine: BCE, urındı cebhe-i
daġ: AE, ṭaġ
3b. beni koya sag: CE, ḳoya beni saġ
5a. cism: A, çeşm
118. A. 51b, B.C.-, D. 65a, C. 40a

3. Ḫâlüñüñ devrinde ruḫsâruñla ḫoş-demdür göñül
Kim ḥarîfi birle olur âdeme ṭaġ üsti bâġ

4. Cünd-i ġam dil mülkini yaġmaya ḳaṣd itmiş iken
Ḳıldı ġamzen anları bir tîr ile allaḳ bulaġ

5. Ey Mesîḥî cân-fezâdur sözlerüñüñ her biri
Ḥiṣṣe-i ᶜışḳ-ı ḥabîb olan urur aña ḳulaġ

119

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün

1. Peder-i dil-i ḥazînüñ gözin aġ idüp te'essüf
Ne içün boyandı ḳana ᶜacabâ ḳamîṣ-i Yûsuf

2. Bine çünki devlet ile şeh-i gül serîr-i şâḫa
Aña ḳarşu ṭurmaġ içün giye nergis alṭun üsküf

3. Ebr eger süngeriyle urmayaydı çarḫa ṣayḳal
Feleküñ yüzin ser-â-ser ṭutar idi paṣ ile küf

4. Kime düş olursa zülfüñ çü tevâżu ᶜ ider ey cân
Bize geldügince ḳaddüñ ne içün ḳılur te'errüf

5. Bu Mesîḥî işigüñde ne ṭoza ki ura yüzin
Anı bâd-ı ṣubḥ silüp süpürür beni ider üf

120

Feᶜûlün Feᶜûlün Feᶜûlün Feᶜûlün

1. Kesüp boynumı ḳıl ḳalem-veş muḥarref
Yazılsun ser-encâm ḳanumla ṣaf ṣaf

3b. taġ: A, daġ
5a. sözlerüñüñ: A, leblerüñüñ
5b. ḥiṣṣe-i ... urur: A, ḳıṣṣa-ı ḳ'ider
119. A. 52a, B. 38a, C. 57a, D. 65b, E. 40a
1a. gözin: E, yüzin
1b. ḳaña: ABD, cânâ
120. A.52a, B- 38a, C. 57a, D. 65b, E. 40b

2. Ḳalem nâli gibi ḫayâl itdi beni
Dehân-ı muḫayyel miyân-i mühefhef

3. Beni mest idüben çeker dâra bir gün
O çeşm-i muḫammer o ḫadd-i müzellef

4. Yaşuma eger öykine yem aña bâd
Şu deñlü kef ura ki deryâ geçe kef

5. Mesîḥîye ḫ̌ân-ı visâlüñ meded ḳıl
Çü terkîb-i laᶜlüñle itdüñ mükeyyef

121

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Ne dilber kim vefâdan ola ecvef
Göreyin ḳaddini olsun mużâᶜaf

2. Nice faḫr itmeyem dâġumla ben kim
Bir iki pul ile göġsin gerer def

3. Baña nuṣḥı tekellüf itme vâᶜıẓ
Ki dîvâne olan olmaz mükellef

4. Raḳîbüñ ṣûretini ehremenler
Görürse Ḳâf ṭaġında geçe kef

5. Yüzi zülf-i dutâsında Mesîḥî
Yaraşmış nîtekim raḥleyle muṣḥaf

2b. mühefhef: AE, muhaffef
121. A. 52a, B. 38a, C. 57a, D. 66a, E, 40b
3a. vâᶜıẓ: A, nâṣıḥ

122

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Raḫt-ı ᶜaḳluñ başına ṣu ḳoydı bu seylâb-ı ᶜışḳ
Ḳanda ise ġâlib olur şeyḫ-i ᶜaḳla ṣâb-ı ᶜışḳ

2. Çünki yaḳdun cânumı ṣun bâri laᶜlüñ şerbetin
Tâ ki bu iḥrâḳı teskin itsüñ ol cüllâb-ı ᶜışḳ

3. Gördügince zülf-i pîç-â-pîçüñi zencîr-veş
Kendüyi urur delülüge ulü'l-elbâb-ı ᶜışḳ

4. Çün görem pîr-i muġân öñinde câmı ṣanuram
Ḫˇâcedür kim var anuñ öninde usṭurlâb-ı ᶜışḳ

5. ᶜIşḳ ṣan âb-ı Fırât u ben nice müsteskîyem
Kim şu başdan aşdı vü olımazam sîr-âb-ı ᶜışḳ

6. ᶜIşḳa yıldırım çalıcak ṣûfî inkâr itmesüñ
Kim aña bir güñ görinür berḳ-i ᶜâlem-tâb-ı ᶜışḳ

7. Ey Mesîḥî gerçi kim bir düzd-i şeb-revdür bu ᶜaḳl
Nesne uġurlatmaz aña şuᶜle-i mehtâb-ı ᶜışḳ

123

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün

1. Leb-i laᶜlüñ gibi bir ṭûṭî-i şekker-feşânum yoḳ
Ser-i zülf-i siyâhuñ gibi ᶜömr-i câvidânum yoḳ

2. Taᶜaccüb eylerem nice bulur beni ġam u miḥnet
Benüm ḫod żaᶜfdan mülk-ı vücûd içre nişânum yoḳ

---

122. A. 52b (6), B. 38b (6), C. 57b (7), D. 66a (6), E. 41a, (5)
A: 1-3-4-2-X-6-7; B: 1-2-3-4-X-6-7;
D: 1-2 (sh. kenarı)-3-4-X-6-7; E: 1-2-3-4-X-X-7
1b. BCE, Ḳanda ise şeyḫ-i ᶜakla ġalib olur
2b. itsün: E, ide
3b. delülüge: AD, delülige
6a. sûfî: B, zâhid
7a. bu ᶜaḳl: ACE aḳıl
123. A. 52b, B. 38b, C. 57b, D. 66b, E. 40b 2a.
2a. nice bulur beni: D, beni nice bulur

3. Nicesi şermsâr olmayayın ben itlerüñden kim
Ölürsem anlara lâᶜıḳ tenümde üstüḫᵛânum yoḳ

4. Nice kez ġayret itdüm kim firâkunla geçe ᶜömrüm
Yine bir dem lebüñden ayru dirilmege cânum yoḳ

5. Mesîḥî bir gün ey dilber ölür yolunda gerçekden
İnan vallâhi billâhi vü tallâhi yalanum yoḳ

124

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlün

1. Ger bizi şehîd eyler ise senüñ içün Ḥaḳ
Mahşerde kefen gibi olısar yüzümüz aḳ

2. Bînî midür ol ṣûret-i zîbâdaki yâ Rab
Yâ ıṣbıᶜ-ı Aḥmed ki mehi ḳılmış iki şaḳ

3. Didüm yüziñe ḳarşu baḳayın mı ne dirsin
Güldi didi nâz eyleyürek eyle mi baḳ baḳ

4. Anduḳça ḳara yüzlü raḳîbi iderem âh
Nîteki ḳurum çoġ olıcak ṭutuşur ocaḳ

5. Bezm-i ġam u miḥnetde Mesîḥîye dem-â-dem
Ḳanlar içürür mey diyü bu câm-ı muᶜallaḳ

125

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Ḳılalı âteş-i hecre beni ol dost ḥarîḳ
Görüben ḥâlümi düşmenler olur baña şefîḳ

3a. olmayayın: B, olmayayım
124. A. 52b, B. 39a, C. 58a, D. 66b, E. 41a
1b. kefen: BCE, güneş
3b. öyle mi: Nüshaların hepsinde “öyle mi” “vâv”sız yazılmıştır.
5a. miḥnet: ġam ile miḥnet (zillet) arasında “u” yalnızca B nüshasında gösterilmiştir.
125. A. 153a, B. 39b, C. 58b, D. 67a, E. 41b
1a. Hecre: A, ᶜışḳa; D, hicrân; ol: D, ey

2. Ṭutalum bir ḳılı ben ḳırḳ yaram diḳḳatde
Bilüñi hîç ḫayâl eyleye mi fikr-i daḳîḳ

3. Kime kim sen ġażab idüp ṣanemâ tîġ urasın
Ḥaşre dek ol kişi raḥmet ṣuyına ola ġarîḳ

4. Bu belâdur beni gümrâh ḳılan ^{c}âlemde
Ki baḳup görimezem ^{c}aṣrda bir ehl-i ṭarîḳ

5. Ey Mesîḥî dür-i yek-dâne durur ma^{c}ni-i ḫâṣ
Aña ġavvâṣ olımaz oranı bir fikr-i ^{c}amîḳ

126

Mef^{c}ûlü Fâ^{c}ilâtü Mefâ^{c}îlü Fâ^{c}ilün

1. Yazılmadın ṣaḥâ'if-i gülşen varaḳ varaḳ
Bülbüller anı ezber oḫurdı sebaḳ sebaḳ

2. Cânı gözüñ ne tende ne ḫod ṣadr içinde ḳor
Reh-zen gibi ki yolcıyı güder ḳonaḳ ḳonaḳ

3. Sen serv-ḳaddi bulmaġa ebrüñ gözi yaşı
Seylâb oldı şehri aradı ṣoḳaḳ ṣoḳaḳ

4. Parmaḳları ucını ki ḥınnâlamış nigâr
^{c}Unnâba beñzemiş ki aṣılur budaḳ budaḳ

5. Kendülerini yavu ḳılup ġayb erenleri
^{c}Âlem içinde seni ararlar bucaḳ bucaḳ

6. Yârân varur çü bezmgeh-i ḥaşre ^{c}aḳıbet
Sâḳî getürsün ayaġı gitsüñ ayaḳ ayaḳ

7. Iraḳ yaḳın Mesîḥî du^{c}âcuñ iken anı
Öldürmeġe yaḳında ḳaçarsın ıraḳ ıraḳ

4b. ^{c}aṣrda: BE, ġuṣṣada
5a. EB, Ey Mesîḥî dürüñ ancak güher-i ma^{c}nî-i ḫâṣ;
C. Sözlerüñ oldı Mesîḥî dür-i deryâ-yı ḫayâl
126. A. 53a, B. 39a, C. 58a, D. 67a, E. 41a2b.
2b. güder: AB güde
3a. E, Sen serv-ḳaddüñ izini bulmaġa gözyaşı
6a. bezm-geh-i ḥaşre: AD, bezmüñe maḥşerde

127

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Sözlerüñ işideli bağrı delindi güherüñ
Gün yüzüñ göreli yılduzı düşdi ḳamerüñ

2. Her gice mâniᶜ olur nâleme kûyuñda raḳîb
Göreyin kim oḳına uğraya âh-ı seẖerüñ

3. Gündüzin bilüñi ḳuçar giceler mâr-ṣıfat
Genc-i ḥüsnüñ ṣaḳınur başuñ ucında kemerüñ

4. N’ola yüzin göricek gitse ᶜadem mülkine cân
Ṣubḥ-dem göçme durur ᶜâdeti çün kim seferüñ

5. Beni öldürmeġe bir ġamze yeter pinhânî
İttifâḳ eylemesüñ ikide bir şîvelerün

6. H̱âk-i pâyüñ ḳoyuban kuḥle naẓar eyler ise
Gözine dura Mesîḥî ḳuluñuñ hâk-i derüñ

128

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Rûşen olur mı idi gözleri şems ü ḳamerüñ
Sürmesi olmasa bunlaruñ eger ẖâk-i derüñ

2. Fülfül-i ẖâlüñi cânâ şu ḳadar vaṣf itdüm
Ki ḥasedden işidüp cânı acıdı biberüñ

---

127. A. 53b, B. 41a, C. 60a, D. 67b, E. 43a
BCE: 1-2-3-5-4-6
1b. yüzüñi göreli: BC, yüzüñ ᶜarz olalı
2a. Her gice: BE, giceler; C, Giceler mâniᶜ olur kûyuña varmaġa raḳîb
nâleme: B, nâleye
2b. göreyin: B, göreyim
3b. ḥüsnüñ: BCDE, vaṣluñ
4a. göricek: A, göreyin
4b. ṣubḥ-dem: B, ṣubḥdan; E, ṣubḥa dek / çün kim: C, dâ’im
6a. Hâk-i pâyun koyuban:B, Gerd-i râhuñ görüben, vd. CE, Gerd-i râhuñ ḳoyuban
6b. dura: Be, ṭura
128. A. 53b, B. 42a, C. 61a, D. 67b, E. 43b

3. Genc-i vaṣluñı ṣaḳınur gibi her gice şehâ
Ki yaṭur mâr-sıfat başuñ ucında kemerüñ

4. Beñzer ol Hind ḥekîmine şehâ ḳaşuñ kim
Başı ucından ırılmaz bu iki ḫaṣtelerüñ

5. Ey Mesîḥî gözüñ aç bâd-ı ṣabâya ḳarşu
Ayağı ṭoprağına ḳıldıyısa ḥaḳḳ-ı naẓaruñ

129

Fe^{c}ilâtün Fe^{c}ilâtün Fe^{c}ilâtün Fe^{c}ilün

1. Nâr-ı âhuñ diker eflâkde zerrin ^{c}alemüñ
Şâhısın şimdiki ^{c}aṣr içre dilâ mülk-i ġamuñ

2. Bezm-i miḥnetde ḥarâmî gibi ben ḳan yudayın
Demüñ olsun senüñ ey yâr-ı cefâ-pîşe demüñ

3. Künc-i deyr içre hemîn bir ḳurı ḳaraltı durur
Cânı yoḳ da^{c}vi-i ḥüsn ide senüñle ṣanemüñ

4. Rûşen olmazdı göñül ḫânesi ey mâh-likâ
Yer yerin sînede câm olmasa ger dâġ-ı ġamuñ

5. Gölgeligüñe Mesîḥî ṣalayın sâye dimiş
N'ola ey serv-i revân şimdi mi gördüñ keremüñ

130

Fe^{c}ilâtün Mefâ^{c}îlün Fe^{c}ilün

1. Ey boyı serv-i nâz Ḳâsım Beg
Ṣaçı ^{c}ömr-i dırâz Ḳâsım Beg

2. Serv beñzerdi ḳaddüñe olsa
Başdan ayağa nâz Ḳâsım Beg

---

129. AB.-, C. 60a, D. 68a, E. 44a
1b. şimdiki: E, şimdilik
3a. E de yoktur; hemin: D, şehâ
5a. Gölgeligüñe: D, Gölgelülüge; E, Göz ile saña (?)
130. C.-, D. 68a, E. 42a;
D: 1-2-3-4-5-6-7

3. Mürġ-i dil ṣaydı içün olmaz hiç
Sen ḳadar şâhbâz Ḳâsım Beg

4. Kaᶜbe-i ḳûyuna gider gönlüm
Ḳılduġumca namâz Ḳasım Beg

5. Râstı bu kim ki oldı ᶜuşşâḳa
Ser-i kûyuñ Ḥicâz Ḳâsım Beg

6. Defter itdükçe mübtelâlaruñı
Beni çoḳ başda yaz Ḳâsım Beg

7. Ḥaḳ Mesîḥî duᶜâsı ile seni
Eylesüñ ser-ferâz Ḳasım Beg

131

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Dem mi var kim ḫâṭırumdan geçmeye tîrüñ senüñ
Dem mi var boynuma ṣalınmaya şemşîrüñ senüñ

2. Sen kemân-ebrûyı çün pehlûya çekmek isteyem
Umma diyü baña parmaḳ gösterür tîrüñ senüñ

3. Sûz-ı sînemden ḳızartup ruḫlaruñ rengîn olur
Ḫâṭırumdan geçdügince naḳş-ı taṣvirüñ senüñ

4. Cân-ı şîrînden geçe Ḫüsrev daḫi Ferhâd-veş
Ger nihâl-i ḳaddüñ üzre göre taṣvîrüñ senüñ

---

131. 53b(9),B-,C. 58b (7), D. 68b, (9), E. 43b (7)
C: 1-2-4-7-6-8-9; E: 1-2-4-7-6-5-9
1a. var kim: A, vardur
1b. dem mi var: A, laḥẓa yoḳ
boynuma ṣalınmaya: E, ṣalınmaya boynuma
2a. CE, Sen kemân-ebrûya ḳurbân olmağa ḳaṣd
isteyem: A, istesem
3a. sînemden: A, sînemde
4a. şîrînden: A, şîrînden (!)

5. Gitmesüñ diyü göñülden luṭf-ı lafẓuñ leẕẕeti
ᶜAḳlum evvel sözden alur ḥüsn-i taᶜbirüñ senüñ

6. Bu gice ey dil görülmezse saña ol mâh-rû
Baġlaya ṣubḥuñ yolını âh-ı şebgirüñ senüñ

7. Ey kemend-endâz bir ṣayd itmedük dil ḳomadun
Ṣaġlu ṣollu ṣalınur yanuñca naḫcirüñ senüñ

8. Sinemüñ yirini çoḳdan nûr iderdi nâr-ı dil
Anda mesṭûr olmaṣaydı naḳş-ı taṣvîrüñ senüñ

9. Eşküñ ile âhuñ ucından ṭuyılduñ ᶜâleme
Ey Mesîḥî yirde gökde ḳalmadı yirüñ senüñ

132

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. ᶜIşkuñda her ne cürmümi yazdı ise melek
Yüzüñ göricek eyledi tîg-i müjeñle ḥaḳ

2. Ġamzen oḳına sînemi ben ḳarşu ṭutduġum
Her kim ki gördi ise eyitdi zihî yürek

3. Ger sehm-i ġamzesinden umarsan dilâ naṣib
Ol ḳaşları kemânuñ ölince ġamını çek

4. Dün vaᶜde virdi yâr benüm ḳatlüme velî
Öldüm bu ḳorḳudan ki o şeb ideler dölek

5a. E, Ḳalmaṣun diyü göñülde luṭfı ṭabᶜuñ leẕẕeti
5b. ᶜaḳlum: D, ᶜaḳl (? ᶜaḳl-ı) ;sözden: E, sözde; alur: A, aldı; taᶜbirüñ: D. taḳrîrüñ
6a. Bu: C, Bir
7a. bir sayd itmedük dil komadun: A, bir dil ḳomadun ṣayd itmedük
C, hîç ṣayd itmedük dil mi ḳoduñ, E, hîç ṣayd itmedük dil ḳomaduñ
8a. dil: D, ḳahr
8b. olmasaydı: D, olmayaydı
132. A. 54a, Be-, D. 68b, E. 41b
1a. yazdı ise: E, yazmış idi
3a. dilâ: E, göñül
3b. ölince: E, olanca / ġamını: E, gücini
4a. va’de virdi: E, vaᶜdeler virüpdi

5. Cân viricek Mesîḥî firâḳuñda didi kim
Yüḳâtilî bi-ḥasretin Allâhü sellemek

133

Mef^{c}ûlü Fâ^{c}ilâtü Mefâ^{c}îlü Fâ^{c}ilün

1. Her kim ki silk-i ^{c}ışḳuña olmadı münselik
^{c}Unṣur degül mizâcı ye ṭaşdur ye ḫod çelik

2. Baḥre düşerse ^{c}aksi ger elmâs-ı ġamzeñüñ
Ġavvâṣ dürr ü gevheri bula delik delik

3. Hindû-yı ḫâli Rûma n’ola beglik itse çün
Ẓıll-ı hümâdan eyledi kendüye gölgelik

4. Sînemden eylegil ḥaẕer ey ḳaşları kemân
Kim tîr-i âh ile ṭoludur nitekim belik

5. Çünkim Mesîḥî maḳdemüñe sürmedi yüzin
Böyle neden ṣarardı ayaġuñdaġı gelik

134

Mef^{c}ûlü Fâ^{c}ilâtü Mefâ^{c}îlü Fâ^{c}ilün

1. Her kim silk-i ^{c}ışḳuña olmadı münselik
^{c}Âlem içinde ol ne ḳul oldı ne ḫod melik

2. Göster raḳîbe ^{c}ârif iseñ dâġ-ı sîneñi
Bir pâre etmek ile ol itüñ femini dik

3. Elmâs-ı âh u nâlesi mecnûn ḫastenüñ
Zencîrüñ eyledi yüregini delik delik

5b *Ey beni hasretle öldüren, Allah sana selâmet versin.*
133. A. 54b, B. 40b. C. 59b, D. 69a, E. 42b
3a. beglik: E, şehlik (!)
3b. hümâdan: A, semâdan; E, hümâyı
5a. C, Çün ben ża^{c}if ayaġuña sürmedi yüzin
5b. ayaġuñdaġı: ABC, ayaġuñdaki; D, ayaġındaġı. C deki farklar 135 numaralı gazeldedir.
134. A. 54b.(5), B. 40b (5), C. 59b (9), D. 69a (5), E. 42a(5)
C. 2.3.4.5. beyitler 133 numaralı gazelde 5.4.6. ve 7. Sıralıdır.

4. Terkeş gibi çü sînemi ṭoldurduñ oḳ ile
Ey ḳaşları kemân yanuñda gerek belik

5. Bir kez görindi ḳodı Mesîḥîde yarı cân
Bir daḫi görinicegiz öldürdi dibelik

135

Fe^{c}ilâtün Fe^{c}ilâtün Fe^{c}ilâtün Fe^{c}ilün

1. Gülşen-i dehri ṣabâ gibi ser-â-ser gezdük
Biz vefâ bûyını gülzâr-ı fenâda sezdük

2. Zülfine degmeg içün virdi icâzet bize yâr
^{c}Ömri çoġ olsun anuñ kim biz aña degmezdük

3. La^{c}lüñe ideliden kendülerini teşbih
Meyi içdük şekerüñ başını muḥkem ezdük

4. İşidürüz ki içen âb-ı ḥayâtı ölmez
Biz ḳara günlü ger emsek lebüñi ölmezdük

5. Ey Mesîḥî bizi öldürmege ^{c}âr ideli yâr
Ḥaḳ bilür dünyeden uṣanduġ u cândan bezdük

136

Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün Fe^{c}ûlün

1. Sinek üşirdi ḥelvâya zebânuñ
Fuḳâ^{c}a ḳoydı cüllâbı dehânuñ

2. Bu göñlüm mürġi bâġ-ı kûyuñ özler
Ḳuş uçırmaz velîkin bâġbânuñ

4a. ṭoldurduñ: B, ṭoldurdı
4b. E, Ey ḳaşları yay imdi yanuñda, vd; ḳaşları: D, ḳaşlaruñ
135. A. 54a. B. 39b, C. 59a, D. 69b, E. 41b
1b. fenâda: C, vefâda
2a. virdi icâzet bize: A, bize icâzet virdi
3b. içdük: ABC, emdük
136. A. 54b, B. 41b, C. 60b, D. 69b, E. 42b
1b. fuḳâ^{c}a: AD, faḳâya (?)

3. Yeder bir ḳıl ile sîmîn kûhı
Ne aġır yük çeker mûy-ı miyânuñ

4. Lebüñ deñlü güher taḥṣîl ḳılmaz
ᶜAceb mi pârelense baġrı kânun

5. Göñül derdin gözüñden eyle teftîş
Ki ḥâlin ḫaste bilür nâ-tüvânuñ

6. Yüri var iḫtiyâruñla Mesîḥî
Yine issine teslîm eyle cânuñ

7. Ki âḫir demde küştî-gîr-i eflâk
Ayaġını alur öñ pehlivânuñ

137

Feᶜûlün Feᶜûlün Feᶜûlün Feᶜûl

1. Raḳîb oldı ḥammâl-ı bâr-ı emek
Ki ḳuvvetlü ḫardur ezelden ne şek

2. Şu kim bâġbânı durur ḥüsnüñüñ
Dimez ᶜâr idüben felege kelek

3. Ḫayâli cemâlüñ bahârınuñ üş
Raḳîbüñ gözinde çıḳardı çiçek

4. Meyi ḳalb-i ṣûfî ne var sevmese
Bilür ki ḳılur fâş ḳalbi miḥek

5. Gözümden degül ḫancerüñ naḳşı dûr
Güm olacaġı yoḳ deñizden semek

6. Bulımaz günâhuñ senüñ ey perî
Meger kendü cürmini yaza melek

3b. mûy-ı miyânuñ: E, ol mû-miyânuñ
4a. deñlü: E, deñli
7a. demde: BCE, işbu
137. A. 55a, B. 40a, C. 49a, D70a, E. 42a
1b. C, Ki ḳuvvetlüdür ḫar, vd
2b. ᶜar idüben: A, ᶜârif olup; D, ᶜârif oluban

7. Mesîḥî çü zülfüñe el uzada
Gören anı dir kim elüñ ipe çek

138

Fe^c^ilâtün Fe^c^ilâtün Fe^c^ilâtün Fe^c^ilün

1. Ḫançerüñçün çekerem ṣadr-ı müşebbekle emek
Bilmezem ṭuş ola mı lîk bu aġa o semek

2. Kâkül-i yâr gibi biz gezerüz ser-gerdân
Zülfi ṭurmaz el uzunlıġın ider oḫşar enek

3. Ḫâlüñ uġrusını fikr eyleyüben yatduḳça
Uyanup başumuzı ḳalduruz uçarsa sinek

4. Vâ'ıẓ-ı şehri işitdüm ki yalan söyler imiş
Pîr-i meyḫâneye ṣordum didi söyler gerçek

5. Ey Mesîḥî o güneş yüzlü nigârı her şeb
Eşk ü âh aşaġa yuḳaru arar irteye dek

139

Mefâ^c^ilün Fe^c^ilâtün Mefâ^c^ilün Fe^c^ilün

1. Cihânda sâḳî bize bezm-i câvidâne gerek
Lebüñle zülfüñ ucından mey-i şebâne gerek

2. Ṣaçuñla ḫâlüñi göster ki göñlümi alasın
Şikâr itmege mürġi çü dâm u dâne gerek

3. Dirîġ eyleme cânâ lebüñi cânumdan
Ki vaṣl-ı ^c^âşıḳ u ma^c^şûḳ cân câne gerek

7a. el uzada: A, uzada el; B, el uzadur
138. A. 55a, E. 41a, C. 60a, D. 70a, E. 42b
1a. Hançerüñçün: ADE, Hançerüñden
5a. nigârı: C, nigâruñ
139. A. 55b, B. 42a, C. 60b, D. 70b, E. 43a
1a. bezm-i: A, câm-ı
2b. çü: A, ki; CE, bu

4. Semend-i çarḫa viren ıżṭırab âhumdur
Ki çâpük eylemege esbi tâziyâne gerek

5. Bahâne ister imiş kim Mesîḥî öldüre yâr
Aña da ölmege ansuzda ḫod bahâne gerek

140

Mef^c^ûlü Mefâ^c^îlü Mefâ^c^îlü Fe^c^ûlün

1. Göñlüm yine üş bendesi oldı iki şâhuñ
Kim beni gören dir ki iki oldı güñâhuñ

2. Alnuñda iki ḳaşuña öykünmege cânâ
Bir ayda iki kerre egilür beli mâhuñ

3. Ḫancer gibi her kim ki iki yüzlülik ide
Emr it anı öldürsün iki çeşm-i siyâhuñ

4. Çün da^c^vî-i ḳatlüme şehâ iki ṣanurduñ
Üş ḫâl ü ḫaṭun geldi iki oldı güvâhuñ

5. Ḳabrüñe kim ikilig ile gelse Mesîḥî
Fi'l-ḥâl iḳi böle anı tîġ-i giyâhuñ

141

Fâ^c^ilâtün Fâ^c^ilâtün Fâ^c^ilâtün Fâ^c^ilün

1. Cânuma cân ḳatdı la^c^l-i cân-fezâsı Yûsufuñ
Şîr ü şekkerden midür yoḫsa ġıdâsı Yûsufuñ

2. Diñdürür vaḳt-i seḥerde ṣaḳlıġın bülbüllerüñ
Sûz-ı dil-sûzı ile zîbâ edâsı Yûsufuñ

5b. ḫod: E, bir
140. A. 55b, B. 42a, C. 61a, D. 70b, E. 43b
1b. günâhuñ: AD, güvâhuñ
2b. egilür: BCE, bükilür
141. A. 55 b, B. 40b (5), C. 59a (6). D. 71a (6), E. 43a (6)
1b. yoḫsa: A, yâ ḫôd; B, yâ Rab

3. Dün gice nâz ile şehnâza ser-âġâz idicek
Hep muẖayyer itdi ᶜuşşâḳı nevâsı Yûsufuñ

4. Andurursa bülbüli ṭanbûr ile üstâdlar
Ḳandurur dil mürġini ṣît ü ṣadâsı Yûsufuñ

5. Ne ḳadar dervîş isem bulmaḳ yüzümüñ üstine
Aġırı altun olursa ger bahâsı Yûsufuñ

6. Ey Mesîḥî bilmiş ol saña murâduñ el virür
Ger naṣîb olursa bir kez merḥabâsı Yûsufuñ

142

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Meyden ki yâr gül gül olup ᶜarż ide cemâl
Ṣan gösterür şükûfesini tâze bir nihâl

2. Ceng itmesün göñüller o günyüzlü yâr ile
Kim çarẖ bir siperdür aña ḳabżadur hilâl

3. Yâruñ görüp yüzini ᶜaceb mi meded disem
Çün mîmdür dehânı iḳi zülfi iki dâl

4. Öykündi diyü yâr-ı gül-endâma âfitâb
Her gün felek getürür anuñ başına zevâl

5. Mey nûş idüp Mesîḥî unut eski ġamları
Ḳomaz şarâb ẖâṭır-ı nâzikde infiᶜâl

3a. idicek: BC, eyleyüp
4a. E, İndürür bülbülleri ṭanbûrına, vd
ṭanbûr ile: AC, ṭanbûrına
4b. CB, Ḳondurur çengine dil mürġin, vd
6b. olursa: O, degerse; Yûsufuñ: BC, gül-ruhuñ
142. A. 56a, BC.-, D. 71a, E. 44b (4); E: 1-2-3-X-5
2a. günyüzlü: A, gülyüzlü; E, güzeller o gülyüzlü
3a. disem: E, diseñ

143

Mef^{c}ûlü Fâ^{c}ilâtü Mefâ^{c}ilü Fâ^{c}ilün

1. Öykündi gerçi leblerüñe ey nigâr la^{c}l
Ṣoñra yüzi ḳızardı olup şerm-sâr la^{c}l

2. Ḳanlu yaşumdan itseñ aña gûşvârunı
Ḳanda olur o deñlü güzel âb-dâr la^{c}l

3. ^{c}Aks-i lebüñ düşerse şehâ mâ-yı câriye
Cûy-ı mey ola âb u ṭaşı âb-dâr la^{c}l

4. Dirhem bağışlamaz felek ağlatmayınca ḳan
Bir aḳçe virür ise alur ṣad hezâr la^{c}l

5. Bu bezm içinde cur^{c}a-ı mey yire dökilür
Gel ey gedâ ki bunda olur ḫâksâr la^{c}l

6. Ey ḫ^{v}âce bekle sâḥil-i deryâ-yı dîdemi
Kim mevc urduġınca çıḳar bî-şümâr la^{c}l

7. ^{c}İzzet dilerseñ iç mey-i surḫı Mesîḥî kim
Ḳan yutmayınca bulmadı hîç i^{c}tibâr la^{c}l

144

Mef^{c}ûlü Fâ^{c}ilâtü Mefâ^{c}îlü Fâ^{c}ilün

1. Vaṣl-ı miyân-ı yâr ki olmış muḥâl-i ^{c}aḳl
Biñ diḳḳat itse ḳılca irişmez ḫayâl-i ^{c}aḳl

2. Jeng-i ḫaṭuñ yüzüñe keder virdi nîtekim
Reng-i gümândan ola mükedder kemâl-i ^{c}aḳl

---

143. 56a, B. 43a, C. 61b, D. 71b, E. 44a
1a. gerçi leblerüñe: A, leblerüñe gerçi
1b. yüzi: BC, velî; E, dili
2b. güzel: CDE, laṭîf
3b. âbdâr: E, tâbdâr
7a. dilerseñ D, gerekse
7b. bulmadı hîç: AD, bulmadı çün; C, bulımadı
144. A.-, B. 45b, C. 61b, D. 71b, E.-
1a. olmış muḥâl-i: D, olmaz mecâl-i
2b. reng-i: B, zülf ü; D, zülf-i

3. Ḥüsnüñ bahârı ᶜaḳlumı mecnûn iderdi ger
Zencîr-i zülfüñ olmasa ḳarşu ᶜıḳâl-i ᶜaḳl

4. Didüm taḥammül ile irem mi vıṣâlüñe
Didi o sen didügüñe yoḳ iḥtimâl-i ᶜaḳl

145

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Çün ḳaşuñ miḥrâbına ḳıblem namâz eyler göñül
Laᶜlüñi yâd idüp oḳur sûre-i Kevs̱er gönül

2. H̬ânḳâh içinde zâhid nîtekim evrâd oḳur
Mekteb-i meyh̬ânede mah̬mûrlıḳ yazar gönül

3. Gülşen-i ḥüsnüñden itdükçe güẕer bâd-ı ṣabâ
Reşk idüp pirâhenüñ-veş üstüñe ditrer gönül

4. Ṣalduġınca sâᶜid-i sîmînlerin nâz ile yâr
Ṣaġ u ṣoldan ṣanasın kim el ṣalup ister gönül

5. Ey Mesîḥî ḳomadı ṣu gibi hercâʾîliġin
Ḳanda kim bir serv-ḳad görse aña aḳar göñül

146

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Yüz bulup ger idine h̬addüñi mesned kâkül
Uzadur ẓulm ipin ey serv-i sehî-ḳad kâkül

3a. iderdi ger: D, ider eger
145. A. 56b, B. 43b, C. 61b, D. 72a, E. 44b
1a. ḳıblem: D, ey dil
3a. ḥüsnüñden: A, ḥüsnüñde
3b. üstüñe: AD, üstine
4a. sîmînlerin nâz ile yâr: B, sîmînlerini nâz ile; D, sîmînini nâz ile yâr
146. A. 56b, B. 44a, C. 62b, D. 72a, E. 44b
1a. bulup: C, urup

2. Ḳoşılup şâne ile bâda çü başdan çıḳdı
Ḳaldı zindân-ı külâh içre muḳayyed kâkül

3. Cân u dil almada ġamzeñ daḫi üstâd geçer
Lîkin olmışdur o ṣanᶜatda ser-âmed kâkül

4. Başlar üzre yeri vardur bugün inṣâfını gör
Nice miskînlik ider illere bî-ḥad kâkül

5. Ṣîġa-ı ḥüsnde ḳaddüñ elif-i cemᶜ durur
Ol iki zülf aña tes̱niye müfred kâkül

6. İledür ᶜışḳını zülfüñle Mesîḥî başa
Anı başdan ṣavup itmezse eger red kâkül

147

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Aldı eline tîr-i ḳażâ vü kemân ecel
Bolay ki beni eyleye yâ Rab nişân ecel

2. Ḫaṭṭuñ beni ne vaḳt irüp öldüre kim bilür
K'irişmelü olınca irer nâgehân ecel

3. Çıplaḳ göricegiz beni cândan esirgeyüp
Bir pîrehen getürdi baña armaġân ecel

4. Ḥâlüm benüm şu demde ᶜıyân ola saña kim
Ḳabr içre eyleye beni bir gün nihân ecel

5. Ben firḳatüñde kûyuñı umduġum üş bu kim
Dirler ider kişiye maḳâmın ᶜıyân ecel

6. Yetmez mi sen gedâya bu beglik Mesîḥî kim
Ḳabre degin düze saña taḫt-ı revân ecel

2a. ḳoşılup: CE, ḳoşulup
bâda: C, yâra
3b. lîkin: C, lîk
4a. Başlar üzre yeri vardur: A, Başlarında yeri vardur bugün, BC, Başlar üstinde yeri var iken, E, Başlar üstinde yeri bugün
147. A. 56b (5), B. 45a (7), C. 63a (7), D. 72b (6), E. 45b (6)
A: 1-2-3-4-X-5-X-7; B: 1-2-3-4-5-7-6;ED: 1-2-3-4-5-X-7
2a. irüp: B, urup
3a. göricegiz: A, görincegiz

7. Gizlenmeyince yire meded yoḳ Mesîḥiyâ
Kim her ne yaña ḳaçsañ olur dîde-bân ecel

148

Fe^{c}ilâtün Fe^{c}ilâtün Fe^{c}ilâtün Fe^{c}ilün

1. Ebr-i nîsân gibi dür diyü yitir giryân ol
Kesb-i la^{c}l it güzelüm gül gibi gel ḫandân ol

2. Ârzû itdüñ ise nüh feleküñ seyrânın
Ey yürek âhum oḳınuñ ucına peykân ol

3. Gün gibi şöhretüñ olmaḳ diler iseñ ey dil
Mâh-veş dâġ urınup başı açuḳ ^{c}uryân ol

4. Didüm itüñ gibi olam mı ki kûyuñda ^{c}azîz
Didi bizi ḳo yüri var Mıṣıra sulṭân ol

5. Bizi ṣusuz ḳoduñ ey cûy-ı vefâ bârî var
Çeşme-i Ḫıżr gibi ẓulmete gir pinhân ol

6. Âh ile ^{c}arş ḫorosını kebâb itmiş iken
Gel berü külbe-i aḥzânumuza mihmân ol

7. Hevesüñ var ise ger öpmege yâruñ ḳademin
Bu Mesîḥî gibi ḫâk-i reh ile yeksân ol

149

Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilün

1. ^{c}Ârıżuñdan irdi âḫir la^{c}lüñe zülf-i ṭavîl
İşidürüz müddet ile cân bulur ṣu içre ḳıl

---

148. A. 57a, B. 45a (6), C. 63a, D. 72b, E. 45b (6)
3a. şöhretüñ: C, müştehir
3b. urınup: BC, uruban
6a. ^{c}arş: BE, çarḫ; kebâb: D, helâk
149. A. 57a, B. 44b, C. 62b, D. 73a, E. 45b
1b. işidürüz: AB, işidürvüz

2. Gözlerüñ bir bûseñi biñ câna virür ey ṣanem
Mest-i cömerd olduġına bu daḫi yiter delil

3. Zülfüñ ü la^clüñ görüp girmiş ẓalâma âb-ı Ḫıżr
Yâd idüp lafẓuñı kendüden ṣovumış selsebîl

4. Mıṣr-ı ḥüsnüñ çeşm-i giryândan cüdâ lâzım degül
Muttaṣıldur Mıṣra çün kim dâ'imâ deryâ-yı Nîl

5. Ey Mesîḥî ṣanma müjgândur gözümde görinen
Dilberüñ bili ḫayâlinden bitüpdür gözde ḳıl

150

Fe^cilâtün Fe^cilâtün Fe^cilâtün Fe^cilün

1. Tâ ṣabâ sünbülüñi ḳıldı perîşân-şekil
Oldı her bir nefesi mürdelere cân-şekil

2. Tâzelendürmeg içün yüregümüñ lâlelerin
Yaġdurur ġamzeleri tîrini bârân-şekil

3. ^cArż idüp ḫâtem-i yâḳûtını la^clîn lebüñüñ
^cÂlemi emrüñe râm eyle Süleymân-şekil

4. Bezm-i ẕilletde ol aġyâr-ı le'îmün görinür
Ḳara yüzinde dili şem^c-i şebistân-şekil

5. Ḥasret-i ḳaddüñ ile ger bu Mesîḥî vire cân
Ḳabri üstinde bite serv-i ḫırâmân-şekil

6. Gün yüzüñ midḥati ile bu Mesîḥî kuluñuñ
Sözi şöhretlü durur güfte-i Selmân-şekil

3a. âb-ı Ḫıżr: C, âfitâb (sahife kenarında)
3b. lafẓuñı: AD, la^clüñi
5b. ḫayâlinden: AD, ḫayâliyle
150. A 57a (6), B. 43b (5), C. 62a (5), D. 73a (6), E. 45a (6)
BC: 1-2-3-4-5-X
2a. lâlelerin: B, yaraların
2b. tîrini: C, tîġini
3b. emrüñe: E, kendüñe
4a. le'îmüñ: AD, cüẕâmuñ
5b. bite: B, biter
6b. şöhretlü durur: E, şöhret bulıyor

151

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Ben saña bülbül baña sen gülşen ol
Ḳo beni aġlayayın sen gül şen ol

2. Tañ degül ḥâlüñ ḫarâb olsa göñül
Saña kim dir genc-i ḥüsne mesken ol

3. Didüm arada ben ü sen olmasa
Didi ayruḳ böyle dime sen sen ol

4. Vaṣl olurken yâr ile gören bizi
Şöyle ẓann eyler ki ol benven ben ol

5. Ey Mesîḥî gevhere yoḳ müşterî
Sen gerek deryâ gerekse maᶜden ol

152

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Teşbîh olmadıysa ḳaşuña eger hilâl
Rûy-ı felekde kendüyi niçün eger hilâl

2. İki yedi yaşında ġurûr itme ḥüsnüñe
Ey meh ṣaḳın ki narḫına yine iner hilâl

3. Karşuña ṭapu ḳılup egildügi üş bu kim
Sen âfitâb-mertebeden nûr umar hilâl

4. Bir beñzi ṣaru ᶜâşıḳ u eksiklü ḳul durur
Alnuñ ile ḳaşuña ögür bedr eger hilâl

---

151. A. 57b, B. 44b, C. 62b, D. 73b, E. 45a
1b. aġlayayın: B, aġlayayum
4a. bizi: BE, beni
4b. benven: AD, ben ü
152. A. 57b, B. 44a, C. 62a, D. 73b, E. 45a
1b. Rûy-ı: AD,Devr-i
3a. üş bu kim: AD, her seḥer
4b. öñer ... eger: ?

5. Eşk-i Mesîḥî şâyed ire göklere diyü
Köpri gibi felekde olupdur kemer hilâl

153

Fe^c^ilâtün Fe^c^ilâtün Fe^c^ilâtün Fe^c^ilün

1. Eger efsûn-ı ecel baġlamaz ise dehenüm
Cân virürken lebüñüñ ẕikri ola her suḫanum

2. Sen semen-çehre içün ger beni devrân ide ḫâk
Yüzümüñ aḳlıġına vire şehâdet kefenüm

3. Ḫâr-ı kûyuñ bulınursa ayaġumda ölicek
Ḥûriler sûzen-i ġamzeyle çıḳara dikenüm

4. Hecr-i ḫaṭṭuñla ne çekdügümi şerḥ eylemege
Ḳabrüm üstinde benüm bir dil ola her çemenüm

5. Şol ḳadar ṭop u tüfeng urdı ḥavâdiṯ baña kim
Raḫneden ḳal^c^alaruñ burcına döndi bedenüm

6. Ey Mesîḥî ben eger el yur isem ^c^âlemden
Âfitâbum ola ḫurşîd ü felek hem legenüm

7. Ḫusrev-i Rûm diye baña Mesîḥî şeksüz
Ger ire gûş-ı Kemâle kelimât-ı ḥasenüm

---

153. A. 58a, B. 46a, C. 64a, D. 74a, E. 46a (5)
C. 1-2-3-4-5-7-6; E. 1-2-3-4-5-X-X
1b. virürken: B, çıḳınca
2b. vire: AD, ide
3b. BC, Sûzen-i ġamze ile çıḳara ḥûrâ dikenüm
5a. C, Bu ḥavâdiṯ ṭopını ol ḳadar urdı baña dehr; E, Şol ḳadar dehr ḥavâdiṯ ṭopın urdı baña kim
5b. raḫneden: D, zaḫmdan
6b. hurşid ü felek: ABE, ḫurşîd felek

154

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜilü Fâᶜilün

1. Gördükçe yüzüñi n'ola artarsa ḥayretüm
Çünkim saña bu yüzden olupdur maḥabbetüm

2. İksîr-i ᶜışḳ ḳalbümi ṣâf itdi zer gibi
Ol seng-dil benüm daḫi bilmez mi ḳıymetüm

3. Dünyâyı berḳ-i âh ile ben rûşen eylerem
Ey âfitâb ẕerrece yoḳ saña minnetüm

4. Fi'l-ḥâl iki bükile mânend-i ḥarf-i kâf
Yüklense Ḳâf bir dem eger derd ü miḥnetüm

5. ᶜIşḳuñ şehîdiyüm ki bu dâġ-ı siyâhlar
Gûyâ ki zâġlardur üşer yimege etüm

6. Pîrâhen-i viṣâlüñe göz dikdügüm bu kim
Hecrüñ bir ince iplige döndürdi ḳâmetüm

7. Ḫarc itmedin bu naẓmı ölürsem Mesîḥî ben
Cevherle ṭopṭolu ola ṣandûḳ-ı türbetüm

155

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Ḥalâvet kim leb-i dilberde buldum
Daḫi ne şehd ü ne şekkerde buldum

2. Hele ben ḫâk-i pâyuñ ḳıymetini
Ne iksîr ü ne ḫod cevherde buldum

---

154. A. 58a (5), B. 47a (7), C. 64b (7), D. 74a (5), E. 46b (7)
AD: 1-2-X-X-5-6-7; EB: 1-2-5-3-4-6-7
1a. Yüzüñi: B, gün yüzüñ
2a. ḳalbümi ṣâf: B, çehremi zerd
5a. etüm: A, tenüm
155. A. 58a, B. 47b (7), C. 65a (7), D. 74b, E. 47a
BC: 1-5-3-6-4-7-8
E: 1-5-3-6-2-4-7
1b. şekkerde: B, sükkerde

3. Nice terk idem ol ᶜÎsâ-dehânı
Ki gökde istedügüm yerde buldum

4. Ḳoyam mı ey ṭabîb-i cân ḳapuñı
Şifâ bu derde çün bu derde buldum

5. Ṣaçuñdan ḫaddüñi cân ile aldum
Ṣan erzân nüsḫadur kâfirde buldum

6. Deñizde laᶜle beñzetdüm ḳaçan kim
Lebüñ ᶜaksini eşk-i terde buldum

7. Hezârân rû-siyehlik itdüm âḫir
Yüz aḳlıġın mey-i aḥmerde buldum

8. Tecellîyât-ı vicdândan Mesîḥî
Ne kim buldumsa hep sâġarda buldum

MURABBA

III

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Mey-i yâḳût ile gel cânı feraḥ-nâk idelüm
Bezmümüz bir meh ile ġayret-i eflâk idelüm
Meyi efᶜâ-yı ġam u ġuṣṣaya tiryâk idelüm
Mest-i lâ-yaᶜḳıl olalum yaḳalar çâk idelüm

2. Derelüm Edrinenüñ ġonca-ı ḫôş-bûlarını
Jâlelü gül gibi çaḳ şol yüzi ṣulularını
Nûş idüp bunlar ile Rûmili ṭolularını
Mest-i lâ-yaᶜḳıl olalum yaḳalar çâk idelüm

4a. ṭabîb-i cân: A, ṭabîb cânâ; ḳapuñı: E, ṭapuñı
5a. ṣaçuñdan: A, ṣaçunda
5b. nüsḫadur: E, nesneyi
8a. Tecellîyât-ı vicdândan: A, tecellîyât vecdinden
8b. hep: BCE'de bulunmamaktadır.
III. A. 58b (7), B. 45b (6), C. 65b (6), D. 75a (7), E. 46a (6)
BCE: 1-2-3-4-5-X-7
1b. B, Gerd-i ġam ḳalmasun anda ṣulayup pâk idelüm

3. Nuḳl ile câm-ı meyi dâne vü dâm eyleyelüm
Gözi âhûları kendümüze râm eyleyelüm
Fevt olan ᶜişreti hep şimdi temâm eyleyelüm
Mest-i lâ-yaᶜḳıl olalum yaḳalar çâk idelüm

4. Zâhidüñ ḫavfı ṣırâṭ ise biz andan geçelüm
Cennete dönmiş iken gülşene ṭoġru ḳaçalum
Câna cân ḳatmaġa gâh öpüşelüm gâh içelüm
Mest-i lâ-yaᶜḳıl olalum yaḳalar çâk idelüm

5. ᶜÖmrümüz ger ire nevrûz ile bayrama degin
Muttaṣıl nûş idelüm yine bu eyyâma değin
Giceler ṣubḥa degin ṣubḥ içüp aḫşâma degin
Mest-i lâ-yaᶜḳıl olalum yaḳalar çâk idelüm

6. Yazmadı çünki Ḫudâ defter-i ᶜömri bâḳî
Câm-ı laᶜlüñ berü ṣun cânlanalum ey sâḳî
Ol ṣafâdan pür idüp naᶜre ile âfâḳı
Mest-i lâ-yaᶜḳıl olalum yaḳalar çâk idelüm

7. Ey Mesîḥî yüri biz pîr-i muġâna geçelüm
Varalum sâġar ile ḳan yalaşup râz açalum
Her nemüz var ise curᶜa gibi döküp ṣaçalum
Mest-i lâ-yaᶜḳıl olalum yaḳalar çâk idelüm

156

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâiᶜlün

1. Derd ü ġamum ḥikâyetin ol yâra eyledüm
Nevrûz ḳıṣṣasın gül-i pür-ḫâra eyledüm

2. Çekdüm raḳîbi çün yola götürdi ayaġı
Şeyṭânı ol ṭarîḳ ile âvâre eyledüm

3a. BCE, Ḥalḳa-ı bezm-i meyi dâne, vd.
5a. BCE, Giceden ṣubḥa degin ṣubḥdan aḫşâma degin
7a. pîr-i: BCDE, kûy-ı; geçelüm: ACDE, göçelüm
7c. döküp: E, elden
156. A .59a, B. 46b, C. 64a, D. 75b, E. -
1a. ġamum: AD, ġam
1b. pür-ḫâra: CE, Ferḫâda
2a. yola götürdi: A, yola getürdi; B, yoluña götürdi

3. Öykündügi içün yüzüñe mâh-ı çâr-deh
Âhumla yüzleyüp yüzini ḳara eyledüm

4. Ḳolın ḥamâ'il itmiş idi boynuña raḳîb
Ġayretden ol ḥamâ'ili sî-pâre eyledüm

5. Ben ḳula çâre eylemedi ey Mesîḥî yâr
Her ḫidmetini gerçi ki bî-çâre eyledüm

157

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Kişi ṣaġ olup olmaḳdansa maḥrûm
Ölüp yegdür añılmaḳ bâri rnerḥûm

2. Güneş ṭayy-ı mekân itmiş ki seyri
Olur giceyle Şâm u gündüzin Rûm

3. Söyinür gibi itdügince geh geh
Ṣanuram kim nigâra göz ḳıpar mum

4. Ayaġuñ tozı çıḳmaz gözlerümden
Ki sâᶜatden aḳar birbirine ḳum

5. Çü çeşmüñ ṭolısar gerd-i ecelden
Mesîḥî bâri erkenden gözüñ yum

3a. çâr-deh: AB, çehâr-deh
3b. âhumla: ABC, âh ile; yüzleyüp: AD, elleyüp
4b. sî: ABC, se
5a. ey: ABD, gerçi; eylemedi: AD, itmedi; B, eyledi
5b. ḫidmetini: ABC, ḫiẕmetini
157. A. 59a, B. 47a, C. 65a, D. 75b, E. 46b
E: 1-2-4-3-X
2b. gündüzin: D, gündüzi
3a. itdügince geh geh: A, gitdügince geh geh; BE, itdügince geh gâh; D, geh geh itdügince
5a. Çü çeşmüñ ṭolısar: E, Dolar çün âḫir; ṭolısar: A, dola; B, tola; D, ṭolar
5b. bâri: A da bulunmamaktadır.

158

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Gündüzin kûyuñda şeb irince ser-gerdânuñam
Giceler tâ ṣubḥ olınca ḳapuda derbânuñam

2. Kimse ḳulıyla efendi arasına girmesün
Her ne emr eylerseñ eyle tâbiᶜ-i fermânuñam

3. Cürmümi bağışlar iseñ bende-i dîrînüñem
Ḳatlüme ḳaṣd eyler iseñ ḳuluñam ḳurbânuñam

4. Ḳaṭre gibi göklere aġup yire çalma beni
Ey seḥâb-ı luṭf çün perverde-i iḥsânuñam

5. Bu Mesîḥîdür diyü sürme ḳapuñdan beni kim
Gülsitân-ı vaṣfuñ içre mürġ-i ḫoş-elḥânuñam

159

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜülün

1. Çarḫuñ ṣıfatın gömgök idüp şuᶜle-i âhum
Her gice yüzin ḳara ḳılur dûd-ı siyâhum

2. Bâr-ı ġam-ı hicrân ile itdüñ çü beni deng
Bildür bileyin ben de nedür bârî günâhum

3. Nâlişlerümi eyleme inkâr k'olupdur
Kûyuñdaki her bir der ü dîvâr güvâhum

4. Ger ḥasret-i şimşîrüñ ile ḫâk olur isem
Sûsen gibi keskin bite ḳabrümde giyâhum

5. Ḳapuñda beni ṣuçlu çıḳarma kerem it kim
Bu bâbda yoḳdur benüm ey dost günâhum

---

158. E. 47b
4a. yire: metin, yir
159. A. 59b, B. 48b (7), C. 66a, D. 76a (7), E. 47b (7)
1a. idüp: DE, ider; şuᶜle: AB, sille
2a. çü beni: E, beni çü
2b. ben de nedür bârî: AB, bârî nedür ben de
4a. ḫâk olur isem: A, virür isem cân

6. Ben ḳanumı daᶜvâ ider iken ḳılıcından
Tîri irişüp eyledi mecrûḥ güvâhum

7. Şol dem ki Mesîḥîyi şehîd itdi güzeller
Cân virür iken eydür idi *ṭâle beḳâhüm*

8. Ol mâh işigin bir gice bâlîn idebilsem
Gün gibi Mesîḥî göge irerdi külâhum

160

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Âsumân-ı sîne tîrüñden penâhumdur benüm
Anda dâġ-ı derd ü ġam mihr ile mâhumdur benüm

2. Âhum ile yüz yüze olduḳça çarḫuñ her gice
Yüzini ḳara ḳılan dûd-ı siyâhumdur benüm

3. Bâġ-ı nâz içinde ol servi ḫırâmân eyleyen
Ṭoġrı bilüñ dostlar bu bâd-ı âhumdur benüm

4. Ey gül-i ter tîġ-i ḫâruñ ḳanumı dökdügine
Lâle-zâr u ġonca küllîyen güvâhumdur benüm

5. Ey Mesîḥî gün degüldür âsumânda görinen
Şâdlıḳdan göge atduġum külâhumdur benüm

6b. tîri: C, tîġi
7b. *onlar kalıcı olsun*
8a. bir: B, bu ide bilsem: A, idinürsem
8b. irerdi: ABDE, aġardı
160. A. 59b, B. 46b, C. 64b, D. 76a, E.-
B: 1-2-4-3-5
2a. yüz yüze: DE, yüzeyüz
3a. bâġ-ı nâz içinde: A, nâzı bâġı içre
3b. bâd: D, nâr
5a. gün: A, mâh; D, meh
5b. göge: AD, gice; B, gökde

161

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Câm-ı laᶜlüñ ile yegdür ᶜâlemüm Cemden benüm
Şâh-ı ᶜışḳam ḫaşyetüm yoḳ şâh-ı ᶜâlemden benüm

2. Şemᶜe yanup dökilenler ṣanma kim pervânedür
Penbelerdür kim düşer bu dâġ-ı sînemden benüm

3. Ey kemân-ebrû ne peykân kim sen urduñ sîneme
Reşk idüp cerrâḥ anı çıḳardı arḳamdan benüm

4. Geçdi ᶜömrüm bir nefes senüñle ᶜâlem itmedüm
Veh ki yoġ imiş naṣîbüm işbu ᶜâlemden benüm

5. Ḥamdülillâh nâr-ı ḥicrân ile me'nûs olmışam
Ey Mesîḥî hîç ḳorḳum yoḳ cehennemden benüm

162

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Gerçi itüñ bilürüz bizden uludur dostum
Bilmezüz ḳapuñda anı kim uludur dostum

2. Ḳanuma girdükçe aḳıdur gözümüñ yaşını
Ḳanda ise ḳılıcuñ yüzi ṣuludur dostum

3. Bûy-ı zülfüñsüz ṣabâ bir laḥẓa ârâm eylemez
Anı âvâre ḳılan var ise bû dur dostum

4. Âbdan ṣâfî ḳılıcuñı içürdüñ niceye
Bize daḫi içür ol ṣudan ṭurudur dostum

---

161. A. 60a, B. 48a, C. 65b, D. 76b, E. 47a
1b. ᶜışḳam: ACDE, vaḳtem; şâh-ı: BCE, ḫalḳ-ı; ḫaşyetüm: D, vaḥşetüm
2a. ṣanma kim: E, ṣanmañuz
3b. reşk idüp: ADE, ḳısḳanup; arḳamdan: A, sînemden
5a. hicrân ile: AD, hecr ile
162. A. 59b, B. 47b, C. 65a, D. 76b, E. 47a
3a. ADE, Bûy-ı zülfüñsüz ḳarartmaz ṣabâ bir laḥẓa hîç
4a. içürdüñ: AB, geçürdüñ
4b. içür ol ṣudan: E, ol ṣudan içür

5. İşigüñde secde eylerken Mesîḥî çâkerüñ
İtlere uy didügüñ ḫoşça ḳapudur dostum

163

Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün

1. Çekerdüm her ne kim ḳılsañ baña cevr ü cefâ ^{c}ömrüm
Eger kim ^{c}âḳıbet bilsem ḳılacaġuñ vefâ ^{c}ömrüm

2. Ṣafâ-yı ^{c}ayş u nûş içre benümle hem-dem idüñ dün
Ne oldı saña ki düşdüñ bugün benden cüdâ ^{c}ömrüm

3. Seni ben bir gün öldüren diyüben va^{c}deler virdüñ
N'ola n'ola bu sözüñi ṣaḳın unutma hâ ^{c}ömrüm

4. Firâḳuñ içre ḫaylîden beri cânlar çekişürdüm
Ḳo gitsün ol hele ehlen ve sehlen merḥabâ ^{c}ömrüm

5. Mesîḥî ḫaste-dil yâruñ viṣâliyle ḳavî iken
Didürme ṣoñra yâ Rabbi aña v*â ḥasretâ* ^{c}ömrüm

164

Mefâ^{c}ilün Fe^{c}ilâtün Mefâ^{c}ilün Fe^{c}ilün

1. Ḫaṭ-ı nigâr irişince biz anı ḫoş görelüm
Ecel çün irişür âḫir zamânı ḫoş görelüm

2. Ṭaġıtdı ise ḫazân sünbül ile reyḥânı
Bu iki ṭurra-ı ^{c}anber-feşânı ḫoş görelüm

3. Cefâ vü cevrine çoḳ dime ân u ḥüsnine baḳ
Vefâsını göremezsek ol ânı olanı ḫoş görelüm

5a. eylerken: AB, iderken
163. A. 60a, BC.-, D. 77a, E. 46b
2b. benden: D, bizden; düşdüñ bugün benden: E, böyle bugün düşdüñ
3a. virdüñ: E, ḳılduñ
3b. ʻömrüm: A, dostum
4a. berü: ABD, gelüp; çekişürdüm: E, çekişürem
4b. ʻömrüm: A, dostum
5b. yâ Rabbi aña: A, aña yâ Rabbi; *Zümer 39/ 56*
164. AB.-, C. 66a, D. 77a, E.-

4. Ṣınıḳ göñülleri çün mûmyâ ḫoş eylermiş
Şikeste ḫâṭıra ol mû-miyânı ḫoş görelüm

5. Mesîḥî zâhid o dünyâyı medḥ ider ammâ
Ne ḫoşça ᶜâlem olur bu cihânı ḫoş görelüm

165

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. İrdi çün râ'iḥa-ı zülfüñ ile peyk-i nesîm
Müjde diyü semen ü gülde ne zer ḳodı ne sîm

2. Bâd ḳarşu ne ᶜaceb nergisi ḳılsa bîmâr
Şimdi mi itdügi var kişiyi yel fiᶜl-i saḳîm

3. Kirpigümden yüzini ṣaḳınur oldı ol yâr
Ḫârsuz olduġın işideli gülzâr-ı naᶜîm

4. Seng-diller ne revâdur bu ki dîdâra baḳa
Ṭûr-ı ḥırmânda ḥasret çeke Mûsî-i Kelîm

5. Şöyle kim var bu cihân-baḫş ü laṭîf- enfâsı
Ḳıldı luṭf ile Mesîḥîye Mesîḥâ taᶜlîm

166

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Ney gibi ger tâ ḳıyâmet nâle vü zâr eyleyem
Sezmezem kim baḫt-ı ḫᵛâb-âlûdı bîdâr eyleyem

2. Çeşmüñ ile ḳâmetüñ ḳaşuñ ṭururken ey ṣanem
Nergis ü serv ü hilâle baḳmaġa ᶜâr eyleyem

3. Ger ḳapana bâb-ı tevbe cürmümüz ᶜafv olmayup
Âhum ile nice yerden ᶜarşa yollar eyleyem

---

165. A. 60a, B. 48a, C. 65b, D. 77b, E. 47b
2b. itdügi var kişiyi: A, itdügi var adamı; B, var kişiyi itdügi
5b. C'de yoktur.
166. A. 60b, B. 48b, C. 66b (6), D. 77b, E. 48a
2a. ḳâmetüñ: AD, ḳâmetü

4. Dostlar bilüñ ki dilberden aṣılacaḳ raḳîb
Giñ yürimezse cihânı başına dar eyleyem

5. Ḥâṣıl itmez çün dil-i ḳallâşumı nerrâd-ı çarḫ
Kendümi ṭâs-ı meẕelletde nice zâr eyleyem

6. Ey Mesîḥî daḫl iden ṭaşdan beterdür şiᶜrüñe
İşbu şiᶜr-i terle ḫalḳ-ı ᶜâlemi zâr eyleyem

167

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Ġam-ı hecrüñle eger dîdemi giryân ḳılam
Keşti-i nüh-felegi ġarḳa-ı ᶜummân ḳılam

2. Ol lebi mül baña ger bir gice mihmân ola
Âh ile cümle seḥer mürġini biryân ḳılam

3. ᶜÂr ider ḫûblar öldürmege ben ḫaste-dili
Kendü kendümi dem irişdi ki ḳurbân ḳılam

4. Dem-i âḫirde dilüm baġlama ey dest-i ecel
K'ol vefâsuz ṣanem içün biraz efġân ḳılam

5. Ṭârem-i çarḫda raḳṣ ura Mesîḥî Zühre
Şîve-i şiᶜr ile ger bir nefes elḥân ḳılam

4b. dar: ABE, ṭar
167. A. 60b, B. 49a, C. 66b, D. 78a, E. 48a
AC: 1-2-4-3-5; E: 1-4-2-3-5
1a. ġam-ı: AD, dem-i
2a. baña: B, gibi
3b. ḳurbân: B, biryân
5b. elḥân: BCE, efġân

168

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. İki ᶜâlem ġuṣṣasın unutdurur kişiye câm
Cem anuñçün câmı elden ḳomayup içdi müdâm

2. Çün ḥarâmî olanuñ ḳanı ḥelâl olmaḳ düşer
Bilmezüz ḫûn-ı ṣurâḥîyi neden olmış ḥarâm

3. Göz göre eksiklük idüp öykünelden yüzüñe
Mâh-ı bedri dir gören olmış bunuñ işi tamâm

4. Ḫᵛân-ı vaṣluñdan yidür söyletmek isterseñ beni
Kim dimişlerdür şehâ evvel ṭaᶜâm andan kelâm

5. Kem degül âh-ı Mesîḥî râh-ı kûy-ı yârda
Kaᶜbe yolında belî eksik degüldür bâd-ı sâm

169

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Ey fürûġ-ı gülşen-i ḫaddüñ durur i̱sbât-ı ᶜadn
Vey suṭûr-ı muṣḥaf-ı ḥüsnüñ durur âyât-ı ᶜadn

2. Kûyuñuñ içinde kim eşküm seni ḫod-bîn ider
Ṣanasın kim ḥavż-ı Kev̱serdür olur mir'ât-ı ᶜadn

3. Seyr-i bâġ-ı kûyuñ içinde raḳîbi ḳoma kim
Kâfire olmaz temâşâgâh ḥüsnîyât-ı ᶜadn

4. Şevḳ-i ruḫsâruñla ehl-i nâr olursam yazayın
Âsitân-ı dûzaḫ üzre hâẕihi cennât-ı ᶜadn

---

168. A. 61a, B. 49a, C. 67a, D. 78a, E. 48a
1b. câmı: A, câmun
2b. bilmezüz: A, bilmez; E, bilmezem
3b. mâh-ı bedri dir gören: AD, her ki göre bedri dir
4b. dimişlerdür şehâ: A, dimişler dostum
5a. yârda: AB, yârdan
169. A. 61a, B. 53b, C. 71b, D. 78b, E. 52a
1a. ḫaddüñ durur i̱sbât-ı ᶜAdn: B, ḥüsnüñ durur cennât-ı ᶜadn
3a. seyr-i: B, seyre
4a. yazayın: B, yazayum
4b. üzre: AD, içre

5. Ey melek yüzlü Mesîḥî bir ġazel naẓm itdi kim
Kûyuñ içre yaraşur oḳunsa bu âyât-ı ᶜadn

170

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Tâ ki bu ḥüsn ile ḳıldı Ḥaḳ seni sulṭân-ı ḥüsn
Ḥükmüñi sür kim ḳılıçdan tîzdür fermân-ı ḥüsn

2. Ruḫlaruñ üstinde zülfeyn-i siyâhuñ gûyiyâ
İki Hindûdur ḳılurlar Rûmda seyrân-ı ḥüsn

3. Ey gözüm saḳḳâsı âb-efşân olursañ ṭañ mı kim
Pâk olur çârûb-ı müjgân birle ol meydân-ı ḥüsn

4. İştihâ-yı cân ḳatı germ oldı laᶜlüñ ḫᵛânına
Olalı beng-i maḥabbetden göñül hayrân-ı ḥüsn

5. Ey Mesîḥî ᶜışḳuña igende maġrûr olma kim
Sen degülsin yaluñuz ᶜâlemde ser-gerdân-ı ḥüsn

171

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Görenler ol hümânuñ ᶜizz ü nâzın
Havâya ṣaldı göñül şâhbâzın

2. Ḫaṭ-ı sebz üzre zülfine naẓar ḳıl
Ki Ḫıżruñ göresin ᶜömr-i dırâzın

3. Ṣaḳın âhumdan ey gül-çehre kim bâd
Açupdur ġoncanuñ çoḳ dürlü râzın

5b. oḳunsa: A, oḳuna; âyât: E, ebyât
170. A. 6la, BC.-, D. 78b, E. 52a
3a. ṭañ mı kim: E, ṭañ mıdur
171. A. 61b, B. 52b, C. 69a, D. 79a, E. 50a
1a. görenler: B, görelden
1b. göñül: AD, göñli; B, göñlüm
3b. çoḳ: D, biñ

4. Çoġalsa ṭañ mı idrâki nigâruñ
Ki ḫalḳuñ ^{c}aḳlın aldı azın azın

5. Mesîḥî ṣubḥa dek ḳan yaş aḳıdur
Ṣurâḥî gibi ḳılur dün namâzın

172

Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün Fe^{c}ûlün

1. Ne gizlersin ṣaçuñ bûyını bizden
Şehâ umduġumuz bu mıydı sizden

2. Didüm bâda dehân-ı yâr içün râz
Ḫaber ıṣmarladum aña ağızdan

3. Seni izler yürirmiṣ yollar üzre
Ḫaber ṣorduḳ ṣabâya yoldan izden

4. Peṣîmândur meger zühdine ṣûfî
Ki ḳaldurmaz başın bucaḳda dizden

5. Raḳîbe bilmezüz n'itdük Mesîḥî
Ki hîç ayrılmaz anuñ gözi bizden

173

Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün Fe^{c}ûlün

1. Nigâruñ alnına ḳıblem didüm dün
Didi yüzüme dirsin irte bir gün

4a. çoġalsa ṭañ mı: EC, çoġalsun diyü
4b. Ki: BCE, Bu; ^{c}aḳlın aldı: C, aḳlın alur; D, aldı ^{c}aḳlın; E, göñlin aldı
5a. aḳıdur: B, aḳıdup; DE, içinde
172. A. 61b, B. 54b, C. 70a, D. 79a, E. 49a
2a. içün: C, çün
3a. yürirmiş: AD, yürirken; izler: ABDE, özler
3b. ṣorduḳ: A, ṣordum
4a. meger: A, yañar
173. A. 61b, B. 49b, C. 67a, D. 79b, E. 48b
1a. ḳıblem: D, ḳıble

2. Nice devletlü başdur çarḫ yâ Rab
Ki gün ṭoġar anuñ başına her gün

3. Benüm nâlem gelür ḫalḳa temâşa
Bize mâtemdür ayruḳlara düğün

4. Yeti şruḫsârına irişmedin zülf
İgen eglenme kim gicelüdür gün

5. Didüm gün yüzüñi görsem n'olaydı
Didi günüñ Mesîḥî olur ol gün

174

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Feʿûlün

1. Niçün bizden ḳaçar ol çeşm-i pür-ḫûn
Çü me'nûs olur âhû ile Mecnûn

2. Ne ḫôşdur bezmgâh-ı ṣubḥ k'anda
Olur ṭâs-ı felek bir câm-ı gülgûn

3. Döker yaşumı ġavvâṣ-ı ḫayâlüñ
Deñizden çıḳarur ṣan dürr-i meknûn

4. Kesilmez zülfi şîrîn ṭuṭaġından
Ṣan olmışdur olar Şebdîz ü Gülgûn

5. Severseñ sîm ü zer ben ḫâke gel kim
Türâb içinde yatur mâl-ı Ḳârûn

6. Bilümi muṭrib-i ġam eyledi çeng
Bu mıdur bezm-i ʿışḳ içinde ḳânûn

2a. çarḫ yâ Rab: D, çarḫ-ı ṭârem
3b. mâtemdür: ADE, yasıysa
4a. zülf: AD, ḫaṭṭ
5b. AD, Mesîḥî didi günüñ ṭoġar ol gün
174. A. 62a, B. 53a, C. 69b, D. 79b, E. 50b;
B: 1-2-5-6-4-3-7
1a. pür-ḫûn: B, gülgûn
4b. olar: ABCE, o kör; Şebdîz ü: ABE, Şebdîze
5a. Severseñ: A, Dilerseñ; E, Sorarsañ
6a. muṭrib-i ġam: B, muṭribâ ḫaşm

7. Mesîḥîden şehâ ayrılma zinhâr
Ki yürimez Sikender bî-Felâṭûn

175

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Beni dolab idüpdür çarḫ-ı gerdûn
Dökerse kûze-i çeşmüm n’ola ḫûn

2. Öñüñce yılmadın ey ḫüsrevüm gör
Ne ḳanlar derledi bu eşk-i gülgûn

3. Gözüm yaşını silmekden dem-â-dem
Olupdur âstînüm çâh-ı pür-ḫûn

4. Didüm yoluña cân olsun mı ḳurbân
Ḳaḳıyup didi cânân olsun olsun

5. Hemîşe vaṣf-ı dendânuñdur iden
Bu naẓmum riştesin pür-dürr-i meknûn

6. Sözüm bir tâze dilberdür kim olmış
Aña ebrû iki mıṣrâᶜ-ı mevzun

7. Naẓar itdükçe mir’âta Mesîḥî
Görinür aña iki bedre altun

176

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜlâtün Fâᶜilün

1. Refᶜ-i burḳaᶜ ḳıl güle k’igende zîbâlanmasun
Serve ᶜarż-ı ḳâmet it bir daḫi raᶜnâlanmasun

---

175. A. 62a, B. 55b, C. 71a, D. 80a, E. 51b
2a. öñüñce: AE, dökünce
4a. yoluña: ADE, yoluñda
5b. pür: A, bir
7a. itdükçe: ADE, ḳılduḳça
176. A. 62b, B, 50b (4), C. 68b, D. 80a, E. 49b;B: 1-X-3-4-5
1a. k’igende: ABD, igende; E, gülşende
1b. ᶜarż-ı ḳâmet it bir daḫi: A, ᶜarż-ı ḳâmet it igende; B, ᶜarż it ḳâmetüñ bir daḫi; D, ᶜarż it ḳâmetüñ naḫlini

2. Ay başında şol ḳara ḳaşuñı göster kim hilâl
Vesme-i âhumla ebrûsına ġarrâlanmasun

3. Bâġda yer bulımaz sen serve ḳılmaġa naẓar
Gül budaġ üzre çıḳup nice temâşâlanmasun

4. Mürdeyi yerde dirildürken leb-i cân-baḫş-ı yâr
Gökde ᶜÎsâ epsem otursun Mesîḥâlanmasun

5. Gülşen-i luṭf içre ṭınmasun Mesîḥî var iken
Fâriġ olsun bülbül-i küstâḫ gûyâlanmasun

177

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Tenüm inceldi mûya döndi ġamdan
Yaşum seyl-i fenâya vardı nemden

2. Kerem ḳıl diyene biñ cevr idersin
Ḳuluñı daḫi unutma keremden

3. Seg-i kûyuñ sifâli baña yegdür
Şarâb-ı kevs̱er ile câm-ı Cemden

4. Cemâlüñ muṣḥafın nice yazam kim
Ruḫuñ mecrûḥ olur nevk-i ḳalemden

5. Mesîḥî gökden inseñ saña yer yoḳ
Yüri var gel ᶜArabdan yâ ᶜAcemden

2b. âhumla: A, âh ile
3a. bulımaz: AD, bulmayup; serve: A, servi
5a. ṭınmasun: ABDE, elḥân-ı
177. A. 64a, B. 52a, C. 68b, D. 80b, E. 49b
1a. tenüm: ABD, bilüm
1b. Yaşum: BCE, Gözüm; vardı: B, virdi
2a. biñ: AD, sen
5b. Yüri var gel: C,Yüri gel var; DE, Yüri gel yâ

178

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Ger tende zaḫm-ı tîrüñ aça ser-be-ser dehen
Saña duᶜâlar eyleye ey dost her dehen

2. Maḥbûblarda olmasa dürc-i dürer dehen
Göstermez idi söze gelicek güher dehen

3. Perkâr gibi kûyuñı çigzinmez idi dil
Noḳṭa mis̱âli olmasa sende eger dehen

4. Âlûde eyleyüp mey-i telḫ ile laᶜlüñi
Luṭf it acıtma cânumuzı ey şeker-dehen

5. Bir bûse istesek bize yoḳdan gelür lebüñ
Beñzer aña bu şîveyi taᶜlîm ider dehen

6. Sen gül-ruḫa ağız ḫaberin dimege şehâ
Açmış ṣabâ yeline seḥer ġoncalar dehen

7. Her beyti gül budağına beñzer Mesîḥînüñ
Kim uçlarında ġoncadan ola birer dehen

179

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Żaᶜf-ı cismümden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġân
Nây olup âheng ider yanumca herbir üstüḫᵛân

2. Firḳatüñde sergüẕeştüm bilmek isterseñ şehâ
Tîġüñe ṣor kim zebân-ı ḥâl ile itsün beyân

---

178. A.-, B. 52b (6), C. 70a, D. 80b (6), E, 53a (6)
BDE: X-2-3-4-5-6-7
3a. çigzinmez idi: D, çigzinmeyeydi
179. A. 62b (5), B. 52a, C. 67b, D. 81a (5), E. 49b
1a. eyleyem: ABDE, eylesem
2a. şehâ: AE, eger
2b. itsün: ADE, ḳılsun

3. H̬ûblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
Bu günâhın bildürüp yol kesdi çarh̬a kehkeşân

4. Göklere çıḳ var sitâremle cidâl eyle diyü
Dûd-ı âhum yeryerin çarh̬a diküpdür nerdübân

5. Şol ḳadar ḳan ağladum kim olmayaydı ser-nigûn
Eşküm ile ṭopṭolu olurdı ṭâs-ı âsumân

6. Beñzer öpdüñ ḳoçduñ ol yârı Mesîḥî nitekim
Utanur saña görinmege dehâniyle miyân

180

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Seyr-i sebze eyledügüñce sen ey ḳaşı kemân
Ġamzeñ oḳına külâhın lâleler eyler nişân

2. Sen semen-ten lâle-ruh̬sâr ile ṣoḥbet itmege
Ġonca vü gül ḳıldı yâḳût u zerini der-miyân

3. Baña laᶜlüñçün ḳılur düşnâm kûyuñda raḳîb
Sâ'ile h̬âmın virür eks̱er yemişüñ bâġbân

4. H̬âk olursa şevḳ-i ruh̬sâruñla cism-i sûh̬tem
Ḳabrüm içre şemᶜ-i kâfûr ola herbir üstüh̬ᵛân

5. Ne revâdur k'âsumân-ı devlete iller çıḳa
Ben ḳılam âhumı döne döne çarh̬a nerdübân

6. Her seḥer yire ḥavâdis̱ yavrusın uçurmaġa
Mürġ-i mâh u mihr yapmışdur felekde âşiyân

3b. A, Bu günâhı çün şehâ yol ṣordı çarh̬a kehkeşân
günâhın: ABE, günâhı
4b. diküpdür: C, ḳomışdur
5a. kim: ABDE, dün k'
6a. nitekim: ABD, kim yine
180. A. 62b (5), B. 55a, C. 68b, D. 81a (5), E. 50a
1a. ey: AD, eyâ; eyledügüñce: ABD, eyledükçe
4b. içre: ADE, üzre; kâfûr ola her bir: AD, kâfûrî ola her
6a. yavrusın: CE, mürġini

7. Ey Mesîḥî varımazam ḳabre ben yârânsuz
Yol ḳatı ḳorḳuluġ ancaḳ kim gider bî-kârbân

181

Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilün

1. Bâġ-ı bâzâr içre ṭabla gezdürürken bir civân
Serve beñzetdüm ki ola başı üzre âşiyân

2. Ben zenaḫdânuñ çehinden nicesi bulam necât
Kim bu çâhuñ ^{c}umḳına hergiz irişmez rîsmân

3. Dâne-i eşkümden artuḳ görmedi dirhem yüzin
Dûd-ı âhum kim olupdur kâse-bâz-ı âsumân

4. Ben ḳılıcuñdan şehâ döndürmezem yüzüm velî
Ḳorḳum oldur kim yüzin döndüre anuñ üstüḫ^{v}ân

5. Ḳatı göñüllü ṣanemlerle çalışur eşk-i çeşm
Ḳanda ise ṭaşlar ile döginür âb-ı revân

6. Râh-ı âteş-tâbuñ üzre eşkümi gören ṣanur
Kârbân-ı encüm ile ṭoldı râh-ı kehkeşân

7. Ne revâdur âsumân-ı devlete iller çıḳa
Ben ḳılam âhumı döne döne çarḫa nerdübân

8. Her seḥer yire ḥavâdis̱ mürġini uçurmaġa
Mürġ-i mâh u mihr yapmışdur felekde âşiyân

9. Ey Mesîḥî bildi maḳṣûduñ durur bûs u kenâr
Anuñ içün gizlenür senden dehâniyle miyân

7a. varımazam: AD, varımazın
7b. gider: AD, varur
181. A. 63a (9), B. 50b, C. 68a, D. 81b (9), E. 49a
1a. gezdürürken: A, götürürken
2b. rîsmân: A, nerdübân
3a. artuḳ görmedi dirhem yüzin: A, artuḳ nesne gelmez ṣûrete;
B, ayruḳ görmedüm dirhem yüzin; DE, artuḳ görmedüm dirhem yüzin
7. ve 8. beyitler 180 numaralı gazelin 5. ve 6. beyleriyle aynıdır.
8b. mihr: A, mihre

182

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Ruḫına irdügince zülf-i pür-çîn
Ṣanuram kim birikür Rûm ile Çîn

2. Raḳîbi görüp âh itdük ḳapuñda
Caᶜalnâhâ rücûmen li'ş-şeyâṭîn

3. Ṭoḳunmayınca tîġ-ı âbdâruñ
Bu göñlüm âteşi bulmadı teskin

4. Sen idüñ şâhı göñlüm bendesinüñ
Bi-ḥamdi'llâh hele ṣayd itdi şâhın

5. Mey-i telḫ al lebüñe ben ölicek
Disünler acıdı Ferhâda Şîrîn

6. Meger müjgânuña öykündi ḫançer
K'anı bu cürm içün ḥabs eyledi ḳın

7. Hilâli çün ḳaşuña beñzedimez
Felek böyle nice bir büzer ayın

8. Seg-i kûyuñla uludı raḳîbüñ
K'olur aña naẓar ḳılduḳça ḫod-bîn

9. Duᶜâ itdükçe mevtine Mesîḥî
Çaġırur sînesinden cânı âmîn

---

182. A. 63a, B. 54a, C. 72b, D. 81b, E. 53a
1a. irdügince: AD, geldügince; ruḫına: ABD, ruḫuña
2b. *Mülk 67/5*
7b. büzer: CD, yürür
9b. sînesinden: D, sînesinde

183

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Öldüm üş ṭaᶜn-ı ᶜadû ile ġam-ı eflâkden
Hey ḳıyâmet sen beni gel bâri götür ḫâkden

2. Aġlamaġa ḳorḳarın kim bir nigâruñ adına
Anca âvâze çıḳar bu sîne-i ṣad-çâkden

3. Yoluña dervîş-i ᶜuryân olmadan ᶜâr itmezem
Ḳorḳarın râzuñ görine sîne-i ṣad-çâkden

4. Leblerüñden mâr-ı zülfüñ başını döndürmedi
Gerçi kim ᶜaḳreb çevürür yüzini tiryâkden

5. Nice gelsün ṣûrete ᶜaḳlum ki ḫaṭṭuñ ireli
Jeng-i ḥayret gitmedi âyîne-i idrâkden

6. Ḥüsnüñüñ mektûbını sürsem yüzüme gözüme
Maḥv olurdı ḫaṭṭı işbu dîde-i nemnâkden

7. Bes durur şiᶜr-i Mesîḥî diyü tîġ-i âfitâb
ᶜIḳd-ı Pervîni ḳazır her ṣubḥ-dem eflâkden

184

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Âh idem ger şevḳ ile ol çehre-i mehtâbdan
Çarḫda fi'l-ḥâl eriye mihr ile meh tâbdan

---

183. A. 63b, B. 55b (6), C. 69a, D. 82a (6), E. 50b (6)
B: 1-3-6-5-4-7; C: 1-2-4-5-3-6-7
D: 1-2-4-5-3-7; E: 1-2-4-3-5-7
1b. sen beni gel: ABDE, gel beni sen
2a. ḳorḳarın: ABD, ḳorḳaram
2b. anca âvâze çıḳar: AB, dürlü âvâze gelür
3a. dervîş-i ᶜuryân: ADE, ᶜuryân u dervîş
3b. râzuñ görine: D, râzum görinür; ḳorḳarın: ADE, ḳorḳaram
4a. Leblerüñden mâr-ı zülfüñ: ACD, Mâr-ı zülfüñ leblerinden döndürmedi: AC, ḳaldurmadı
4b. kim ᶜaḳreb çevürür yüzini: AC, derler çevüre ᶜaḳreb yüzin
5a. ireli: D, özleyü
5b. Jeng-i ḥayret: A, Reng-i ḥayret; BD, Jeng-i ḥasret
184. A. 63b, B. 49b, C. 67a, D. 82b, E. 48b
1a. ol çehre: A, gül çehre

2. Hây u hûy-ı ḫalḳdan cânâ uyanmaz itlerüñ
Ben siñüp geçdükçe herbiri beliñler ḫᵛâbdan

3. Zâ'il itmez ḳatı göñlüñden cefâñı eşk-i çeşm
Kim bozılmaz naḳş-ı mermer ṣayḳal-ı seylâbdan

4. Müstedâm ol tîġ urursın baḥs̱-i laᶜlüñ ḳılana
Cân çekişen halkı mahrûm eylemezsin âbdan

5. Âsumândan âsitânuñı Mesîḥî yeg görür
Gör bu ḳutsuz nice ṭuymış ḳapuyı her bâbdan

185

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Bu müşebbek sîne ṣaḳlar naḳşuñı aġyârdan
Kim Ebû Cehli örümcek ağı ṣaḳlar ġârdan

2. Veh ki irüp ᶜâlem itdürmez bize her şeb raḳîb
Gerçi ᶜâlem giceler ḫâlî olur aġyârdan

3. Bülbüle kim dir ki ceyb-i ġoncadan vire ḫaber
Yaḳası açılmaduḳ söz söyleye gülzârdan

4. Yoḳ ḥesâbına ṣayılursa ṣayılsun cânumuz
Tek bizüm dirlügümüz olsun dehân-ı yârdan

5. Bu ten-i ḫâkîde gel gör penbelerle dâġumı
Görmedüñse aḳ gül açılduġını dîvârdan

6. Ey Mesîḥî daḫl iden ṭaşdan beterdür şiᶜrüñe
Naẓmuña çün âferîn oḳur ṣadâ ḳûhsârdan

2b. geçdükçe: B, gitdükçe
3a. göñlüñden cefâñı: A, göñülden cefâyı
3b. ṣayḳal-ı: B, ṣayḳal u
4a. baḥs̱-i laᶜlüñ ḳılana: A, baḥs̱-i laᶜlüñ idene; B, ḫaste-i laᶜlüñlere
4b. A, Cân çekişenleri maḥrûm eylemez misin âbdan;
D, Cân çekişenleri maḥrûm eylemezsin âbdan
185. A. 64a (5), B. 50a (5), C. 67b, D. 82b (5), E. 48b
3a. vire: AD, virüp
3b. söz söyleye gülzârdan: A, sözler çıḳar efvâhdan; B, söz söylese gülzârdan
6b. Naẓmuña: BCE, Şiᶜrüñe

186

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Niḳâbuñ refᶜ ḳıl ey dost yüzden
   Gözüm yaşını sil yaşınma gözden

2. Söz eydür ṣûfî düşer mübtedîler
   ᶜAceb olmaya düşmek kişi yüzden

3. İşigüñde şehâ tozlar ḳopar kim
   Ṣabâ yeli görinmez anda tozdan

4. Hemîşe rûy-ı yârı vaṣf iderven
   Benüm sözüm düşer eks̱er o yüzden

5. Mesîḥî dem-be-dem feryâd idüpdür
   Çağırur ḳara ḳaşdan ḳara gözden

187

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Sehm-i ġamzeñdür beni her dem sehimnâk eyleyen
   Tîğıdur ḫalḳı ḥarâmîden vehimnâk eyleyen

2. Bâr-ı ḳahr u ḥayret ile ḳaddümi ḳılmış kemân
   Ġamzeñi cân almaġa oḳ gibi çâlâk eyleyen

3. Telḫ-i düşnâmuñ durur zaḫmum ᶜilâcı ey ṣanem
   Acılığıdur belî dârûyı tiryâk eyleyen

---

186. A. 64a, B. 50a, C. 68a, D. 83a, E. 49a
1a. ḳıl: D, idüp
1b. gözüm: B, gözüñ; yaşınma: A, üşenme
2a. eydür: AB, oḳur
3a. ḳopar kim: AD, ḳoparsam
4a. iderven: A, iderken
187. A. 64b, B. 54b, C. 69b, D. 83a, E. 50b
1b. tîğidür: ABE, tîğdür
2a. ḳahr u: ABDE, ḳahr-ı
2b. ġamzeñi: D, ġamzesin

4. Pâymâl iden beni hecrüñdür ey cân pâresi
Şübhesüz âḫir ölümdür kişiyi ḫâk eyleyen

5. Ey Mesîḥî çarḫ-ı çârumdan olur manẓûr-ı Ḥaḳ
Ġıll u ġışdan gün gibi âyînesin pâk eyleyen

188

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Eşk-i çeşmüm maḥv olur gördükçe yâruñ ṣûretin
Ṭaġıdur ḫûrşîd çünkim encümüñ cemᶜîyetin

2. Hîç ulu kiçi dimez hep ḫalḳı bir dutar şarâb
Gel baña ṣor kim ben anuñ bilürüm keyfîyetin

3. Sen ḳadar taṣvîr yazmaġa uraydı Mâni lâf
Ṭapduġum Tañrı ḥaḳı andaḳ bozardum ṣûretin

4. Ey gelüp ḥâlüm ṣoran baña tabîbi añma kim
Ben anuñ bir iki kez içüp ṭururın şerbetin

5. Ḥüsn bâzârında bir dellâl var ise beni
Âsitân-ı yâra iletsün ideyin ḫidmetin

6. Cânuñı almaġa geldiyse Mesîḥî hecr-i yâr
Sen de teslîm eylegil bilmez degülsin ᶜâdetin

5a. çârumdan: BCD, ṭâremden
188. A. 64b, B. 51b, C. 70b, D. 83b, E. 51a
D: 1-2-4-5-3-6
1a. ṣûretin: A, ḳâmetin
1b. çünkim: B, zîrâ
3a. yazmaġa: ADE, urmaġa
5a. ḥüsn: AD, ᶜışḳ
5b. Âsitân-ı yâra: DE,ḫidmet-i dil-dâra
6a. hecr: B, tîġ
6b. teslîm eylegil: ACE, iḫżâr ide gör

189

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlün

1. Ḫoş cevri ögüş şîvelü cânâne imişsin
Bildük seni şimden girü cânâ ne imişsin

2. Ey mürġ-i dil ol şemᶜ-i cemâle ṭalebüñ var
Hecr âteşine yanıcı pervâne imişsin

3. Ḳamuyı ṣıduñ ḳuvvet-i cevr ü sitemüñle
Çoḳ yaşa sen ey ṭıfl ki merdâne imişsin

4. Ey ṭûṭî yine dîdelerüñi açamazsın
Şekker diyü kim bile ki tenhâ ne yimişsin

5. Dek geldügini dün gice aġyâra Mesîḥî
Kim gördi ise didi ki dîvâne imişsin

190

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Eger bülbülleyin pür-ġam degülsin
Ne içün gül gibi ḫurrem degülsin

2. Ġam u dem olmayınca ekl ü şürbüñ
Sen ehl-i ᶜışḳ ile hem-dem degülsin

3. Yoġ ise dâne-i ḫâline meylüñ
Cihân bâġında bil âdem degülsin

4. Ṣanem de cevr ider illâ ki ey çarḫ
Cefâ ḳılmaḳda sen de kem degülsin

---

189. A. 65a, B.-, C-, D. 83b, E. 51b
ED: 1-2-4-3-5
5a. geldügini: E, geldügiçün
190. A. 65a, B. 53b, C. 71a, D. 84a, E. 51a (6)
A: 1-2-3-5-6-4-7; B: 1-4-5-2-3-6-7
D: 1-2-3-4-6-5-7; E: 1-2-3-4-6-7
1a. leyin: AB, gibi
2a. dem: AD, derd
4a. ṣanem de: D, ṣanemler

5. Büyüklenme igen ey ṭârem-i çarḫ
Der-i cânâneden aᶜẓam degülsin

6. Dönersin bir yaña ey zülf sen de
Benüm ᶜömrüm gibi muḥkem degülsin

7. Mesîḥî-veş mücerred olmayınca
Semâvî râza sen maḥrem degülsin

191

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. El açar şâḫ-ı şecer şîve-i seyrânuñ içün
Medḥ oḳur fâḫiteler serv-i ḫırâmânuñ içün

2. Çeşme-i çeşmüm iki lûle gibi olmışdur
Dün ü gün laᶜl aḳıdur lü'lü'-i dendânuñ içün

3. Cân çü ḥulḳumuna ire baña tîġ içür
Dem-i âḫirde ṣusuz ḳoma bizi cânuñ içün

4. Zülfüñ örter yüzüñi ġayret-i İslâm ḳanı
Dîni setr eylemesün di anı îmânuñ içün

5. Çâh-ı ḳabre ḳoyayın dir bu Mesîḥîyi felek
Neyiki böyle ḳuyı ḳazduġı devr anuñ içün

192

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün

1. Senüñle daᶜvi-i ḥüsn eyler iken mihr ıraḳdan
Meh-i nev gördi ol küstâḫlıġı geldi alçaḳdan

6a. sen de: A, ser-keş
191. A. 65a, B- 54b, C. 70b, D. 84a, E. 51a
2a. Çeşme-i: AD, Cismüme
3a. ire: A, gelür; BE, irişe
3b. cânuñ: ABD, başuñ
5a. ḳabre ḳoyayın: B, ḳabre mi ḳoyam; D, ḳabre ḳoyuyın
192. A. 65b, B. 53a, C. 71b, D. 84b, E. 51b
1a. daᶜvi: A, devr

2. Ġamuñdan berg-i pejmürde gibi olmışduḳ ey gül-ruḫ
Ṣabâ yili ṣafâ geldi götürdi bizi ṭopraḳdan

3. Ṣırâṭuñ köprüsine ḥaḳ diye ṭurursın ey zâhid
Göresin nice yanarsın eger geçmezseñ ol ḥaḳdan

4. Didüm gözüm yaşın ırmaḳ idüp ırma işigüñden
Gülüp ol serv-ḳâmet didi ben bîzâram ırmaḳdan

5. Felek tennûrı çün ṭuzlar Mesîḥî baġruñı âḫir
Vefâ ḫᵛânını umma kâse-i çarḫ-ı muᶜallaḳdan

193

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Oḳutmaduñ çü şâdi vü ḫurrem ḥikâyetin
Diñle ki saña şerḥ ideyin ġam ḥikâyetin

2. Olmaya nıṣfı deñlü benüm ser-güẕeştümüñ
Bir yire yazsalar ḳamu ᶜâlem ḥikâyetin

3. Kûyuñda baḳ raḳîb ile baña ki bilesin
Cennet içinde dîv ile Âdem ḥikâyetin

4. Ḳo şu kitâbı câm ile göñlüñi egle kim
Saña beyân eylesün ol Cem ḥikâyetin

5. Añdı Mesîḥî işigüñ ile gözi yaşın
Ḳıldı tamâm Kaᶜbe vü zemzem ḥikâyetin

3a. diye: ABD, diyüp
4a. idüp ırma işigüñden: B, ideyim mi işigüñde
5a. ṭuzlar: B, ṭoġrar
5b. ḫᵛânını: AE, ḫûnını
193. A. 65b, B. 51a, C. 71b. D. 84b, E. 52a (4)
E: 1-2-3-X-5
2b. ḳamu :D, iki
4a. ḳo şu: C, ḳarşu; göñlüñi: D, göñlümi
5a. işigüñ ile: AD, işigüñ ü

194

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Zâr u nizâr ᶜâşıḳ u giryân ölüyorın
Tennûr-ı ġamda yüregi biryân ölüyorın

2. Bezm-i viṣâle hem-nefes olmaġa ben ġarîb
Firḳat gününde ney gibi nâlân ölüyorın

3. Âşüfte-ḥâl ü ḫaste-i bâlînven velî
Maḥbûblarla ḳılmaġa seyrân ölüyorın

4. Ḫᵛân-ı viṣâlüñe ṭamaᶜ itsem ᶜaceb degül
Ben ki maḥabbetüñ ile ḥayrân ölüyorın

5. Raḥm itmedüñ Mesîḥîye bir kez egerçi kim
Gördükçe seni dir idi ey cân ölüyorın

195

Mefâᶜilün Feᶜilâtün Mefâᶜilün Feᶜilün

1. Oḳuñ dilerdi ki irüp dile geçe cândan
Düşüp ayaġına peykân didi ki geç andan

2. Mezârum içini ḳılsun ḳo şemᶜ-veş rûşen
Beni çü ḳatl idesin silme ḳanı peykândan

3. Çü gördi ᶜâşıḳuñ âh oḳını ferişteler
İdindi çarḫ siper ḫavf-ı zaḫm-ı peykândan

4. Firâḳuñ âteşi biryân ḳıldı bir yanumı
Ḫayâlüñe didi kim ḳoma sen de bir yandan

5. Deñizde yürüdügin Ḫıżrı bildüm andan kim
Irılmadı ḫaṭ-ı sebzüñ bu çeşm-i giryândan

---

194. A. 65b, BE.-, D. 85a, E. 52b
4a. ḫᵛân: AE, ḫûn
5a. bir kez: AE, hergiz
195. A. 66a (5), B. 51 (5), C. 72a (5), D. 85a (5), E. 52b
2b. çü: BC, çün
5a. Ḫıżrı: D, Ḫıżr

6. Mesîḥî pîr-i dili ġarḳ ider gözüñ yaşı üş
Egerçi irmedi Nûḥa ziyân ṭûfândan

196

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Sofra-ı hecrde dâ'im ġam ile ġuṣṣa yirin
Ṭoymazam hîç bulara yimelü olduḳça yirin

2. Tîrüñüñ ḫâtıruma irdügin ey ḳaşı kemân
Unudur ṣanma ki ölince göñülden geçürin

3. Ḳıble didümse ben ol ḳaşları miḥrâba eger
Beni ḳorḳutmañuz igende ki yüzine dirin

4. Ġayrıdan ḳılsa güẕer tîrüñ ider beni helâk
Zihi oḳ kim birisinden geçüp öldüre birin

5. Ger Mesîḥî ölicek cânı çıḳa eflâke
ᶜÎsi ḳarşu gelüben gökde aña vire yirin

197

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlün

1. Bir bülbülüñem ey gül-i ḫandân belâlu
Başdan ayaġa nîze-i ḫâr ile yaralu

2. Cevr itme didügüme ṣafâ sürdügi yâruñ
Beñzer baña cevr eylemeden oldı ṣafâlu

3. ᶜÂşıḳları düşnâm ile öldürdi güzeller
Bulınmadı bize daḫi bir aġzı duᶜâlu

---

196. A. 66a, B. 51b, C. 72a, D. 85b, E. 52
1b. Toymazam hîç bulara: BE, Toymaz oldum bularuñ; D, Toymaz oldum bulara
2a. ḫâṭıruma: ABD, ḫâṭıra; irdügin: AD, irdügini
2b. ölince göñülden: DE, ölince ki göñülden
3a. didümse: D, didüm ise; ḳaşları: AD, ḳaşı
5b. gelüben: AD, çıḳuban
197. A. 66a (5), B. 56b (5), C.-, D. 85b (5), E, 53b (7)
ABCD: 1-2-3-4-X-6-7
1b. ḫâr: B, hecr
2b. eylemeden: A, eylemege

4. Viren ruẖuña zîb ü behâ ẖâl ü ẖaṭuñdur
K'anlardur iden ḥüsn metâᶜını bahâlu

5. Meydân-ı ruẖ-ı yârda cân oynar iken dil
Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi ṣaḳalu

6. Ulaşduġıçün eşk-i Mesîḥî ile ẖaddüñ
Olmış durur encümle meh oġullu atalu

7. Kim ḥürmet ider saña Mesîḥî ki gedâ-veş
Ten ẖırḳasını dâġlaruñ itdi bahâlu

198

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Rûy-ı dil-dâra naẓar eyle ki devletdür bu
Kime yüz ṭutar ise ulu saᶜâdetdür bu

2. Cân baġışlar söze geldükçe marîż-i ᶜışḳa
Ṣoralum gel ṭudaġından ki ne ḥikmetdür bu

3. Dökilür ḳaddini gördükçe nücûm-ı eşküm
Serv-ḳadler çoḳ olur ḳatı ḳıyâmetdür bu

4. Ṣafḥa-ı ḥüsnüñe ẖaṭ geldügine incinme
Yine ey dost güzelligüñe ḥüccetdür bu

5. Olma her ẖâra muṣâḥib ruẖ-ı rengîn ile kim
Reng ü bûy ile bezenmiş gül-i cennetdür bu

6. Micmer-i sînede kim yandı sipend-i dil ü cân
Bir perî daᶜvetine ᶜıṭr-ı maḥabbetdür bu

---

198. A. 66b, B. 56a, C. 73a, D. 86a, E. 53b
BC: 1-2-3-4-6-5-7; E: 1-2-4-6-3-5-7
1b. kime: A, kim
2a. marîż-i ᶜışḳa: A, lebüñ ẖaste-dile
2b. A, Ey ṭabîb-i dil ü cân söyle ne ḥikmetdür bu
3b. olur: BCE,evet
4b. yine: AD, senüñ
6a. B, Dil ü sineden n'ola ᶜışḳ âteşine yaḳdumsa

7. Zaẖm urmaġa Mesîḥîye gelürken tîrüñ
Cânı ḳarşu çıḳuban didi ne raḥmetdür bu

199

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Gözüm yaşın döker ol zülf-i dil-cû
Aḳıdur ebr-i nîsân ṣanki lü'lü'

2. Nigâr üstine biz ḳondurmazuz ḳıl
Miyânına nicesi diyelüm mû

3. Gözümde aġlamaḳdan ḳalmadı yaş
Ölicek aġzuma kim ṭamzurur ṣu

4. Ruẖuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
Mes̱eldür bu ki batmaz ṣuya câdû

5. Gözüm yaşın sever ol çeşm-i bîmâr
Zebûn olsa ṣuya mâ'ildür âhû

6. Ḳapudan ṭaşra başmaz yâr ayaġın
Müjem olduġıçün ol yolda cârû

7. Mesîḥî teşne-dilden ṭutma tîġüñ
Degül çoḳ ol ġarîbe bir içim ṣu

200

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Saña öykündügiçün serv-i dil-cû
Gülistânda ḳılıç çekdi aña ṣu

7a. tîrüñ: B, ġamzeñ
7b. cânı: AE, cân; çıḳuban: B, virüben; raḥmetdür: ABD zaẖmetdür
199. A. 66b (5), B. 56 (7), C. 72b (7), D. 86a (5), E. 53b (5)
AD: 1-X-3-X-5-6-7; B: 1-3-2-4-5-6-7; E: 1-2-3-4-6-5-7
6b. müjem: D, yüzüm; yolda: B, yerde
200. A. 67a, B.-, C.-, D. 86b, E. 54a (5)
E: 1-2-3-4-X-X-7

2. Dükân açdı göñül bâzâr-ı ġamda
Ki sînem dâġıdur keff-i terâzû

3. Lebüñ emdükçe ḳalmaz dilde ḫafvum
Ḳomaz mey kişinüñ göñlinde ḳorḫu

4. N'ola kâr itse câna vaṣf-ı ḳaddüñ
Gelür oḳdan ḳatı söz olsa ṭoġru

5. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
Me̱seldür bu ki batmaz ṣuya câdû

6. Nigâr üstine biz ḳodurmazuz ḳıl
Miyânına nicesi diyelüm mû

7. Mesîḥî girü göñlin almaḳ ister
Görüp bî-raḥm idügüñ ey cefâ-ḫû

201

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlün

1. Fâş olmaġ içün zülfüñ ucından dil-i şeb-rev
Şemᶜ-i ruḫuñ ey mâh ṣalar her gice pertev

2. Eşkümle ḫarâb olsa n'ola ḫâne-i çeşmüm
Vîrân olur öñ ṣoñ ṣu yolında yapılan ev

3. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ᶜaksini ṣandum
Ey mâh görindükde şafaḳ içre meh-i nev

4. Ferhâd nice ölmeye cânı acısından
Kim ṭatlu derilür leb-i Şîrîn ile Ḫusrev

5. Göñlüñle gözüñ ister iseñ kim ola rûşen
Var sen de Mesîḥî gibi bir mâh-liḳâ sev

4a. câna: A, cânâ
201. A. 67a, B. 56a, C. 73b, D. 86b, E. 54a
1b. ey mâh ṣalar: A, ṣalar ey mâh; her gice: B, her yañı
2a. n' ola: A, ne ṭañ; B, ne var
3a. yaşum içinde ḳaşuñ: BE, yaşumuñ içre lebüñ
3b. mâh görindükde: B, mâh görine gökde; D, meh görindükde
5a. Göñlüñle: A, Göñlüñe

202

Mef[c]ûlü Mefâ[c]îlü Mefâ[c]îlü Fe[c]ûlün

1. Bıraḳmasa mihr ruḫuñ eṭrâfına pertev
Zülfüñde neler kesb ider idi dil-i şeb-rev

2. Gözüm yumılur düşicegiz göñlüme zülfüñ
Şol resm ile kim gice iricek ḳapanur ev

3. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ [c]aksi ṣanuram
Ey mâh görindükçe şafaḳ içre meh-i nev

4. Ferhâd nice ölmeye cânı acısından
Kim ṭatlu dirilür leb-i Şîrîn ile Ḫusrev

5. Ne ḥâṣıl umar mezra[c]-ı [c]uḳbâda Mesîḥî
Ekmedi [c]amel toḫmını çünkim ḳadar-ı cev

203

Fâ[c]ilâtün Fâ[c]ilâtün Fâ[c]ilâtiin Fâ[c]ilün

1. Her ki û der sâye-i luṭf-ı tu mî-cûyed penâh
[c]Âḳıbet rûzî birûn âyed be-maḥşer bî-günâh

2. Ḳıble-i erbâb-ı bîniş nîst cüz ebrû-yı tu
Kâfirest ân k-û cüz ebrû-yı tu dâred ḳıblegâh

3. Ân ki û der ẓulmet-âbâd-ı cihân reh güm küned
Kes ne-mî-gerded be-cüz luṭf-ı tu û-râ Ḫıżr-ı râh

4. Vân kirâ dâdend reh sûy-ı ḥarîm-i [c]izzetet
Şâyed er gerded gedâ-yı âsitâneş pâdişâh

5. Çün şefî[c]-i mâ tu ḫ[v]âhî şüd be-maḥşer yâ Resûl
Ez çi endîşem men-i bî-çâre ez bâr-ı günâh

6. Sâḳî-i fażl-ı ilâhî yâ Resûla'llâh tu'î
Bâ naṣîbem kün zi câm-ı cur[c]a-ı feyż-i ilâh

---

202. A. 67a, B.-, C. 73a, D. 86b, E. 54a
203. A. 67a, C. 90a, D. 87a, E.-

7. Men ki bâşem âverem ber âsitâneş rûy-ı zerd
Ey Mesîḥî ᶜöẕr-i cürm ez ẖâk-i kûy-ı û be-ẖᵛâh

204

Mefâᶜilün Feᶜilâtün Mefâᶜilün Feᶜilün

1. Çü gördi ṣûretüñi münkir-i liḳâ-yı ilâh
Didi ki *eşhedü en lâ ilâhe illallâh*

2. Günâh-ı cevr ile bitileri ḳaralıġına
Yeter delîl güzeller yüzinde ẖaṭṭ-ı siyâh

3. Ḳapuñı eylediler rûy-ı zerd ile teẕhîb
İşigüñ olalı ᶜuşşâḳa ḳıblegâh-ı cibâh

4. Başında göñlüm esîr ayaġında cân pâ-mâl
Meger ki başdan ayaġa o yâr oldı günâh

5. Şehîd iderse Mesîḥîyi hecr-i tîġ-i müjeñ
Ḳılıç gibi görine ḳabri üzre cümle giyâh

205

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Ol ġonca kim başına giyer ḳırmızı külâh
Görürse anı eyleye gülşende her gül âh

2. Nice ḳarâr eyleye cânumda ᶜaḳl u ᶜışḳ
Bir memleketde sıġışa mı iki pâdişâh

3. Kendülerini ḳılmasalar ẖaṭṭuña şebîh
Olmaz idi günâh gibi şekl-i her giyâh

---

204. A. 67b, B. 57b (4), C. 75a, D. 87a, E.-
B: 1-2-3-X-5
1b *Allah'tan başka ilah olmadığına tanıklık ederim.*
5a. tîġ: AE, tîr
205. A. 67b, B. 57a, C. 74b, D. 87b, E. 55a
1a. kim başına giyer: A, ki giyer başına
2a. cânumda ᶜaḳl u ᶜışḳ: A, ᶜaḳlumda cân u dil

4. Zülfüñ beni esîr-i zenaẖdân idem dimiş
Ḳazmaḳ revâ mıdur biregüye bu resme çâh

5. Zülf-i nigâr maḥşer-i dildür Mesîḥiyâ
Cân-ı günâhkâra ẖaṭı nâme-i siyâh

206

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. İdüpdür yine bülbüller meger âh
Ki güller açılı düşdi seḥergâh

2. Ḳaḳarsın saña perî didügümce
Ḳoy a âdem degülmişsin sen ey mâh

3. Beni emr idüp öldür dir ġamına
Ṣora varduḳda dir *el-ḥükmü li'llâh*

4. Viṣâlüñ gencine mâniᶜdür âhum
Ṭılısmî-şekl olur yazuda çün âh

5. Ye ẖod vaṣluña yol bula Mesîḥî
Ye ḳala firḳatüñde şöyle gümrâh

207

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Gûş idüp cânâ dil-i maẓlûmumuñ feryâdına
Merḥamet ḳıl anı virme ġamzeñüñ cellâdına

2. ᶜÂrıżuñ naḳşın ne tezyîn eylemiş naḳḳâş kim
Âbdestin rûşen itmiş âferîn üstâdına

3. ᶜÂşıḳın añmaz u unutmaz raḳîbin bir nefes
Yâdı yâd itmez çü gelmez âşinâsı yâdına

---

206. A. 68a, B.-, C.-, D. 87b, E. 55a
3b. *Hüküm yalnız Allah'ındır.*
5b. firḳatüñde: E, fîrḳatüñle
207. A. 68a, B.-, C.-, D. 88a, E. 54b
2a. tezyîn: DE,ter zeyn
3b. itmez: AE, eyler

4. Bî-tefekkür râst mevzûn gösterür fiᶜâl-i Ḥaḳ
Ḳaṣd-ı vaṣf itsem nigâruñ ḳâmet-i şimşâdına

5. Laᶜl-i nâbuñ vaṣfın itdükçe Mesîḥî Ḫusrevâ
Sözleri şîrîn gelür işbu göñül Ferhâdına

208

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Oḳuyup esmâ çekerdüm kim seni tesḫîr ide
Ne bilürdüm böyle gün günden baña te's̱îr ide

2. İşigüñ añup fiġân itdükçe ey meh ṭañ degül
Dûd-ı âhum ger bulutlar gibi gökde yir ide

3. Zülfüñ ile ḫaṭṭuñ içinde cemâlüñ muṣḥafı
İçerüden içerüdür anı kim tefsîr ide

4. Âh oḳı deñlü nişâna irmeye zâhid eger
Ebrû-yı miḥrâbı yay idüp menârı tîr ide

5. Dirdi yüzüñde ne gördügin Mesîḥî ey ṣanem
Korḳaram lîkin muᶜânidler üşüp tekfîr ide

5b. işbu: A, cânâ
208. A. 68a, B. 62b, C. 75b, D. 88a, E. 55b (4)
E: 1-2-3-X-5
1a. çekerdüm: BE, üfürdüm
1b. gün günden: B, günden gün
2a. añup: AC, ögüp; itdüke: BC, itdügüm
3a. muṣḥafı: AB, muṣḥafın
4b. idüp: A, ide
5a. ey ṣanem: B, dostum
5b. Korḳaram lîkin: AE, Lîk ḳorḳar kim

209

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Ferhâduñ eşki irişe ger ṭaşa ṭaġıla
Seylâb gibi ṭaġ ile taş taşa ṭaġıla

2. Sulṭân-ı gül de ḳarşu şemâille ṣalınur
ᶜOs̱mânoġlı niteki yürür ṣolaġ ile

3. Didüm yaşuma alḳış idüp ṭaş dökilme hîç
Çeşmümde yaş ḳalmadı ṭaġıla ṭaġıla

4. Pâ-beste mürġ-i dil ser-i kûyuñda n'eylesün
Bülbül ne deñlü ḥaẓẓ ide bûstânda bâġ ile

5. Eṭfâl-i encüm içre gören gice mâhı dir
Ṭas bunda oynaşur ḳoma oġlan uşaġ ile

6. Ḳondı beñüñe aḳ yüzüñ üstinde bâz-ı dil
Ṣayd itdi lîk anı ḳara zülfüñ aġ ile

7. Bülbül başına ol gice gün ṭoġar ey Mesîḥ
Kim ṭıfl-ı ġoncalar ṭolu içe çanaġ ile

210

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlün

1. Ögrendi göñül derdüñ ile cevr ü cefâya
Yoḳdur hevesi ẕerre ḳadar mihr ü vefâya

2. Bilüñe ṣarılup kemerüñ ᶜâlem iderken
H̱ancer daḫi ne yüz ile ṣoḳıldı araya

---

209. A. 68a, B. 58b (6), C. 77a, D. 88b, E. 57a
B: 1-2-X-4-5-6-7
1a. irişe ger: ABE, ger irişe
4b. bustânda: B, bustân u
5b. bunda: AB, oynın
7a. ol gice gün ṭoġar: B, gün ṭoġar ol gice
210. A. 68b, B. 60b, C. 78b, D. 88b, E, 58a
B: 1-2-3-4-5-X-7
1a. derdüñ ile cevr ü cefâya: B, hecrüñ ile ẕevḳ ü ṣafâya; CD, cevrüñ ile ẕevḳ ü ṣafâyâ

3. Zülfüñ gibi ey kaş günüm gice olaydı
Tek baḳsa gözüm sencileyin mâh-liḳâya

4. Âhum dütünini ki felek eyledi mesned
Bir pîr durur ṣanki ider tekye ᶜaṣâya

5. Yaġmur gibi yaġdurmaġa ġam oḳını baña
Teşbîh ider ḳavs-i ḳuzaḥ kendüyi yaya

6. İrişimedi menzil-i ḥüsnine yüzüñüñ
Gül-berg nice nice süvâr oldı ṣabâya

7. ᶜİrfân namâzını selef gerçi ki ḳılmış
Çoḳ şükr Mesîḥî de hele irdi duᶜâya

211

Mefᶜûlü Fâᶜilâtün Mefᶜûlü Fâᶜilâtün

1. Ben serve ḳâmetüñi nice ḳılam müşâbih
ᶜÂlem içinde hergiz bir ola mı kih ü mih

2. Teşbîh olduġıçün tuffâḥ ġabġabuña
Bunca yemişler içre ayvaya didiler bih

3. Ey bâġbân aḥsent gülnâr-ı laᶜlüñe kim
Bâġ-ı cemâl içinde bitmez o deñlü fâkih

4. Âyîne gizlemişdür dilde ruḫuñ ḫayâlin
İnanmaz iseñ anı kendüñe ḳıl müvâcih

5. Ṭaḳ zülfüñi Mesîḥî boynına k'âh itsün
Zîrâ ki oḳ atılmaz olsa kemân bî-zih

5a. baña:B, başa
6b. süvâr oldı: ABDE, binüp bâd-ı
211. A. 69a, B. 59a, C. 77b, D. 89a, E. 57a
1a. serve ḳâmetüñi: ABC, servi ḳâmetüñe
3a. aḥsent: ADE, aḥsend
3b. cemâl içinde: ABD, cemâlüñ içre
5a. Mesîḥî: C, Mesîḥüñ; k' âh: BCE, kim âh; D, ki âh

212

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Söyledi ṭûṭî-i dil laᶜl-i şeker-bâruñ ile
Sen de ḳarşu görin âyîne-i ruḫsâruñ ile

2. Ey güneş yüzlü göñül ḫastalanur kûyuñda
Ki başı ḫoşdur anuñ sâye-i dîvâruñ ile

3. Şekerüñ başını on yerde yarardum bulsam
Baḥs̠e düşdügi içün lez̠z̠et-i güftâruñ ile

4. Meclis-i ḥüsne daḫi oḳımadın çıḳa gelür
Bilmezüz nic'idelüm ḫaṭṭ-ı siyeh-kâruñ ile

5. Acıma âb-ı ḥayât içmedügüñe ey dil
Yüri ṭatlu dirili gör leb-i dil-dâruñ ile

6. Naṭᶜ-ı naẓm üzre gözüñ yeñdi Mesîḥî ḫaṣmı
Hele dâne dökivir noḳṭa-i eşᶜâruñ ile

213

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün

1. Seḥerden yine nûş itmiş şarâb-ı erġuvân ġonca
Giyüp başına laᶜlîn efser olmış ser-girân ġonca

2. Bolay ki derleyem diyü budur örtündügi ḳat ḳat
Ki kendüye ṣovuḳ aldurup olmış nâ-tüvân ġonca

3. Temâşâ ḳıl ki gül maḥbûbını ṣayd eyleyem diyü
Filori ṭutup aġzında ider geh geh ᶜıyân ġonca

---

212. A. 69a, B. 61a, C. 74a, D. 89a. E. 57b
1a. laᶜl: C, ḫaṭṭı
1b. göreyin: AE, görüp
3a. D, Şekerüñ başın ara yerde ezerdüm bulsam
4a. çıḳagelür: D, çıḳavarur
6a. üzre: ADE, içre
6b. dökivir: B, dökegör; noḳṭa: D, dâne
213. A. 69a, B. 59a, C. 78a, D. 89b, E. 57b
1b. efser: ABDE, şapḳa
3a. eyleyem: A, eylesem

4. Senüñ ẖâk-i rehüñ küḥline ẓarf olmaḳ ümîdine
Açılmadın olur hey'etde mis̱l-i sürmedân ġonca

5. ᶜİẕâr u laᶜlüñi ḳoyup Mesîḥî gülşene varsa
Görinür gözine gül âteş ü sehm ü sinân ġonca

214

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlün

1. Bulam diyü vaṣluñ ḳoḳusını sefer üzre
Gül-berg süvâr oldı nesîm-i seḥer üzre

2. Yaṣduḳda gören rûyum ile eşkümi eydür
Bu nice gedâdur ki yatur sîm ü zer üzre

3. Maḳṣûd senüñ laᶜlüñ ü göñlüñ idi cânâ
Ferhâd ki Şîrîni yazardı ḥacer üzre

4. Deryâda şu kim H̱ıżrı diler k'ide temâşâ
Ḳılsun ẖaṭ-ı sebzüñe naẓar eşk-i ter üzre

5. Şehd-i lebi üstinde ol üç ẖâl Mesîḥî
Şol noḳṭalara döndi ki ḳorlar şeker üzre

215

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Çü vaṣl olmadı yâruñ sînesine
Ḳo gitsün yana yana söyne söyne

4b. mis̱l: A, şol
5a. ḳoyup: AB, görüp
214. A. 69b, B. 63a, C. 78b, D. 89b, E. 58b
1a. ḳoḳusını: AE, ḳoẖusını
2a. Yaṣduḳda: A, Yasduḳça
3a. cânâ: AD, ey cân
3b. Şîrîni yazardı: D, Şîrîn yazar idi
4a. k'ide: BDE, ide
5a. Şehd-i: B, Şîrîn
5b. ḳorlar: B, ḳonur
215. A. 69b, B.-, C. 74a (4), D. 90a, E. 58a
C: 1-2-X-4-5

2. ^{c}Iyân olalı ruḫsâruñda ḫaṭṭuñ
Ġubâr irdi göñül âyînesine

3. Muẓaffer mârdur zülf-i siyâhuñ
Ki mâlikdür ruḫuñ gencînesine

4. Zücâcı göñlümüñ ol seng-ḳalbüñ
Ne luṭfına doyar ne kînesine

5. Ṣaçuña beñzedügiçün ṭolaşur
Mesîḥî zâhidüñ peşmînesine

216

Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün

1. Hezârân âferîn bâġ-ı cemâlüñ bâġbânına
Ki ḫoşça reng ü bû virmiş yañaġuñ gülsitânına

2. Didügüm bu durur çoḳlar yaşasun ol ṭabîb-i cân
K’ölüm şerbetlerin virür saḳîm ü nâ-tüvânına

3. Yetîm-i dil ^{c}aceb mi yaṣdanursa işigin yâruñ
Nic’itsün kimsesi yoḳdur ṭayanur âsitânına

4. Göñül zülfüñde ṭururken raḳîb ol araya gelmez
Ne cânı var ṭolaşa zâġ bâzuñ âşiyânına

5. Seg-i kûyuñ Mesîḥînüñ etin yiyelden ey âfet
Hümâ-yı mürġ göz dikmişdür anuñ üstüḫ^{v}ânına

2a. olalı: C, olmadı
4a. seng-ḳalbüñ: ADE, ḳalb-i sengüñ
216. A. 69b, B. 59b (4), C. 79a, D. 90a, E. 58b
B: 1-2-X-4-5
2a. Didügüm: B, Dilegüm
4a. zülfüñde: AB, zülfüñle; gelmez: AB, girmez
4b. bâzuñ: ABC, yâruñ

217

Fe^cilâtün Fe^cilâtün Fe^cilün

1. Meh çün öykündi o yüzi ḳamere
Urdılar gövdesine ḳara bere

2. Püşte-i enf gözümden aşaġa
Bir aṭadur ki iki yanı dere

3. Ḫâl-i hindû ne siyehdür k'öginür
Küfr-i zülfüñ ile ol dîni ḳara

4. Gökde öykündi güneş ruḫlaruña
Kendü kendünüñ adın urdı yere

5. Beni aġlatmadan ey dost ġaraż
Dirhem-i eşk ise gelsün naẓara

6. Kim ki dil virdi ise dünyâya
Döndi şol ᶜavrete kim uya ere

7. Ṭayanur ṣadr-ı Mesîḥîye müjeñ
Yasdanur ṣanki dil-âver sipere

---

217. A. 70a, B. 66a, C. 79b, D. 90b, E. 59b (6)
AD: 1-2-3-4-5-7-6; B: 1-7-6-3-5-4-X; E: 1-2-3-4-5-X-7
1b. gövdesine: A, gögdesine
2b. aṭadur: A, ılıca; CE, adadur
3a. siyehdür: AB, siyâhdur
3b. ol dîni: A, ol yüzi
4b. urdı: DE, ura
6a. ise dünyâya: ADE, Mesîḥî feleke
7a. müjeñ: ABD, gözüñ
B'de 7. beyit aşağıdaki gibidir.
İpe dizüp güheri itdi esîr
Mesîḥî ireli şu naẓm-ı tere

218

Mef^c^ûlü Mefâ^c^îlü Mefâ^c^îlü Fe^c^ûlün

1. Âh ide ide nîzeñ içün derd ü ġamuñda
Dûd-ı siyehüm perçem olupdur ^c^alemüñde

2. Ḳanlu yaş ile vaṣlı metâ^c^ın diledükçe
Ol sîm-beden dir ki baḳır var diremüñde

3. Yaşum aḳar iken ayaġın öpmege vardum
Didi nicesin şimdi eyitdüm ḳademüñde

4. Luṭf u keremüñ tîr-i cefâ ise muḥibbe
Ey ḳaşı kemân ḳomadı eksük keremüñde

5. Ḳılmazdı Mesîḥî heves-i Ka^c^be vü nûrın
Kûyuña varup görse yüzüñi ḥaremüñde

219

Fâ^c^ilâtün Fâ^c^ilâtün Fâ^c^ilâtün Fâ^c^ilün

1. Kendüzin ḫas gibi ṣalmayan yaşı ırmaġına
Râstı yüz süremez ol serv-ḳadd ayaġına

2. Aḳ bulutdur ṣanma ḳarşu mihr yüzin ḳaplayan
Olup abdâluñ felek penbe urupdur dâġına

3. Beni giryân itmeden ḫâlî degül bir dem raḳîb
^c^Âḳıbet eşkümdür anuñ şu ḳoyan ocaġına

4. Câm-ı meclis la^c^l-i mey-gûnuñla öpüşdügiçün
Meskenet idüp ṣürâḥî baş ḳoyar ayaġına

---

218. A. 70a, B. 64b, C. 79b, D. 90b, E. 59a
1a. nîzeñ: BE, tîrüñ
1b. siyehüm: ABD, siyâhum
3a. aḳar iken: ABDE, aġarurken; ayaġın: ABD, ayaġuñ
4a. tîr-i: A, cevr
4b. ḳomadı: BD, ḳomaduñ; keremüñde: AE, ḳademüñde
219. A. 70b, B. 63a, C. 75b, D. 91a, E. 56a
A: 1-3-2-4-5
2b. B, Kim bu abdâl-ı felek penbe urınur dâġına

5. Ey Mesîḥî cengi ḳo bilürsin ağındur raḳîb
Geç sen ol yüzi ḳaradan uyma bi'llâh ağına

220

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Şevḳüm ziyâde olmağın anuñ ṭudağına
Bir ġonca bağladum yine göñlüm ḳabağına

2. Bezm ehline ṭolaşdı gice yâr içün ḳadeḥ
Beñzer ṣürâḥi nesne ḳoyupdur ḳulağına

3. Sâḳî şu deñlü ṭurdı gice ḫidmetüñde kim
İndi ṣürâḥinüñ ḳara ṣular ayağına

4. Dil-dâra dil virüp yine bu naḫl-bend-i ṭabᶜ
Bir tâze ġonca bağladı bir gül budağına

5. Âh eyleme Mesîḥî yanup nâr-ı ḥasrete
Olmaz fitîl çünkü maḥabbet çerâğına

221

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Mengûş-ı zülf asılalı ṣolına ṣağına
Efġân u nâle girmez olupdur ḳulağına

2. Ṣûfî baş eg [bu] câm-ı meye bezm-i ᶜışḳda
Nice senüñ gibiyi getürdi ayağına

3. Bülbül eger dehânuñı göreydi ġoncanuñ
Ṭolduri ṭolduri sögeyidi çanağına

5a. Ey Mesîḥî cengi ḳo ağındur bilürsin raḳîb: B, Ey Mesîḥî çün bilürsin ḳatı ağındur raḳîb
220. A. 70b, B.-, C.-, D. 91a, E. 56a
2a. içün: D, çün
4a. dil virüp yine: A, virüp yine bu
4b. bir gül: A, yine
221. A. 70b, B.-, C.-, D. 91b, E.-
2a. Sûfî baş eg [bu] bezm-i meye câm-ı ᶜışḳda
3a. dehânuñı göreydi: A, göreydi dehânuñı

4. Ḫaṭṭuñ meger ki âyet-i raḥmet durur k'anuñ
Surḫıyle ḳodı ṣıfr dehânuñ durağına

5. Maᶜnâ-yı cân-feşân ile şiᶜri Mesîḥînüñ
Meryem durur ki ᶜÎsiyi almış ḳucağına

222

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Ger gönderürse tîrini ᶜuşşâḳ alayına
Ḳurbân olayın ol ṣanemüñ ḳaşı yayına

2. Müşkil gelür baña hele seyr-i ṭarîḳ-i ᶜışḳ
Âsân durur diyen anı söyler ḳolayına

3. Rûz-ı ezelde ḥiṣṣe-i dil pây-ı yâr imiş
Başında devleti gör e ne düşdi pâyına

4. Çarḫ ayına ne ṣûret ile ġırre ola kim
Baḳmaz kimesne gice ile inen ayına

5. Ḳılmaz Mesîḥî işbu cihân bayına naẓar
Virdi ṭalâḳ faḳrı ḳabûl itdi payına

223

Mefâᶜilün Feᶜilâtün Mefâᶜilün Feᶜilün

1. Maḳâm idineli naḳş-ı nigâr çeşmümde
Gelür ki seyr ide naḳşı nigâr çeşmümde

2. Oḳuñ niteki göñülden geçer ṭurur her dem
Anuñ yelekleri fikri uçar çeşmümde

3. Gözüm belâ-yı remedden ḳızıl güle döndi
Müjem degül görinen bitdi ḫâr çeşmümde

---

222. A. 71a, B. 57b, C. 75b, D. 91b, E. 55b
1a. tîrini: B, tîğini
5b. faḳrı: B, faḳra
223. A. 71a, B. 58a, C. 76a, D. 92a, E. 56a
2a. geçer ṭurur: AD, geçe durur
2b. vezin eksik

4. Gözümde ḫaṭṭuñı yoḳlasa demreniyle oḳuñ
Dil ile ṣanuram arar ġubâr çeşmümde

5. Mesîḥî çünki görem âsumânın işiginüñ
Nücûm-ı eşküm olur bî-şümâr çeşmümde

224

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Raḥm idüp silmez ise yaşumı dilber yeñ ile
Çâre midür ki gözüm yaşı diñe yâ yenile

2. Köhne ᶜâşıḳların unutdı o dil-dâr dirîġ
Eski yâr aññamaġı ᶜâdet idindi yenile

3. Kaᶜbeteyn-i meh ü mihriyle bu nerrâd-ı felek
Yeñer irişeni mümkin midür ol kim yenile

4. Nâḫun-ı ḫâr uzadur uṣbuᶜ-ı şâḫ-ı gülşen
Serv-ḳadlerden umar kim ye etek yâ yeñ ile

5. Leb-i şîrîni çü yâruñ seni Ferhâd itdi
Ḳıṣṣa-ı Leyli vü Mecnûnı Mesîḥî yeñile

225

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Göñlümi pür-tâb ḳıldum zülf-i pür-çîn üstine
Ola kim yol bula ol ruḫsâr-ı rengîn üstine

2. Cân u dil Ferhâdını şâdân ḳılduñ ey ṣabâ
Yoḫsa uġrayu mı geldüñ ḳaṣr-ı Şîrîn üstine

3. Dirligümde ḳılmadum ḫod ḫâk-i pâyuñ kesbini
Öldügümde baṣasın bârî ḳadem sin üstine

4b. dil ile: ABC, vallâhî
224. A. 71b, B. 63b, C. 77a, D. 92a, E. 60a
1a. silmez ise :B, sile mi ;yaşumı: AE, yaşuñı; BC, eşkümi
3b. A. Yeñer irişdügini hîç ola mı ol ben ile
225. A. 71a, B.-, C.-, D. 92b, E. 96a

4. Ḳâmet-i raᶜnâña ḳarşu âh itdürme baña
Bâd-ı berd irişmesün ol serv-i sîmîn üstine

5. Ey Mesîḥî seng-i miḥnet yaṣdanursañ yiridür
H̱ârlar baş ḳor çün ol bâlîn-i nesrîn üstine

226

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Cemᶜ olur her gice encüm mâh-ı tâbân üstine
Ṣan üşer pervâneler şemᶜ-i şebistân üstine

2. Sen ruẖuñ mülkin ḳara zülfüñe mensûb eyledüñ
Ġâlib idi gerçi Rûm evvel Ḳarâmân üstine

3. Âyet ile küfrine ḥükm itse ẖaṭṭuñ vechi var
Çünki zülfüñ ayaġın uzatdı Ḳur'an üstine

4. Başuma üşer beni gördükçe kûyuñ itleri
Şol gedâlar gibi kim cemᶜ ola ḳurbân üstine

5. Ḳapuña vardı fiġân ile Mesîḥî gûyiyâ
Nâleye yapışdı çıḳdı çarẖ-ı gerdân üstine

227

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Gözüñ âġâz idelden siḥr ü rîve
Bıraḳdı bu cihân ẖalḳın ġirîve

4b. berd: DE, bed
5b. bâlîn-i nesrîn: A, nesrînbâlîn
226. A. 71b, B. 62a, C. 81a, D. 92b, E. 56b
E: 1-3-2-4-5
2a. mensûb: ABDE, maġlûb
3a. vechi var: A, ġam degül
3b. zülfüñ: B, zülfi
4a. beni: A, benüm
5a. gûyiyâ: A, derdmend
227. A. 74a, B. 65a, C. 80b, D. 93a, E. 59a
1a. idelden: A, iderken

2. Ḫayâli çıḳmadı dilden raḳîbüñ
Nitekim ḥabsgehdür şîşe dîve

3. Ṭama^{c} itdüm lebüñ baña sögelden
Ki olur yiymelü bû virse mîve

4. Ḫarîdâruñ görüp nâz itme didüm
Didi ṣatar metâ^{c}-ı ḥüsni şîve

5. Bikirdür hep ḫayâlât-ı Mesîḥî
Anuñ yanında ġayruñ şi^{c}ri bîve

228

Mef^{c}ûlü Mefâ^{c}îlü Mefâ^{c}îlü Fe^{c}ûlün

1. Ey dil dür ü gevher diyü baḥr-ı ġama ṭalma
Dünyâyı bütün ger vireler buçuġa alma

2. Çün ḫaddi ile ḳaddine meyl itdüñüz anuñ
Ey verd-i ṭarî ḳopma vü ey serv üzülme

3. Biñ pâre idüpdür beni şimşîr-i fîrâḳuñ
Şimden girü gel ḳılıcuñı pâreye çalma

4. Seni iledüp ḥücreye ey dost raḳîbüñ
Ḳal dir ise a1 yüriyüvir sen aña ḳalma

5. Redd eyleyüp ey mâh işigüñ feleginden
Üftâde Mesîḥîyi iñen yirlere çalma

2b. ḥabsgehdür: B, ḥabsdür
3b. bu virse: A, yedürse; D, olursa
5a. bikir: bikr yerine
5b. şi^{c}ri: B, sözi
228. A. 74a, B. 58a, C. 81a, D. 93a, E. 59b
2a. meyl itdüñüz: A, öykündüñüz
3b. çalma: B, ṣalma
4b. ḳalma: ABE, ḳanma; dir ise ol: E, dirse alup
5a. mâh: ADE, dost

229

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Bu işâretden ki yâr işigidür mes̱vâ bize
Şöyle kim var cennet olur ᶜâḳıbet me'vâ bize

2. Naḳş-ı Âdem âb u gil içre henüz pinhân iken
Ẓâhir olmışdı rümûz-ı ᶜ*alleme'l-esmâ* bize

3. Öyle deryâ-himmetüz biz bu cihân mülkinde kim
Ṣu ḥabâbınca degül bu ḫayme-i ḫażrâ bize

4. Biz şu nûr-ı maḥż-ı bî-mis̱lüz bugün ᶜâlemde kim
Sâyemüz Ḥaḳ selb idüpdür k'olmaya hem-tâ bize

5. Maᶜrifet şevḳiyle enverdür güneşden ẕihnümüz
Ṭañ degül ḫuffâş-veş ṭaᶜn itse her aᶜmâ bize

6. Besmeleyle Kaᶜbetu'llâhdan yaña baṣsaḳ ḳadem
Ġalibâ ḳarşu gelürdi Mescid-i Aḳṣâ bize

7. Ey Mesîḥî *lî maᶜa'llâhuz* çü şeksüz şübhesüz
Bir nefes ansuz olursaḳ vâ bize eyvâ bize

230

Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Mefa'îlü Feᶜûlün

1. Gel al ṣanemâ cânumı ᶜAzrâ'ile küyme
Ġamzeñ var iken yoḳ yire anı ḳana ḳoyma

---

229. A. 74a, B. 64b, C. 80b, D. 93b, E. 60b (6)
E: 1-2-3-4-5-X-7
1a. mes̱vâ: C, me'vâ
2a. henüz pinhân: D, ṣuver nihân
2b. *Allah'ın güzel adlarını bilme*
3a. mülkinde: A, bâġında
3b. ḥabâbınca: B, hesâbınca
4b. sâyemüz: AB, sâyesin; olmaya: A, olmasun
5a. şevḳiyle: A, nûrıyle
7a. *Allah ileyiz. (Allah'tan dolayıyız.)*
230. A. 74b, B. 65a, C. 80b, D. 93b, E. 60a
ACDE: 1-2-3-4-X-6; B: 1-2-4-5-3-6

2. Ben lâġarı öldürmege yiter bir işâret
Bir ḳurı kemüge çaluban tîġuñı yuyma

3. Hecrinde nigâruñ iç ecel şerbetin ey dil
Bu dârûyı nûş eyle ol işkenceyi ṭuyma

4. Ey rind şaña mescide gel diyü imâmuñ
Ceng itdügine ḳalma delüdür aña uyma

5. Gel başuñı ḳo dizüme daḫi uyura ur
Nâziklig ile bûseñ alayın beni ṭuyma

6. Fâş eyleyüben sînedeki âteş-i ᶜışḳı
Ey eşk Mesîḥînüñ ocaġına ṣu ḳoyma

231

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Dehânuñ işbu çeşm-i ḫurde-bîne
Ne yüzden görinür yâ Rabbi yine

2. Ḳaşuña ger hilâl öykündi ise
Sen anuñ ḳalmaġıl eksüklügine

3. Yüzüñe ḫâl ü ḫaṭ gelmiş nitekim
İki kâfir gelür bir günde dîne

4. İlâhî sen beni sine iletme
Nigârı ṣarmadın sîne-be-sîne

5. Yüzüñde ḫaṭ görüp didi müneccim
Ḳomañ kâfir yayıldı Rûmiline

2a. lâġarı: B, lâġaruñ
2b. kemüge: ACDE, kemügi; tîġüñi: BC, tîġüñe; D, tîrüñi
3b. nûş eyle: ABE, hûş birle
4a. diyü: A, dirse
231. A. 74b (72a), B. 60a, C. 81b, D, 94a, E. 61a
A nüshasında (72a) 2. 3. 4. ve 6. beyitler müstakil başka bir gazel olarak tekrarlanmıştır.
3a. gelmiş: AB, geldi
4b. BD, Ṣarılmayınca yâruñ sînesine
5a. BE, Mesîḥî ḫaṭ görüp yüzüñde didi
5b. D, Ay ay kâfir segirdür Rûmiline

6. Mesîḥîde ġaraż yoḳ ey gül-i ter
Hemân bülbül gibi ḳalmış diline

232

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün

1. Şu resme zeyn olupdur Edrine şehri güzellerle
Ki çoḳ ᶜâḳilleri abdâl idüpdür bî-bedellerle

2. İki gözüm Meriç ü Tunca gibi her yaña aḳma
Ḳoluñı boynuma Arda yeter ṣalınduñ ellerle

3. Bu şehrüñ şimdiki dilberlerine ᶜâdet olmışdur
Öpüşmek ġonca-leblerle ḳocuşmaḳ ince bellerle

4. İşüm gücüm kemân-ebrûları pehlûya çekmekdür
Yatacaḳ yer bulur mıyın ᶜaceb ben bu ᶜamellerle

5. Mesîḥî şiᶜr didügi gehî Türkî gehî Tâzî
Murâdı ol ġazâlı avlamaġ imiş ġazellerle

233

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Başladuġı vaḳtin İbrâhîm-i Âzer Kaᶜbeye
Kârnâme yâr işigin ḳıldı beñzer Kaᶜbeye

6a. Mesîḥîde: D, Mesîḥîye
232. A. 74b, B. 61b, C.-, D. 94a, E. 60a
1a. AE, Şu deñlü Edrine şehri müzeyyendür güzellerle
3a. A, Bu şehrüñ gül gibi raᶜnâ güzellerine ᶜâdetdür
B, Bu şehrüñ küll-i dilberlerine ᶜâdet olmışdur (!).
3b. ḳocuşmaḳ: A, ḳaçışmaḳ
4a. çekmekdür: BE, ṣarmaḳdur
233. A. 72a (9), B. 64a (7), C. 74b (7), D. 94b (10), E. 55a (7)
A: 1-8-4-7-6-3-5-10-9; B: 1-2-3-5-4-6-10
C: 1-2-3-4-5-6-10; D: 1-2-8-4-7-6-9 [3-5-10 sh. kenarında]
E: 1-4-5-7-2-6-10
1a. vaḳtin: AB, vaḳt

2. Kûyuña gelmiş iken hecrüñ ne ḫoş yaḳar beni
Çünki oda yanmayısardur varanlar Ka^{c}beye

3. Âsitânında olupdur ol mehüñ cismi sefîd
Ṣan Ḫalîlu'llâh durur kim ḳodı mermer Ka^{c}beye

4. Ṣûfîyi gör kim dile seng-i melâmet yaġdurur
Ṭâ^{c}atinden n'olur anuñ kim ṭaş atar Ka^{c}beye

5. Zülf-i pür-çînüñ eger kâfir degülse dostum
Pes neden meyḫâne gibi ḥalḳa aṣar Ka^{c}beye

6. Ḥaḳ bilür ṣûret-perest olurdı her ḥâcî eger
Naḳş-ı ruḫsârını taṣvîr itse dilber Ka^{c}beye

7. La^{c}lüñi yâd eylerem ḳılduḳça kûyuñdan güẕer
Vâḳı^{c}â mey-ḫ^{v}âr olur eks̱er varanlar Ka^{c}beye

8. Dâmeni zülfüñ çıḳarmaz ḫaṭṭuñ iḥrâmını hîç
Şöhret içün varmış ol Hindûya beñzer Ka^{c}beye

9. Ḳapuña varduḳça incinme Mesîḥîye didüm
Didi kim vâcib degül varmaḳ ḳalender Ka^{c}beye

10. Gözi yaşıyla varur her dem Mesîḥî kûyuña
Kendü ḥâlinde yüzi ṣuyıyla gider Ka^{c}beye

234

Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilün

1. Gözlerüñ kim ġamzeden ḫancer ṭaḳınmış yanına
Ḳına girer girmez ise ben faḳîrüñ ḳanına

2a. hecrüñ: A, zülfüñ; beni: bizi
2b. çün ki oda: D, nâra ḫôd; varanlar: D, vardılar
5a. dostum: A, ey ṣanem
5b. neden: ADE, nedür
9b. varmaḳ: D, gelmek
234. A. 72a (9), B. 61b (6), C. 76b (11), D. 94b (9), E. 56b (9)
A: 1-2-3-9-10-3-5-4-11; B: 1-2-3-5-4-11
D (233): 1-2-8-9-10; D (234): 3-4-5-11 (D'de iki ayrı gazel olarak verilmiştir.)
E: 1-2-8-3-9-4-5-10-11

2. Tîr-i ḫûn-rîzüñ nice bir ᶜâşıḳuñ ḳanın döker
Ey kemân-ebrû anı ṣal zülfüñüñ zindanına

3. Nâle vü âhumdan incinse yeridür bu felek
Kim tekellüfsüz çıkar her demde iti yanına

4. Sen baña itdüklerüñ bir bir Ḥaḳa ᶜarż itmege
Ruḳᶜalar baġladum âhum oḳınuñ peykânına

5. Dirligümde yârı cân idindüm ol ümmîde kim
Öldügüm vaḳt işidenler diye raḥmet cânına

6. Dirhem-i eşküm ᶜaceb mi vâfir olsa çünki yâr
Aḳçesi olanları ceb gibi alur yanına

7. Sîne-i pür-şerḥamı gördükçe eyler rîş-ḫand
Yaᶜni ol kân-ı melâmet ṭuz eker ḳurbânına

8. Aldı tîrüñ cân u dil mülkinde nesne ḳalmadı
Yaluñuz uş ḫâṭırum ḳaldı anuñ peykânına

9. Göñlümi zülfinde ḫâliyle ḳonuḳlar ol ḫalîl
Dâneler iḥżâr ider bir gicelik mihmânına

10. Cennet-i kûyından ayırdı Mesîḥîyi raḳîb
ᶜÂḳıbet çıḳardı baḳ şol âdemüñ şeyṭânına

11. Pâdişâh-ı mülk-i maᶜnâdur Mesîḥî çâkerüñ
Ger inanmazsañ naẓar eyle anuñ dîvânına

2a. bir ᶜâşıḳuñ: AD, ᶜâşıḳlaruñ; döker: D, döke
2b. zülfüñüñ: ABD, zaḫmumuñ
3a. bu: AD, nüh
3b. çıkar her demde iti; BE, geçerler her dem üstin: D, geçer her demde iti
5a. yârı: ABCD, câna; ol ümmîde: DE, evvel seni
8a. tîrüñ: AD, gitdi; ḳalmadı: AD, ḳomadı
8b. ḳaldı: ACE, ḳıldı
10a. kûyından ayırdı Mesîḥîyi: A, kûyuñda ey dilber beni bî-dîn; D, kûyuñdan ey dilber Mesîḥîyi
10b. şol: AD, ol
11b. ger: B, gel

235

Mefᶜûlü Fâᶜilâtün Mefᶜûlü Fâᶜilâtün

1. Sûz ile âh ideydüm ḥadden eger ziyâde
Ḳuşlar kebâb olurdı döne döne havâda

2. Ferzâne idüm evvel sen şâh öñinde rûḥum
Nerrâd-ı dehr âḫir sürdi baña piyâde

3. İḳbâl lâ-beḳâdur ᶜaksini ṣûretüñ gör
Mersûmdur bu maᶜnâ câm-ı cihân-nümâda

4. Çeke çeke ġamını ḳaddüm kemâna döndi
Âh ol ḳaşı kemânum itdi beni kepâde

5. Taᶜlîm-i ᶜışḳ ideydüm Ferhâda ger Mesîḥî
Ḳomazdı iki ṭaşı ᶜâlemde bir arada

236

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Çü fermânuñ geçer ḳurıya yaşa
Dil ü dîdem ḳoma kim yana ṭaşa

2. Ḳılup müjgân-ı İsmâᶜîlden şerm
Bıçağın çaldı İbrâhîm ṭaşa

3. Senüñ gibi melek bulmaya Rıḍvân
Sekiz uçmağı ger ṭoḳuz ṭolaşa

4. Yazılmış tîġüñ üzre ser-güẕeştüm
Oḳı gör kim ne geldi geçdi başa

---

235. A. 72b, B.-, C. 76a, D. 95a, B. 71a
E: 1-4-2-3-5
1b. olurdı döne döne havâda: A, olurdı başındaki yuvada; D, olaydı döne döne havâda
4b. kemânum: ADE, hilâlüm
5b. ᶜâlemde: ADE, ṭağlarda
236. A. 72b, B. 62b, C. 74b, D. 95b, E. 54a
1b. ḳoma kim: D, ki ḳoma
3a. Rıḍvân: AD, insân

5. Mesîḥî uşda ẖâk ile bir oldı
Benüm iki gözüm sen çoḳ yaşa

237

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Ṣallanduġınca laᶜl-i şeker-bâra mirvaḥa
Ḳılur beni meges gibi âvâre mirvaḥa

2. Yer yer nişânların per-i ṭâvûs ṣanma kim
Urındı dâġ-ı ᶜışḳuñı bî-çâre mirvaḥa

3. Ḫâlüñ megesleri ḳomadı ẖaṭṭ-ı laᶜlüñi
Ürkütdi gerçi kim ara zülf ara mirvaḥa

4. Deprense rûzgâr ile n'ola ṣovuḳ ṣovuḳ
Kendüyi ıṣṣıdımadı çün yâra mirvaḥa

5. Ḥükmi geçerse ṭañ mı Süleymân gibi yele
Mâlik durur çü milket-i ruẖsâra mirvaḥa

6. Her dem ṣalınur iki yaña bir ḳanad ile
Ḳanda uçar irem mi ṣanur yâra mirvaḥa

7. Depretdügince zülfüñi virür Mesîḥînüñ
ᶜÖmr-i ᶜazîzini yele yek-pâre mirvaḥa

5a. uşda: B, işte; C, âşüfte
5b. iki gözüm: AD, çoḳ sevdügüm
237. A. 73a, B. 63b, C. 77b, D. 95b, E. 57a
A: 1-3-2-4-5-6-7; B: 1-2-4-5-6-3-7
2a. yer yer: A, bir bir
3a. ẖaṭṭ-ı laᶜlüñi: AD. ḳondı laᶜlüñe; B. ẖadd-i laᶜlüñi
4b. Kendüyi ıṣıdımadı çün yâra: AD, Kendüyi ıṣdı mı idi dildâra;
E,Kendüsini ıṣındurur ol yâra
5a. Hükmi geçerse ṭañ mı: ADE, Hükm eylese ᶜaceb mi

238

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Ey boyı ᶜar ᶜar hemân tek sen ḳadem baş ṣoḥbete
Serv ṣaḥn-ı gülsitân içre ṭurupdur ḫidmete

2. Şimdi yörendügi mi vardur dil-i mecrûḥumı
Ey kemân-ebrû oḳuñ her dem girer bu zaḫmete

3. Bezme bizi daᶜvet itmez didügüm yâr işidüp
Ḫışm idüp dimiş ṣaḳınsun bir gün uġrar ṣoḥbete

4. Nergise çıḳdı ayaġuñ ṭopraġı ey nûr-ı çeşm
Gerçi ḥâżır baş idi ġonca o tâc-ı devlete

5. Minnet olmışdı tenümde zaḫm-ı peykânuñ velî
Ṣoñra her tîrüñ ki geldi yine geçdi minnete

6. Saña ḫidmet itmeg ile geçdi var ᶜömrüm şehâ
Ben ölürsem girü cânum gönderürem ḫidmete

7. Şevḳ-i ruḫsâruñla luṭf-ı ᶜârıżuñ ey mâh-rû
Âfitâbı çeşmesinde yaḳdı nâr-ı ġayrete

8. Ey Mesîḥî müşterîlenme metâᶜ-ı vaṣla çün
Dirhem-i eşküñden artuḳ nesne gelmez ṣûrete

---

238. A. 73a (7), B. 57a (7), C. 73b (8), D. 96a (7), E. 54b
ABDE: 1-2-3-4-5-6-X-8
1a. sen: D, bir
1b. gülsitân: D, bûstân
2a. Şimdi yörendügi mi: ABE, Şimdi mi yörendügi; D, Şimdi mi geldügi;
D, mecrûḥumı: ADE, mecrûḥuma
5a. tenümde: D, tenüme
6a. var: D, çün
6b. Ben ölürsem girü cânum gönderürem hidmete;
A, Ben ölicek yine cânı gönderürin ḫidmete;
D, Ben ölicek cânum gönderürem ḫidmete
8b. eşküñden: AD, eşkümden

239

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Eglence kim olurdı dil-i nâ-tüvânuma
Oturmasaydı ġuṣṣa vü ġam iki yanuma

2. Ben ölicek ḳapuñda cenâzem götürmege
Cemᶜ olup itlerüñ yapışa üstüḫᵛânuma

3. Bir adım itdüm iki cihânuñ mesâfesin
Taḥsîn kim ki varıbilürse nişânuma

4. Ḫaṭṭ-ı nigâr göñlüme ḥüccet ḳoyup didi
Ayruḳ ṭolaşma ṭurra-ı ᶜanber-feşânuma

5. Cânum durur nigâr duᶜâcısıyam faḳîr
Ben ölicek duᶜâ ideler mi ki cânuma

6. Ol gül-ᶜiẕâr gördi Mesîḥî sözin didi
Aḥsent ṭabᶜ-ı bülbül-i ḳuds-âşiyânuma

240

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlün

1. Ey ḫâl-i ruḫuñ pâdişeh-i kişver-i şîve
ᶜÂşıḳlara her bir baḳışuñ maẓhar-ı şîve

2. Müjgânuña maᶜlûm ḳamu mes'ele-i nâz
Ḫaddüñde ᶜıyân ḳâᶜide-i defter-i şîve

3. Dilberleri ḫôd-bîn düşürür âyine-i ḥüsn
Güzelleri gökde uçurur şehper-i şîve

4. Nâṣıḥ yüri var ġayre giyür cevşen-i pendi
Kim ṣabr ḥiṣârını yıḳar leşker-i şîve

---

239. A. 73b, B. 61a (5), C. 80a, D. 96a, E. 59b (5)
A: 1-2-4-3-6-5; B: 1-2-4-3-X-6; E: 1-2-5-3-4-X
2a. ben ölicek: ABD, ger ben ölem
6b. Aḥsent: ABD, Aḥsend
240. A. 75a (5), B. 59b, C. 74a, D. 96b (5), E. 58b
AD: 1-2-3-5-6
3b. gökde: BDE, gökden

5. Mest itmege bezmüñde Mesîḥîyi olupdur
Laᶜlüñ mey ü çâh-ı ẕeḳanuñ ṣâġar-ı şîve

6. Gel imdi temâşâya ki her beyti bu şiᶜrüñ
Bir ḫûb durur kim ṭaḳınur ḫancer-i şîve

241

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Ey ḫaste-dil ḳılan beni nâz u ᶜitâb ile
Gel göñlümi ḫoş eyle yine bir cevâb ile

2. Lâ’iḳ degülse bûse ᶜaṭâsına ben ḳuluñ
Sög bâri bir kez aġzuma ol laᶜl-i nâb ile

3. Zülfüñ ayaġını uzadur muṣḥaf üstine
Ḥükm itse küfrine n’ola ḫaṭṭuñ kitâb ile

4. Sen serv-ḳaddi arayı arayı cûybâr
Çıḳdı ḥabâblardan ayaġında âbile

5. Yüzden götürme ḳıblem o zülf-i siyâhı kim
Kaᶜbe hemîşe olduġı yegdür ḥicâb ile

6. Biz kûy-ı yâr içindeyüz ey vâᶜiẓ ebsem ol
Ḳorḳutma cennet ehlini nâr-ı ᶜaẕâb ile

7. Başdan çıḳarsa n’ola Mesîḥî ḥabâb-vâr
Baş ḳoşmayaydı eksügi ise şarâb ile

6b. ṭaḳınur: C, ṭoḳınur; AB, doḳınur
241. A. 73b, B. 60a, C. 81a, D. 98b, E. 60b
B: 1-2-3-4-5-7-6
2a. bûse: A, bûseñ
2b. aġzuma: A, aġzına
3a. ayaġını: AC, ki ayaġın; muṣḥaf: A, ḥüsnüñ
3b. küfrine n’ola: CE, n’ola küfrine
5b. yegdür ḥicâb ile; CE, ḫoşdur ḥicâb ile; B, ḫoşdur beḳâ (?) ile

242

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Dönüp cismüm ġamuñdan târ-ı mûya
Gider bâd ile her dem cüst ü cûya

2. İñen germ olmasun ḫûrşîd-i maḥşer
Muḳâbil olımaz ol mâh-rûya

3. Göñül gözden ḳaçup bezmüñe vardı
Ḳaçup yaġmurdan uġradı ṭoluya

4. Seg-i kûyına ᶜâḳ olma raḳîbâ
İṭâle itme kendüñden uluya

5. Gözi yaşına baḳ gör uġraduñ mı
Mesîḥî gibi bir yüzi ṣuluya

243

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. İşigüñde buluşan derbân ile
Bilişür cennetde ṣan Rıḍvân ile

2. Ġoncanuñ nice lebi ḳan olmasun
K'anı şebnem ıṣırur dendân ile

3. Tîġ-i ḥasret ger şehîd ide beni
Mâcerâmı yaza eşküm ḳan ile

4. Merdüm-i çeşmüme görinmez nigâr
Kim enîs olmaz perî insân ile

---

242. A. 75a, B. 62a, C. 79a, D. 97a, E. 59a
3a. ḳaçup: AB, çıḳup
5b. gibi: ABD, deñlü
243. A. 75a (7), B. 65b (7), C. 79a (8), D. 97a (8), E. 59a (4)
A: 1-7-2-3-4-X-6-8; B: 1-2-3-4-5-6-X-8; E: 1-5-6-8
1a. buluşan: A, bilişen
1b. bilişür: BC, söyleşür
2a. olmasun: AC, ṭolmasun
3b. Mâcerâmı: BE, Mâcerâyı
4a. çeşmüme: ACD, çeşmümde

5. Nâr-ı âhumdan ḥamel pişüp felek
Döndi tennûra ḳuzı biryân ile

6. Ey kemân-ebrû varursañ cennete
Tîr-i ġamzeñ atışa Rıḍvân ile

7. Ġoncanuñ nice senüñ gibi ḳuşı
Vardur ey bülbül ṭolu bûstân ile

8. Ger Mesîḥî düşe laᶜlüñden cüdâ
Kimse ayruḳ görmez anı cân ile

244

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlün

1. Ey Yûsuf-ı s̱ânî gel otur cân gibi tende
Tenhâ ḳoma Yaᶜḳûb-ı dili beyt-i ḥazende

2. Güzelleri şâd itmeg içün nâle iderven
Kim güller ider bülbülüñ efġânına ḫande

3. Öyköndügiçün zülfüñe cânâ yed-i ḳudret
Misküñ yüzine ḳara sürer Çîn ü Ḫutende

4. Eṭfâl-i müjeñ çeşmüñe şâgirdlik eyler
K'anlardan ol üstâd durur mekr ü fitende

5. Ger ᶜışḳ ṭarîḳinde ġam u ḫavfı ṣorarsañ
Âyende durur birisi vü biri revende

6. Âḫir aluram ben seni aġyâr elinden
Kim bâz alıḳor bulıcağız ṣaydı zaġanda

6a. varursañ: AC, irerseñ
6b. tîr: AC, tîġ; atışa: ABC, itişe
7a. senüñ gibi ḳuşı: C, lebi ḳan olmasun
8b. ayruḳ görmez anı: A, görmez anı artuḳ;
B, ayruḳ anı görmez; D, anı görmez artuḳ
244. A. 75b, B. 58b, C. 76b, D. 97b, E.-
A: 1-3-4-2-5-6-7; B: 1-4-2-3-5-6-7
3b. sürer Çîn ü: A, sürüp mülk-i; D, sürer mülk-i
4a. eyler: AD, iderler
5b. vü biri: AD, birisi
6b. bulıcağız: AD, göricegiz

7. Vardukça ferîd oldı ḫayâlât-ı Mesîḥî
Rûm içre irer bir yigit uş Şeyḫ-i Ḫocende

245

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Baġlayayın seni ey dil dilberüñ gîsûsına
Ola kim bu ḥîle ile iresin pâ-bûsına

2. Bülbül-i ᶜuşşâḳa incindügi ol gül-bû bu kim
Nâle ilen mâniᶜ olurlar ṣabâḥ uyḫusına

3. Ḫaste göñlüm hecrüñüñ dâġ-ı siyâhın her gice
Bir ḳara yaġız güzel gibi çeker pehlûsına

4. Nergisüñ gözi ile ḫâruñ dilinden üşenüp
Baġlamış gül ġonca bâzû-bendini bâzûsına

5. Bülbül âhından żarâr irişmesün diyü aṣar
Şâhid-i gül ġonca bâzû-bendini bâzûsına

6. Ser-be-ser teẕhîb ü surḫ ile münaḳḳaş eyledüm
Şol ḳadar sürdüm yüzümi gözümi ḳapusına

7. Gösterür ṣûret Mesîḥîye nice ebkâr-ı ġayb
Baḳduġınca fikr ile âyîne-i zânûsına

246

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Aldı ġam ile ġuṣṣa bu göñlümi araya
Yavu varursa arada anı kim araya

---

245. A. 75b, B. 60b (6), C. 81b (7), D. 98a, E. 61a (6)
AD: 1-2-3-4-X-X-7; B: 1-2-5-4-6-7; E: 1-2-3-4-6-7
2a. gül-bû: AB, gülüñ
2b. ilen: ABE, ile
246. A. 76a, B. 64a, C. 78a, D. 98a, E. 57b
1b. A, Gayb oldı yâ Rab ara yerde anı kim araya
D, Ġayb oldı arada anı yâ Rab kim araya

2. Ben pâre pâre olmışını eyleyüp nişân
Ol ḳaşları kemân oḳını atdı paraya

3. Sünbül çemende şâne-i zülfüñe reşk ider
Bolay ki bâd-ı ṣubḥ irişüp anı ṭaraya

4. Ṭaş bigi berk olanı çeker yüce menzile
Çarḫı şebîh ḳılmayayın mı maḳaraya

5. Şâh-ı felek piyâde ḳodı uş Mesîḥîyi
Şaṭranc-ı devlet içre anı ḳoymaz araya

247

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Her arada ki serv-i ḳaduñ ḫoş-ḫırâm ola
Şimşâd u serv ü bîde ṣalınmaḳ ḥarâm ola

2. Var ey tamâm dirilen âdem ḳo daᶜviyi
Eksüklügi gerek kişinüñ k’ol tamâm ola

3. Hecrüñ güninde zülfüñi görmege ḥasretüz
Ṣâ’im gibi ki munṭaẓır-ı vaḳt-i şâm ola

4. Rindüñ eli nice dege ṣûfî namâza kim
Bir elde laᶜl-i dilber ü bir elde câm ola

5. Her ẕerre ṣâmit olup urur gül gibi ḳulaḳ
Her ḳanda kim Mesîḥî-i bülbül-kelâm ola

4b. ḳılmayayın mı: D, ḳoyamayım mı
5a. ḳodı: D, ḳoyup
247. A 76a, B. 66a, C. 82a, D. 98b, E. 61b
2a. tamâm: A, âdem
2b. k’ ol: ABDE, kim
3a. zülfüñi: A, laᶜlüñi
4a. nice: A, ne vaḳt
5a. ẕerre: ADE, ġonca; gül: B, gün; ḳulaḳ: ABDE: ḳulaġ

248

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Leblerüñ kim nice ḫusrevleri Ferhâd itdi
ᶜIşḳ içinde beni Ferhâddan üstâd itdi

2. Geldi çün baña ᶜilâc itmege hecrüñde ṭabîb
Nabżuma el urıcaḳ ağladı feryâd itdi

3. Ṣanma pervâneleri yaḳdı oda şemᶜ-i münîr
Çevirüp başına her birini âzâd itdi

4. Şeb-i ġamda beni bulsun diyü cellâd-ı ecel
Şemᶜ-i tîġuñ yolını gösterüp irşâd itdi

5. Ey ki söz ḳalmadı kim dinmedi dirsen gel gör
Bu yeñi ṭarzı Mesîḥî nice bünyâd itdi

249

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlün

1. Sünbüllerüñe bâd-ı ṣabâ ḳaḳıdı buşdı
Var ise yine zülfüñ ile iplik üzüşdi

2. Ḳaṣd itmiş iken sîneme ol tîr-i ciger-dûz
Peykânı geç andan diyü ayaġına düşdi

3. Bâġa ḫaber-i serv-i ḳadüñsüz varıcaḳ bâd
Gördükçe çenâr anı el ucıyle görüşdi

---

248. A. 76a, B. 71a (4), C. 82b, D. 98b, E. 61b
B: 1-2-X-4-5
1b. içinde: C, işinde
3a. pervâneleri: BE, pervânelerin
5b. yeñi: ABC, iki
249. A. 76b, B. 66b, C. 83a (4), D. 99a, E. 62a
C: 1-2-3-4-X
1a. Sünbüllerüñe: AD, Sünbüller ile
1b. ile: A, içün
2a. tîr: C, tîġ
2b. geç: A, ki
3b. gördükçe: AD, gördükde

4. Bâd-ı seḥerî ᶜârıżuñı añmadı mı kim
Her ṣu ki anı gördi yüzi gözi buruşdı

5. Düşdiyse Mesîḥî ᶜaceb olmaz saña göñli
Câm-ı mey-i ᶜışḳuñla ḳatı mest idi düşdi

250

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlün

1. Yine leb-i cân-baḫşuñ ile baḥs̱ mi düşdi
Kim böyle megesler şekerüñ başına üşdi

2. Bu gice seḥer söyledüben dürlü leṭâ'if
Ebkâr-ı çemen bülbüle Allâh ki gülüşdi

3. Tîrüñ iricek döyemedi aġladı zaḫmum
Ṣandum iki ḥasret biri birine buluşdı

4. İncinme Mesîḥîye saña düşdise göñli
Maᶜẕûr buyur nic'idelüm şöylece düşdi

251

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Ḳana boyandı çü gül Yûsufınuñ pîreheni
Gözi aġ eyledi Yaᶜḳûb gibi yâsemeni

2. Bâġ-ı kûyuñda ne şekvâ ide dil bülbüli kim
Gül gibi görinür aña ser-i kûyuñ dikeni

3. ᶜÂşıḳa sögdi raḳîb üşüp anı dögdiler
Bî-güneh sögdügiçün urdılar aña sögeni

---

250. A. 76b, B. 72b, C. 83a, D. 99a, E. 62a
1a. cân-baḫşuñ: B, şîrînüñ
3b. buluşdı: AE, ṭolaşdı
251. A. 76b (5), B. 67a, C. 83b, D. 99a, E. 62b
A: 1-2-3-4-X-X-7; E: 1-3-2-4-5-6-7
2a. şekvâ ide dil: A, şükr ide bu dil
2b. kûyuñ: B, zülfüñ
3a. ᶜâşıḳa: A, ᶜâşık; D, ᶜâşıḳı

4. İrişen göz degürür ol ṣanem-i ġonca-feme
Öldüreyidi bunuñ gibi güle göz degeni [dikeni]

5. Ben ḳulını saġ ḳoyup ġayrıyı ḳatl itdi nigâr
Âh kim anları dirgüreyin öldürdi beni

6. Zülfi ḥabs ide ide göñlini ᶜâşıḳlarınuñ
Ṭopṭolu oldı günehkâr ile çâh-ı ẕaḳanı

7. Yâra vaṣl olacaġın bilse ölürdi bu Mesîḥ
Ḳorḳar ol demde daḫi taşlıġ ide kefeni

252

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Meh yeltenür ḫayâline gör naḳṣ-ı ḥâlini
Mihr öykünür cemâline baḳ baḳ zevâlini

2. Her dem nigâr perçemine ḫûn-ı ᶜâşıḳı
Ḥınnâ diyü yaḳınur imiş ṭuyduḳ âlini

3. Cânâ raḳîbi luṭf idüp el üzre ṭutma kim
Görmez kimesne zâġa maḥal serv ṭalını

4. Kendüzini seḥer yeli yerden yere urur
Ol serv-ḳad çü yüriye ṣalını ṣalını

5. Çün işigüñde penbe ile ṭırnaġuñ görem
Çarḫuñ ṣanuram aḳ bulut içre hilâlini

6. Luṭf u vefâ durur çü cemâl ü kemâl-i yâr
Ḥaḳḳ eylesün ziyâde cemâl ü kemâlini

7. Nâr-ı firâḳ şöyle yaḳubdur Mesîḥi kim
Söyinmeye eger döke cennet zülâlini

7a. bilse ölürdi bu Mesîḥ: B, bildi Mesîhî âḫir
252. A. 77a (5), B- 73a, C. 85a, D. 99b, E. 64a
2b. ṭuyduḳ: A, didük; C, ṭuyduġ
5a. görem: A, göre
5b. içre: AE, açar; B, öter
7b. B, Söyindürimiye döküp âb-ı viṣâlini
C, Söyindürimiye döküp âb-ı zülâlini

253

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Rûşen naẓarlar eylemeg içün saña Memî
Ḫâk-i rehüñ gözümüze virür cilâ Memî

2. Ey naḳd-i ṭâᶜatine metâᶜ-ı bihişt uman
Saña cinân u ḥûr u melâ'ik baña Memî

3. Virmez ḫalel maḥabbet-i ᶜâşıḳ ᶜiẕâruña
Olmaz güneş żiyâsına ḥâ'il havâ Memî

4. Ṭayanmasun mı ḫaddüñe ḫâl-i siyâh kim
Ḫûrşîd gird bâliş olupdur aña Memî

5. Eşk-i Mesîḥî saña işitdürmez âhını
Ṣu ḳatı çağlasa işidilmez sadâ Memî

254

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Ḳanı ol ᶜâlem ki laᶜlüñ derdüme dermân idi
Yüzüñ ile küfr-i zülfüñ baña dîn îmân idi

2. N'oldı ol mevsim ki fikr-i ṣoḥbetüñle dâ'imâ
Ġoncalar açup dehen gülşende ḳan ḥayrân idi

3. Hem-dem olmaġa ruḫuñla bir nefes zülfüñ gibi
Kâkülüñ-veş cân u dil ḥüsnüñde ser-gerdân idi

---

253. A. 77a, B. 67a, C. 84a, D. 100a, E. 62b
1a. A, Üşen naẓarları igmek, vd.
B, Naẓar-ı rûşen eylemeg, vd.
3a. 'iẕâruña: B, cemâlüñe
4a. ṭayanmasun mı: DE, dayanmasun mı
4b. gird: BE, girde
5a. işitdürmez: AB, irişdürmez; D, işidilmez
5b. ṣadâ: BC, edâ
254. A. 77a, B. 67b (4), C. 84a, D. 100a, E. 63a
B: 1-2-3-X-5
2b. açup dehen: BE, ağız açup

4. Her ikindi seyrümüz ol zülf-i şeb-reng idi lîk
Arada ᶜillet şebângeh vaḳt bir seyrân idi

5. Söz degürmezdi Mesîḥî bülbüle şol vaḳt kim
Zaḫm-ı her tîrüñ teninde bir gül-i ḫandân idi

255

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Zülf-i müşgînüñ içün bu cigerüm ḫûn oldı
Leb-i meygûnuñ içün gözyaşı gülgûn oldı

2. Leyli-i zülf-i nigâr içün olaldan ḫaste
Beni kim görmege geldi ise Mecnûn oldı

3. ᶜÎd güninde nice diñleyelüm vâᶜiẓi kim
Oruc ayından anuñ ḳıṣṣası uzun oldı

4. Ben umardum ki ṭoñuz ḳapa raḳîbüñ ammâ
ᶜÂḳıbet ṭâliᶜini gör nice meymûn oldı

5. Ḫaṭṭ-ı reyḥânuñı gülşende benefşe göreli
Ġuṣṣadan başını ḳaldurmadı maḥzûn oldı

6. Ne ḳadar beni helâk itdise ey mâh ġamuñ
Dilde mihrüñ yine günden güne efzûn oldı

7. Şâh-ı ᶜışḳam ki baña vaḥş ile ṭayr oldı sipâh
Beni ṣaḥrâda görüp dime bu Mecnûn oldı

8. Nüsḫa-ı şiᶜr ile güzelleri tesḫir itdüñ
Be Mesîḥî giderek sözlerüñ efsûn oldı

---

255. A. 77b (7), B. 70b (8), C. 85a (9), D. 100b (9), E. 63b (8)
A: 1-4-6-7-3-5-2-X-X; B: 1-4-6-7-5-X-3-8-9
D: 1-4-5-3-6-2-7-8-9; E: l-4-6-5-3-X-7-8-9

2a. içün: A, ile

4a. ammâ: AD, lîkin

6. AE: Ey güneş yüzlü beni gerçi helâk itdi ġamuñ
Lîk mihrüñ yine günden güne efzûn oldı

7b. bu: BDE, ki

9. Ḍarb-ı tîġüñ bir idi cism-i Mesîḥîde velî
Zaḫm-ı ġamzeñ irişelden bir iken on oldı

256

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Yandurdı lâlenüñ ruḫuñ ey meh çerâġını
Şemᶜüñ eritdi ḥasret odı içi yaġını

2. Öykünürem ṣaçuña diyelden ne söylenür
Ey gül benefşe ardına dutsun ḳulaġını

3. Göster cemâlüñ âyinesin sen muḳâbele
Görsün ḳamer daḫi nicedür yüz aġını

4. Câmını ḳodı meclis-i cânâna geldi Cem
Sâkînüñ ol da bir yaña aldı ayaġını

5. Yâruñ Mesîḥî kâküline nisbet eyleyüp
Virdi ṣabâ havâya hümânuñ dimâġını

257

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Raḳîbüñ beni kûyuñdan göçürdi
Göñül mürġin ḥużûrından uçurdı

2. Didüm dil-teşneyem tîġuña cânâ
İşidüp baña bir şemşîr içürdi

3. İşiginden raḳîbi sürdi cânân
Melek şeyṭânı ṣan gökden uçurdı

9a. cism-i Mesîḥîde velî: B, sîne-i mecrûḥumda
9b. ġamzeñ: BDE, ṭîrüñ
256. A. 78a, B.-, C.-, D. 101a, E. 63b
2b. dutsun: A, atsun
4a. Cem: E, câm
257. A. 78a, B. 67b, C. 85b, D. 101b, E. 64a
1a. kûyuñdan göçürdi: B, çün kûyuñda gördi
2a. teşneyem tîġuña câna: A, teşnedür şimşîrüne cân
2b. İşidüp baña bir şimşîr: A, Hemân-dem baña bir ḳılıç

4. Oḳuñ yüregine ṭoḳunacaġın
Mesîḥî şimdi göñlinden geçürdi

258

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Öpülmezseñ ne ġam bu defᶜa sâḳî
Ki ṣoḥbet bâḳî dirler yâr bâḳî

2. Cihânda mest-i bî-bâkem yaḳam çâk
Çü var dilde güzeller iştiyâḳı

3. Hevâ-yı hüsn içinde ḳaşı yaymış
Biribirine ḳarşu iki ṭâḳı

4. Bu çarḫuñ lâciverdî ḳubbesinden
Göñül meyḫâne gibidür revâḳı

5. Şeh-i iḳlîm-i naẓm olduñ Mesîḥî
Cihânı ṭutdı sözüñ ṭumṭurâḳı

259

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Ancaḳ yine kemer ḳocar ol ince belleri
Ḫâtem öper meger yine ol aġ elleri

2. Boynına ṭolar irişenüñ ḫûblar ḳolın
Bir merḥabâya bizüm ile degmez elleri

3. ᶜUşşâḳ ḫastalandı belürdi ise ḫaṭuñ
Beñzer yaḳın ki geldi bularuñ ecelleri

4. Ḫoş ẕevḳ ider cihânda girîbân ile kemer
K'öper ḳocar ṭuyınca o raᶜnâ güzelleri

---

258. A. 78a, B.-, C.-, D. 101b, E. 65b
259. A. 78b, B. 69a, C. 87b, D. 102a, E. 65b
1a. ince: A, aḳ
3b. geldi: B, oldı

5. Mihr-i ma^{c}âni ile yine rûşen eyledi
Eṭrâf-ı kâ’inâtı Mesîḥî ġazelleri

260

Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilün

1. Pârelendi tîşe-i ḳahr ile göñlüm ma^{c}deni
Ṭolsa ṭañ mı la^{c}l ü gevherlerle çeşmüm dâmeni

2. Senüñ ile vaṣl olduġum gice ey mâh-rû
Tâ ḳıyâmet bârî açılmasa ṣubḥuñ revzeni

3. ^{c}Âşıḳuñ yaġı eridükçe ruḫuñ enver olur
Yoḳsa yürek yaġı mıdur ol çerâġuñ revġanı

4. Şem^c-veş her gice göñlümüñ görenler yanduġın
Dir fener örtüsine beñzer bunuñ pîrâheni

5. Âsitânuñda müjeñ ḳıldı Mesîḥîyi muḳîm
Sâkin itdi nitekim gökde Mesîḥî süzeni

261

Mefâ^{c}ilün Fe^{c}ilâtün Mefâ^{c}ilün Fe^{c}ilün

1. *İẕâ lem yekün li-şaḳḳı-ke fi’t-türâbi menzileti*
Ve lev tuḥâkim[ü] faḥküm bi-ḳubletin diyeti

2. Tenüm ġamuñla figâr olmayınca ey âfet
Bulımadı bu göñül ṣıḥḥat ile ^{c}âfiyeti

3. Viṣâlüñe bir irişdüm yine irişsem olur
Ümîd var ki bulam itdügümi ^{c}âḳıbeti

---

260. A. 80a, B. 71b, C. 87a, D. 102a, E. 65a
2a. mâh-rû: D, mâh-ı nev
3a. enver: ADE, pür-nûr
261. A. 78b, B.-, C. 86b, D. 102b, E. 65a
AD: 1-2-4-3-5-7-6; E: 1-2-3-4-5-7-6
1a. vezin bozuk
1. *Senin topraktaki evinde, benim kalacak yerim yoksa;*
benim diyetim olarak hükmün bir öpücük olsun.

4. İrişenüñ ne yeñi ^{c}aybın añduġı zâhid
Meger ki ^{c}aybdur anuñ cemî^{c}-i menḳıbeti

5. Dilâ ṭarılma igen çün muḳâbil oldı ḥaḳuñ
Ḫaṭâ vü ma^{c}ṣıyetüñe ^{c}aṭâ vü mağfireti

6. Kimisi tercüme söyler kimisi ḍarb-ı me s̱ el
Giyürme şi^{c}re ṣaḳın sen libâs-ı ^{c}âriyeti

7. Mesîḥî tîġ-i zebânuñ ṣuyıdur âb-ı ḥayât
Meger ki Ḫıżrdan alduñ kemâl-i ḳurbîyeti

262

Mef^{c}ûlü Mefâ^{c}îlü Mefâ^{c}îlü Fe^{c}ûlün

1. Ṣanma ki ṣabâ toz ḳoparup cengler itdi
Kim âb-ı revân gibi o da yolın arıtdı

2. Ḳatlan seni yanuma alayın didi ol yâr
Almadı yine umduġumuz yanına gitdi

3. Dendân-ı dürer-bâruñı göster didüm ey yâr
Ol ġonca-dehen böyle didügüme ṣorıtdı

4. ^{c}Işḳ oyunı ḫaddüñde idi ḫaṭṭuñ irelden
Uşda bu oyunuñ da şehâ ṣaḳalı bitdi

5. Beñzetmek içün ḫancer-i dil-dâra hilâli
Zerkâr-ı felek nice cânlar eritdi

6. Ṭop ṣovumış idi baña vaṣl olur iken yâr
Bu sîne-i sûzân anı güc ile ışıtdı

7a. zebânuñ: A, zamânuñ
7b. ḳurbîyeti: D, ḳarîbeti
262. A. 80a, B. 72a (5), C. 87a, D. 102b, E. 65b
2. B, Dilber yanına varmayan umardı aġyâr
Çoḳ şükr hele umduġı uş yanına gitdi
3a. yâr: ABCD, dost
4b. bitdi: A, itdi
5a. Beñzetmek içün ḫançer: A, Beñzetdügiçün müjgân; D, Beñzetdügiçün ḫançer
6b. ısıtdı: D, eritdi

7. Ẕilletde görüp seni Mesîḥî acıdı baḥr
Beñzer ki bu lü'lü' sözüñüñ naẓmın işitdi

263

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlün

1. Peykân ile ᶜâşıḳları ucdan uca ḳırdı
Ey ḳaşı kemân tîrüñ oñat göñlüme girdi

2. Gösterdi beni dün gice bir iki raḳîbe
Ol âhuya n'itdüm ki beni itlere virdi

3. ᶜUşşâḳı görüp raḥm ideyin didi size yâr
İtmeyecegi nesneyi billâh neye dirdi

4. Bilişmiş imiş ᶜâlem-i ervâḥda ġâlib
Kim leblerüñi göricegiz gözüm ışırdı

5. Ben laᶜlüñ ile ṭatlu dirildügümi aġyâr
Şöyle acıdı bulsa beni dirile yirdi

6. Ey ḳaşı kemân zaḫmumuñ oñatlıġı yoḳ hîç
Peykânuñ aña yoḫsa yine dil mi değirdi

7. Ḳaṣd itmiş iken ḳatlüme dil-dâr Mesîḥî
Baḫt-ı siyehüm mâniᶜ olup ḳanuma girdi

8. Zenbîl-i felekde yoġ iken tûşe-i ᶜâlem
Ey dost Mesîḥî ġam ile ġuṣṣañı yirdi

264

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Sevdi dil çarḫ-ı cemâl üzre yine bir meleki
K'ol melek yolına ḫarc itdi ḳamu mâ-meleki

---

263. A. 80a (5), B. 71b (8), C. 87b (8), D. 103a (5), E. 66a (6)
AD: 1-2-3-4-X-X-X-8; E: 1-2-3-4-7-X-X-8
1a. Peykân ile: B, Peykânlaruñ
3a. ideyin didi size: A, ideyin dir ol; B, ideyim size didi
264. A. 80b, B. 72a, C. 88a, D. 103a, E. 66a
1a. üzre: ADE, içre

2. Ger inüp yire Mesîḥ işigüñi ide ṭavâf
Ol maḥalde çevire başına çarḫ-ı feleki

3. İçdügince ḳızarur ol ṣanem-i sîmîn-ber
Mey durur dirler ise n'ola kişinüñ miḥeki

4. Rind-i mey-ḫᵛâr işigini gümüşletse n'ola
Sâḳ-ı sâḳî görinür çün iki gümüş söbeki

5. Didüm ey dost Mesîḥîye görinsün ḫâlüñ
Didi insâna görinmez gözinüñ merdümeki

265

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Fikr-i zülfüñ ile uçdı bu dil ü cân uyḫusı
Gelmese olmaz ᶜaceb ḥâl-i perîşân uyḫusı

2. Dirligüm eşk iledür hergiz uyumasun gözüm
Kim ziyân olur baña çeşm-i dür-efşân uyḫusı

3. Üstüñe ṣular seper çeşmüm sen açmazsın gözüñ
Nergisüñüñ şol ḳadar gelmiş ferâvân uyḫusı

4. ᶜUḳde-i zülfüñ ḫayâli fikrin eyler ġâlibâ
Kim bu gice baġlanupdur mâh-ı tâbân uyḫusı

5. Eşk-i çeşmüm gördügince ḫᵛâb-ı nâz eyler gözüñ
Merdüme ṭatlu gelür vâḳıa bârân uyḫusı

2a. inüp yire Mesîḥ işigüñi: A, yire ine Mesîḥ işigüñ;
B, inüp yire Mesîḥâ işigüñ; D, ine yire Mesîḥ işigüñi
2b. başına: A, başında
3a. ber: BE, ten
4a. işigini gümüşletse n'ola: A, gümüşletse işigini ne tañ; D, işigini gümüşletse ne tañ
4b. söbeki: ADE, bilegi
5b. gözinüñ: A, gözümüñ
265. A. 80b, B.-, C-, D. 103b, E. 66b
1b. ḥâl: A, bu
2a. uyumasun: A, uyumazsañ
3a. seper: A, döker
5a. eyler gözüñ: D, ider gözi

6. Ey Mesîḥî zâr ile uyarma ol âhû-veşi
Yeg durur bîdârlıḳdan çeşm-i fettân uyẖusı

266

Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün Fe^{c}ûlün

1. ^{c}Aceb bend oynadı zülfüñ baña hey
Ki ḳıldı defterini ^{c}ömrümüñ ṭay

2. Cefâsın çek ki bulasın vefâsın
Bahâr olur bilürsin gidicek dey

3. Ḳalemden ẖarc olan evṣâf-ı la^{c}lüñ
Olur çeşmünle teşbîh şekker-i ney

4. Raḳîb-i kelbi görsem derpeyüñce
Ururam na^{c}reler dilden pey-â-pey

5. Dehânı ile vüs^{c}at umma ey dil
Ki olmaz vaḳt-i teng içinde iş key

6. Kimin rüsvây ider kimini bed-nâm
Ne ḳanlar yutdurur ^{c}uşşâḳa gör mey

7. Mesîḥî derd-i cânândan ölürse
Yaza seng-i mezârında *hüve'l-ḥay*

267

Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilün

1. Âh kim terk itmedüñ cânâ dil-âzâr itmegi
Veh ki sen de ḳomaduñ gitdüñ dilâ zâr itmegi

2. Vuṣlat umarsañ ola ey dil ki ḳılursın ṭaleb
Firḳat ü derd ü ġamını kendüñe yâr itmegi

---

266. A. 80b (7), B.-, C.-, D. 103b (7), E. 68a (5)
D: 1-2-3-4-6-5; E: 1-2-4-6-7
2b. bilürsin gidicek: A, gidicek bilürsin
7b. *diri olan odur (Allah'tır)*.
267. A. 81a, B.-, C.-, D. l0٤a, E. 68a
DE: 1-4-2-3-5

3. Ḳıble-i ebrûñı sevgend idinüpdür ḳâmetüñ
Ṭoġrusı ögrenmiş egrilikle bâzâr itmegi

4. Ḳamuya çünkim vefâdur ṣanᶜatuñ yâ sen baña
Kimden ögrendüñ cefâ ḳılmaġa da ᶜâr itmegi

5. Gelsün ögrensün Mesîḥî ḫasteden her kim diler
Gülşen-i kûy-ı ḥabîbinde seḥer zâr itmegi

268

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Ḳılmasun ᶜarż ṣabâ baña hevâ-dârlıġı
Ṣatmasun bize igende bu ḫarîdârlıġı

2. Ne iki gözlerüñüñ âli ᶜaceb cânâ kim
Ögrenür biri birinden yine ᶜayyârlıġı

3. Baña ger cevr ü cefâ itdügini bilse ḥabîb
Belki terk ider idi baña cefâkârlıġı

4. Kimi ḫoş itdise ey dost ṭabîb-i laᶜlüñ
Bize ṭoḳındı olaruñ yine bîmârlıġı

5. Mestliksüz çü varımaz bu Mesîḥî ḳapuña
Delü midür ki ḳabûl eyleye hüşyârlıġı

269

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Zülfüñe her kim dehânuñ yâd idüp dil baġladı
Âḫir ol miskîn ᶜadem yolına maḥmil bagladı

2. Dûzaḫ-ı hecrüñde derd ü ġam zebânîsi benüm
Boynuma zülfüñ ḫayâlinden selâsil bagladı

4a. yâ sen: A, yasdur
268. A. 81a, B.-, C.-, D. 104a, E. 68b
269. A. 81b, B. 73b, C. 86a, D. 104b, E. 67b
A: 1-3-5-8-4-6-7-2-9-10; B: 1-3-4-5-2-8-6-7-9-10; D: 1-3-5-8-4-6-2-7-9-10
1b. yolına: ABDE, mülkine

3. Gördi ben bîmâruñuñ tîmârı yoḳ raḥm eyleyüp
Defter-i ḥüsnüñde ḫaṭṭuñ baña ḥâṣıl bagladı

4. Sen lebi şîrîne cânâ şevḳümüz ᶜarż itmege
Riştelerden nâmeler Şâvûr-veş bil bagladı

5. Zaḫm-ı tîrüñ gerden-i câna duᶜâ-yı seyf aṣup
Çîn-i zülfüñ boynuma müşgîn selâsil bagladı

6. Nâleden ṭaḳdı ceresler yanına ol şeh-süvâr
Rûmili köçekleri ṣan atına zil bagladı

7. Rîsmân ṣanmañ görinen nâme-i firḳatde k’ol
ᶜÂşıḳ-ı miskîne ḫidmet itmege bil bagladı

8. Ben ḫayâl olmışı yâd itdi ḳalemle ol nigâr
Ḫâmesinüñ ucına naḳḳâş ṣan ḳıl bagladı

9. Seyl-i eşküm çevreñi almışdur ey serv-i revân
Luṭf u iḥsân it ki yollaruñı sâ’il bagladı

10. Şol ṣararmış ḳolların ṣaldı Mesîḥî boynuña
Saña yavuz gözden altunlu ḥamâ’il baġladı

270

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Anuñ kim kendüye râm oldı yârı
Ebed terk itmesün ol ol diyârı

2. Varurdum günde biñ kez yâra lîkin
Budur ḳorḳum uṣana varı varı

3. Benüm ᶜaks-i sirişkümdür ki her şeb
Olur pür-lâle çarḫuñ sebzezârı

3a. Gördi ben: B, Gördi kim
5a. tîrüñ: BC, tîġüñ
270. A 81b (5), B. 68a, C. 84a (5), D. 105a (5), E. 63b (5)
AD: 1-2-3-4-X-6; B: 1-3-2-4-5-6; CE: 1-3-2-4-X-6
3b. sebzezârı: B, sürmedânı

4. Felekde görinen ṣanmañ sitâre
Çıḳup yayıldı bu âhum şerârı

5. Ḳapuñ pâk itmege ferrâş-ı âhum
Öñürdürmez seḥer bâd-ı ṣabâyı

6. Mesîḥî şol yüki yükletdi ᶜışḳuñ
Ki çarḫuñ çekmeye idi ḳatârı

271

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Gözümde derc olan naḳş-ı nigârı
Yumadı işbu eşküm cûy-bârı

2. Demirden ḳalᶜadur ey dost göñlüñ
Girenler göñlüñe aldı ḥiṣârı

3. Ṣaḳın âhumdan ey meh-rû ki âḫir
Yaḳan oldur bu ṭâḳ-ı zer-nigârı

4. Ḫayâlüñ mesken itdi çeşm-i terde
Velî başından avladı pınarı

5. Gören kûyına çoḳ çoḳ varduġum dir
Bunuñ hep ᶜaḳlı gitmiş varı varı

6. Mesîḥî çekdügi ġam yüklerini
Bu çarḫuñ çekmeye idi ḳaṭârı

4a. BCE, Görinen âsumân ṣanma havâya
4b. şerârı: BCE, buḫârı
5. Bu beyit yalnızca B nüshasında bulunmaktadır.
271. A. 79a, B. 68b, C. 89a, D. 105a, E. 67a
D: 1-3-2-X-5-6
1a. gözümde: A, gözüme
1b. Yumadı işbu: BD, Ne ḫoş yumaz
4b. velî: A, girü

272

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Raḳîb itmez benümle merḥabâyı
Muḳarrer seg yapışmaz âşinâyı

2. Müşebbek sînemi ḳodum yoluñda
Ki bu aġ ile ṭutam sen hümâyı

3. Ṣanuram ᶜışḳuña kesmiş durur naᶜl
Felekde gördügümce yeñi ayı

4. O meh binsün diyü her gice urur
Şafaḳ çarḫ atına ḳızıl ᶜabâyı

5. Hevâñ içinde ölürse Mesîḥî
Kesüp başını bir ṭop it hevâyı

273

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Ögerseñ ög şarâb-ı dil-güşâyı
Ki bir ṭutar ḳamu yoḫsul u bayı

2. Ḳabâ ile kişi faḫr itmesün kim
Dil-âverler igen sevmez ḳabayı

3. Ruḫ u zülf-i nigâr eglencem idi
Daḫi seçmez iken aḳdan ḳarayı

4. Ḳapuñ pâk itmege ferrâş-ı âhum
Öñürdür her seḥer bâd-ı ṣabâyı

---

272. A.-, B. 69a, C. 88a, D. 105b, E. 66a
2a. ḳodum: AB, gerdüm; DE, ḳurdum
2b. bu: C, bir; ṭutam: AB, ṭutdum
5b. Kesüp başını bir ṭop: AB, Kesüben başını ṭop
273. A. 79a, B. 70b (6), C. 83a, D. 105b, E. 62a
AD: 1-2-5-4-3-6-7; B: 1-2-5-X-3-6-7
2a. kişi: A, igen
3a. idi: D, oldı
3b. seçmez: C, bilmez

5. Atıldukça göge tîr-i ḥavâdis̱
İnerken baña ṭoġruldur ᶜaṣâyı

6. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ârzûsı
Havâya tâbiᶜ itmişdür hümâyı

7. Mesîḥî ġam ḥiṣârın alsa ṭañ mı
Ki anuñ ṭopıdur başı havâyî

274

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Fenâya virdi ᶜâşıḳlar cihânı
Bulımazlar dehân ile miyânı

2. Daḫi ḫalḳ olmamış cânâ dehânuñ
Olıcaḳ yire urılmış nişânı

3. Yine ṭoġrar mehi bu çarḫ-ı müflis
Otuz günde mi yer bir pâre nânı

4. Ṣaḳaluñ geldi vü maḥv oldı zülfün
Dimişler haṭṭa bâḳî ᶜömre fâni

5. Mesîḥâ tek sen aġzuñ ile cân vir
Ṣayılsun yoḳ ḥesâbına ḳo cânı

275

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Ġamzeñ egerçi ḳatlüme çoḳ niyyet eyledi
Lîkin gözüñ öñürdüp anı âlet eyledi

2. Göñlümi ḳarşudan göricek ol ḳaşı kemân
Tîrini ḳarşu gönderüben ᶜizzet eyledi

5a. göge: BD, yire
7b. ṭopıdur: ABDE, bir ṭopdur
274. A. 79a, B.-, C. 83b, D. 106a, E. 62b
2b. urılmış: AD, urmışlar
275. A. 79b, B. 73a, C. 89a, D. 106a, E. 67b

3. Mermerde ḳazdı sikkeyi Ferhâd maᶜnîde
Şîrîni ṭaşda yazmaġı bir ṣûret eyledi

4. Gülşende jâle gördi çü bülbül ḥarâretin
Laᶜlîn ṭabaḳlar içre aña şerbet eyledi

5. Gördügi gibi ḳarşuña çıḳdı şarâb ile
Pîr-i mugân Mesîḥî saña ḥürmet eyledi

276

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Bâd-ı dey şâẖı ṣoyup yerden dıraẖtın ırmadı
Şol ḥarâmîler gibi kim ẖalḳı ṣoyup ḳırmadı

2. Gördi kim sîẖ-i kebâba döndi yekser şâẖlar
Ḳorḳusından bülbül ayruḳ gülsitâna girmedi

3. Bâġ şöyle ẖaste olmış kim göre varup bugün
Sûsen ile ġoncayı ṣordum dil aġız virmedi

4. Mâl-ı Ḳârûn gibi ṭutmışdı cihânı gerçi berf
Lîk yer yutdı anı kim haftasına irmedi

5. Ey Mesîḥî ḳo cihân bâġın ki hindû-yı ecel
Kimse mi ḳodı k'anuñ ᶜömri gülini dermedi

3b. ṣûret: A, ᶜâdet
5a. çıḳdı: A, geldi
276. A. 79b, B. 68b (4), C. 89a, D. 106b, E. 66b
B: 1-X-4-3-5
1a. bâd-ı dey: AD, ṭañyeli; dıraẖtın: D, dıraẖtı
1b. şâhı soyup: A, ẖalḳı ṣoyup: E ẖalḳı ṣoydı; B, ṣoydı vu; D, ṣoydı lîkin
2a. yekser: A, gülser: CE, gülsüz
2b. girmedi: CE, varmadı
3a. olmış: ABD, oldı
4b. irmedi: ADE, varmadı

277

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Lâfı ḳo ey ᶜışḳ fenninüñ geçinen ekmeli
Kim nihâyet bulduġuñ vaḳtindür anuñ evveli

2. Öldürür her kime kim degse eliyle âh kim
Ḳatl-i merdümden bizi öldürmege degmez eli

3. Gördi dil-dâra kemer gibi ṭolaşduġum raḳîb
Didi maḳṣûduñ beli midür eyitdüm kim belî

4. Ṭañlaram Mecnûn ile Ferhâda kim ben var iken
Mülk-i ᶜışḳa nice sulṭân oldı ol iki deli

5. Âyet-i raḥmet iner şol gün muḥaḳḳaḳ yire kim
Yaza yâḳût üstine ḫaṭṭ-ı lebüñ nesḫ-i celî

6. Ḳaçma ben dîvâneden Leylâ ile Şîrîne çün
Bu ḳadar şöhret viren olmışdur ol iki deli

7. Veh nice müşkil belâ imiş Mesîḥî ṣoñ ucı
Derd-i ᶜışḳuñ gerçi kim âsân görindi evveli

8. Ey Mesîḥî tîr-i âhuñ ḳorḳusından âsumân
Sebᶜa-i seyyâreden idindi yedi heykeli

279

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. ᶜÂşıḳuñ nâvek-i âh-ı seḥeri
Siper-i çarḫdan eyler güẕeri

---

277. A. 82b (5), B. 68a (5), C. 88b (8), D. 106b (5), 107a (4)*, E. 66b (5), 68b (4)*
D ve E nüshalarında gazel ikiye bölünmüştür.
2b. bizi: ABD, beni
3a. gördi: A, göre
3b. beli midür: D, beli miydi
4a. Mecnûn ile Ferhâda: AB, Ferhâda ile Mecnûna
279. A. 82a, B. 73b, C. 89b, D. 107a, E. 67a
B: 1-2-4-3-5
1b. siper-i çarḫdan eyler: B, Çarḫuñ eyler siperinden

2. Yüz sürenlerde ayaġuñ tozına
Eşk-i çeşmüm ḳadar olmaya çerî

3. Gözlerüm ḫûn-ı ciger döke döke
Yüzümüñ rengi olupdur cigerî

4. Acıma göz yaşın aḳıtduġuña
Ey göñül yüzüñe oldur düşeri

5. Ey Mesîḥî varaḳ-ı eşᶜâruñ
Yaraşur kim ola gül-berg-i ṭarî

280

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1. Ey ruḫuñ üzre ḫaṭuñ üstâd-ı siḥr-i sâmirî
Vey zenaḫdânuñda ḫâlüñ çâh-ı Bâbil sâḥiri

2. Ṭâḳ-ı ebrûñ ile çeşmüñ bir ᶜimâret yapdı kim
Pâdişehler cân virür olmaġa anuñ nâẓırı

3. ᶜÂşıḳuñ biñ var ise n'ola ḳuluñ da biridür
Yoluña cân terk ider yoḳdur meger biñde biri

4. Degme bir ḳalb ile bâzâr itmese ol sîm-ten
Yûsuf-ı Mıṣrî gibi altun degerdi ağırı

5. Hem ṭoḳınur ḳalbine hem bir dem eglenmez geçer
Tîrüñe ḳalsa Mesîḥînüñ ᶜaceb mi ḫâṭırı

6. Bu ne baḫşişdür Mesîḥî kim ᶜaṭâ itdükçe ay
Yırtılur raᶜd anuñ ardınca çıġırı çıġırı

2b. ḳadar: ABD, gibi
280. A. 82a, B. 71a, C. 86a, D. 107a, E. 64b
ADE: 1-2-3-4-6-5; B: 1-2-4-3-6-5
1a. ruḫun üzre ḫaṭuñ: A, ᶜiẕâr u ḫaṭuñ; D, ᶜiẕâruñda ḫaṭuñ
2a. çeşmüñ: BC, ḥüsnüñ
4a. B, İtmese ol yâr mîzân idüp de bini lîk
5a. bir dem eglenmez: DE, ârâm eylemez gider

281

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün

1. Ḳapuñda şol ḳadar ḳan ile aḳıtdı gözüm yaşı
   Ki hep yâḳût u laᶜl oldı işigüñüñ içi ṭaşı

2. Egerçi çoḳ belâlar çekmişem ben dâġlardan lîk
   Kime feryâd idem çün kendü zaḫmumdur belâ başı

3. Bizi ḳoyup niçün Leylîyi sevdüñ diyü Mecnûna
   Derilüp bir nice raᶜnâ piserler urdılar taşı

4. Eger sehv eyleyüp öykünmeyeydi laᶜlüñe ḫâtem
   Kimesne aña dimezdi gözi üstinde var ḳaşı

5. Mesîḥî bir sipâhî idi lîkin pâdişâh-ı ᶜışḳ
   Ayaḳlarda görüp gözi yaşını itdi ṣubaşı

282

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Sevicek ḫûbı ondördine dek ṣay
   Ki onbeşden geçicek eksilür ay

2. Döger göġsini ḳılup nâle ᶜâşıḳ
   Senüñ bezm-i ġamuñda çün def ü nây

3. Nice mecmûᶜa-i nâz eskidüpdür
   Ruḫuñ-veş gül olınca gülşen-ârây

4. Didüm ḳo başuma degsün ayaġuñ
   Didi degmez bu devletden saña pay

---

281. A. 82b, B. 74a, C. 89b, D. 107b, E. 67a
1b. işigüñüñ: AC, işigüñ
2b. zaḫmumdur belâ: AB, zaḫmumdan yana; çün: D, kim
3a. bizi ḳoyup: AE, bizi ḳoduñ; B, beni ḳoyup
3b. nice raᶜnâ piserler: A, bir raᶜnâ piriler
4b. ḳaşı: C, başı
5b. gözi yaşını itdi: D, itdi gözi yaşını
282. A. 82b, B.-, C. 82b, D. 107b, E. 61b
4a. başuma: A, başuña

5. Lebüñ evṣâfın itdükçe Mesîḥî
Olur ẖâmûş ṭûṭî-i şeker-ẖây

283

Müstefᶜilâtün Müstefᶜilâtün

1. Güci çoġ eyler ḳaşuñ kemânı
Çekdi nice kez miskînler anı

2. Güzel çoġ ammâ ben sevdügümüñ
Hîçbir güzelde yoḳdur dehânı

3. H̲oş olur idi ḳalb-i şikestüm
Bir kez ṣaraydum ol mû-miyânı

4. Ḳırdun geçürdüñ ehl-i dili hep
Biz şimdi gördük ṣâḥib-ḳırânı

5. H̲aṭṭuñ gelelden maḥv oldı zülfüñ
El-h̲aṭṭu bâḳî ve-'l-ᶜömrü fânî

6. Ṭabᶜ-ı Mesîḥî baḥr-i dürerdür
Deryâya benzer anda guyâ zebânı

7. Şiᶜrüm beyâż u nev-h̲aṭ güzeldür
Zülf ü ᶜiẕârı lafẓ u meᶜânî

---

283. A. 82b, B. 69b (6), C. 88a, D. 108a, E. 64b
AD: 1-2-4-5-3-7-6; B: 1-2-3-4-5-6-X; E: 1-2-4-3-5-6-7
2b. dehânı: B, miyânı
4a. ehl: A, ṣâḥib
5a. gelelden: A, görelden
5b. *Ömür geçer, yazı kalır.*
6a. baḥr-i dürerdür: A, bir dildür Allâh;
B, bir baḥrdür kim; DE, deryâya beñzer
6b. deryâya beñzer: BDE, bir dildür anda
7a. güzeldür: A, gibidür

284

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

1. Yâra bir tuḥfe ḳanı medḥ u s̱enâdan ġayrı
   Aña lâ'ıḳ nem ola ḫayr duᶜâdan ġayrı

2. ᶜIşḳ ile ᶜâleme rüsvâ ideyin ḫûbları
   Baña anlar ne ide cevr ü cefâdan ġayrı

3. Baña göstermedi bir kimse dem-i firḳatde
   Dostluḳ yüzlerin ey dost belâdan ġayrı

4. Ḫûblar senden alur fenn-i melâḥatde sebâḳ
   Nesne yoḳ bilmedügüñ mihr ü vefâdan ġayrı

5. Virdi ġarḳ-âba gözüm yaşı vücûdum şehrin
   Baña mesken ḳomadı kûy-ı fenâdan ġayrı

6. Naẓm ile ḥüsnüñi ḳıldı ḫoş-edâ yine Mesîḥ
   Daḫı şiᶜrüñ nesi var ḥüsn-i edâdan ġayrı

285

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Dilde ekildi meyve-i sevdâ çekirdegi
   Miḥnet bitürdi cânda bu ġavġâ çekirdegi

2. Ol serv-ḳâmetüñ ruṭab-ı laᶜli ḥasreti
   Tesbîḥümüzi eyledi ḫurmâ çekirdegi

3. Şeftâlü-yi lebini nigâruñ raḳîb yer
   Bize degince yâ ḳabıdur yâ çekirdegi

---

284. A. 83a, B.-, C.-, D. 108a, E. 68a
ADE: 1-2-4-3-5
2b ide cevr ü cefâdan: A,iderse vefâdan
3b. dost: D, yâr
285. A. 83a, B. 67b, C. 86a, D. 108b, E, 65a
E: 1-5-2-3-4-6
1b. Mihnet: AD, Fitne
2a. serv: AD, nahl
3a. AD, Yâruñ ṭudaġı şeftâlüsini raḳîb emer

4. Ey ḳuflini açamayan ol genc-i pür-zerüñ
Miftâḥa çalasın meger ayva çekirdegi

5. Ḳaysı-yı laᶜl-i dost Mesîḥî ne ḫûb olur
Kim yoḳ anuñ yırı ile aṣlâ çekirdegi

286

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlün

1. Her dem güzelüm ġamzeñ ider câna cefâyı
Zülfüñ getürür başuma her laḥẓa belâyı

2. Âyîne ᶜaceb mi yüzüñe olsa muḳâbil
Çoḳ yüz gören ider ṣanemâ terk-i ḥayâyı

3. Meyden ḳızarup ᶜarż-ı cemâl eyledi dil-dâr
Gösterdi şafaḳdan ṣanasın şems żiyâyı

4. Göñlüm yine Mecnûn oluban ṭağlara düşdi
Ey gözleri âhû seni arayı arayı

5. Öldürecegin ᶜışḳ Mesîḥîyi bilürdüm
Çoḳdan oḳımışdum ṣanemâ ben bu duᶜâyı

287

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlün

1. Aç ḳoduğıçün ḳarşu o maḥbûb-ı cihânı
Birḳaç kişi üşüp boġa yazduḳ ramazanı

2. Ḫancer durur ol mâh-ı nev-i rûze didügüñ
Ḫalḳun boġazın kesmege düzmiş felek anı

4a. açamayan: A, açamadın; D, açam diyü
4b. meger: ADE, bira
286. A. 83b, B.-, C.-, D. 108b, E.-
5b. ṣanemâ: A, güzelüm
287. A. 83b, B. 70a, C. 85b, D, 109a, E. 64a
1a. ḳoduğı: D, dutduğı; ḳarşu o maḥbûb: C, ol ṣanem-i mâh

3. Zühhâd gibi kûşe- nişîn oldı ṣürâḥî
Ol ḥâleti gördi ḳadeḥüñ ḳurıdı ḳanı

4. Cânâ ne revâdur ki oruç ṭutar iken ḫalḳ
Ben ġuṣṣañı yiyem ikide birde nihânî

5. Câm-ı leb-i dil-dâr ile bir laḥẓa Mesîḥî
Gel ᶜayş idelüm geçdi ṭutalum ramazanı

288

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlün

1. Bir bülbülüñem ey gül-i ḫandân belâlı
Başdan ayaġa nîze-i ḫâr ile yaralı

2. Cevr itme didügüme ṣafâ sürdügi dil-dâr
Beñzer baña cevr eylemeden oldı ṣafâlı

3. ᶜÂşıḳları düş-nâm ile öldürdi güzeller
Bulınmadı bize daḫı bir aġzı duᶜâlı

4. Meydân-ı ruḫ-ı yârda cân oynar iken dil
Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi ṣaḳalı

5. Viren ruḫuña zîb ü behâ ḫâl ü ḫaṭuñdur
K'anlardur iden ḥüsn metâᶜını bahâlı

6. Üleşdügiçün eşk-i Mesîḥî ile ḫaddüñ
Olmış durur encümle meh oġullu analı

7. Kim ḥürmet ide saña Mesîḥî çü gedâ-veş
Ten ḫırḳasını dâġlaruñ itdi yamalı

3a. zühhâd: C, Ferhâd
3b. ol: B, bu
288. A.-, B.-, C. 82a, D.-, E.-
6b. analı: B, atalı

289

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

1. Sînemde zaḫm-ı tîrüñ olupdur dehân gibi
Peykânuñ ol dehende görinür zebân gibi

2. Şol deñlü zaḫm urdı baña tîr-i ġonca kim
Kim gülleriyle ṭoldı tenüm gülsitân gibi

3. Gördükçe beni cenge düşer kûyuñ itleri
Ortalarında ben ḳaluram üstüḫᵛân gibi

4. Ḳaçardı benden ol ṣanem âhû-yı vaḥşî-vâr
Âhumla bilüm olmasa tîr ü kemân gibi

5. Ṭañ mı işigüñi feleke virmese Mesîḥ
K'ol âsitân olupdur aña âsumân gibi

---

289. B. 72b

IV

ḲIṬᶜALAR, MÜFREDLER

1

Li-Nişâncı Ca^{c}fer Çelebi

Fe^{c}ûlün Fe^{c}ûlün Fe^{c}ûlün Fe^{c}ûlün

1. Ebu'l-fażl-ı vâlâ-güher Tâci-zâde
Zemîn geşte ṭab^{c}-ı tu kân-ı ma^{c}ânî

2. Żamîr-i münîret cihân-ı ma^{c}ârif
Kelâm-ı metînet ma^{c}ân-ı ma^{c}ânî

3. Be-pîrâye-i ḫoş ^{c}arûs-ı suḫan-râ
Kesî çün tu nenhed nişân-ı ma^{c}ânî

4. Şüde müzdaḥim ḥucre-hâ-yı żamîret
Zi âmed-şüd-i kârbân-ı ma^{c}ânî

5. Be-naẓẓâre-i tab^{c}et ez ġurfe-i ġayb
Birûn kerde ser duḫterân-ı ma^{c}ânî

6. Zi germî-i güftâr-ı pür-sûz-ı ḫ^{v}îşet
Künî müşki ter sâyebân-ı ma^{c}ânî

7. Keşed bâ ṭabaḳhâ-yı çînî-i eflâk
Melâ'ik be-pîş-i tu ḫ^{v}ân-ı ma^{c}ânî

8. Suḫanhâ-yı tu dârem ez bîm-i düzdân
Sihâm-ı bedî^{c} ü kemân-ı ma^{c}ânî

9. Be-cüz ân ki şüd tîġ-i ṣârim zebânet
Şüde nevk-i kilket sinân-ı ma^{c}ânî

10 . Zi-hem nügsiled silk-i naẓm-ı tu tâ ḥaşr
Be-bârîkî-i rîsmân-ı ma^{c}ânî

11. Der eṡnâ-yı medḥ-i tu kilk-i Mesîḥî
Büved çün elif dermiyân-ı ma^{c}ânî

---

1. C. 30b, D. 110b (19)
1b. Zemîn: AB, zehî
3a. ḫôş: D, ḫ^{v}îş
4. D. bozuk
6a. müşk-i: D, misk-i
11a. medḥ-i: D, mülk-i

12. Ḫidîvâ bedîn ḳavm-i ṣad-reh rehî-râ
Tu ḫôd kerdeyî imtiḥân-ı maᶜânî

13. Ezîn bâd-sencân niyem kemter âḫir
Eger nîstem çün yelân-ı maᶜânî

14. Fürûd âmede der şeb-i ḫaṭṭ-ı men bîn
Be-her beyt ṣad mîhmân-ı maᶜânî

15. Neyem hemçü ân ᶜavr-i ᶜârî ki gûyed
Be-meydân menem pehlivân-ı maᶜânî

16. Sevâdî ki kerde be-cehl-i mürekkeb
Siyeh geşte zû ḫânumân-ı maᶜânî

17. Ber-în ḫâk-i der tâ ki ey baḥr-i dâniş
Bered âb în nebẕe nân-ı maᶜânî

18. Zi ḳadr-i büzürget çi kem ger ḫasî hem
Kesî gerded ey ḫurde-dân-ı maᶜânî

19. Büved tâ müsaḫḫir kilîd-i zebân-râ
ᶜAṣâ-yı ḳalem der beyân-ı maᶜânî

20. Çü elfâẓ tâ ḥaşr meẕkûr bûdî
Ki hestî tu ṣâḥib-ḳırân-ı maᶜânî

2

Feᶜilâtün Mefâᶜilün Feᶜilün

1. Ey ki her laḥẓa muttaṣıl ḳalemet
Mî-dihed zîver-i cilâ-yı suḫan

2. Behr-i gülgeşt-i gülşen-i melekût
Geşte kilk-i tu reh-nümâ-yı suḫan

12a. ḫidîvâ: D, Ḫudâra
17b. Bered âb în nebẕe: C, bende
18. D'de bulunmamaktadır.
19a. müsaḫḫir: ? müsaḫḫar
2. A. 23b, C. 31b, D. 111a

3. Ġâzi-i kilk-i tû nişânde besî
Ber burûc-ı felek livâ-yı suḫan

4. Naẓm-ı pâk-i tu her ki mî-ḫ^{v}âned
Rûy-ı ḫôd-bîned ez ṣafâ-yı suḫan

5. Sâḫtî süllem ez suṭûr-ı kelâm
Be-felek mî-revî be-pây-ı suḫan

6. Cüz sevâd-ı şeb-i ḫaṭet nekûned
^{c}Arż-ı ruḫsâr-ı meh-liḳâ-yı suḫan

7. Key revân geştî ber reh-i mısṭar
Ger nes-bûdî ḳalem ^{c}aṣâ-yı suḫan

8. Şüd hevâ-yı Mesîḥî-i bî-dil
Fikr-i ebrû-yı ân hümâ-yı suḫan

9. Sehl bâşed be-nezd-i û zer ü sîm
Ḫ^{v}âhed ez ṭab^{c}-ı tu ^{c}aṭâ-yı suḫan

10. Bes ki terkîb-i ġam be-ḫôrd u be-mând
Ḫaber-i u zi mübtedâ-yı suḫan

11. Tâ büved der zemâne güft ü şünûd
Manṭıḳet bâd muḳtedâ-yı suḫan

3

Mef^{c}ûlü Mefâ^{c}îlü Mefâ^{c}îlü Fe^{c}ûlün

1. Ḥakkâk ….. ġavvâs-ı yem-i ^{c}ilm
Ṣarrâf-ı ma^{c}ânî der-i meydân-ı faṣâḥat

2. Ger virmese ol ṭab^{c}-ı münevver ḫaber-i mâh
Giydürmez idi şâh-ı kevâkib aña ḫil^{c}at

3a. ġâzî: D, nâzî
4a. mî-ḫ^{v}âned: A, mî-gûyed; D, mî-ḫ^{v}âhed
5b. mî-revî: C, mî-reved
10a. A. bozuk
3. D. 111b
1a-b bozuk
2a. ḫaber-i: metin ḫaberin

3. Gökde görinen şaᶜşaᶜa ṣanmañ gözi üzre
Barmaḳ ḳodı çarḫ eyleyüp emrüñe iṭâᶜat

4. Bir dutar idüm ola vaḳâruñla zemîni
Dâ'im uyuban zelzeleye itmese ḫiffet

5. Didüm yine biñ sûz ile bu şiᶜr-i laṭîfi
Yoḳ medḥüñe luṭfuñ gibi gördüm ki nihâyet

6. Görinmez ise çeşmüme bir daḫı o ḳâmet
Âhum ḳoparur çeşmüme başuma ḳıyâmet

7. Bîhûde olup düşmişin uġrayıcaḳ ol yâr
Gören beni dimiş ki buña uġramış âfet

8. Yüzüñ var iken nûrı güneşden mi alurdı
İdrâki olaydı mehüñ ey mihr-i melâḥat

9. Def sîne vü çeng nâle ṭolu iki ḳabaġum
Ben mest-i mey-i ᶜışḳa çıḳubdur yine ṣoḥbet

10. Öldürdi urup tîġ ile bîmâr Mesîḥî
Ḫoş itdi iyü vurdı n'ola ḳolına ḳuvvet

11. Bir dürr-i girân-mâye firâḳına mı düşdüñ
Gözüñ yaşı durmaz nedür ey baḥr bu ḥâlet

12. Bu kevkeb-i çeşm ey meh-i eflâk-i mekârim
Seyr itmege dünyâyı yine eyledi zînet

13. Âmmâ nice seyr idebilemezem ol şâh
Baġladı anuñ yollarını seyl-i meẕellet

4

Feᶜilâtün Mefâᶜilün Feᶜilün

1. Âṣafâ ben ḳuluñ piyâde ḳılup
Ṭaᶜn ile düşmen eyledi beni mât

2. Çünki ṣaṭranc-ı luṭf oyuncısısın
N'ola virseñ piyâdeye bir at

---

4. A. 84a, C. 91a, D. 112a, E. 68b
2a. Çünki satranc-ı lutf: D, Çünki şaṭrancda oyuncısın

3. Yerine Ḥaḳ saña Burâḳ virüp
Vire cennetde nice biñ derecât

5

Fe^c^ilâtün Fe^c^ilâtün Fe^c^ilün

1. Âṣafâ kim ki saña tâbi^c^ ise
Ersele'llâhü ^c^aleyhim berekât

2. İki üç def^c^a ki tîmâr aldum
Görmedüm menfa^c^atini bi'ẕ-ẕât

3. Ḳakıyup yırta diyüben benden
Gizlenür ḳutınuñ içinde berât

4. Ger bu yolda alımazsam ḥâṣıl
Yine ispence irince heyhât

6

Fe^c^ilâtün Mefâ^c^ilün Fe^c^ilün

1. Ma^c^ni-i ẖâṣ iyü oğul gibidür
Añdurur ṣâḥibin du^c^âda olur

2. Biregü ma^c^nisini besleme kim
Ma^c^nide ol ḥarâm-zâde olur

---

5. A. 84a, C.-, D. 112a, E. 68b
1b. *Allah onlara bereket versin.*
6. A. 84a, C. 91a, D. 112b, E. 69a
1a. oğul gibidür: C, oğuldur kim
2a. Biregü ma'nisini besleme kim: C, Biregü ma^c^nîsi oğulsa da

7

Mef^{c}ûlü Fâ^{c}ilâtü Mefâ^{c}îlü Fe^{c}ûlün

1. Üç nesnedür nigâra bizüm pîşemüz hemân
Evvel vidâd ikinci tażarru^{c} üçinci ẕem

2. ^{c}Arż eyledük çü ikisini virmedüñ cevâb
Üçincisini işleyelüm ey vefâsı kem

8

Mefâ^{c}îlün Mefâ^{c}îlün Fe^{c}ûlün

1. Meger k'ire ^{c}azîm ola ḳıyâmet
Yoġ ise dehrden kim kîne alur

2. Felek rengindedür deryâ anuñçün
Seḥâba virdügini yine alur

9

Fe^{c}ilâtün Mefâ^{c}ilün Fe^{c}ilün

1. Şâ^{c}irüñ birisi getürürdi
Ḳalemüñ incesinden üç boġun

2. Bi'l-bedâhe didüm ki fâ'ide ne
Ḳalemüñ ince vü sözüñ yoġun

---

7. A. 84a, C. 91b. D. 113a, E. 69a
1a. bizüm pîşemüz: C, benüm ^{c}âdetüm
2a. virmedüñ: C, virmedi
8. A. 84a, C. 91b, 113a, E. 69a
1a. k'ire: C, irüp
1b. yoġ ise dehrden: C, ve ger ne dünyeden
2b. yine: ABE, gine
9. C. 91b, D. 113a, E. 69b

10

Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilâtün Fâ^{c}ilün

1. Gitmeyüp çoḳ yatduġın berfüñ ta^{c}accüb itme kim
   Ṭâḳ-ı ^{c}âlîden düşüp a^{c}żâsı olmışdur şikest

2. Göç ile her ḥavlıya yeñiçerî gibi ḳonup
   Evleri öñine buzdan ḥarbe dikdi ḍarb-i dest

3. Mescidi ḳoyup ocaḳ miḥrâbına yüz ṭutdı ḫalḳ
   Ey dirîġâ ehl-i İslâm oldı hep âteş-perest

4. Ey Mesîḥî ṭuymamaġ içün şitânuñ şiddetin
   Ḳaṣdum oldur kim içüp olam bahâr olınca mest

11

Fe^{c}ilâtün Mefâ^{c}ilün Fe^{c}ilün

1. Gerçi tîġ-i zebân ile ṭutmış
   Mülk-i ma^{c}nâyı üstâd-ı selef

2. Mıṣr-ı ma^{c}nâda ben de eylersem
   Salṭanat da^{c}visini ṣanma ṣalef

12

Mefâ^{c}ilün Fe^{c}ilâtün Mefâ^{c}ilün Fe^{c}ilün

1. Gözüme ṣanma remedden çeküp niḳâb iderin
   Bu göz ile yüzüñe baḳmaġa ḥicâb iderin

2. Senüñ ḫayâlüñ ile ṣoḥbet itmege her dem
   Gözüm ḳapaḳlarını ṭopṭolu şarâb iderin

---

10. A. 83b, C. 90b, D. 112b, E. 69a
1a. itme kim: C, itmeñüz
1b. C, Kim yüce yirden düşüp acżâsı bulmışdur şikest
2a. göç: A, güç
3b. ey dirîġâ ehl-i İslâm: C, ehl-i İslâm ey dirîġâ
4b. olınca: C, irince
11. C. 91b, C. 112b, E. 69a
2b. da^{c}visini: C, ma^{c}nisini
12. C. 90b, D. 113b

3. Bu ḳaṭre ḳaṭre düşen eşk-i çeşmdür ṣanma
Gözümden aḳçe döküp cevrüñi ḥesâb iderin

13

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlün

1. Meydân-ı ruḫ-ı yârda cân oynar iken dil
Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi saḳalı

2. Kim ḥürmet ide saña Mesîḥî çü gedâ-veş
Ten ḫırḳasını dâġlaruñ itdi yamalı

14

Mes̱nevî

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Oturup ṣaḥn-ı gülşen içre yârân
Saña hep muntaẓırlardur şitâbân

2. Gül ile nergis açuban yüz ü göz
Gelür diyü seni gözlerdi düpdüz

3. Çü gül sen gülşene gel bî-ḥicâb ol
Bu mektûbumuza kendüñ cevâb ol

15

Târîḫ

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

1. Görüp bu sûr-ı mevfûrü’s-sürûrı
Degül âdem begendi Ḥaḳ tebârek

---

13. D. 113a
14. C. 91b, D. 113b, E. 69a
2b. D, bozuk
15. C. 91a

2. Ne deñlü yüce ise ᶜarş-i ᶜâlâ
Bu bezmüñ ḳadrin itdük tâc-ı târek

3. İşitdüm didi târîḫini hâtif
Bu sünnet düguni ola mübârek

16

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Mefaᶜîlün

1. Şu kim senüñ yanaġuñ lâle vü göñlüñi seng itdi
Benüm ḳanlu yaşumla ṭaġ u ṭaşı lâle-reng itdi

2. Firâḳ-ı yâr var iken yine geldüñ diyü sen de
Gice peyk-i ecelle cân çekişüp ḫayli ceng itdi

3. Mesîḥî ḫaste cânlanmış idi sen göre geldükde
Hemân sen gitdüñ anuñ daḫi cânı kendüden gitdi

17

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlün

1. Meydân-ı ruḫ-ı yârda cân oynar iken dil
Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi saḳalı

2. Kim ḥürmet ide saña Mesîḥî çü gedâ-veş
Ten ḫırḳasını dâġlaruñ itdi yamalı

18

Mefâᶜilün Feᶜilâtün Mefâᶜilün Feᶜilün

Ḫaṭ-ı nigâr irişince biz anı ḫoş görelüm
Ecel çü irişür âḫir zamânı ḫoş görelüm

---

16. C. 91a, D. 109a
D'de gazeller bölümündeki sonuncu gazel olarak yer almıştır.
2b. çekişüp: ABE, çekişdük
17. D. 113a; 13'ün tekrarıdır.
18. A. 84b

19

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün

Vücûdüm dehr bâġında dikilmiş ġam nihâlidür
Ḫam olmış bâr-ı miḥnetden ṣanasın derd dâlidür

20

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

Ḳaşuñ kemânı ḥâlini iller neden bilür
Ḳatı baġırlu oldugın anuñ çeken bilür

21

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

Peykân-ı yâr sîneme geldi yüreklenüp
Dil deldi cânum aldı ciger-derlük eyledi

22

Feᶜilâtün Mefâᶜilün Feᶜilün

1. Ḥâcı-i Kaᶜbe-i cemâl oldum
Ne içün yaḳa beni firḳat odı

2. Dilde ᶜışḳuñ ᶜaceb binâ yapdı
Anı ger yaḳmaz ise ḥasret odı

---

19. A. 84b, D. 113b
20. A. 84b, D. 114a
b. olduġın: ABE, idügin
21. A. 84b
22. D. 114a

23

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

Ey ḫoş-dil eyleyen bizi ḳavl u ḳarâr ile
Lâ’ıḳ mıdur ki öldüresin intiẓâr ile

24

Berây-ı Ẕâtî güfte

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

Âferîn ol ᶜârifüñ ṣabrına kim gâhî ḫiṭâb
Ḳatı söz söylendügince virür âheste cevâb

25

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

Ḫaṭṭ-ı nigâr göñlüme ḥüccet ḳoyup didi
Ayruḳ ṭolaşma ṭurre-i ᶜanber-feşânuma

26

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

Serve kim teşbîh ider cânâ bu ḳadd-i dilberi
Serv ḫod bir baldırı çıplaḳ uşaḳdur Hayderi

---

23. C. 91b, D. 113b
24. D. 114a
25. A. 84b
26. A. 84b, D. 114a

27

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

Peykân-ı yârı zaḫm-ı dile ṣoḳma ey göñül
Ṣaḳın ṣaḳın ki yarañı ṣudan havâlanur

28

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Feᶜûlün

Mesîḥî gökden inseñ saña yer yoḳ
Yüri var gel ᶜArabdan yâ ᶜAcemden

29

Mefᶜûlü Fâᶜilâtü Mefâᶜîlü Fâᶜilün

Gel ey güzellerüñ yegi maḥbûblar begi
Ḥüsnüñ kitâbı nüsḫası şâᶜirler örneği

30

Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilâtün Feᶜilün

Râsti çarḫ-ı ẓarâfetde melek-ṭabᶜ olur
Ġazelîyât-ı Mesîḥîden olan kişi ḫabîr

31

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜitün

Doyum olmaġa varup ümmîdini berk eyledüm
Ḥâżırından daḫı çıḳdum *ân*umı terk eyledüm

---

27. A. 84b, D. 114a
a. zaḫm-ı dile ṣoḳma: A, derd-i dile ḳoyma
28. A. 84b
29. C. 92a, D. 113b, E. 69b
30. C. 92a
31. D. 114a (sayfa kenarı)

32

Mefâᶜilün Feᶜilâtün Mefâᶜilün Feᶜilün

Fütâdeem be-gürûhî ki gâhi bezm-i şarâb
Müderriseş neşinâsed kitâb-râ zi kitâb

33

Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Mefâᶜîlün Mefâᶜilün

Be-pâyân âmed în defter ḥikâyet-i u ki bâḳî
Be-ṣad defter neşâyed güft ḥasb-i ḥâl-i müştâḳî

34

Mefᶜûlü Mefâᶜîlü Mefâᶜîlü Feᶜûlün

1. Didüm ki seni câme ḳocar tâsadan öldüm
   Nâz ile gülüp didi ki ẖavf itme ḳabâdur

2. Dîvânuñı her bir oḳuyandan da Mesîḥî
   Maḳṣûdı hemân kâtibinüñ ẖayr duᶜâdur

---

32. D. 114a (sayfa kenarı)
Bazen İçki meclisindekilerin arasına düştüm(girdim).
Oranın müderrisi kitabı kitaptan ayıramaz.
33. D. 114a
Bu defter sona erdi ama o hikâye bâki
Çünkü âşıklık hali yüz defter olsa bile yazılamaz.
34. E. 69b

V

FARSÇA ŞİİRLERİN ÇEVİRİLERİ

Kaside 22

1. Senin yüceliğinin yanında gökyüzününki daha alçakta kalır. Senin yüce dergâhın arşın sırrına mahremdir.

2. Sancağının perçemi hurinin kâkülünü karanlık bırakır. Senin kaleminin sızıntısı harflerin (yazının) ipek ipliğine inci dizer.

3. Ten giysisi, ruhunu senin gücünden alır. Koku, gücünü senin mehabetini koklamaktan alır.

4. Eğer bir kişi senin hükmünü yerine getirmezse, tıpkı mürekkep hokkasındaki kalem gibi kendisini karanlıkta bulur.

5. Senin okunun ucu düşmanın gönlüne girdi. Okunun ucundaki tüy de onu yokluk tarafına düşürdü (öldürdü).

6. Senin adaletli döneminde kartalla akdoğan harem kekliğinin çifti olursa buna şaşılmaz.

7. Eğer senin yüceliğini zamanın insanları haykırsa, dağdan senin verdiğin nimetlere şükür sesinden başkası geri gelmez(yankılanmaz)

8. Senin mızrağının sivri ucunun değdiği yaralıya ecel, tabut pamuğunu merhem yapar (o ölür).

9. Eğer sen bu köhne kubbenin sarayını tamir edersen, sen tamir ettiğin için ondan bir damla akıntı olmaz.

10. Feleğin Nil'inden senin kudretin Musa gibi geçer de denizin ortasında samanyolunun geçtiği yol meydana gelir.

11. Feleklerın kalesini almaya kasteden taçlı kalemin anlam sürüsünü dokuz kat yükseğe çıkarır.

12. Senin yüceliğin daima yüce âlemlere yöneliktir. Sen oraya Burak gibi merdivensiz yükselirsin.

13. Fazilet ve kereminin çokluğu körün gözüyle bile görülür. Celaletinin sesi ise sağırın kulağıyla da işitilir.

14. Ey Efendim! Gönlümün halini sen bilirsin. Senden başkası hareme haram olanı tanımaz; bilmez.

15. Şairlik gücümü yücelten senin övgündür. Seni medhettiğim için başım halkın

arasında yüceldi.

16. Bizi Anadolu halkından sayma. Anadolulu isem de Acem'den geçtim.

17. Senin âlimliğinin döneminde cezaya layık olan günahlarımı olgunluğunla bağışla.

18. Derdimin gam belası ayrılık gecesi gibi uzun. Günahımın mihnet sarayı âlem gibi ferah.

19. Acaba bu feleğin annesi beni hangi talihle dünyaya getirdi ki daima çok emek verip karşılığında az lezzet (mutluluk) alıyorum.

20. Zavallı olan benin saçma sapan olan şikâyetimi duyma, çünkü katında başkaları nimetlerine şükreder.

21. Gamlı Mesihi senin duanı eder; çünkü senin duandan başka onun canını mutlu edecek hiçbir şey yoktur.

22. Ne olur güneşin gökyüzünden şebnem indirdiği gibi ben de onun sevgisinin kapısından içeri girebilseydim.

23. Yedi revaklı felek var olduğu müddetçe senin olgunluğun ve şöhretin de yeryüzünde var olsun.

24. Bu dört mizaçlı yeryüzü senin yaradılışının hükmüyle ayağının altında yedi basamaklı merdiven olsun. (s.84)

Gazel 1

1. Ey rahmetiyle ümitsiz, güçsüz bedene ruh bahşeden senin hikmetinle Calinus'un (Galen) sözü batıl oldu.

2. Senin yüceliğinin gece ülkesinde ululuğunun bekçisi, dokuz fanus içinde ta mahşere kadar yanacak olan yedi mum yaktı. (Dokuz kat gökyüzüne yedi gezegen koydu.)

3. Kâfir bile kendi insafıyla kendi çanını çalarken gönül kendi yolculuğunda nereye kadar ahının eziyetini çekecek? Ah etmek ona hiç yakışır mı?

4. Riyakârlık hırkasını giymiş olan ham sofular, sana kavuşma arzusuyla gönül ateşinde tere battı.

5. Allahım Mesîhî'ye tokgözlülüğü, kanaatkârlığı nasip et. Çünkü Keykavus'un

tahtı için onun tahtasının hesabını bile Mesîhî'den sorarlar. (s.113)

Gazel 32

1. Sabah esintisi, sevgilinin köşküne ulaştığı müjdesini verir. Onun bu müjdesine biz can veririz.

2. Derdimizin devasını tabip bilmez; o ne bilsin. Derdimizin devası şarap küpünün tortusuna ulaşmaktadır.

3. Ey vaiz! Senin sürekli olarak verdiğin nasihat kulağımıza efsane gibi gelir.

4. Herkesin kısmeti ezelde takdir edilmiştir.

5. Bizim kısmetimize meyhanenin şarap tortusu düştü. (s.134-135)

Gazel 203

1. Her kim senin lutfunun gölgesinde sığınacak yer ararsa, o kıyamet gününde mahşer yerine günahsız olarak gelir.

2. Basiret sahibinin kıblesi senin kaşından başkası değildir. Senin kaşından başkasını kıble yapan kâfirdir.

3. Dünya karanlığında yolunu kaybeden kişiye senin lutfundan başkası o yolda yardım edemez; onun imdadına yetişemez.

4. Senin izzetinin, yüceliğinin harimine yol bulanlar, eşiğinin dilencisi olarak oraya gitseler bile padişahtırlar.

5. Ya Resulallah! Mahşerde bizim şefaatçimiz olacağın için ben biçarenin günah yükünden endişesi, korkusu yoktur.

6. Ya Resulallah! Sen ilahi lutfun dağıtıcısısın. İlahi lutfun damlasının kadehini sen bize de nasibet.

7. Ben sararmış hasta yüzümle eşiğine baş koymuşum. Ey Mesîhî, Hz. Peygamber'in mezarının toprağından günahının affı için özür dile. (s.246-247)

Kıt'a 1

Nişancı Cafer Çelebi Hakkında

1. Çok değerli, fazilet babası Tacizade (Cafer Çelebi), yeryüzü senin şair yaradılışınla anlamların mücevher kuyusuna döndü.

2. Senin parlak iç dünyan marifet âlemidir. Sağlam sözlerinse anlamlarla doludur.

3. Söz (şiir) gelinine senin anlamlar nişanından güzel süs takılır.

4. Gelip giden anlamlar kervanından senin gönlün, içinin güzelliği dolup taştı.

5. Anlam kızları senin şairlik yaradılışını görmek için gayb odalarından başlarını dışarı çıkarıp seyrettiler.

6. Senin yakıcı, etkileyici şiirlerinin hararetiyle anlamlar çadırı güzel kokuyla bezendi.

7. Melekler gökyüzünün çini tabaklarıyla senin önüne anlamlar sofrası kurdu.

8. Senin şiirlerine sahip olan ben onları söz hırsızlarından (söz hırsızlarının korkusundan) belagat oku ve anlam kılıcıyla korurum.

9. Dilin keskin kılıç, kaleminin ucu da anlamlar süngüsü oldu.

10. Anlamların incelik ipine dizilmiş olan şiirinin ipi ta haşre kadar kopmasın.

11. Senin övgünü yaparken Mesîhî'nin kalemi anlamların arasında elif gibi (dimdik) durur.

12. Ey Paşa (Cafer Çelebi) bu milletin (topluluğun) bir yola gideceği yüz ayrı yol vardır. Sen anlamlar sınavında kendi yolunu kendin yaptın.

13. Ben anlam ustalarından değilsem de şairler arasında sözü geçenlerdenim.

14. İçerisinde yüzlerce anlam misafirinin olduğu her beyit benim yazımın, kalemimin karanlığında ortaya çıktı.

15. Ben o o eğreti, çıplak söz (şiir) söyleyenlerden değilim. Ben meydanda güreşen anlam pehlivanıyım.

16. Karalık, zır cahillerin yazdıkları yüzünden oldu. Bu yüzden de anlamlar evinin etrafı karardı, evin etrafını duman bürüdü.

17. Ey bilgi denizi! Bu kapının toprağı üzerinde anlam ekmeği yoğurmak için bu kadar su taşınır.

18. Ne var ki bir kişi ister az, ister çok en ince anlamlar bilse bile senin büyüklüğünü yeterince anlatamaz.

19. Asa gibi olan kalem, anlamlar kilidini büyüler.

20. Bu sözler mahşere kadar seni anlamların sahip kıranı, en talihlisi yapsın. **(s.302-303)**

Kıt'a 2

1. Ey hiç durmaksızın kalemi şiirin cilasını parlatmakta olan (Cafer Çelebi)

2. Meleklerin gül bahçesinde dolaşmak için söze, şiire yol gösteren senin gezip dolaşan kalemindir.

3. Senin (o) kalemin gökyüzünün burçlarına söz bayrağının nişanını koydu.

4. Her kim senin güzel şiirini okursa kendisini şiirin safasında bulur.

5. Sen söz satırlarından merdiven yapıp gökyüzüne çıkarsın.

6. Senin yazının (hattının) gecesinin karanlığında ay yüzlü sözden başka yüz gösterip aydınlatan olmaz.

7. Eğer satır yolunda dönüp dolaşan sözün asası kalemin olmasaydı ne kadar yol alınabilirdi…

8. Âşık Mesîhî'nin hevesi, isteği o söz hümasının kaşının düşüncesi oldu.

9. O,(Mesîhî) senin şairlik yaradılışından söz bağışı olarak verilmesi kolay olan altın ve gümüş ister.

10. Gam terkibini yiyip bitirir, yok eder, söz mübtedasından geriye o (yukarıdaki) haber kalır. Mesîhî, "mübteda-haber" ilişkisinden Arapça isim cümlesine atıf yaparak sözü mübtedaya, gam terkibini de habere benzetiyor.

11. Senin şiirin zaman içinde tekrarlanarak söylene söylene örnek olarak yaşasın. (s.303-304)